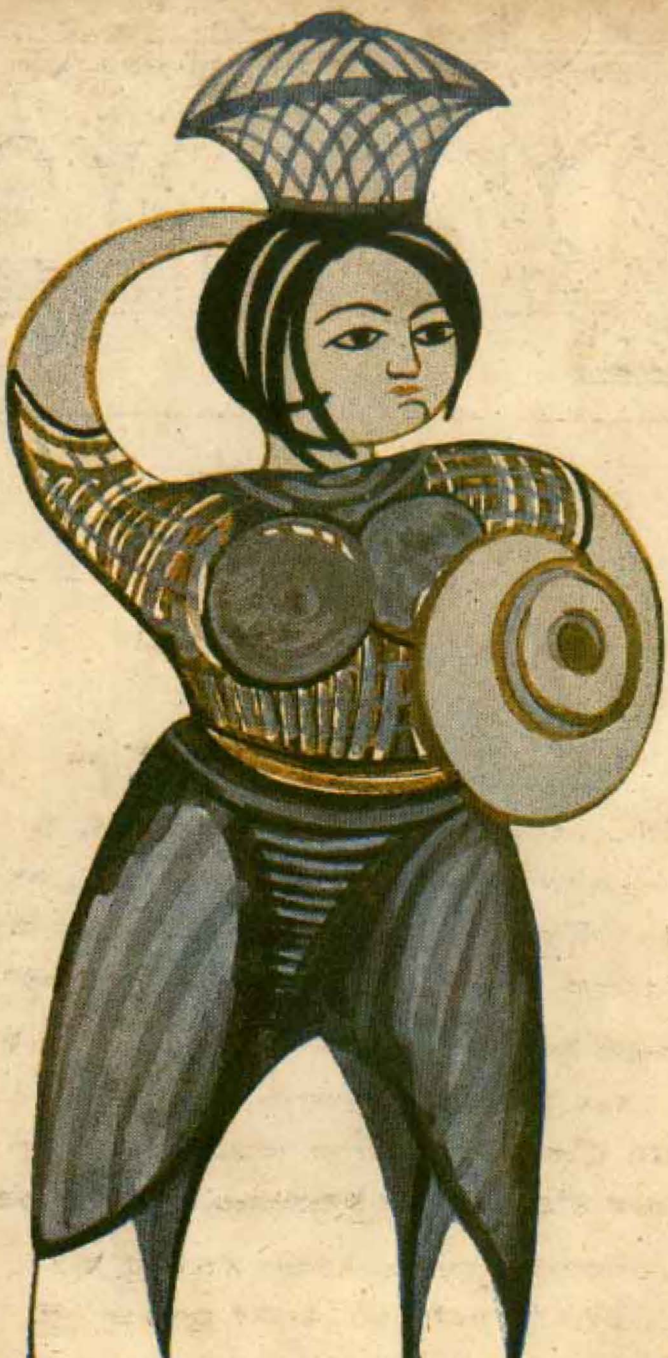

కీలుబొమ్మ

చిత్రకారుడు : శ్రీ సుధాంశురాయ్.

భారతి

సంపుటము 22 | జూలై, 1945 | సంచిక 7

పార్థివ ఆషాఢము

మాపటి యాతన

❋

= శ్రీ కపిస్థలం శ్రీరంగాచారి =

పడమట పచ్చినెత్తురులు పారినదారిఁ బసిండి పంక, నె
ల్లెడ చదలేలు సీలిమల లీల కనుంగొన చుక్కచుక్కగా
నెడనెడ తొంగిచూచెనని- ఈముదినందియడెందమందు నం
దడిదడలాడ నార్చినవి తాపములో, మునిమాపు కాకులో!

పసుపును కుంకుమమ్ము కరవైన వితంతువు పైఁబడంగ వె
క్కసముగ నేగు సీయిరుల కావర పుందయి రాజు చూచెనా,
కసకస కోయుచే యని దిగాలున కాలము తల్లడిల్ల, నా
కసమున గోడువంక నునుకత్తిమెఱుంగుల యంచు మించెనే!

ఈ చలికారువెన్నెలల యింగితముం గనఁబోవు భావను
ల్లేచి, పదేపదే కరువలిం బడి క్రుంగెడి పూలచూపులై
తోఁచె; వెలుంగుచీకటుల త్రోవల కీవల చీకురింపరా
దా-చద లొంటికంటి పెనుదయ్యముగా వణఁకించకుండునే!

గగనలక్ష్మి

— శ్రీ కుమారరాఘవశాస్త్రి —

౧

కాళిదా సన్నయట్టు లాకాశ మిపుడు
మాఘకావ్యముపోలె నిర్మలమనోజ్ఞ
మై నిలిచె నాయెడంద నవ్యమృదుభావ
సముదయంబు, ఆనందసాగరంబు.

౨

విశ్వసౌందర్యమును బ్రసవించినట్టి
పచ్చిబాలెంతరాలి చెల్వొందె నభము,
నీలివన్నియ క్రొంజీర మేలిముసుగు
కలిగి, దిక్చక్ర మను నడికట్టు వైచి.

౩

ఈ విశాలనీలాకాశ మెల్ల ఒక్క-
విపులజలనిధిపోలె కన్పించె నిపుడు
తారకామౌక్తికవిరాజితము, సితజల
దశకలసికతాతలశోభితమ్ము నగుచు.

౪

ఈ చరాచరాఖిలజగత్సృష్టి కెల్ల
ఆదితత్వమై, ఈ సర్వ మావరించి
నట్టిదై, 'అస్తి నాస్తి'యన్ వాదమునకు
హేతువైన పరాశక్తియేమొ లేక!

౫

ఇరుల పొత్తిళ్లలో ఒడల్ మరచి, నిదుర
కనిన ప్రాణిలోకముల నీ గగనలక్ష్మి
అరయుచుండు నున్మీలితానంత నేత్ర
తతియు, మాతృవాత్సల్యరూపవతి యగుచు.

౬

అంత సౌందర్యఖని ఒక్కొకపు డదేమొ
కారుమేఘాలు క్రమ్మి, క్రొక్కారుమెరుగు
చురుకుచూపులు విదళించి, ఉరిమి, గంద్ర
గోళ మొనరించు; ఆ తీవ్రకోప మేమొ!

౭

అంత కోపంబు చల్లారి, అంతలోన
జాలినిండిన గుండెయై, సకలజీవ
నదుల పొంగించు బాష్పాంబునిధులు గురిసి,
తెలతెలంబోవునట్టి యా తీరదేమొ!!

పశుపతి నాగనాథకవి

(క్రీ. శ. 1369)

= శ్రీ నిడుదవోలు వెంకటరావు =

ఆంధ్రవాఙ్మయమున మనకు లభించిన విష్ణుపురాణములలో దొలియాంధ్రీకరణము నాగనాథకవిది. ఈతని గ్రంథము మనకు లభింపలేదు. అందుండి యొక పద్యము మాత్రము ప్రబంధరత్నావళిలో* నిట్లు ఉదాహృతమైనది :

నాగనాథుడు-పశుపతి (శ్రీ విష్ణుపురాణము)
"మాసరమయ్యె నంత మధు
మాసము పొంథవిలాసిజన
త్రాసము పుష్పబాణనవ
రాజ్యవిలాసము వల్లరీవధూ
హాసము మత్తకోకిలస
మంచితపంచమనాదమంకిమ
వ్యాసము జీవలోకహృద
యంగమసౌఖ్యవికాస మెంతయున్."
(పుట ౫౪. పద్యము ౧౭౩)

నాగనాథుని గ్రంథము మనకు లభ్యము కాకపోయినను నాతని యుదంతము కొంత యెఱుగుట కవకాశము గలదు. ఈతడు సుప్రసిద్ధుడగు సర్వజ్ఞసింగమనాయని వారి తండ్రియగు ననపోతనాయని యాస్థాని; విశ్వేశ్వరకవీంద్రుని శిష్యుడు. ఈ విషయ మీతడు రచియించిన యయ్యనవ్రోలు శాసనము తెలుపుచున్నది. ఈ శాసన మన పోతనాయనివారు మైలార దేవునికి అయ్యనవ్రోలు గ్రామము నమర్పించినపుడు వ్రాయబడినది. ఈ శాసనము వెలుగోటివారి వంశచరిత్రమున (అనుబంధము ౨౦-౨౧ పుటలలో) గలదు. అందు మధ్య కొన్ని పంక్తులు లేవు. తక్కిన భాగమంతయు బాగుగ నున్నది. ఈ శాసనమున సంస్కృతభాగమును, తెలుగుభాగమును గలవు. సంస్కృత భాగము చివఱ "ఏవ మనవద్యపద్యమాత్తిక సప్తవింశతినక్షత్రమాలా దేశభాషాసూత్రేణ గ్రథ్యతే" అని కలదు. మఱియు సంస్కృత భాగమున నీ శాసనకాలము దెలుపు శ్లోకము (౧౭) కలదు.

---

* ప్రబంధరత్నావళి - బ్రహ్మశ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి సంపాదితము. ఇందు పెదపాటి జగ్గన ప్రబంధరత్నాకరమునను, ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్కార్యస్థానమున గల నుదాహరణపద్యములని పేర్కొనబడిన గ్రంథమున గల పద్యములను చేర్చి సరిక్రూర్పబడినవి. నాగనాథుని పద్యము సాహిత్య పరిషత్తువారి యుదాహరణగ్రంథముననే కలదు. కాని ప్రబంధరత్నాకరమున లేదు. పైరెండుగ్రంథములును నముద్రితములే. ప్రబంధరత్నాకరము నెం ౧౭౯౯ రుగా తంజావూరి పుస్తకశాలలో గలదు.

“శాకాబ్దే శశినందభాస్కరమితే
సౌమ్యాఖ్యసంవత్సరే
శ్రావణ్యాం గురుయోగభాజి విజయ
శ్రీసింగభూపాత్మజః
నిశ్శ్రీ రనపోతభూపతి రయం
దేవాయ మైలారదే
హారా పయ్యనప్రోలుసంజ్ఞ మదిత
గ్రామం సభోగ స్థిరమ్.”

(శశి-౧, నంద-౯, భాస్కర - ౧౨. “అంకానాం వామతో గతిః” అను సూత్రముచే ౧౨౯౧ శాకాబ్దము. క్రీస్తుశకాబ్దము ౧౨౯౧+౭౮=౧౩౬౯.)

తెలుగుభాగముకడను “ఇతి శ్రీ కౌశిక బ్రహ్మర్షి గోత్రజనునా పశుపతిపండితపుత్రేణ నాగనాథకవినా లిఖిత మిదం శాశ్వతప్రతిష్ఠ మస్తు మంగళమహా శ్రీ శ్రీ శ్రీ” అని కలదు.

పై యంశములవల్ల నీతడు కౌశిక గోత్రుడనియు, పశుపతిపండితపుత్రు డనియు, అనపోతనాయనివారి కాలమున, అనగా క్రీ. శ. ౧౩౬౯ లో నున్నవాడనుటయు నిశ్చితము.

ఈశాసనము చారిత్రకముగ మిక్కిలి విలువగలది. ఇందు “శ్రీ సింగమనాయని అనపోతానాయనింగారు ఓరుగల్లు, భువనగిరి, రాచకొండ, సింగపురము మొదలైన తెలుంగుదేశ మాచంద్రతారకము నుత్తరోత్తరాభివృద్ధిగాను ధర్మరాజ్యము చేయుచును” అని కలదు. కావుననే ప్రసిద్ధపరిశోధకులచే నీవఱకే యిది ప్రమాణీకరింప బడినది. *

సంస్కృతమున నాగనాథకవి మదనవిలాసభాణ మను నొక కృతిని రచించినాడు. ఆ భాణప్రస్తావననుండి యీక్రింది యుద్ధృతాంశమువలన నీతడు చమత్కారచంద్రికాకారు డగు విశ్వేశ్వరకవీంద్రుని శిష్యు డని తెలియనగుచున్నది. ఇదియును అనపోతనాయనివారి కాలముననే రచియింపబడినది. ఇది యముద్రితము.

“రేచర్లవంశరత్నాకరేణ శ్రీసింగభూపాలపూర్వాచలప్రభాకరేణ జేసమాంబికాకల్పప్రసూనగుచ్ఛేన శ్రీఅనపోతభూపాలేన నాతిసన్నిధీకృతకల్యాణనారాయణస్య వసంతోత్సవ భారద్వాజాన్వయపరిపూర్ణరత్నాకరస్య గురువిశ్వేశ్వరకవిచంద్రస్య ప్రియశిష్యో నాగనాథకవిః”

మదనవిలాసభాణము శృంగారరస ప్రధానమైనది. సంస్కృతకవిత్వమున నాగనాథుని శక్తి పైన పేర్కొనబడిన శాసనమునుబట్టి తెలియదగును.

ఆంధ్రకవులలో కొరవి గోపరాజు తన సింహాసనద్వాత్రింశికలో నాగనాథుని పేర్కొనియున్నాడు.

“అనఘు హుళక్కి భాస్కరు, మ
హామతి చిల్లర జక్కరరా
జును, ఘను నాగరాజు, గవి
సోముని తిక్కన సోమయాజి నే

* శృంగార శ్రీనాథము, పద్మప్రకరణము, పుట ౨౦౩. బ్రహ్మశ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు. (1928).

Intr ducti-n Page 11 to Velugoti vari vamsavali by Dr. N. Venkata Ramanayya M. A. Ph. D. (1939) University of Madras.

కనకవి రంగనాథు, సుధీ
తజ్ఞుని సెజ్జన, నాదిరాజుపో
తన నమరేశ్వరుం దలతు
మత్కులచంద్రుల సత్కవీంద్రులన్."

ప్రథమభాగము, ౧౨ పద్యము, పుట ౨. (ఆంధ్రసాహిత్యపరిషన్ముద్రణ - ౧౯౩౬ పాఠము.)

పైని వివరించిన కవులలో 'నాగరాజు' అనునది నాగనాథునికి జెల్లునని చెప్పనగును. గోపరాజు 'నాగనాథు'డనియే వ్రాసియుండును. తరువాత లేఖకులు మార్చియుందురు. పై పద్యమునకు పాఠభేదములు గలవు. అచ్చటనైన 'నాగ'శబ్దమున భేదములేదు కావున గోపరాజీతనినే పేర్కొనెననుట పొసగును. గోపరాజీతని పేర్కొనుటకు వేఱొక కారణముకూడ కలదు. గోపరాజు పెదతండ్రులు బాచన సింగన యనువారిరువురు ననపోతనాయని కుమారులగు కుమారసింగభూపాలుని మంత్రులని యీ క్రింది పద్యమున దెలుపబడినది.

"ఘను లగ్రజులకు నీడై
వనములు గరువులును కృపులం వడి నిల్పిరి బా
చనయును సింగనయును దగ
ననపోతకుమారసింగయకు మంత్రు లనన్"
(౧-౪౧)

అనపోతానాయని తండ్రి సింగభూపతి యగుటచే నీతని కుమారునికి కుమారసింగభూపతి యని పేరు కలిగెను. అనపోతనాయని కొమారుడీ సింగభూపతియే సర్వజ్ఞబిరుదాంకుడగు తొలిసింగభూపతి. ఈతనిని బొమ్మకంటి యప్పయాచార్యుడు కుమారసింగభూపతి యని పేర్కొన్నాడు. "కుమారసింగభూపేన లక్ష్యలక్షణవేదినా" అని అమరవ్యాఖ్యలో గలదు. ఈతడు క్రీ. శ. ౧౪౦౦ ప్రాంతమున విలసిల్లెను. తన పెదతండ్రులు సింగభూపతియొద్ద మంత్రులగుటచే గోపరాజకవి క్రీ. శ. ౧౩౬౯ లో సింగభూపతి తండ్రి యనపోతనాయని కాలమున నున్నవాడగు నాగనాథుని స్తుతించుట సమంజసమే యగుచున్నది. మఱియు బెదతండ్రులు జీవించిన కాలమున గోపరాజు జీవించియుండుట* యసంభవము కాదు కావున గోపరాజు నాగనాథుని నొకవేళ యెఱిగియుండినను నుండవచ్చును. సమకాలికుడే కైనను పెదతండ్రుల సంబంధమును బట్టి పేర్కొనియుండవచ్చును. నాగనాథు డాకాలమున సుప్రసిద్ధాంధ్రకవియని యీ విషయ మెఱిగించుచున్నది.

* ఈ పట్టున సింహాసనద్వాత్రింశికపీఠిక (౩ పుట)లో చేయబడిన కాలనిర్ణయము, అనగా గోపరాజు క్రీ. శ. ౧౪౫౦ ప్రాంతముదాక నుండవచ్చును అను విషయము నిరాకరింపబడినది.

దుష్యంతుడు ఆదర్శీకరణము కాదా?

= శ్రీ నండూరి బంగారయ్య =

తారణ వైశాఖపు భారతి సంచికయందు "శాకుంతలవిమర్శనము : పాత్రీకరణము" అను శీర్షిక క్రింద కాళిదాసుని పాత్రీకరణము ఆదర్శీకరణము (idealisation) అను జాతికి చెందునని సిద్ధాంతీకరించుచు దానికి దుష్యంతపాత్రచిత్రణమును ఒక యుదాహృతిగా జూపుచు నేను ఒక వ్యాసమును ప్రకటించితిని. ఈ పార్థివ వైశాఖసంచికలో శ్రీ మెండలి వెంకటరామయ్యగారు నావ్యాసమును, నన్నును పేర్కొనకున్నను "శాకుంతలములోని దుష్యంతుడు" అను శీర్షిక క్రింద నా యాదర్శీకరణసిద్ధాంతమును ఖండించుచు ఒక వ్యాసమును ప్రకటించిరి. ప్రతివిమర్శనలకు మరల సమాధానవిమర్శనములు వ్రాయుటకంటె యుక్తాయుక్తవిచారణము సహృదయులకే వదలి యూరకుండవలె నని అనుకొంటిని. కాని ఒక నూతనసిద్ధాంతమును చేసినపుడు దానిని కొంతవరకు విపులపఱుపవలసిన బాధ్యత నామీద నుండుటచేతను, జాతీయకవిచంద్రుడగు కాళిదాసుని ప్రతిభనుగూర్చి విమర్శించుటలో వ్యక్తిగతముగ చేయు పొరపాటులకు నవకాశము లేదను నిండు విశ్వాసముతోను సంగ్రహముగ నీసమాధానము నిచ్చుచున్నాను.

నేను తలపెట్టిన శాకుంతలవిమర్శనములో i. పాత్రీకరణము, ii. కాళిదాసుని శకుంతలాచిత్రణము, iii. కాళిదాసుని దుష్యంతుడు, iv. శాకుంతలము : శకుంతలోపాఖ్యానము అను నాలుగు వ్యాసములును కలిపి చదువదగినవి. మొదటి రెండువ్యాసములుమాత్రమే 'భారతి'ముఖమున వెలువడినవి. నాలుగవ వ్యాసము ఇప్పటి భండార్కర్ ఇన్‌స్టిట్యూటు వారి భారతప్రతి ననుసరించి ఇంచుమించు ముప్పది పెద్దపుటలలో (Foolscape) మూలమునకును, నాటకమునకును గల తారతమ్యమునుగూర్చి నడచిన దీర్ఘచర్చ. "ఇప్పటికే భారతీసంపాదకుల దయకు నేను అతిమాత్రముగ పాత్రుడ నయితిని. ఇట్టి పెద్దవ్యాసములను బంపుట యుక్తము కాదు. పుస్తకరూపమున ప్రచురింపవచ్చు"నను నుద్దేశముతో పైనుదాహృతమగు వానిలో iii, iv వ్యాసములు ప్రకటనార్థము పంపలేదు. అవికూడ చదివినపుడు నాసిద్ధాంతము మరింత విస్పష్టముగునని నా యాశయము. ప్రకృతము శ్రీ వెంకటరామయ్యగారి వ్యాసములోని ప్రత్యంశమునకు నేను సమాధానమిచ్చుట ప్రారంభించినచో మిగుల దీర్ఘమైన వ్యాసము వ్రాయవలసివచ్చును. ఒకటి రెండు ముఖ్యాంశములకుమాత్రమే సమాధానమిచ్చెదను.

వీరి వ్యాసమునకు కీలకముగ "దూర్వాసుని శాపవృత్తాంతము, అంగుళీయకవృత్తాంతము ఎందు నిమిత్తము కల్పింపబడినవి?" అను ప్రశ్న మేర్పడుచున్నది. ఇవి దుష్యంతపాత్ర పాత్రపోషణమునిమిత్తము కల్పింపబడె నను నాసిద్ధాంతముతో వీ రేకీభవింపక ఈ క్రిందివిధమున వ్రాయుచున్నారు:

"దుర్వాసుని శాపము, అంగుళీయకవృత్తాంతము అనునవి కథావిస్తృతికొఱకును, శృంగారరసపుష్టికొరకును నాటకమున ననుసంధింప బడినవి. మూలము ననుసరింపనినాడు కవి నిరంకుశుడుగాన ఏమార్గమునైన త్రొక్కవచ్చును." (పుట ౪౬౦)

కవి నిరంకుశు డనుట నిర్వివాదమే గాని మూలము నందలి కథను మార్చుచున్నపుడుమాత్రము మూలము

నందలి యనౌచిత్యములను సంస్కరించుకొనవలె నని గాని, మూలమునకు వన్నె గూర్చవలెననికాని ఏదోఒక ఉత్తమకళాప్రయోజనము నాశించి మూలమునకు భిన్నముగ పోవుట షేక్స్పియరు, కాళిదాసు మున్నగు ఉత్తమనాటకకర్తల సంప్రదాయము. అంతేకాని "నేను నిరంకుశుడనుకావున నాయిష్టము వచ్చినట్లు వ్రాయుదును"అని ఏ మహాకవియు తనకంటె తక్కువ కాని ఒక మహాకవి వ్రాసిన మూలమును మార్చడు. అందుచే "ఈమార్పువలన కాళిదాసు ఆశించిన విశిష్ట ప్రయోజన మెద్ది?"యను ప్రశ్నకు సమాధాన మీయ వలసియున్నది.

కేవలము కథావిస్తృతికొరకే ఈ యుదంతములను చొప్పించినా డనుట కాళిదాసుప్రతిభకు గౌరవప్రదము కానేరదు. ముఖ్యముగ నాటకకళలో గ్రంథవిస్తరమునే ఆశించు మహాకవు లుండరు. కథానిర్వహణము, పాత్రపోషణము మున్నగు ఏయుత్తమ ప్రక్రియలకో పోషకముగ నున్ననేగాని సంస్కారము దలపెట్టరు. అదిగాక శాకుంతలము రసప్రధానమగు నాటకము గాని కథాప్రధానమగు నాటకము కానే కాదు.

ఇక శృంగారరసపుష్టి కను వాదము ఎంతవరకు సమీచీనము? ఈ వాదమును ౨౬౧ పేజీ మొదటి కాలం 3-వ పేరాలో వీరు విపులీకరించియున్నారు. శృంగారరసము పుష్టివహింపవలె ననిన సంభోగవర్ణన మొక్కటియు చాలదనియు, విప్రలంభవర్ణనముకూడ ఉండితీరవలెననియు, అందుచే నారవయంకములోని విప్రలంభావకాశమునిమిత్త మీయుదంతములు కల్పితమైనవనియు వీరివాదము. శృంగారరసము ప్రధానముగ నున్న నాటకములో విప్రలంభము విధిగ నుండితీరవలెనా యనునది మొదటి ప్రశ్న. ఉండితీరవలె ననిరే వాదమునిమిత్త మంగీకరించినను తృతీయాంకము చివర నొకటిరెండు పద్యములు దీనికై చినచో ద్వితీయతృతీయాంకములం దున్నదంతయు విప్రలంభమే గాదా?

"క్షామక్షామకపోల మాననమురః
కాఠిన్యముక్తస్తనం
మధ్యః క్లాన్తతరః ప్రకామవినతా
వంసౌ ఛవిః పాండురా
శోచ్యాచ ప్రియదర్శనాచ మదన
క్లిష్టేయ మాలక్ష్యతే
పత్త్రాణామివ శోషణేన మరుతా
స్పృష్టా లతా మాధవీ" (అం. 3 శ్లో ౮)

అని నాయికాపరముగాను,

"ఇద మశిశిరై రన్తస్తాపా
ద్వివర్ణమణీకృతం
నిశినిశి భుజన్యస్తాపాఙ్గ
ప్రసర్పిభి రశ్రుభిః,
అనతిలులితజ్యాఘాతాఙ్కం
ముహు ర్మణిబన్ధనాత్
కనకవలయం స్రస్తం స్రస్తం
మయా ప్రతిసార్యతే"
(అం 3-శ్లో. ౧౦)

అని నాయకపరముగాను చేసిన వర్ణనములన్నియు సంభోగవర్ణనములేనా?

తా ముద్దేశించిన కళాప్రయోజనమును మహాకవులు సాధారణముగా తమ కావ్యములందే సూచించుచుందురు. వాని ననుసరింపగల్గినపుడే విమర్శనము సారవంత మగును. శకుంతలను గాంధర్వవిధిని వివాహమయి వీడ్కొనిన పిమ్మట ఉపేక్షించుటలోను, తరువాత ప్రత్యాదేశించుటలోను దుష్యంతుడు నిర్దోషియని నిరూపించుటకు కాళిదాసు ప్రయత్నించినాడు. ఈ ప్రయత్నములోనే దుర్వాసుని శాపవృత్తాంతమునందలి ప్రయోజనము నిరూపిత మగుచున్నది. దుష్యంతుడు నిష్క్రమింపగనే అనసూయాప్రియంవదలు గాంధర్వ వివాహమును గూర్చి ముచ్చటించుకొనుచు—

"అనసూయా:—ఏత చ్చిన్తనీయమ్.

ప్రియంవదా:—కథమివ?

దేవతల రసవిద్యనే కాదు మనము తెలుపవలసినది, వారి శిల్పశాస్త్రమును, బహుశః వారి సంఘ విధానమునుగూడ గ్రహించవలెను. హిందువు లారాధించు దేవతామూర్తులు అతని మానసపుత్రులు, హృదయవాసులు, జీవన విలోలురు. మన యీ శరీరములందలి భౌతికాణువుల పటుత్వము తప్పి పొందిక చెడినచో అనారోగ్యమేర్పడును. అదేవిధమున ఆత్మబుద్ధులకు జీవాంశమణుకణములు, వాని స్వధర్మమగు సంలీన క్రియాశక్తి నష్టమైనను అనారోగ్యమే వాటిలును. బ్రహ్మ సర్గజీవనదేవత. మన అంతర్నివాసి, బ్రహ్మ సృష్టిచేయువానివాడు. ఇందుచే మన శిల్పవిధము, శాస్త్రపథము ప్రవహించని తటాకములైనవి. బాహ్యమగ దేవళములందలి పిల్ల గుడులలో బ్రహ్మను ప్రతిష్ఠించినాము. జీవితాధి దేవత భూదేవి భర్త గుడిలో ఒకమూల నక్కుచున్నది. దేవభక్తులు దువ్వలువలను, నగలను లక్ష్మిపై గుప్పుచున్నారు. కాని పురోహితుని భార్య ధర్మము భూదేవి పరిధానము. మన అభ్యంతర సంచారి భూదేవికి మూర్తిలేదు. ప్రాణసంచారమున కర్థము మూర్తిమంతమైన సృష్టి, సర్గమైన మూర్తిభావము. మన అంతర మందుండు బ్రహ్మదేవుడు, భూదేవి ఏల నిర్వీర్యులైనారు. వారి విన్యాసము మారినదా? వారు కృశించిపోకుండ ప్రత్యుజ్జీవితుల జేయలేమా? మన బుద్ధ్యాత్మల సముత్తేజమున కావశ్యకము కనుక దేవసంఘ కర్తవ్యములందును, బాంధవ్యములందును మార్పులు చేసి క్రొత్తలేమైన కావింపవలెనా? మానవ స్వత్వముయొక్క ఈ అంశను భారతీయ విజ్ఞానము తెలిపినట్లు మరెచటను తెలుపలేదు. విశ్వదేవుల పునః ప్రతిష్ఠ సంభవమేయగును.

భారత సంస్కృతీ శోధన ఈ దేశమునకే కాదు, అఖిలలోకమునకును అవసరమే. లోకమిందుకై ఆశగొనియున్నది. యూరపులో పర్యటించగా నాకు తోచిన విషయములను 25 ఏండ్లక్రితము పూర్వోపాధ్యాయులు డా॥ ఏ. యన్. వైట్ హెడ్ గారికి తెలుపుకొంటిని. గణిత, తత్త్వశాస్త్రములందు వారు విఖ్యాతులు. నే చెప్పినది విని వారు తమ భావ మిట్లు తెలిపిరి. "నీ వయస్సున నేను, ఏషియా సంగతి తేలిపోయినది, ఇకముందు యూరపుచే సంపీడితమగునే ఏషియా భవితవ్యమనుకొంటిని. కాని ఆ ఊహ సరికాదని గ్రహించుచున్నాము. లోకభవిష్యము నైనా భారతభూములందు ఇమిడియున్నట్లున్నది. టర్కీ, జపానులు అనుకరింపగలవేమోగాని దారిచూపి నడిపించలేవు. భారతీయులు లోకము నేమికావింతురో చూడ ముచ్చటగును కాని నే నంతవరకు బ్రదుకను. మీరు చూడగలరేమో" అన్న వారి యీ మాటలు నా మనస్సులో ఇంకను నిన్న మొన్నటి పలుకులవలె మెదలుచుండును.

లోకజాతుల సమూహమున భారతదేశము భిక్షువు. లోకనాయకత్వ మీ భారతమెట్లు తాల్పగలదనుకొందుము? కాని అధ్యాత్మేతిహాసము నందలి శివుడు తలపుకు వచ్చుచున్నాడు. శ్మశానవాటికలో ఆది భిక్షువు నివాసము, భూత గణములతో వానిసాంగత్యము, వాని చుట్టును కాలహతమైన అస్థికాచయము, వాని మెడచుట్టును, పాముల సరములు. కాని ఈ భిక్షువునే లోకస్వాంతము పార్వతీరూపమున వలచినది. అతడే పరమశివుడు. అతని తృణీకరించిన దక్షయజ్ఞము బాగుపడలేదు. భిక్షువులకును స్థానమున్నది, ఆశకలదు. విధివశులగు భిక్షువులకు కాదు. విధిని శాసించగల భిక్షువులకు.

భారతభూమి మహాదేవుని నిలయమే కాదు, మహాదేవునికి మూర్తి, పరమశివుని భౌతిక స్వరూపము. శివుడీ విధమున అవతరించినాడు. అతడు తపస్వియేకాదు. మహాశిల్పి. నిఖిలభువన నటరాజతడు. సర్వమందును అతడు వర్తించును. ప్రభావకమైన ప్రతి ముహూర్తమందును అతని నాట్యము.. మహాకాశమందలి ప్రతి తావునను అతని నృత్యమే. చాలకమైన అణువణువునను అతని గాత్రవిక్షేపము. చంచలపత్త్రమున అతని నాట్యవిన్యాసము. భావనావిహంగములం దాతని నృత్యకేళి. ఊర్ధ్వతాండవమున శివుడు విశ్వాతీతుడు. అపు డతనినాట్యము ప్రళయగాన మాలకించి నిష్పందమై శాంతించును. శివునితో సాటువ, ఆర్యావర్తము

లక్షణవినోదము : క్త్వార్థకము

•

= శ్రీ దువ్వూరి వేంకటరమణశాస్త్రి =

మన భాషలో 'విని, చని' మున్నగు పదములలోని 'ఇ'కారమును క్త్వార్థక మని వ్యవహరింతుము. సంస్కృతమున 'శ్రుత్వా, గత్వా' మున్నగు వానిలోని 'క్త్వా' ప్రత్యయమునకు మాఱుగాఁ బ్రయుక్తమగుచుండుటంబట్టి యీ 'ఇ' ప్రత్యయమునకు క్త్వార్థక మను వ్యవహార మేర్పడినది.

ఈ 'ఇ'వర్ణకమునకు నాంధ్రలాక్షణికు లెట్టి యర్థము నిరూపించిరి? తదర్థనిరూపణము సమగ్రమవఁదగునా? కానిచో లోకవ్యవహారరూఢిని బట్టియుఁ, గవిప్రయోగసరణినిబట్టియు మనము విశేషించి గ్రహింపఁదగిన యర్థాంతరము లెవ్వి? అను సంశయములు పరిశీలించుట యీవ్యాసమునకుఁ బ్రధాన లక్ష్యము.

"సమానకర్తృకయోః పూర్వకాలే" (అష్టాధ్యాయి 3-౪-౨౧)అను సూత్రముచేఁ బాణిని క్త్వాప్రత్యయము విధించియుండెను. వాక్యమున సమానకర్త గల క్రియలలో నెయ్యది పూర్వకాలప్రవృత్తమో తద్వాచకమగు ధాతువునకు 'క్త్వా'ప్రత్యయము వచ్చునని యీసూత్రమున కర్థము. 'భుక్త్వా యాతి' మున్నగునవి దీని కుదాహరణములు.

ప్రాకృతాంధ్రలాక్షణికులు పలువురు పాణినీయసరణినే మూలముగఁ జేకొని తమతమ వ్యాకరణములు రచించినవారగుటచే 'క్త్వ ఊణః' (ప్రాకృతప్రకాశము ౪-౨౩), 'క్త్వస్తుమత్తూణతుఆణాః' (హైమచంద్రము ౮-౨-౧౪౬), 'తుమత్తుఆణతూణాః క్త్వః' (రూపావతారము ౧౪-౪,) 'క్త్వాభూతయోః క్రియా న్తస్యేత్' (ఆంధ్రశబ్దచింతామణి. క్రియా), 'క్త్వాభూతయోరిద న్తస్య' (ఆంధ్రకౌముది, క్రియా) ఇత్యాదిగా క్త్వాప్రత్యయమును జేర్కొని దాని స్థానమునఁ బ్రాకృతాంధ్రప్రత్యయములను విధించియుండిరి. దీనింబట్టి క్త్వాప్రత్యయార్థమే యీప్రత్యయముల కర్థమని వీరు తలంచినట్లు విశదమగుచున్నది.

ఒక వాక్యమున, క్త్వాంతక్రియయుఁ, దదితరక్రియయు సమానకర్తృకములుగనే యుండవలయు నను నియమము సంస్కృతవ్యాకరణమున బంధింపఁబడియున్నను దన్నియమవిరుద్ధములగు మహాకవిప్రయోగములు సంస్కృతగ్రంథములందు విరళముగాఁ గానంబడును:—

(౧) 'కిం కృత్వా సుకృతం భవేత్' (మహాభారతము, ఆది. ౧౨౦-౩౩.)

(౨) 'స్మర సంస్మృత్య వశాన్త్రి రస్తిమే.' (కుమారసంభవము, ౪-౧౬.)

మున్నగు వ్యాసకాళిదాసాదిప్రయోగములఁ బరికింపుఁడు. ఇట్టి ప్రయోగములందు సమానకర్తృకతానియమమును సమర్థించుటకుఁ గొందఱు వ్యాఖ్యాతలతిక్లిష్టమార్గము నవలంబింతురు. కాని యిట్టి వెల్ల నర్థవిశేషము గల విలక్షణప్రయోగములుగ భావించుట సమంజసమేమో! పయి ప్రయోగములందలి క్త్వాప్రత్యయమునకు హేత్వర్థకత్వము సమ్మతించినచోఁ జక్కని సమన్వయము కుదురుపడునట్లు గోచరించును. అది యెట్టటు కానిండు. ప్రకృత మనుసరామః!

'క్త్వాభూతయోః క్రియా న్తస్యేత్' అని చింతామణికర్త క్త్వార్థమున 'ఇవర్ణము' వచ్చునని స్థూలదృష్టిని విధించియుండెను, ఇటులే—

"ఒక కర్త చేయు పనులకుఁ
బ్రకటితముగ మొదల నయిన పని యిత్వాంతం
బకృతంబైనను క్త్వాంతం
బగుటిలకర్తవ్యకార్య మన్యంతమగున్."

మున్నగురీతిని భూషణకారాదు లెల్లరును సంస్కృతానుసారముగ సమానకర్తృకతానియతి నుపపాదించినవారే గాని క్త్వాప్రత్యయమునకును, 'ఇ' ప్రత్యయమునకును గల భేదమును నిరూపించినవారు పూర్వులలోఁ గానరారు. ఆంధ్రభాషలో సమానకర్తృకతానియమము పెక్కుతావులందుఁ గానంబడదు. ఈ భేదమును సూక్ష్మదృష్టిని బరికించి చిన్నయసూరి పయి నియమమును గొంత సడలించి "సమానాశ్రయంబులం బూర్వకాలంబునం దివర్ణకం బగు. ఏకాశ్రయంబులగు క్రియలలోపల నెయ్యది పూర్వకాలికం బగుం దద్వాచియగు ధాతువున కివర్ణకం బగు. ఇదియు క్త్వార్థంబనంబడు. వండి-పండి - విని-కని. సమానకర్తృకంబు లనక సమానాశ్రయంబు లనుటం జేసి 'చైత్రునిచే మైత్రుండు కొట్టంబడి మడిసె' నిత్యాది సిద్ధం బయ్యె." అని వక్కాణించియున్నాఁడు. ఇట్టి తావులందు సంస్కృతాంధ్రముల తారతమ్యమును గుఱించి వివరించినవారిలో నీతఁడే ప్రథముఁడు. కాని సమానాశ్రయత్వమయినను సరిపడక యీ చిన్నయసూరిసూత్రమునకును సయితము లొంగని ప్రయోగములు లోకవ్యవహారరూఢములును, మహాకవిసమాదృతములును, లాక్షణికసమ్మానపాత్రములును పెక్కులు నిలిచియున్నవి.

అట్టివానిని గొంతవఱకు గుర్తించి ప్రౌఢవ్యాకరణకర్త 'ఒక్కొకచో ధాత్వర్థకాసమాపకక్రియ హేత్వర్థకంబు నగు.'(క్రి-౧౫)అను సూత్రముచే 'ఇ' ప్రత్యయమునకు హేత్వర్థమును నిరూపించి 'బాహు కంఠము దెగి దేహము ధరణిఁ బడియె.' (భార. ఆది. ౨-౧౯౯) 'బిట్టడలు మనంబులం గదిరి హో యనువారును' (భార. విరా. ౩-౫) ఇత్యాదులను నన్నయతిక్కనాదులప్రయోగములను బ్రదర్శించియుండెను. 'జ్వరము తగిలి నిన్న వాఁడు రాఁజాలకపోయెను.' ఇత్యాది వాక్యములలో తగిలి=తగులుటచే అను రీతిని హేత్వర్థము నేఁటి వ్యవహారమునసయితము మిక్కిలి ప్రసిద్ధమై యున్నది. ఈరీతిగ నన్నయనాఁటినుండి నేటిదాఁక వాటుకొనియున్న యర్థవిశేషము సుఘటించిన పయి సూత్రము ప్రశంసకుఁ బాత్రమనుటలో సందియము లేదుగాని యర్థవిశేషప్రదర్శనమున కుపక్రమించిన యీసూత్రకారుఁడు ప్రయోగమార్గమువంక మఱికొంత దవ్వు దృష్టి సారింపవలసినది. ఎందుల కందురేని—I. నిదానించినచో హేత్వర్థము 'ఇ'వర్ణకమునకేగాక తద్వ్యతిరేకమునఁ బ్రయుక్తమగు 'క'వర్ణకమునకును గానంబడును. II. మఱియు 'ఇ'వర్ణకమునకు హేత్వర్థమేగాక మఱికొన్ని యర్థవిశేషములను బొడఁగట్టును—

(I) ౧. పిలుపుండి నిన్న వచ్చితిని-పిలుపులేక నేఁడు రానయితిని.

౨. నిరుడు వానలు కురిసి పంటలు పండినవి.- ఈయేఁడు వానలు కురియక పంటలు పండలేదు.

౩. కుటుంబపోషణము జరుగక వా రటనుండి వెడలిపోయిరి.

౪. కత్తికిఁ బదను చాలక కొమ్మ తెగలేదు.

ఇత్యాదులందెల్ల 'క'వర్ణకమునకు హేత్వర్థము సుస్పష్టము ; సకలానుభవసమ్మతము. దీని కీయర్థము ఈనాఁడు వచ్చినది కాదు. భారతకాలమునుండియుఁ బ్రసిద్ధము.

"అనఘ యిది యేటి తపమే
మనుపమదుఃఖితుల మగుట నాధారము లే
కను సంతానోచ్ఛేదం
బున ప్రేలెద మధమలోకముల తెరువు సనన్."
(భార. ఆది. ౨-౧౪౨.)

అను నన్నయపద్యమున 'ఆధారము లేకను=ఆధారము లేకపోవుటచే' అని హేత్వర్థమే స్ఫురించుచున్నదిగదా! కావున నియ్యెడఁ బయి ప్రౌ. వ్యా. సూత్రమునందును, దదుదాహరణములందును 'ఇ' వర్ణకముతోపాటు 'క' వర్ణకమునుగూడ శోధింపవలసి

దియున్నది. అటు లాతఁడు జోడింపక వ్యతిరేకక్త్వార్థకములను స్మరింపనియటు లగపడుచున్నను సూత్రస్థము 'భూతార్థకాసమాపకక్రియా' పదమును సర్థియ సాధారణముగ మనము భావించి వ్యతిరేకక్త్వార్థములు గూడ సూత్రమున సంగ్రహింపఁబడినటులే తలంచుట సౌమ్యమార్గము. 'భూతార్థకాసమాపకక్రియ' యను పదము నీతఁడు తన వ్యాకరణమున రెండుసూత్రము లందుమాత్రమే వాడియుండెను. రెండుతావులందును వ్యతిరేకక్త్వార్థము లాతని మనసునఁ బాతినటులే గోచరింపదు. అయినను కవిప్రయోగానురూపముగఁ బయి రీతిని మనము వ్యాఖ్యానించుట యసంగతము కానేరదు. నాతిక్లిష్టమగు మార్గమున గ్రంథకారులను సమర్థించు వెర వున్నయపుడు త్రోసిపుచ్చి చులకన సేయుట తగవుగాదు.

(II) ఇఁక నర్థాంతరములు : ౧. భావార్థము. ౨. ప్రభృత్యర్థము (మొదలుకొని) లేక, ఆనంతర్యార్థము. ౩. ఆనంతర్యము, లేక సముచ్చయము. ౪. తుమున్నర్థము. ౫. భావలక్షణము అనునర్థవిశేషములు పూర్వలాక్షణికులు గుర్తింపనియవి 'ఇ' ప్రత్యయమునకుఁ గానంబడుచున్నవి.

ఇందు భావార్థము గాణపతసూత్రమున నిరూపింపఁబడినది. కొన్ని ప్రయోగములును జూపఁబడినవి. వానిలో "...కడువిచిత్రము, ద్వారకాపురి వాయ నీ కిచ్చపుట్టుట యెన్నఁడున్ మఱి యిట్టులేగి యెఱుంగవు..." (కళా. ౩-౧౩౯) (ఏగి = ఏగుట) అను సూరనార్యుని ప్రయోగము భావార్థమునకు మిక్కిలి తగియున్నది. చక్కని లక్ష్యము. ఈ యర్థము నేఁటి వ్యవహారమునందును బ్రచురముగాఁ గానవచ్చుచున్నది. 'ఒక్కఁడును బట్టెఁడన్నము తిని యెఱుఁగఁడు.' (తిని = తినుట); 'ఇట్టి వింత లెన్నఁడును జూచియెఱుంగము' (చూచి = చూచుట) మున్నగు వాక్యములు పరిశీలింతురుగాక.

ఈ భావార్థము నన్నయకాలమందును గలదనుట నిస్సంశయము:

"ఏనెట నీవెట సుతుఁడెట
యేనెన్నఁడు దొల్లి చూచి యెఱుఁగను నిన్నున్"

(భార. ఆది. ౪-౧౦౦)

"ఇవి తద్దయు
సుకుమారము లిట్టివానిఁ జూచి యెఱుంగన్."

(భార. అరణ్య. ౪-౮.)

తిక్కనాదులును నీయర్థమును సేకరించినటులు స్థాపింపఁగలిగిన మఱికొన్ని ప్రయోగములును గలవు:

"బాలుఁడు సుకుమారుఁడు పె
ద్దాలములం జూచి యెఱుఁగఁడనక మొనసారం
జాలుదు సాగుమని పనిచితి
నేలా నన్నా సదోషమెఱుఁగఁగనిచ్చున్"

(భార. ద్రోణ. ౨-౧౪౧)

"మనజొడ్డనబావులలో
ననుదినముఁ జరించు నంచలం దొక హంసాం
గన యేమి చెప్పెఁ దంత్రీ
కనిదిని నే నెందు నెఱుఁగ గని విద్యలకున్"

(ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, ౪-౫౬)

ఇత్యాదు లరయునది.

ఇట మఱొక్క విశేషము : పయిని జూపఁబడిన భావార్థకస్థలము లన్నిటను సమానాశ్రయత్వమే గాక సమానకర్తృకత్వముసయితము సరసముగాఁ గుదురుపడియుండుటచేఁ జింతామణిబాలవ్యాకరణములవల్లనే యివి యెల్ల సాధ్యములగుచుండ వీనికై యింత విచారణ మెందులకని కొందఱకు శంక జనింపవచ్చును. సత్యమేకాని యింతటి విశేషార్థము లేట తెల్లముగ స్ఫురించుచున్న తావులందు సామాన్యమగు భూతార్థమునుమాత్రమే నిరూపించుట బొత్తిగాఁ దృప్తిలేని విధానము.

౨. ప్రభృత్యర్థము, లేక ఆనంతర్యము:—

'ఆశిశువు పుట్టి నాలుగు నెలలయ్యెను.'

'అతఁడు వచ్చి పదిదినము లయ్యెను.'

ఇత్యాదివాక్యములలో పుట్టి = పుట్టుట మొదలు కొని; వచ్చి = వచ్చుటమొదలుకొని యున్నసరీతిని ప్రభృత్యర్థమును గ్రహింపనిచో నన్వయము కుదురు పడదు. పయివాక్యములలో సమాపకాసమాపకక్రియలకు సమానాశ్రయత్వమా సంభవింపదు. (పుట్టినది శిశువు - కడచినవి నెలలు.) భావార్థమా పనిపడదు. హేత్వర్థమా పొసఁగదు. నెలలు నాలుగును గడచుటకు ఆ శిశువు పుట్టుట హేతు వనఁజాలదుగదా! ఆ శిశువు పుట్టినను బుట్టకుండినను నెలలదారిని నెలలు గతించెడివే గాని నిలుచునవి కావు. కాఁగా నిట్టియెడ ప్రభృత్యర్థమే యన్వయోచితమని తలంపవలయును. లేదా శిశువు పుట్టినపిమ్మట నాలుగునెలలు గతించిన వను నర్థముగూడఁ బొసఁగుచుండుటచే నానంతర్యార్థమయినను సమ్మతింపక తీఱదు.

ఇట్టి వాక్యములు కవిప్రయుక్తములును గలవు:- "...ఓ వనజాక్షి యిచటి కిమ్మునివరేణ్యుఁ డేతెర దొరకొని యెన్నియో నాళ్లయ్యె నేమేమి దిద్దితి వెలుఁగఁ జెపుమ..."—ఇమ్మునివరేణ్యుఁ డేతేర దొరకొని=ఈ నారదుఁడు వచ్చుట కారంభించినదిమొదలు కొని అని యిట నర్థము చెప్పవలయును. ఇట్టి వాక్యములందు సమానాశ్రయత్వము పొసఁగనేపొసఁగదు. కావున నివి భావార్థకోదాహరణములకంటె విలక్షణమని భావింపవలయును.

భారతకాలమందును నీ యర్థము ప్రసిద్ధము:—

"ఏ సేఁడు లగుదెంచె నర్జునుం డేగి..." (భార. అరణ్య. ౪-౩.)

"నినుఁగని పెద్దగాలంబు గానఁ జూడఁ దివిరి యుండుటకు నేతెంచితి..." (భార. ఆశ్రమ. ౨-౧౪౬.)

ఏగి=ఏగినదిమొదలు, లేదా ఏగినతరువాత; కని=చూచినదిమొదలు, లేదా చూచినతరువాత అనిగదా యిట్టియెడ నర్థము గ్రహింపవలయును.

3. ఆనంతర్యము-లేక సముచ్చయము:—

'దేవతారాధనమువలన నమంగళములు తొలఁగి శుభములు చేకూరును.'; 'కృషివలన దారిద్ర్యము తొలఁగి యైశ్వర్యము కలుగును.'

ఇట్టివాక్యములందు తొలఁగి=తొలఁగినయనంతరము అను నర్థము గోచరించుచున్నది. లేదా అమంగళములు తొలఁగుటయు, శుభములు చేకూరుటయుఁ గలుగు ననురీతిని సముచ్చయార్థమునయిన గ్రహింపవలెను.

'మనపుట్టి బుద్ధియెఱుఁగుటమొదలు' (హరి. పూ. ౫.) మున్నగు ప్రయోగములందు పుట్టి=పుట్టిన తరువాత అను నానంతర్యార్థమే స్ఫురించుచున్నది. 'ఈ మందువలనఁ దలనొప్పి తగ్గి దాహము హెచ్చినది.' మున్నగు వాక్యములందు తలనొప్పి తగ్గుటయు, దాహము హెచ్చుటయుఁ గలిగిన వను సముచ్చయార్థమే సరిపడునటులు తోఁచుచున్నది. ఈ యర్థముల కింకను గవిప్రయోగములు లభింపవచ్చును - పరిశీలింపుఁడు.

౪ తుమున్నర్థము:— "చైత్రుండు వండను బోయెను" (వండన్=వండుటకు) ఇత్యాదులందు మన లాక్షణికులు తుమున్నర్థమును 'ను' ప్రత్యయమునకు మాత్రమే నిరూపించియుండిరి. ప్రాచీనభాషలో 'ఇ' ప్రత్యయమునకుఁగూడ నీ యర్థము గలదు. ఎఱింగించి పుచ్చెను—పిలిచిపుచ్చెను ఇత్యాది ప్రయోగములందు ఎఱింగించి = ఎఱింగించుటకు ఇత్యాదిగాఁ దుమున్నర్థమును గ్రహించినపక్షముననే యన్వయము సరళమగును. ఇట్టి ప్రయోగపద్ధతి భాషలోఁ గ్రమముగా నంతరించినది. ఇప్పటి వాడుకలలో నిట్టిపదము లీ యర్థమున మచ్చునకైన నగపడవు. అయినను బ్రాచీనభాషాస్వరూపబోధకములగు లక్షణగ్రంథములలో శబ్దపల్లవంబులం బోలిన యిట్టి పదములందలి యర్థవిశేషము నిరూపింపఁబడుటయే యుచితము.

౫. భావలక్షణము:— 'దేవదత్తుఁడు వండ నతిథి వచ్చెను.' (వండన్=వండఁగా.) ఇత్యాదులందు 'ను' ప్రత్యయమునకు భావలక్షణార్థమును లాక్షణికులు

నిరూపించియుండిరి. 'ఇ' ప్రత్యయమున కీయర్థము గూడఁ గొన్నియెడల నగపడుచున్నది.

'ఆ సభలో నీ ప్రసంగము వచ్చి నీ పక్షమున నేను వాదించితిని.' - ఇట్టియెడ హేత్వాద్యర్థములం దేదియుం గాక 'నీ ప్రసంగము వచ్చి=నీ ప్రసంగము రాఁగా' అనురీతిని. భావలక్షణార్థమే వాక్యతాత్పర్య బోధకు సన్నిహితమయినట్లు స్ఫురించుచున్నది.

"...నేను మహేంద్రుకడకు నరిగి సంభాషణ మాచరించుచునుండ నా సభ నిర్జరవాధినాథు వలని వార్తలు పుట్టి యలఘుతపోవృత్తినిష్ఠాతిశయము వర్ణించి రప్డు..." (భార. ఆశ్రమ. ౨-౯) వార్తలు పుట్టి=వార్తలు పుట్టఁగా అను నర్థము పయిపద్యమున నన్వయోచితముగఁ దోఁచుచున్నది.

ఇంకను ప్రాచీనాధునాతనప్రయోగభంగిని బరిశీలించినచోఁ బయిని జూపిన యర్థవిశేషములకు మఱికొన్ని ప్రయోగములు తగినవి లభింపవచ్చును. నూతనములను నర్థాంతరములును బొడఁగట్టవచ్చును. పురాతనలాక్షణికుల పరిశ్రమకుఁ దోడుగా ననంతరకాలికులను భాషాసేవకులుం బరిశీలనాసక్తులయి కొఱవడిన విశేషముల గుఱుతించుచుండవలయును. ఎందఱు లాక్షణికు లెన్నిటిని గుర్తించియున్నను బహుళప్రచారము గల భాషలలో నేవో కొన్ని విశేషములు సర్వసమాదరణపాత్రములయ్యు లాక్షణికుల దృష్టికి గోచరింపక మఱుఁగువడియుండుట యనివార్యము. కావుననే లక్షణగ్రంథములు సమగ్రములని యెన్నఁడును సంతుష్టిఁ జెందరాదు. అసమగ్రములని యాక్షేపించుటయుం దగవు గాదు. పూర్వులు నిరూపించిన వానిని నిరవశేషముగ నాకళించి శేషించిన విశేషముల సేకరింపఁబూనుకొనుటమాత్రమే లక్షణప్రియుల కర్తవ్యము.

కలహాంతరిత

•

శ్రీ వింజమూరి శివరామరావు

తెలియలేనైతి నీ తెనెవలపు; నీవు
పిలిచినా బతిమాలినా పలుకనైతి;
ఎంత నొచ్చుకొన్నావో? నీయెడద యెంత
వ్రచ్చుకొన్నదో? వల్లవీ ప్రాణరమణ!

స్వామీ! నిన్నె స్మరింతు, నీకొరకె నిశ్వాసింతు, నాశింతు నీ
ప్రేమమ్మే; ప్రణయాపరాధినగు ని న్వీక్షించి రోషించి యే
మో మాటాడితి, తూలనాడితి నదేమో, బుద్ధిమాంద్యమ్ముచే;
ఈమాత్రమ్మున కింతగా కినుతురోయీ? ముగ్ధగోపాలకా!

అక్షు లివి యేల యరుణమైనవిరొయొ? రసన
పరుషదుర్భాష లవి యేల పలికినదిరొయొ?
అపుడు నను వీడి యిలువీడి యరుగునపుడు
చేతు లేల ని న్నడ్డగించినవి కావొ?

నా సకలమ్ము నీ వనుచు, నా యనురక్తము జీవితమ్ము నీ
కోసమె యంచు, నిన్ను నెద గొల్చితి; తాల్చితి నాశిరమ్ముపై
నీ పెల వెల్లకాలముల; నీయెడ నీయెడ దోస మింత నే
చేసితి నీసుచే వగపుచే; దయచూపవొ దాసురాలిపై?

దరిసిన దర్శింపను నీ
చరణమ్ముల, వికచనీరజమ్ముల, లక్ష్మీ
కరముల, నపవర్గశిరః
కిరీటమాణిక్యముల; నికృష్టను స్వామీ!

జ్యోతిర్వేదము

3

= శ్రీ గొబ్బూరు వెంకటానంద రాఘవరావు =

విజ్ఞానశాస్త్రము నిర్దిష్టమైన లెక్కలతోను, కొలతలతోను కూడుకొని ఉన్నది. అన్ని శాస్త్రములకంటె జ్యోతిశ్శాస్త్రమునకు ఈ లెక్కలు, కొలతలు మిక్కిలి ముఖ్యము. చంద్రుడు, సూర్యుడు, నక్షత్రములు మొదలగు ఖగోళసంచారుల గమననిర్ణయవిధానమే జ్యోతిశ్శాస్త్రమునకు ప్రారంభమని చెప్పవచ్చును. మనకు కనపడుచున్న సూర్యగమనముచేత దినము ఏర్పడుచున్నది; చంద్రగమనమువలన చాంద్రమాసము ఏర్పడుచున్నది. మాసము నిర్ణయించుకొనుటకు చంద్రుని మనము ఒక కొలబద్దగా ఉపయోగించుకొనుచున్నాము. ఒక గుడ్డ ఇన్ని గజములు అని కొలిచి చెప్పుదుము. ఒక బల్ల ఇన్ని అడుగుల పొడుగు, ఇన్ని అడుగుల వెడల్పు అని చెప్పుదుము. మూడు పడుల బియ్యము, రెండు శేర్ల పాలు, మానెడు పప్పు అని ఆయా కొలపాత్రలతో కొలిచి వాడుకొనుచున్నాము. మాన, మానిక శబ్దములు కొలతకాధారములైన **Standards** మొదటి లెక్కలను, సూత్రములను తెలుపుచుండును.

ఇంగ్లీషు Moon సంస్కృత 'మాన' శబ్దభవము

ఎ. ఎ. మెక్డొనెలు పండితుడు తాను రచించిన సంస్కృత-ఇంగ్లీషు నిఘంటువు ౨౨౫-వ పుటలో 'మాన' శబ్దమునకు అర్థములు ఇట్లు వ్రాసినాడు:— **"Measure; measuring; measuring cord; standard; dimension; size, height; length also of time"** కాబట్టి కాలమానమును నిర్ణయించుకొనుటకు సదుపాయమైన సాధనము అనే అర్థములో సంస్కృత 'మాన' శబ్దమునుండి ఇంగ్లీషు **Moon** అనే పదము జనించెనని స్పష్టముగా తెలియుచున్నది. **Moon** అనగా చంద్రుడు; భూమిచుట్టు ఒకసారి చంద్రుడు తిరిగివచ్చుటకు పట్టు కాలపరిమితి **'Month'**; మాసము.

చాంద్రమానము, సౌరమానము

చంద్రుడు భూమిచుట్టును ఒకసారి తిరిగివచ్చుటకు సుమారు ౨౯ రోజుల ౧౨ గంటల ౪౪ నిమిషముల ౩ సెకండ్లకు కొంచెము తక్కువకాలము పట్టును. పండ్రెండుమాసములలో పండ్రెండుసారులు భూమిచుట్టు తిరిగి పండ్రెండు నెలలు పూర్తియగుసరికి ౩౫౪ దినముల ౮ గంటల ౪౮ నిమిషముల ౩౬ సెకండ్ల చిల్లరకాలము అగుచున్నది. భూమి సూర్యునిచుట్టు ఒకసారి తిరిగివచ్చుటకు నక్షత్రగణితరీత్యా (**Sidereal year**) ౩౬౫ రోజుల ౬ గంటల ౯ నిమిషముల ౯ సెకండ్లు రమారమిగా అగుచున్నది. సూర్యునిచుట్టు ప్రదక్షిణముచేసి తిరుగునది భూమి; అయినను స్థూలదృష్టికి సూర్యుడు కదులుచున్నట్లు తోచుటచేత లోకవ్యవహారములో సూర్యగమనమని వాడుక; దానినిపట్టి సౌరమాసము, సౌరమాన మని వాడుకలో చెప్పుకొందుము. పండ్రెండు చాంద్రమాసముల కాలగతికిని, సౌరసంవత్సరమునకును మధ్య తేడా ౧౦ రోజుల ౨౧ గంటల ౨౦ నిమిషముల ౩౫ సెకండ్లు చిల్లర ఉన్నట్టు స్పష్టము అగుచున్నది. ఈ తేడా

సవరణచేసి దిద్దుకొనుటకు మనవారు మూడుసంవత్సరములలో ఒక అధికమాసముగాని, అయిదుసంవత్సరములలో రెండు అధికమాసములుగాని చేర్చుచుందురు. పందొమ్మిది సంవత్సరములలో ఏడు అధికమాసములు వస్తవి. ఈలాగు సవరణచేసుకొనుచు వెళ్లగా వెళ్లగా ఒకానొకప్పటికి ఈ దిద్దుబాట్లు ఎక్కువ అవుతవి. అప్పుడు ఒక మాసము తగ్గించి సరిచేసుకోవలసి వస్తుంది. ఇలాగు పూర్తిగా జారవిడుచు కోవలసిన మాసమునకు 'లుప్త'మాసమని పేరు. కనుక ౧౪౦ సంవత్సరములకిందట ౧౮౨౩ లో లుప్తమాసము వచ్చినది. ఇక ఇరవై సంవత్సరములలో ౧౯౬౩-౬౪ లో ఒక లుప్తమాసము రాగలదు. ఇలాగ అవసరమైనప్పుడెల్లా అధికమాసములు చేర్చుకొనీ, అవి ఎక్కువ అయిపోయినప్పుడు ఒక మాసము పూర్తిగా జారవిడుచుకొనీ మన పంచాంగములను, కాలమును సవరణచేసుకుంటున్నాము.

---

* Lokamanya B. G. Tilak : Orion, Page 13 —

"The main idea of the yearly sacrifice appears to be an old one. The etymology of Ritvij (ritu-yaj) is season sacrificer. Note the correspondence between the sacrifice and the seasons. In సంవత్సర 'వస్' is to dwell. Year is a period where seasons dwell. It is a cycle of seasons. The priests were not only sacrificers but time-keepers. In Rome the care of the calenders was considered a religious function and it had from the earliest times been placed in the hands of the pontiff... Plato states that the months and years are regulated in order that the sacrifices and festivals may correspond with the natural seasons...Cicero remarks that the system of inter-colation was introduced with this object." Lewis Historical survey of Astronomy of Ancients, Page, 19, 24.

అధికమాసములు చేర్చి పంచాంగములు సవరించుకోకపోతే ఏమి ప్రమాదము ?

మన ముసల్మాన్ సోదరులకు చంద్రుడే ముఖ్యము. వారికి చంద్రవంక—బాలచంద్రుడే—కాలచిహ్నము. వారి సంవత్సరములో పండ్రెండు చంద్రులు, అనగా చాంద్రమాసములు మాత్రము కలవు. ఋతువులతోను, సౌరమానముతోను వారికి అంతగా పనిలేదు.

మన హిందువులకు అట్టి లెక్కలు పనికిరావు. వ్యవసాయజీవనము, దేవపూజనము మనకు మిక్కిలి ముఖ్యము. మాసమునకును, సంవత్సరమునకును మధ్య మనకు ఋతుభేదము గమనించుట అత్యవసరము. సంవత్సరములో వేసవికాలము, శీతాకాలము అని రెండే ఋతువులు గలవని కొందరు; వేసవి, వర్ష ఋతువు, హేమంతము అను మూడు ఋతువులని కొందరు; వసంత, గ్రీష్మ, వర్ష, శరత్, హేమంత, శిశిరములను ఆరుఋతువు లని కొందరు. ఏ విధముగా చూచుకొన్నను, వ్యవసాయము ముఖ్యవృత్తిగా గల హిందువులకు వర్ష ఋతువు మిక్కిలి ముఖ్యము. వర్షాధిపతులైన ఇంద్రాదిదేవతలను సకాలములో పూజించి యజ్ఞములు చేయవలెను. అనగా ఋతువుల సరిగి యజ్ఞములు చేయవలెను. అట్లు చేయించువారు ఋత్విజులు.* చాంద్రమానమునకును, సౌరమానమునకును మధ్య సంవత్సరమునకు సుమారు ౧౧ దినములు భేద మున్నది. కేవలము చంద్రులే లెక్కించుకొనిపోవు ముసల్మానుల పండుగలు ఋతుభేదము గమనింపవు. వారి మొహరం పండుగ ఒకప్పుడు మన చైత్రములో శ్రీరామనవమితో వచ్చును. ఒకప్పుడు భాద్రపదములో గణపతి ఉత్సవములతోను, మరొకప్పుడు ఆశ్వయుజములో దసరా పండుగలతోను, వేరొకప్పుడు పుష్యములో సంక్రాంతి పండుగలతోను రాగలదు. ముప్పదిమూడు సంవత్సరములలో వారి పండుగలు అన్ని మాసములలో తిరిగి రాగలవు. ౩౩ × ౧౧=౩౬౩. ఋతుభేదము పాటింపక చంద్రులనుమాత్రము చూచుకొనిపోవుటలో హిందువులకు వ్యవసాయపు పనులలో నేమి, దేవపూజ, పితృ

పూజాది కర్మలలోనేమి, నిత్యజీవనములో మిక్కిలి చీకాకులు సంభవించును. కావుననే ప్రాచీనకాలముల నుండి మనలో అధికమాసము చేర్చుకొని ఋతుసహితమైన సంవత్సరము నిలుపుకొనుట ఆచారమైయున్నది. ఈ యంశము శునఃశేపుడు వరుణునిగూర్చి తెలిపిన వేదమంత్రములవలన స్పష్టమగుచున్నది: * "తన పవిత్రధర్మములను చక్కగా తెలిసికొని ధృతవ్రతుడైన వరుణుడు ప్రజావతములగు పండ్రెండు మాసములను ఎఱుగును; మరియు అప్పుడప్పుడు వచ్చు అధికమాసమునుకూడ అతడు బాగుగా ఎఱుగును." దీర్ఘతముడు సంవత్సరాత్మకమైన కాలచక్రములో తెలిపిన ౩౬౦ తిథులను పండ్రెండు చాంద్రమాసములు పూర్తియగు ౩౫౪ దివములలో సర్ది, అవసరమునుబట్టి అధికమాసములను చేర్చుచు మన సిద్ధాంతులు పంచాంగములను సవరణచేయుచుందురు. †

గ్రహణములు, తురీయ యంత్రవిజ్ఞానము

అత్రిమహాఋషి ఒక గొప్ప సూర్యగ్రహణమును తురీయ మను యంత్రసాధనమును వాడుకచేసి తెలిసికొనినట్లు వర్ణింపబడినది. సంస్కృతభాషలో తురీయ మను శబ్దమునకు నాలుగవది అని అర్థము. ఎందులో నాల్గవది అని ప్రశ్న. ఒక వలయములో నాల్గవవంతు తెలుపు యంత్రసాధనమును తురీయ మందురు. ఈ యంత్రసాధనమునే ఇంగ్లీషువారు ఇంగ్లీషుభాషలో Quadrant అందురు. తురీయ మను యంత్రమును ఇటీవల భాస్కరాచార్యులవారు తమ సిద్ధాంతశిరోమణి X-౧౫లో వర్ణించియున్నారు. తురీయయంత్రములు ఇప్పటికిని పెసపర్తివారు మొదలగు మన దేశపు సిద్ధాంతుల ఇండ్లలో వాడుకలో నున్నవి. యంత్రార్థద్యోతకమైన తురీయమును ఆ యర్థములో గాక కేవలసంఖ్యావాచకముగా గ్రహించి ఈ వేదమంత్రమునకు సాయనాచార్యులు అర్థము చెప్పుట తగదని లోకమాన్యుడు తీవ్రముగా విమర్శించెను. ‡ ఈమంత్రములో తురీయము, స్వర్భానువు అను రెండింటి ప్రశంస కలదు. స్వర్భాను వనగా ఛాయాగ్రహమైన రాహువు. తురీయ మనునది ద్వి వలయ యంత్రము. ఇట్టి యంత్రసాధనములచే వేదఋషులు గ్రహణములను తెలిసికొనుచుండిరని స్పష్టమగుచున్నది.

---

* ఋగ్వేదము I. ౨౫-౮:—"వేదమాసో ధృతవ్రతో ద్వాదశప్రజావతః వేదాయ ఉపజాయతే."

† Lokamanya B. G. Tilak : Orion. Page 15:-

"Now a month of thirty civil or సావన **days cannot correspond with a lunar synodical month and the Brahma-vadins had therefore to omit a day in some of the savana months to secure the concurrence of civil and lunar months. The year of** 360 **savana days was practically reduced to a lunar year of** 354 **civil days or** 360 **tidhis."**

‡ Lok. B. G. Tilak : Orion. P. 160: **"Atri knew the eclipsed sun by** తురీయ బ్రహ్మ **and** సాయన **interprets the last two words to mean the fourth verse or** మంత్ర. **But the verse wherein these words occur is itself the 6th being V** 40-6 **and Sayana has to explain that by fourth is to be understood as fourth from sixth i. e. by tenth verse ! The explanation appears to me quite unsatisfactory...we cannot accept an interpretation which makes the** 4th = 10th **verse of the hymn V** 40-6."

"స్వర్భానో రధ యదింద్ర మాయా అవోదివో వర్తమానా అవాహన్-గూఢం సూర్యం తమసా పవ్రతేన తురీయేణ బ్రహ్మణా విందదత్రిః" అనగా సూర్యుడు అంధకారముచేత ఆవరింపబడినవాడై వెలుగు ప్రసరింపజాలక ఆటంకమునొంది చిక్కువడ్డట్లు అత్రిమహాముని తన తురీయ మను యంత్రసాధనముచే తెలిసికొనెను. అంతలోనే, ఓఇంద్రా! ఆకాశము దిగువ తన మాయాబలముచే సూర్యుని కబళించి పట్టిన స్వర్భాను వను ఛాయాభూతమును ఖండించివైచితివి."

"బుద్ధిమాంద్యజనితో న్మాదుల్ గదా శ్రోత్రియుల్" అని శ్రోత్రియుల కొక అప్రతిష్ఠ అంటకట్టబడినది. వేదఋషులు ఏమీ యెరుగని పరమజడులని పడమటి విమర్శకులు డప్పుగొట్టి గేలిచేయుచున్నారు. అంతకంటె అట్టహాసము చేయుచు వారికంటె ముందు మన విమర్శకులే వేదఋషులు యంత్రజ్ఞాన మెఱుగని పరమఛాందసులని చాటుకొనుట ఆచారమైపోయినది. అట్టివారు ఇట్టి మంత్రార్థములను సావధానముగా తెలిసికొని, ఇప్పటికైనను చవకవిమర్శనలనుండి విరమించుట కనీసధర్మమని విన్నవింతును.

మన సూర్యుడొక నక్షత్రము: నక్షత్రములు సూర్యులు

(Our sun also is a Star; stars are suns)

ఆకాశమునందు మెఱయు నక్షత్రములు వేలును, లక్షలును కలవు. వానితోపాటు మన సూర్యుడుకూడ ఒక నక్షత్రమని ఈ నాటి వైజ్ఞానికులు చాటుచున్నారు. ఇతర నక్షత్రములవలెనే మన సూర్యుడు ఒక నక్షత్రమని వేదఋషులు ఎఱుగకపోలేదు. కేతు వను పేరు గల వేదఋషి ఒక అగ్నిసూక్తములో * మన సూర్యుని ఇట్లు వర్ణించినాడు:—

"ఓ అగ్నిదేవుడా! మనుష్యులకు వెలుగును, వేడిమిని ఇచ్చుచుండుమని నియమించి సూర్యుని నక్షత్రముగా చేసి శాశ్వతముగా మెఱయుచుండు మని నీవే ఆకాశమున కెక్కించి అచట నిలిపి ప్రకాశింప చేయుచున్నావు."

అంతే కాదు: ఈ భూమిమీద ఏడు దిక్కులను వ్యాపించి మెఱయు నక్షత్రములు సూర్యులనికూడ వేదఋషులు ఎరుగుదురు. † ఈ నాటి కవులకు, వైజ్ఞానికులకు బాగుగా తెలిసిన ఈ ప్రకృతి సత్యములు వేదఋషులకు క్రొత్తవి కావు. ‡

తేజస్సు, పరిమాణము-ఈవిషయములలో నక్షత్రములను తైపారువేయుట, తారతమ్యము తెలిసికొనుట

నక్షత్రములను ఒకదానితో ఒకటి పోల్చి తారతమ్యములను తెలిసికొనుటకు మేధాతిథి యను వేదఋషి ప్రయత్నించెను. అతడు మన భూమిని, ఆకాశమును, మన సూర్యుని ఉదియమగుచున్న ఇంద్రునితో పోల్చి చూచినాడు. ఇంద్రుడు ఆర్యుల దేవత; నక్షత్ర స్వరూపుడు. ఆర్యుల దేవత లందరును తేజోఘనులు; నక్షత్రస్వరూపులు. వృశ్చికరాశిలో నెఱ్ఱగా మెఱసిపోవు జ్యేష్ఠనక్షత్రము ఇంద్రుడు. "జ్యేష్ఠానక్షత్రమ్ ఇంద్రో దేవతా" అని కృష్ణయజుర్వేదన క్షత్ర ఇష్టి స్పష్టముగా తెలుపుచున్నది. ఈ జ్యేష్ఠనక్షత్రమును పడమటి ఖండముల జ్యోతిశ్శాస్త్రవేత్తలు (Antares) 'అంటారిస్' అందురు. ఈనాటి అత్యద్భుతయంత్ర పరిశోధనలవలన ఈనక్షత్రము సూర్యునికంటె నాలుగు వేల రెట్లు ఎక్కువ తేజస్సు కలదనియు, పరిమాణవిషయమున మన సూర్యగోళములు తొమ్మిది కోట్లు ఏకమైతే ఒక జ్యేష్ఠనక్షత్ర మగుననియు తేలినది. § ఇన్ని రెట్లని స్పష్టముగా చెప్పలేదుకాని, ఇంద్రుడు మన భూమిఆకాశములకంటెను, మన సూర్యునికంటెను గొప్పవాడనియు, మన సూర్యులు ఒక వేయినంది అయినను ఉదయమగుచున్న ఇంద్రునితో సాటి కాజాలరనియు మేధాతిథి ఈ క్రింది సూక్తములో చక్కగా వర్ణించిచెప్పినాడు:—

---

* ఋగ్వేదము X. ౧౫౬-౪. "అగ్నే నక్షత్ర మజరమా సూర్యం రోహయో దివదధజ్జ్యోతి ర్జనేభ్యః."

† ఋగ్వేదము IX. ౧౧౪-౩. "సప్తదిశో నానాసూర్యాః"—కశ్యపఋషి.

‡ **Night Thoughts: Poet Young:— "These sparks of night-These stars shall shine-Unnumbered suns".**

§ **Sir James Jeans: 'Stars in their courses' P. 181; 'Universe around us' P. 278.**

"యద్వావ ఇంద్ర తే శతమ్ శతమ్ భూమి రుతస్యుః
నత్వా వజ్రి న్సహస్రమ్ సూర్యా అనునజాతమష్ట
రోదసీ" (ఋగ్వేదము VIII—౫౯-౫)

ఖగోళ వేధ చేయుచుండిన మన వేదఋషులు సూర్యచంద్రమానములు తెలిసికొని ఋతువుల నట్లే ఉంచుకొని అధికమాసములు అవసరమైనపుడు చేర్చుకొనుచు సంవత్సరపరిమితి నిలుపుకొనుచుండిరని మనము తెలిసికొంటిమి. తురీయయంత్రములచే గ్రహణములను, వాటి పరిమితులను వారు తెలిసికొనుచుండిరని ఎరిగితిమి. సూర్య డొక నక్షత్రము ; నక్షత్రములు సూర్యులనికూడ వారికి తెలియునని మనము తెలిసికొంటిమి. వాని తేజస్సులు, పరిమితులుకూడ తైపారు చేయుచుండిన విషయముకూడ తెలిసికొంటిమి. అయితే ఈనాడు Milky way అనియు, Nebulae అనియు పాశ్చాత్యులు తెలుపు ఖగోళదృశ్యములుకూడ వేదఋషులు ఎరుగుదురా ? వాటి ప్రాముఖ్యము వారికేమైన తెలియునా అను విషయములను గూర్చి మనము ఇక పరిశోధింపవలసియున్నది.

క్షీరసాగరము (Milky Way)

ఆకాశరంగమును ఏమాత్రము శ్రద్ధతో పరిశీలించినను తెలతెల్లగాను, మబ్బుమబ్బుగాను, పొగరూపమున నున్న మంచుతో నిండిన ప్రవాహమువలె ఒకానొక విచిత్రదృశ్యము కాననగును. అనాదికాలముల నుండి అనేక దేశములవారు ఈ దృశ్యమును అనేకవిధముల భావించి వర్ణించుచుండిరి. మనవా రీఖగోళదృశ్యమునుగూర్చి ఏమి వ్రాసిరో, మన నిత్యజీవనములో గృహములందు దీని నేవిధముగా ప్రదర్శించుచున్నారో ఇపుడే తెలిసికొందము. కాని ముందుగా పడమటి దేశములలో ప్రసిద్ధులైన ప్రాచీననవీనకవుల వర్ణనములు ౪-౫ మాత్రము ముందు వ్రాయుచున్నాను.

Ovid అను మహాకవి:—

"When the sky is clear, a pathway of very radiant white colour may be seen in the Emperean...and along it the immortals repair to the august dwelling of the Lord of Thunder "

మరొక పండితుడు :— " Through all History and through the folklore of all nations the Milky way plays its part".

స్వర్గాపగ:—"Since time out of mind the Milky way has been thought cf as the RIVER OF HEAVEN "

మిల్టన్ మహాకవి :—

"A broad and ample road whose dust is gold
And pavement stars as stars to us appear
A way there is in Heaven's extended plain
Which, when the skies are clear, is seen below
And mortals by the name of 'Milky' know
The ground work is of stars, thr(ugh which the Road
Lies open to the Thunderer's Abode.
It is The way to God's Eternal Home."

ఎడ్వర్డు యంగు :— " The Gorgeous Arch with golden worlds inlaid."

చీనావారు:—In China it is called Tien Ho, the Celestial River. It is the White Road running to the land cf the Hereafter.

మనము వ్రాయుచున్న జ్యోతిర్వేదమునకు ఈ భావములు మిక్కిలి అవసరము. ఏమనగా, ఓవిడ్ మహాకవి మతముప్రకారము చనిపోయినవారి ఆత్మలు విశ్వప్రభుని మహనీయమందిరము చేరుకొనుటకు ముందు ఈ మార్గము ననుసరించిపోవును. అనాదికాలమునుండి ఈ మిన్నేరు "స్వర్గాపగ" అనియే వ్యవహరింపబడుచున్నది. మిల్టను అభిప్రాయముకూడా పుణ్యాత్ములు ఈ తెల్లరస్తామీదుగానే వెళ్లి పరమేశ్వరుని పొం

ధామము చేరుకొందురనియే. మరణానంతరము జీవులు ఈ ధవళమార్గము ననుసరించి పోయిపోయి స్వర్గలోక విహారియగు నీ పుణ్యస్రవంతి చేరుకొని ముక్తి బడయుదురు. ఇది చీనావారి విశ్వాసము. ఈ మిస్సైరు ఖగోళమును ఒక ఒడ్డాణమువలె ఆవరించియున్నది. దీనిని పడమటివారు (Galactic wheel) క్షీర (సాగర) చక్రమని చెప్పుదురు. ఈ పాల సముద్రమును తరచుట వలన అనేకపదార్థములు పుట్టెనని మన పురాణములలో కలదు. వానిని చర్చించునపుడు ఈ క్షీరసాగరమును గూర్చి వివరము తెలుసుకొనగలము. ప్రస్తుతము పాల వెల్లినిగూర్చి ఋగ్వేదములో వ్రాసిన ఒక మంత్రము మాత్రము పరిశీలింతము.

"దివః పీయూషం పూర్వ్యం యదుక్థ్యం మహో గాహా
ద్దివఽ ఆనిరధుక్షత ఇంద్ర మభిజాయమానంసమస్వరన్"

ఋగ్వేదము IX-౧౧౦-౮.

అనగా గభీరాకాశముయొక్క లోతుపాతుల నుండి స్తుతిపాత్రములైన తొలికాలపు స్వర్గక్షీరములను వారు వెలికితీసి ప్రవహింపజేసిరి; ఉదయించు ఇంద్రునిగూర్చి వారు ఎలుగెత్తి గానముచేసిరి అని యర్థము.

ఇంద్రుడనగా జ్యేష్ఠానక్షత్రమని తెలిసికొంటిమి. క్షీరసాగరచక్రముయొక్క 'Hub', అనగా ఇరుసు తిరుగు "కుంచము"వంటి మధ్యభాగము ఈ జ్యేష్ఠానక్షత్ర ప్రాంతముల గలదని నవీనవైజ్ఞానికులు తెలుపుచున్నారు. దీనికి వేదకాలమునుండి ప్రాముఖ్యము కలదని స్పష్టము.

తెనుగువారి "పాలవెల్లి" ప్రాముఖ్యము

మన తెనుగుదేశములో ఆస్తికులైనవారి యిండ్లలో తూర్పుగదులలోనో, ఉత్తరపుగదులలోనో ఎత్తుగా తీనెలుకట్టి దేవుని పెట్టెలను, అమ్మవారి విగ్రహములను ఉంచి పూజచేయుట ఆచారమై యున్నది. ఈ తీనెలమీద ౧-౨మూళ్ల ఎత్తులో పాల వెల్లిని వ్రేలకట్టుదురు. వెదురుబద్దలతో గాని, మరొక కర్రబద్దలతో గాని ఒక చతురస్రమును తయారుచేయించి, లోపలి గళ్లమూలలను పాదరసపు బుడ్లు వ్రేలగట్టుదురు. ఈ బద్దలకట్లేమి? ఈ పాదరసపు బుడ్లేమి? దేవుని తీనెపై గొడుగువలె దీనిని ఎందుకు కట్టవలెను? ఎప్పుడైన యోజించిచూచినారా?

మనదేవతలు నక్షత్రస్వరూపులు. నక్షత్రములపై గొడుగువలె పాలసముద్రదృశ్యము ఆకాశమున వ్యాపించియున్నది. పాలసముద్రములోను, ప్రక్కలను కూడా తేజోవంతమైన నక్షత్రము లున్నవి. ఈనక్షత్రముల చిహ్నములుగా మిలమిల మెఱయు పాదరసపుబుడ్లు గట్టి, లక్ష్మికిని, తదితర దేవతలకును పుట్టినిల్లు, నివాసస్థానము నైన క్షీరసాగరపుచిహ్నముగా పాలవెల్లిని దేవుని తీనెలపై మనవారు కట్టుకొనుచున్నారు. ఇట్లు అనాదికాలమునుండి మన దేశములో ఖగోళవేధ, నక్షత్రపరిశీలనము, నక్షత్రస్వరూపులై మెఱయు దేవతల ఆరాధనము మొదలగునవి ప్రబలియున్నవి.

చుక్కమబ్బులు (Nebulae)

సృష్టిక్రమము (Cosmic Evolution)

గ్రహములు, తోకచుక్కలు, ఉల్కలు, నక్షత్రములు, పాలవెల్లి అనునవేకాక ఆకాశరంగమున గంధపుబొట్లవంటి తెలతెల్లని మచ్చలు, విడిచిన పత్తిబోజలవంటి పలచని రూపములు, ఉల్లిపాయలను, కందకుంపలను స్ఫురింపచేయు దృశ్యములు, చిత్రవిచిత్రములైన ఆకారములతో అక్కడక్కడ కనబడుచుండును. ఇంగ్లీషువారు ఈ మబ్బులను 'Nebulae' అందురు. సృష్టిక్రమములో ఈ చుక్కమబ్బులు మహోద్భుతమైన పాత్రనర్మము నిర్వహించుచున్నవని నవీనవైజ్ఞానికుల మతము.*

*సర్ జేమ్సు జీన్సు:—'The Universe around us.' P. 245. "The normal mechanism by which the greater part of the Universe has been carved out, is the birth of successive generations of astronomical bodies through the action of 'gravitational instability.' The normal geneology runs somewhat as follows:—Chaos > Nebulae > Stars > Binarysystems > Sub systems."

మన వేదకాలమునాటి ఋషులకు సృష్టిక్రమములో ఈ చుక్కమబ్బు లున్నవని తెలియునా? వారు వీటిని గమనించినారా? సృష్టిపరిణామనాటకములో ఇవి యే ముఖ్యపాత్రధర్మములను నిర్వహించుచున్నవో స్పష్టముగా ఎరుగుదురా? అను ప్రశ్నలకు ఋగ్వేదము ఏమి చెప్పుచున్నది, చూడండి :—

ఋగ్వేదము X. ౮౨-౭.—"అన్య ద్యుష్మాక మంతరం బభూవ నీహారేణ ప్రావృతా."

"మీ మధ్య మరొక విచిత్రదృశ్యము లేచి పొడచూపుచున్నది. ఆ దృశ్యము తెల్లని పొగమంచుచే ఆవరింపబడినట్లు కనబడుచున్నది."

ఈ మంత్రములో "నీహార" శబ్దము చుక్కమబ్బులకు ఎంత ఒప్పియున్నదో ముఖ్యముగా గమనింపుడని పాఠకులను ప్రార్థించుచున్నాను. శీతకాలములో ఒకొక్కప్పుడు ఎదుట నేమున్నదో కనబడకుండ చేయునంత దట్టముగా తెల్లని పొగవంటి మంచు మనలను ఆవరించియుండుట మన అనుభవములోని విషయము. చుక్కమబ్బులను వర్ణించుటకు ఈ నీహారముకంటె మంచి మాట ఎక్కడ ఉన్నది?

ఈ తెల్లమబ్బు కాలక్రమమున అనేకములగు ఆకారములను పొందుచుండును. వీనిస్వరూపమును గూర్చి ఋగ్వేదములో ఈ మంత్రము ఉన్నది:—

"అన్యదన్య దసూర్యం వసానా నిమాయినో మామిరేరూప మస్మిన్" ఋగ్వేదము III-౩౮-౭.—

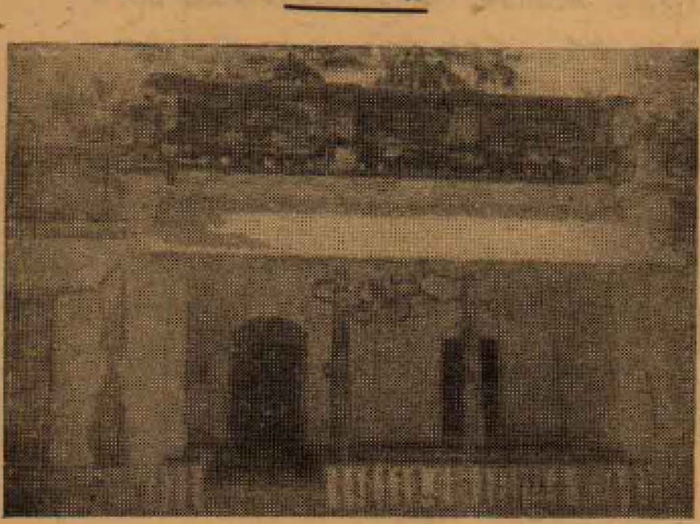
నిర్మాణదక్షులగు దేవతలు ఆకాశరంగమున కొక క్రొత్త దృశ్యమును తయారుచేసి దాని కొక వింత ఆకారమును ప్రసాదించిరి.

ఈ యాకారము లనేకవిధములుగా నుండునని పైని తెలిసికొంటిమి. అందొకటి పద్మాకారము. ఈ పద్మమునుండియే సృష్టికర్తయు, చతుర్ముఖుడు నైన బ్రహ్మ పుట్టెనని మనవా రందురు. ఈ పద్మాకారము గల చుక్కమబ్బునకు హెర్షెల్, రోస్, ప్లాస్కెట్ అనువారలు ఫొటోగ్రాఫులు తీసిరి. ఇందు (౧) ౧౫౦ సంవత్సరముల క్రిందటిది. Herschel తీసినది. (౨) ౭౦ సంవత్సరముల క్రిందట Rosse తీసినది. (౩) ౨౫ సంవత్సరముల క్రిందట Plaskett తీసినది.

ఈ చుక్కమబ్బు "భువననిర్మాణహేతువు" అని వేదకాలమునాడుకూడ మనవారు ఎరుగుదురు. చూ: ఋగ్వేదము X-౮౨-౬.

"అజస్య నాభావధ్యేకమర్పితమ్
యస్మిన్ విశ్వాని భువనాని తస్థుః."

విశ్వములో గల సమస్తభువనములు ఎందులో ఉన్నవో! అదీ!

తిరువాదిలో త్యాగయ్యగారి ఇల్లు

(ఈ తిరుమాళిగయందే ఆ సంగీత సాహిత్య చక్రవర్తి తన జీవితమంతయు కాపురముండెను.)

ఊరడింపు

— శ్రీ బెళ్లారి శ్రీనివాసమూర్తి —

తలలన్ వంచి కృశించిపోయిన ససుల్ తాపంబు నొందింప ను
జ్జ్వలగ్రీష్మాతపముం గనుంగొని నిరాశాభగ్నచిత్తంబునన్
కలఁతన్ బొందకు మో కృషీవల, లసత్కాదంబినీధ్వానమం
జులమై తోఁచు నభంబు, నీవు ప్రమదాశ్రుల్ రాల్తు వీలోపలన్.

కడచిపోయిన జీవితకాలమందు-ఎన్నిమారులు హృదయవిచ్ఛిన్నగతుల
గాథనై రాశ్య మొదవెనో, కర్షకా స-హించుకొనలేదె, భావి నాశించి మరల!

ప్రకృతిన్ దివ్యరహస్యముల్ గలవు, భావాతీతముల్ కొన్ని, నేఁ
టికి దుస్సాధ్యము రేపు సాధ్యమగు నీ డెందంబులో హర్షవీ
చిక లుత్పన్నముగా, కృషిన్ మఱది యాచింతాభరం బేల నీ
యకలంకంబగు నాత్మలోఁ గలదు దైవాంశంబె యూహింపుమా.

త్రోవల కంటకంబు లెటులో మొలకెత్తెను నీపొలాన, నీ
భావము నిబ్బరించుకొని భావిసుఖంబున, ముండ్ల నేరి యా
త్రోవల కంచె వేయుము, తరుప్రచయంబుల నీడ నిద్రలో
నీవు గడింతు వేసుఖము నిర్మలముం బొనరింపు జీవికన్.

చాతకపక్షి నల్గడల శ్రావ్యనినాదము సల్పు నెంత సం
ప్రీతి వహింతువోయి యవనిం బడు చల్లని వానచిన్కులన్
కాతర మేల, ఏ మధురకాలమొ వేచెను నీకుఁ గాఁగ శో
భాతిశయంబునం బెరుఁగు పైరులు మోదము గూర్చు నీమదిన్!

బెజవాడ వద్ద ప్రవహించుచున్న కృష్ణా తరంగిణి.

పుణ్య పుష్కరము

[ఏకాంక నాటిక]

= శ్రీ ముదిగొండ కోటయ్యశాస్త్రి అయ్యవారు =

తపోభూమి: పూర్వాహ్ణము: తుండిలశంకరులు

తుండిలుడు:—(కరములు మోడ్చి) నా జన్మను సార్థకమైనది ప్రభూ! ధన్యుడను. అనంతచిత్రమహిమాన్వితమగు నీ మూర్తిలో నాకు దావోపసనము. అది రత్నబ్రహ్మానందానుభవుడనై జన్మవారాశిని దరింతును.

శంకరుడు:— (సమందహాసముగ) తుండిలా! ఉగ్రతమమగు నీతపశ్శక్తిచే నీ కమృతత్వమును గల్పించినది. భవదీయపవిత్రసంకల్పబలాకర్షితుడనై ప్రసన్నుడనగు నేను నిన్ను పూర్ణమనోరథునిగ ననుగ్రహింతును. నీవు బుష్కరనామకమై, నా యష్టమూర్తులలోయం దొకటియగు రూపము ప్రాప్తించెడిని.

తుండిలుడు:—(సభక్తికముగ) పితా! పురందరాదులకైన లభ్యముగాని నా యదృష్టము సఫలమైనది. కృతజ్ఞతాపూర్వకవందనముల గైసేయుదును.

(బ్రహ్మ ప్రవేశించును)

బ్రహ్మ:—(స్వగతము) తుండిలా! నీ పూర్వపుణ్యఫల మెట్టిదోకదా? ఈశ్వర సదమా-పద మేమి? ఈశ్వరత్వము నందితివి. (ప్రకాశముగ) దేవాధీశా!

అపరిచ్ఛిన్నమయ్యు జీవకళ్యాణకార్యరూపమును ధరించిన నీకు నానమోవాకములు. తుందిలున కమోఘ వరదాన మొనర్చిన నీ సర్వశక్తిసంపన్నత భోళాశంకరత్వమును బరక్ష్మితము జేసినది.

శంకరుడు:—పితామహా! తుందిలుడు మొక్కవోని పరిశుద్ధాంతఃకరణుడు. తపస్వి. పూతచరితుడు. పరమశాంతుడు. అనురూపగుణాన్వితుడగు నీతని కీవర దానము సాధికము, సాల్పమును.

బ్రహ్మ:—తుందిలుని చిత్తసంస్కృతి యమృతత్కటాక్షవీక్షణతరంగముల నయాచ్యలలూగి యత్యుచ్ఛ్రియమును గ్రువపదాలంకృత యయినది. మహదాశ్రేయము గాదా?

శంకరుడు:—వర్తమానకథాంశమున కంతటికిని నీ యభ్యర్థనమే మూలము. నీ కొరకే నేడు తుందిలుడు బుష్కరు డయ్యెను. జగత్సృష్టికి సహాయముగ నీతని నీ కనుగ్రహించితిని.

బ్రహ్మ:—సఫలమనోరథుండ నైతిని.

తుందిలుడు:—సృష్టికర్తకు జలరూపమున నా యొనర్చు సహాయమున నెట్టి కొరంతయు సంభవింప కుండునటుల, మహేశ్వరా, అనుగ్రహింపుము. పితామహభగవానుడా! మత్సేవాపరత్వము నీ యెడ నకుంఠితమును, గడుంగడు నాదరము గూర్చునదియు నగు గాక.

బ్రహ్మ:—తపస్వీ! తుందిలా!! అపరశివుడ వైన నీ సహయోగమున నా సృష్టికార్యమం దావంత యేని లోటు కలుగునా? బంగారమునకు బరిమళ మబ్బినది.

శివుడు:—తుందిలా! నీమనోభీష్టము లన్నియు సమకూరెడి. చతురాననా! తుందిలునకు బుష్కర రూపముతో బాటు సర్వతీర్థసామ్రాజ్యసార్వభౌమకిరీటాధిపత్యము నొసగితిని. తీర్థరాజా! పుష్కరా! నేటినుండి సార్ధత్రికోటి తీర్థములును నీకనుపన్న మెలగును. నీ శుభోదయము సకలలోకనిత్యాభ్యుదయని శ్రేయస్సాధనమగును. విధి ననుసరింపుము. (అదర్శనము)

బ్రహ్మ:—తీర్థరాజా! పురస్థితసువర్ణకమండలువున బ్రవేశింపుము. నీ విందుండియే నా సృష్టికార్యములకు సహాయుడ వగుము.

(బ్రహ్మ జలరూపతుందిలునితో సత్యలోకమునకు నిష్క్రమించును)

౨

సత్యలోకము : సాయాహ్నము :

బ్రహ్మమందిరము

(బృహస్పతి - బ్రహ్మయును)

బృహస్పతి:— దేవా! ద్వాదశవర్షక్షామము నీ వెరుగని దేమున్నది?

బ్రహ్మ:— దౌర్భాగ్యదేవతానిలయము వలె నున్న భూలోకమున కిక శాంతి యెక్కడిది?

బృహ:—లేదు. నిజముగా లేదు. నిత్యకర్మానుష్ఠానమునకైన నీటిబొట్టు లేదు. క్షామడాంబరమారీస్ఫోటకాదులు రాష్ట్రాధిపత్యపదప్రతిష్ఠితములయినవి.

బ్రహ్మ:—అధ్వరముల మాట యిక జెప్పవలసిన దేముండును?

బృహ:—అట్లగుటచే యజ్ఞస్వాహాకారములు హాహాకారములుగ బరివర్తితమయిన వినిన జాలును.

బ్రహ్మ:— అనావృష్ట్యాదుల నిర్జీవములగు నదుల మాట యట్లుండగా జీవనదు లేల నిర్జలత్వాంతర్వాహినీత్వదశావిశేషితము లయ్యెనో?

బృహ:—కలికల్మషసంపర్కమున.

బ్రహ్మ:—జీవులను స్మరణమాత్రపవిత్రపాపుల నొనర్పజాలిన నదీమతల్లికల పావిత్ర్యమో?

బృహ:—యాత్రికుల పాపఫలమున కమ్ముడు వోయినది. నేడు తీర్థప్రభావము నిత్యకార్యశూన్యమై నిర్వీర్యమైనది.

(బ్రహ్మ ఆలోచించుచుండును)

బృహ:—విచారమగ్ను లయితి రేల?

బ్రహ్మ:—మరేదియును గాదు. ధర్మగ్లానియు, సజ్జనహృదయక్షోభయు ననివార్యము లయ్యెగదా యని.

బృహ:—మహానుభావా! దిక్కును దరియు దోచక స్వసంరక్షణమునకును, ధర్మసంస్థాపనమునకును బీటువారిన హృదయములతో భగవదవతారావతరణమునకు సాధులోకము క్షణక్షణనిరీక్షణాయత్తమగుచున్నది.

బ్రహ్మ:— దేవాచార్యా! ప్రస్తుతకర్తవ్యమేమి?

(ప్రవేశము భూదేవి: సశోకముగ)

భూదేవి:— లోకపితా! రక్షింపుము-రక్షింపుము.

బ్రహ్మ:—వసుంధరామాతా! ఊరడిల్లు మూరడిల్లుము.

బృహ:— ఊరడిల్లక చేయున దేమి? హరిత శ్యామలసస్యపటాలంకృతయై సుహాసినియు, సుమంగళియు, రత్నగర్భయు నగు భూమాత కీనాడు సర్వదిగంబరత్వము.

భూదేవి:—తండ్రీ, దారిద్ర్యరోగకష్టశిక్షావసంభృతమగు జీవగణముల భరింపజాలను. కరుణామయా! నన్నుద్ధరింపుము.

బృహ:—లోకేశా! అఘటనఘటనాసమర్థుడవగు నీ యధీన మీసర్వము. నేనుత్తరకర్తవ్యమును మీకు విజ్ఞాపింపగల సమర్థుడను గాను. తీర్థరాజాగమనముచే లోకమున శాంతిసౌఖ్యములు పునఃప్రతిష్ఠితము లగును.

(ప్రవేశము తీర్థరాజు)

తీర్థరాజు:—నమస్తే-నమస్తే.

బ్రహ్మ:— తీర్థరాజున కభివాదనము. పుష్కరా! సకలకష్టసంక్షుభితమగు భూలోకము రక్షణమునకై త్రాహి త్రాహి యని నీ శుభాగమనమును గోరుచున్నది.

భూ:—దేవా! నన్ననుగ్రహింపుము. మా మనోరథము చెల్లింపుము. ఇప్పట్టున నీకంటె సముద్ధరింపగల దాతయు, మరొక సాధనమును లేదు.

బృహ:— శివరూపుడవగు నీ మహత్తత్త్వము సకలలోకమంగళక్షేమశాంతిలక్షణముల కాధారము. నీయనుగ్రహమే నేడు నిష్ఠురాతపదందహ్యమానకుసుమమయకోమలకాంతారమ్లానజీవనమున కమృతాంబుసేచనము.

తీర్థ:—పితామహా! నిన్ను వీడి నే నెట్లుండగలను?

బ్రహ్మ:— లోకకల్యాణమున కిట్టిది నీకు దప్పనిసరి.

తీర్థ:— దేవా! నీ వేమైన జెప్పుము. ఈ సందేశశ్రవణమున హృదయాకుల మినుమడించుచున్నది. వీడజాలను. నిన్ను వీడియుండజాలను.

బృహ:—ఆర్యా, మా కిక దిక్కు లేదు. ఇందులకు నీ వంగీకరింపనిచో లోక మింక సంపూర్ణప్రళయాగ్ని కింధనము గాకుండదు.

భూ:— మహాశయా! సజ్జనసర్వస్వము లంబరప్రయోజనాత్మకములు. శిథిలమై, విదీర్ణమైన జీవపరిణామసమస్య నీ పరిష్కారమున సార్థకవంతమైన గౌరవమునొందవలయును.

బ్రహ్మ:—పుష్కరా! సంశయింపకుము.

తీర్థ:— లోకేశా! క్షణమేని నీ సాహచర్యమునుండి విముక్తిని వాంఛింపనైన వాంఛింపని నాకు లోకసంచారమునకు నీ సడలింపరాని కఠిననిర్ణయమా? క్షమింపుము. నీ సంకల్ప మనిర్వచనీయము. నీ కటాక్షముననే లోకము లనుగ్రహింపబడగలవు.

బ్రహ్మ:—తీర్థరాజా! సమాహితచిత్తుడవగుము. బృహస్పతి ద్వాదశరాశుల బ్రవేశించునప్పుడును, వదలునప్పుడును బండ్రెండుపండ్రెండు దిన

ములు నిత్యము మాధ్యాహ్నికమున రెండు ఘడియల కాలము బృహస్పతిద్వితీయుడనై గంగా పుణ్యనదుల జేరియుందును. నీ సంయోగమున జలపూర్ణములు, పవిత్రతరములునై నదులు పుష్కరసంజ్ఞ నలరారును. నే నొక్కడనే గాక సర్వదేవతానీకములతో మువ్వురు మూర్తులును సకలసౌభాగ్యదాతవును, నదీసంగమునకు ని వ్యాపమయమున కలిసికొని నీకును, నీ తైర్థికోటికి నత్యంతికశుభఫలముల ప్రసాదింతును.

తీర్థ :— చిత్తము. భవదీయానుమతము ననుసరింతును.

భూ :— మా కష్టములు గట్టెక్కినవి.

బృహ:— పాపాంధకారమున బుణ్యభానూదయమైనది.

బ్రహ్మ:— మీ కెల్లరకు శుభసుఖము లమరుగాక. ఎల్లెడల శాంతిపూర్ణమై కళ్యాణమయమై జగము వెలుగొందుగాక.

(నిష్క్రమణము)

3

భూలోకము : మధ్యాహ్నము :

గంగాప్రదేశము :

(తీర్థరాజు-బృహస్పతియును)

గంగ:—(సగౌరవముగ) దేవాచార్యద్వితీయుడగు పుణ్యపుష్కరతీర్థసార్వభౌమునకు స్వాగతము-సుస్వాగతము.

తీర్థ:—కళ్యాణీ! శుభదాయినివి గమ్ము.

బృహ:—భగవతీ! నరరూపమును ధరించి నేడు ప్రక్షాళితపాపవైతివి. స్వచ్ఛస్ఫటికసంకాశజలపూర్ణవైన నీయునికి దరిద్రులకు సన్నిధిచెందమున లోకదృష్టికి గోచరమైనది.

గంగ:—నవలక్ష్మీ చైత్రాగమ వైభవోపేత యయినది కాదా!

బృహ:—తీర్థరాజా! నీ సంయోగమున గంగాదేవి భుక్తిముక్తిప్రదాయినియై యాశ్రితగణముల నలరించునదివలె నున్నది.

(బ్రహ్మేంద్రాద్యమరుల ప్రవేశము)

జయము-జయము - తీర్థరాజా! జయము-జయము.

బ్రహ్మ:—పుష్కరపాదాంకితమయిన గంగాతటము లోకస్థిరస్థితి కంకురారోపణ మొనర్చి నూత్నవికాసమయ మయినది.

తీర్థ :— విధాత్మమహాశయా! కళ్యాణము-ప్రళయము లను నివి నీ స్వాధీనములు. భవత్సంకల్పతోరణబంధనమే నా యీ యుద్యమారంభమునకు ప్రథమాధ్యాయము.

బృహస్పతి:—తీర్థరాజా! చక్కగా జెప్పితివి. పితామహానుగ్రహమున నీ జగ ముద్ధరింపబడినది. ప్రజానీకము స్వధర్మపరాయణాయత్తమైనది. ఎల్లెడల నానందడోలికలు పరుగులిడుచున్నవి.

బ్రహ్మ:—తీర్థరాజా! అదిగో భవదాగమన వార్తాశ్రవణమున బుష్టియు, దుష్టియు ఘటింప తీర్థములన్నియు గంగాగర్భమునబడి నీదెస కేతెంచుచున్నవి. పాలకపాలితాదర్శ మిట్లుండవలయును గదా.

బృహ:—చకోరాహ్లాదమునకు చంద్రుడే గాక మరెవ్వరు?

తీర్థములు:—రాజా పుష్కరా! నిన్ను బాసినంతనే మా కొరతలెల్ల బటాపంచలైనవి. జీర్ణకాయులమై నామమాత్రావశేషముగ జీవితముల గడపు మాకెల్లరకు నీ ప్రవేశమున దేజోబలసంపన్నత సంఘటితమైనది. నిమిషమేని నీ వియోగమును సహింపజాలని మాకేది దారి?

తీర్థ:— తీర్థాధిదేవతలారా! ఆచార్యునితో నేనే నదీతీరస్థుడనై యున్న నట మీ కెల్లరకు నా సాన్నిధ్యము లభించునట్లనుగ్రహించితిని. పావనతరములగు మీ శుభగీతములు మంగళశబ్దముల నెల్లెడల గీర్తింపబడుగావుత.

తీర్థములు:— తండ్రీ! చతురాననా! సురాచార్యా! మీ యవ్యాజకృపాపారవశ్యమున నిరాశా భూయిష్ఠములగు మా జీవనములకు చిరస్థాయిత్వము సంభవ్యమైనది. మీ ఋణమును మే మెట్లు చెల్లించు కొందుమో!

బ్రహ్మ:— తీర్థములారా! మీ సర్వోత్కర్షల మీ కీర్తికి గారణము. మీ కెల్లరకు గంగాదికములగు పండ్రెండు నదులతోడను ఘనిష్ఠసంబంధావకాశముల గల్పింతును.

తీర్థములు:— అనుగ్రహింపబడితిమి.

బృహ:— తీర్థదేవతలారా! పుష్కరతీర్థ రాజును గూడి నేను మేషరాశియందు గంగతోడను, వృషభరాశి యందు నర్మదతోడను, మిథునమున సరస్వతితోడను, కర్కాటకమున యమునతోడను, సింహరాశియందు గౌతమితోడను, కన్యారాశియందు కృష్ణానదితోడను, తులయందు కావేరితోను, వృశ్చికమున తామ్రపర్ణి తోడను, ధనూరాశియందు సింధుతోడను, మకరమున తుంగభద్రానదితోను, కుంభమున మలాపహారిణితోడను, మీనమున ప్రణీతానదితోడను కలిసియుందును. ఇద్దాన నిమ్మహానదీసంబంధమునగ మీ కెల్లరకు తీర్థరాజుతో నిత్యసంబంధము సంభావితమగును.

బ్రహ్మ:— సురాచార్యా! మతివలయసంబంధమునోలె పుష్కరునితో నీకును, నీతో పుష్కరునకు ననూనకీర్తిజీవనములు ప్రాపించినవి.

తీర్థములు:— జగత్కర్తయం దిది యానంద కాండను తండ్రీ! చతురాననా!! నిరంతరము యుష్మత్పాదారవిందభజనానందులమై మనునట్లు మమ్మను గ్రహింపుము.

బ్రహ్మ:— నదీమాతృకలారా! మీమీ వాహినీ తటముల త్రిమూర్తులును స్వయం ప్రతిష్ఠితులమై మీకును, తీర్థికబృందమునకును మనోభీష్టము లొసగ గూర్తుము. మా నివాసములు సర్వప్రసిద్ధములై వైరాజ-నారసింహ-శ్రీశైలాదిక్షేత్రనామకములగును. మామా నామాంకితములై మీ యెల్లతీర్థములు రుద్రతీర్థ - విష్ణుతీర్థ, బ్రహ్మతీర్థములాదిగా ప్రకాశింపబడి భక్తకల్పద్రుమములై విలసిల్లును. పుష్కరా! నీసభాగమ సమయమునం దెవరు పవిత్రనదీస్నానంబు సేచన పానములొనర్చి శ్రద్ధాన్వితులై నియతిమెయి సురాచార్యుని - నన్ను - ఆత్మపితృగణములను - నిన్ను బూజించుచున్నారో విగతకల్మషులగు వారెల్లరు ముక్తినయితే మహాభోగముగ నొందుచున్నారు. అత్యంతస్వల్పములయ్యు దత్తదాచరితములగు దాన జపాదిసుకర్మము లనంతఫలదాయకములగును. సాధక గణములకు సకలసౌభాగ్యములు సిద్ధించును.

అందరు:— మహాప్రసాదము.

(నిష్క్రమణము)

౪

కృష్ణాపుష్కరము : ప్రాతఃకాలము : భక్తబృందము.

ఒక భక్తుడు:— భక్తవరులారా! మోదప్రద మగు నదీపుష్కరము శుభాభ్యుదయహస్తముల జాచి మన జీవితముల సార్థకవంతముగ జేయ నాహ్వానించుచున్నది. భావనాశుద్ధియే నదీమాతృపదములకు మన మర్పింపవలసిన యుపాయనము. కోటిజన్మార్జితపుణ్య విశేషమునగాని సమకూడని మహదైశ్వర్యప్రాప్తి యామెయద్వితీయానుగ్రహాధీనము. కర్మభూమియగు భారతము పుష్కరనదీమతల్లికల నిత్యకళ్యాణము బచ్చ తోరణమై అలరారినది. సకలకళాక్షేత్రమై విశ్వవిజ్ఞాన మున కాటపట్టయినది. సస్యశ్యామలమై యన్నపూర్ణ మందిర మను ఖ్యాతికి పాత్రమైనది. అవర్ణనీయమహా మహిమామహితమగు నదీపుష్కరస్నానమాత్రమునచే మానవుల మనోవాక్కాయకర్మములు పరిశుద్ధములగు చున్నవి. పుష్కరాత్మకనదీజలముల జన్మరోగము సయితము నిర్మూలింపగల మహత్తరపవిత్రత సహజ ప్రతిష్ఠితమైనది. మూఢమానసము విజ్ఞానదీపదీపికమగున ట్లొనర్చుటయు, విజ్ఞానజ్యోతికి స్థిరత్వము నలవరించు టయు నను గుణములు రెండును పుష్కరనదీజల ప్రభావలేశములు. తత్కథాశ్రవణమున స్నానాసక్తి

అంటూ చిన్నతుమార్పుగ చెప్పుకున్నారు రేడియో స్టేషన్‌నుంచి...

సాంత పెట్టులేని ఒక పేదరసికుడు, పార్కులో కూర్చుని ఈమాటవిని నిరుత్సాహపడి కాళ్లీడ్చుకుంటూ ఇంటికి చేరుకుంటున్నాడు... "అయ్యో పాపం! ఆ తల్లికి జబ్బేమిటో?..." అనుకుంటూ.

*　　*　　*

"చాలా చీకటిగా వుంది కళ్యాణీ!...... ఊపిరాడటం లేదు......వద్దువద్దు...చిమ్నీ అలా హెచ్చించకు...ఇప్పటికే అది కొరివిదయ్యంలా మండుతోంది...దాని వంకచూస్తే గుండెలు కొడిగట్టి పోతున్నట్టుగా వున్నయ్...సాంతం ఆర్పివెయ్యి... అది కొడిగట్టి మండినకొద్దీ జడలు విరబోసుకుని చీకటి పిశాచాలు గదంతా తాండవాలు త్రొక్కుతున్నయ్...

గదంతా అంధతమసం...ఆకాశంలో నన్నా యేమైనా కొంచెం వెలుగుందేమో?...కిటికీపై రెక్కల్లో ఒకటి తెరిచాడు—కారుమబ్బుల కాళరాత్రి... జీమూతాలు పరుగులు తోలుతున్నయ్, ఆకాశమంతా ...ఆకాశంవంకచూసి హడిలిపోయిన కాకికూన కళవళిస్తూ, తల్లి కాకిరెక్కలోదూరి, తల్లిని లేపుతోంది ...దొడ్లో బాదం చెట్టుమీద.

"ప్చ్!...ఈ చీకట్లో ఇక బ్రతకలేను"...నిరుత్సాహంగా కిటికీ రెక్కమూస్తాడు...

"హూ..." అన్న దీననిశ్వాసం;—చీకటి దేవత గదిలో మెసిలినట్టైంది. కళ్యాణి మునివ్రేళ్లు నిస్పృహదేవత నిశ్వాసాలులా...ప్రాణంలేని గాలి తీగెలులా అతని భుజాన్ని తాకినై.

"కళ్యాణీ! పాపం నువ్వువచ్చి రెండుమాసాలయినట్టుంది."

"ఊఁ"—

"మీనాన్న దగ్గిరికి పంపనా? పదిరోజులు వుండివద్దువుగాని"

"అపచారం?..."

"అబ్బా! అదేంమాట...గుండెల్ని అలా మెరుపు కత్తిలో షర్రున...కోసుకుపోయిందీ?... అపచారమనిగాదు. నువ్వు చాలా జబ్బుగావున్నావ్—మీనాన్నమీద బెంగగా వుందేమోనని—"

"నేనేం పసిదాన్ననా?...కంపెడాశలు ఒడిగంటి రాజనాలులా మూటగట్టుకుని మీ పాదాల దగ్గరకు చేరుకున్నాను. మీరాకకు యుగయుగాలుగా ఎడతెగని చీకటి రాత్రులెన్నో ఎదురుదారులు చూచాను. నన్ను తెరిమి వెయ్యాలని చూడకండి... మళ్లా ఒంటరిదాన్ని చెయ్యకండి, ఒంటరిగా బ్రతికే తాహతు ఇప్పుడు నాకులేదు. నేను చాలా అలసిపోయాను...నాకు చిన్నమెత్తు ప్రాణమైనా లేకుండాపోయింది. నా కాళ్లు గుడ్డపేలికలల్లే గాలిలో తేలిపోతున్నై...కాలూది నిల్చోలేకుండా వున్నాను. ఇప్పుడు నా చెయ్యి జారవిడువకండి...నిల్చోలేను... మీ తొడమీద పడుకుని...ప్రాణం విడుచుకోనివ్వండి"—

కళ్యాణిని తొడమీదికి తీసుకుని, రేగిపోయిన జుట్టు సరిచేస్తూ—

"నీవు నా ప్రక్కన నిల్చివుంటే నా హృదయంలో వెండివెన్నెలలు వెల్లివిరిసిపోయేవి కళ్యాణీ!... కాని...ఇప్పుడు...నా ఆనందచంద్రుడు మసకమసక వేసి పోయాడు...కారుమబ్బులచాటున. ప్రాణరహితమైన నిస్పృహదేవత చీకటిక్రీనీడలా అయోమయంగా నీవు నా జీవితంలో మెసులుతూ వుంటే...నాకంతా ...చీకటి చీకటిగా...కారుమబ్బుల కాళరాత్రిలా కీచుమంటూ...జిమ్మ్మని దుఃఖం ముసురులు వేసి ముంచుకువస్తోంది:

"ఔను ప్రభూ! నేను దినదినం చీకటిచీకటిగా చివికి అంధకారపు ఆత్మలా అయోమయమైపోతున్నాననే యేడుస్తున్నాను. నాహృదయంలోకి తొంగిచూస్తే దీపాలు ఊది వేసిన నర్తనశాలలా అంధకారం ఆవలిస్తూ భయంకరంగా వుంది. నిస్పృహదేవత దుఃఖగీతిలో

గ్రహముల వేధ ఫలించు పద్ధతి

•

— శ్రీ రాళ్లపల్లి గోపాలకృష్ణమాచార్యులు —

దాదాపు ఆరుసంవత్సరముల మాట. జూన్ నెల 30-వ తేదీనాఁడుదయమున నేను నాగదిలో కూర్చుండి ఏదో చదువుకొనుచుంటిని. ఉద్యోగ వశమున గ్రామాంతరమున నే నపు డుండుట. ఆప్త బంధువే కాక, ఆబాల్యమిత్రుఁ డగు నొక సాధుశీలుని యింటి చేరువ నివసించుచుంటిని. అతని పుత్రిక నా గదిలోనికి వచ్చి ఖిన్న వదనముతో—

"మామా ! సేవకుని పంపుదురా ? వైద్యశాలకు పోయిరావలెను." అనియెను.

"అవశ్యముగ పంపుదును." అని ప్రతియిచ్చి కారణ మేమని యడిగితిని. ఆ చిన్నది తన కుడిరెట్టను చూపినది. అచట మధ్యభాగమున అరచేతి వెడల్పున కుంకుమపూత పూసిన రీతిగ చర్మ మెర్రవారి మిణమిణ మించుచుండినది. గాయము కాని, కురుపుకాని కానరాలేదు. కొంత వాపుండినది.

"ఇదేమో తెలియదు. చాలా నొప్పి. ఆస్పత్రికి పోయి మందు వేయించుకొంటాను." అని ఆ అమ్మాయి చెప్పినది.

"పోదువుకాని, నీజాతకకుండలి నొకమారు తీసుకొనిరా." అంటిని. ఆమె వెళ్లి పోయినది.

ఈ అమ్మాయి కథ చాల దయనీయమైనది. మూఁడేండ్లు నిండీనిండక మునుపే మాతృదేవతను గోలుపోయి, పదుమూఁడేండ్ల వయసు వచ్చీరాకయే వివాహపు ముచ్చటలతోఁ గూడ ఐదువతనపు సౌభాగ్యమడుగంటిన శోచనీయచరిత్ర యీ చిన్నది. ఏదైనా బ్రతుకుతెరవు కల్పింపనెంచి పెద్ద లామెకు చెన్నపురిలో నాంగ్లభాష నభ్యసించుటకు సౌకర్యము లొనగూర్చిరి. మహిళావిద్యాలయములో నాంగ్లవిద్య నభ్యసించి బోధనాభ్యసన పాఠశాలలో పరీక్షలో నెగ్గి ఉపాధ్యాయావృత్తి కర్హత నార్జించి విద్య చాలించుకొని నెలదినముల క్రిందనే ఆమె యింటికి వచ్చియుండినది. అప్పటినుండి ఏ మ్యునిసిపాలిటీకో, ఏ జిల్లాబోర్డుకో, ఏ విద్యాశాఖాధికారిణులకో విన్నపములు వ్రాసుకొనుచు ఉద్యోగవరప్రసాదమును నిరీక్షించుచు నామె కాచియుండెను. జ్యోతిషవిద్య నభ్యసింపుమని నే నపుడపుడా చిన్నదాని కుపదేశించుచుంటిని. కాని, అది యొకవిద్య యనికాని, ఉపయోగకారి యనికాని ఆమెకు తోఁచినది కాదు. ఏ ప్రాథమిక పాఠశాలలోనో, ఏ పాతికె రూపాయల వేతనముననో పనిచేయుటకన్న ఈవిద్య నభ్యసించినచో గౌరవముగా జీవించుచు సంఘసేవ చేయవచ్చునని నే నెంత బోధించినా ఫలమంతగా కానరాలేదు. ఉపజ్ఞ కల నిశితమైన బుద్ధి, యుక్తియుక్తమై పటువైన వాగ్ధోరణి, జాగరూకతతోఁ గూడిన వివేకము, జంకులేని స్వాతంత్ర్యప్రీతి సత్యముపై సడలని యభిమానము— ఈ గుణములు కానవచ్చుటచే, ఈ చిన్నది జాతకశాస్త్ర మభ్యసించినచో ఉపాధ్యాయురాలుగా నుండి సంపాదించు గౌరవముకంటె పదిరెట్లు హెచ్చుగా గౌరవము నార్జించఁగలదని నా యూహ. నానిర్బంధమునకు, నాయందుఁ గల గౌరవభావమునకు ఫలముగా నా చిన్నది కొన్ని దినములలో సాయనగ్రహ స్ఫుటము చేయుట, లగ్నముకట్టుట, భావకుండలి వేయుట, దినవర్ష దశాపద్ధతి సాధించుట ఇత్యాదులను నేర్చుకొన్నది. కాని శాస్త్రముపై విశ్వాసము, అభిమానము కల్గుట కింకను చాలకాలము పట్టును. శాస్త్రాభ్యాస విషయమున మంత్రములతో మామిడికాయలు రాలవు.

కొన్ని నిమిషములలో నాచిన్నది తన సాయన జాతకకుండలిని తీసుకొనివచ్చినది. ఇదే ఆకుండలి:—

న 26-30 I 25-36 శు 7-33			
బు 21-37 వ 15-7 రా 8-30 ర 4-53	సాయన గ్రహభావ		శ 11-20
	కుండలి		ఇ 1-10 కే 8-30 కు 25-37
X 26-44		చ 11-53	

ప్రశంసావిషయ మారోగ్యమగుటచే షష్ఠస్థానమును గమనింపవలసియున్నది. ఆరింట కుజుఁడున్నాఁడు. రక్తప్రకోపము, తీవ్రజ్వరాదులు, వ్రణబాధ, ఉష్ణాధిక్యము ఇత్యాదులు దీని సామాన్య ఫలములు. కుజుఁ డుండునది సింహరాశి యగుటచే నంతదేవడ కానరావచ్చును. కుంభరాశియందున్న బుధునితో నీ కుజుఁడు సమసప్తక వేధ నందుటచే నరముల యోతిన, భావోద్రేకము తెచ్చి యీవచ్చును. కాని, ఇవన్నియు జన్మకాలిక గ్రహస్థితులు.

“ దినవర్ష పద్ధతిలో నిప్పటి కేమి విశేషము లున్నవి? ” అని యడిగితిని.

“కుజవరుణులు చలవశకమున పరస్పరసమసప్తక వేధకు వచ్చినారు. చలితచంద్రుఁ డీనెలకు జన్మబుధుని కెదురుగా నడచుచు షష్ఠభావములో నున్నాఁడు ” అని ఆచిన్నది ప్రతియిచ్చినది.

“ సరే! రక్తోద్రేకముతో కూడిన నరముల బాధ కదా యిప్పు డనారోగ్యమును సూచించవలయును? ”

“ అందుకే ఆస్పత్రి యాత్ర. ”

“ కావచ్చును. కాని, యిది యేదినమున నారంభమైనదో, ఆదినమున విద్ధగ్రహముల చారములో నీజాతకముతో అతకఁగల విశేషము లేమైననున్నవా? ”

“ నిన్న నే కొంచెముగ నారంభమైనది. నేఁటి కింత యధికము. ”

అని ప్రతియిచ్చి కొన్ని నిమిషములు దైనిక గ్రహములను జాతకగ్రహములతో పోల్చిచూచి, ఆ చిన్నది “ గడచిన 23-వ తేదీన కుజుఁడు కుంభరాశిలో 4°-42' లో స్తబ్ధుఁడై వక్రించినాఁడు. అనఁగా, నా జన్మకాలికరవిస్థానములో నన్నమాట. నిన్న నే బుధుఁడు సింహప్రవేశము చేసినాఁడు. ముఖ్య విశేషములు లేవు. ” అనియెను.

ఆరోగ్యదాత యగు రవి ఈజాతకమున రోగస్థానాధిపతి. అట్టి రవిస్థానమందే కుజుఁడు వక్రించుట. ఈ కుజునికి జాతకమున రోగస్థానాధిపత్యమున్నది. ఆరోగ్యభంగము, రక్తప్రకోపము ఇవి సూచింపఁబడుచున్నవి. జన్మకాలమున కుజునితో సమసప్తక ద్వేషదృష్టిలోనున్న బుధుఁ డీసమయమున తాత్కాలిక కుజజన్మరవిసంయోగ బిందువునకు సమసప్తకస్థానమునకు రానారంభించినాఁడు. కావున, నరముల పటుకుతోడి రక్తప్రకోపములని యనారోగ్యము కానవచ్చినది. వైద్యులు దీని కేమి ప్రత్యేక నామము వాడినా, విషయ మింతే.

ఈయంశముల నాలకించి, “ సేవకుని పంపండి. నే నాస్పత్రికి పోయివత్తును. ” అని యా చిన్నది ఆత్రమును కనుపరచినది. ఆమెకు కల్గిన భయ మామెముఖభావము దాఁచినదికాదు. పాపము!

“ అట్లే పోదువుకాని, ఒక్కమాట. కుజుని సమసప్తక వేధ నభిలషించు బుధుఁడు నిన్న నేకదా సింహప్రవేశము చేయుట? అప్పుడే నీకు బాధ యారంభమైనది. ఆ గ్రహముల సమసప్తక వేధ పూర్తి అయినదా? ”

మరల పంచాంగము త్రిప్పిచూచి చకితురాలై ఆచిన్నది—

"రాఁబోవు 8-వ తేదీన వేధ పూర్తిగా నుండును. నాఁడే చంద్రుఁడుసయితము వేధాస్థానమును పొందఁ గలఁడు. అనఁగా, మూఁడుదినములు నా కీబాధ యుండుననియా" అని ప్రశ్నించెను.

"కాదు. వేధ పూర్తి అయిన దినమున బాధ అధిక మగును. ఆరంభమునుండి వేధాస్థాన మెంతదూర మో అంతదూరము విద్ధగ్రహము దాఁటిపోయినపుడు బాధ నిమ్మళించఁగలదు. కారణ మున్నప్పుడు కార్య ముండును. కారణము నశించఁగా కార్యముసహితము నశించును" అని ప్రతిచెప్పితిని.

పంచాంగమును మరల త్రిప్పిచూపి యాముగ్ధ "అయ్యో! ఇంకా ఏఁడుదినములా?" అని కన్నుల నీరునించెను.

వేధాస్థానమునకు నాల్గుభాగల సమీపమునకు బుధుఁడు వచ్చినపు డారంభమైన యనారోగ్యము అవలివైపున నాల్గుభాగల దూరము బుధుఁడు దాఁటి పోయినపుడుకదా నిమ్మళించవలసి యుండును? ఈ నడుమ జులై నెల 8-వ తేదీననే వేధ పరిపూర్ణత నందఁ గలదు. ఆనాఁడే చారవశమున రవి కటకరాశిలో 10-వ భాగకు—అనఁగా, జన్మ శనిస్థానమునకు— రాఁగలఁడు. జన్మకాలమున శనిచంద్రులకు కేంద్రవేధ యుండుటచే నిది యొక క్లిష్టదినము.

"ఐతే, ఆస్పత్రికి పోవద్దనియా?" అని యామె ప్రశ్నించెను.

"మహారాజుగా పొమ్ము: కాని, వారము దినములైనా పోవలసియుండు నని నాసలహా. అలాఁగా ఏడాక్టరయినా నీబాధను మాన్పలేఁడు. నీ కాక్షేపణ లేనిచో, నేను మంత్రింతును. వారము దినములు మంత్రించినచో చాలును." అంటిని.

ఆ చిన్నది నవ్వి, "అంతేనా ప్రయోజనము? చికిత్స చేయనిచో చేతి కపాయము కలిగితే నాగతి యేమి?" అనెను.

"అమ్మాయీ, శాస్త్రమును నేర్చుకొను చున్నావు. నీజీవితములో గ్రహముల చారమువలని ఫలమును నీ వర్థము చేసుకొనఁగల్గినచో తప్ప, ఇతరుల జీవితములలో గ్రహముల కార్యము నూహింపఁజాలవు. ప్రకృతపు వేధాస్థానమునకు మేషరాశి 8-వ భాగలో నున్న చలితశుక్రునినుండి శుభదృష్టి కలదు. కావున భయపడ నక్కర యుండదు. నిస్సంశయముగా నియమితకాలమున నీ యనారోగ్యము శాంతించఁగలదు. ఏదినమున బుధుఁడు వేధాస్థానమును దాఁటిపోవునో, నాఁటి రాత్రినుండి—అనఁగా మూఁడవ తేదీనుండి— బాధ తగ్గుచురాఁగలదు. చేయి పూర్వస్థితికి వచ్చుటకు తరువాత మూఁడుదినములు పట్టును. ఇందుమీఁద నీ స్థైర్యము."

క్షణకాల మెగాదిగ నన్ను చూచుచు, వచ్చీ రాని నమ్మకముతో, పోయీ పోని భయముతో ఆ చిన్నది "నేను మందుకు వెళ్లను లెండి. కాని, నా చేతికి మీరే జవాబుదారీ."

అని బెదరించుచు తన యింటికి వెళ్లినది.

అనుకొన్నట్లు, మరుదిన మనారోగ్య మధిక మైనది. మోచేతిదాఁక చెట్ట వాచి ఎఱ్ఱవారినది. ఆ మరుదినము ముంజేతికి సయితము వాపన్నె వ్యాపించినది. ఆహారనిద్రలు లేకపోయినవి. ఆ చిన్నదాని తండ్రి భయపడి నాసలహా నడిగినాఁడు. నా యభిప్రాయము నతనికి తెలిపితిని. నాపయిఁ గల విశ్వాసముతో నతఁడు చికిత్సాప్రసక్తికి పోలేదు. మూఁడవ తేదీ ఉదయమున కామోచేయి ఆ మూలాగ్రముగ రక్తసిక్తమైనది పోక, ఇంద్రగోపపు వర్ణముతో నిగనిగలాడుచుండినది. చేయి కదలించుటకు వీలుకాక పాప మాచిన్నది మంచముపట్టియుండెను. నేనొకమా రామెను చూడఁగా, కన్నులనిండ నీరునించి పులుకు పులుకుమని నన్ను చూచుచు నాముద్దరాలు, "నా గతియేమి మామా?" అని వాపోయెను. నేను కొన్ని సాంత్వనవాక్యము లాడి యామెదుఃఖము నపనయించి తిని. ఆమరుదినము వ్రేళ్లపై నున్న రక్తవర్ణము తగ్గినది. సలుకులు కొంత నిమ్మళించినవి. రాత్రి కంటికి కొంత నిద్ర అంటినది. జులై 7-వ తేదీనాఁటికి క్రమ క్రమముగ నాచిన్నదాని భుజము యథాపూర్వస్థితికి

వచ్చెను. ఆ రక్తవర్ణ మేల వచ్చెనో, ఏల తనంత మాయమయ్యెనో, ఆ వాపునకు కారణమేమో, మందుమాకులు లేకయే ఇవన్నియు నెట్లు పోయినవో, అందరు నాశ్చర్యపడినారు. అనారోగ్యవిషయమున ఇంద్రుని చైవాట మున్నచో, దాని కారణము దురూహ్యముగ నుండునని పాశ్చాత్యులమతము. ప్రశంసావిషయమున బుధుఁడు సింహప్రవేశము చేయఁగనే జాతకురాలి జన్మకాలమందలి ఇంద్రగ్రహస్థానముపై కాలూఁదియే యుండుటను నడువవలసియున్నది. ఆకారణమున బుధుని పనులలో ఇంద్రుని మాయ కొంత వ్యాప్తిలో నుండఁగలదు. ఇంద్రజాలమున వస్తువు లెట్లు వచ్చునో, అట్లే అంతర్ధానము కాఁగలవు కదా?

ఆరోగ్యము వచ్చినతరువాత నే నాచిన్నదానిని జూచి, "ఏమమ్మ! నాపూచీ తీరినదా?" అంటిని.

మనస్సంకోచనము, కృతజ్ఞత చూడ్కులలో వెల్లివిరియుచుండఁగా నామూనిని, "నేను జ్యోతిషమును నేర్చుకొందును." అనెను.

ఉద్యోగమునకై ప్రాకులాడుచుండఁగనే ఆమె కొక సంవత్సరము గడచినది. శనిరాజ్యమున ఆక్రమముగా పనులు జరుగవు. తరువాత హంగామీగా అపుడపు డేవో పనులు దొరకుట, నెల కొక గ్రామమునకు బదలాయింపు వచ్చుట, ఉద్యోగవిరామము రాఁగా మరల క్రొత్తపనికై తారాడుట-ఈఅవస్థలలో మూఁడునాల్గుసంవత్సరములు గడచినవి. తరువాత నొక్కసారి నే నాజాతకురాలిని చూడఁగల్గినపుడు జాతకముల మాట ప్రస్తాపమునకురాఁగా—

"నాజాతక మేమనుచున్నది? నాగతి యింతేనా?" అని యామె అడిగెను.

ఏమియు తెలియని చిన్నతనమున బొమ్మపెండ్లివంటి వివాహము తన కొకటి ముడిపెచి ఆ జన్మాంతము తన్ను సుఖదూరను కావించినారు పెద్దలని అపుడపుడు దుఃఖించుట ఆ చిన్నదాని యలవాటు. వయస్సు, విజ్ఞానము, లోకానుభవము వచ్చినకొలఁది ఆమెమనోయాతన అధికమగుచువచ్చినది. ఆ దుఃఖమును అస్వాభావిక మనఁజాలముగదా!

"నాకుఁ దోఁచిన యంశముల వివరింతును. నీవే నిర్ధరించుకోవచ్చును." అంటిని.

జాతకమున బుధుఁడు చతుర్థసప్తమాధిపతి. వ్యయభావమం దుండుటచే ఈగ్రహమునకు బలము తక్కువ. పైఁగా, ప్రబలుఁడగు వక్రకుజునినుండి సమసప్తకవేధ యీబుధున కున్నది. చతుర్థసప్తమ భావములలో గ్రహము లెవ్వరును లేరు. అగుటచే, ఈరెండు భావములు బలహీనము లగుట తప్పదు. మూఁడేండ్ల వయస్సునందే మాతృక్లేశము సంభవించి చతుర్థ(మాతృ)స్థానదౌర్బల్యము బాగుగా చూపినది. ఇఁక, సప్తమభావము తన యోగ్యతను ప్రదర్శించవలసియుండినది. స్త్రీజాతకమున రవి భర్తను సూచించువాఁడు. ఇట్టి రవి లాభస్థానమునం దున్నాఁడు కాని, ఇంద్రగ్రహమునుండి ప్రబలసమసప్తకదృష్టికి లోనయి ఆశాభంగమును సూచించఁగలఁడు. శనిచంద్రుల స్థితిని గమనించినచో నుండియ లవిసిపోఁగలవు. చంద్రునికి శనినుండి పరిపూర్ణకేంద్రవేధ! స్త్రీజాతకమున నీయోగ మున్నచో, వయస్సుచెల్లిన భర్తను కట్టుకొనుటచే కలుగు మనస్సంకోచనమో, మాతాపితరుల నిర్బంధమువలననో, లోభ్యమువలననో సిద్ధించిన అతృప్తికరమయిన ప్రేమశూన్యహేయదాంపత్యజీవితమో కలుగునని పాశ్చాత్యహోరాతంత్రవేత్తలు వక్కాణించిరి. బ్రహ్మచారిణీత్వమునకే తగిన యోగమిది. ఎట్లయిననేమి, యుక్తవయస్సున దాంపత్యజీవితసుఖ మనుభవమునకు రానీయని దీయోగము. ఇట్టి చంద్రుఁ డుండుట అష్టమస్థానమున. ఇది ప్రబల బాలారిష్టయోగమే కాని, లగ్నమం దుదయించుచున్న మహాబలశాలి యగు బృహస్పతి అరిష్టము తొలఁగించి కాపాడినాఁడు. లగ్నసప్తమభావములలో సప్తమమే మిగుల దుర్బలమగుటచే ఈ శనిచంద్రకేంద్రయోగ ఫలము సప్తమభావదౌర్బల్యముతో మిళితమై చెల్లుబడికి రావలసియున్నది. మఱియు, తులారాశిలో

18°-49' లోనున్న వివాహసహమబిందువు (పాశ్చాత్య పద్ధతితో) అష్టమభావమందే యున్నది. ఇది వైవాహికజీవితవిషయమున మరింత దౌర్భల్యసూచకము. పంచమాధిపతియగు చంద్రునితో ప్రాతికూల్యదృష్టి గలిగి, పంచమస్థానమునం దున్న శని విషయసుఖ సంతానసౌభాగ్యదూరురా లీజాతకురా లని తెలుపుచున్నాఁడు.

సారాంశ మేమన, సకాలమున దాంపత్యజీవితము రానేరదు. విషయసుఖానుభవవిషయమున నాశాభంగ ముండఁగలదు. పెద్దలు నిర్ణయించిన బంధ మత్యంతికరముగా పరిణమించి క్లేశదాయకమగును. హెచ్చుగా వయస్తారతమ్యము గల సంబంధము కాక అన్య మగుటకు కష్టము. అది తగిన దనుకొనుటకు వలసిన మనఃపరిపాక ముండదు. మొత్తము మీఁద బ్రహ్మచర్యమే శ్రేయస్కరము. జీవితమున కుయోగకారిణూడ.

ఇదంతయు జన్మకాలీనగ్రహసామగ్రి చేసిన వ్యాఖ్యానము. అనఁగా, జన్మకాలము సూచించు పురాకృతకర్మపరిపాకము.

"కేవలం గ్రహనక్షత్రం నదదాతి ఫలం నృణాం,
సర్వ మాత్మకృతం కర్మ లోకవాదో గ్రహా ఇతి."

అను పెద్దల సూక్తిని స్మరింతము.

ఇఁక, దేవమాన(దినవర్ష)దశాపద్ధతి యేమనుచున్నదో చూతము కాక.

పండ్రెండు సంవత్సరముల ప్రాయమునకు లగ్నము చలించి జన్మశనికేంద్రమును, జన్మచంద్రుని సమసప్తకమును పొందఁగలదు. ఆజన్మాంతము క్లేశదాయకముగా పరిణమించు వివాహబంధము నార్జించుట కింతకన్న తగిన యవకాశ మెప్పుడు లభించును? శనిచంద్రు లేమి వ్యాఖ్యానముచేసిరో, ఆ వరప్రసాదమును స్వీకరించుటకు సిద్ధముగా దోసిలియొగ్గి చలితలగ్న మెదురుగా వచ్చినపు డా గ్రహము లూరకుండఁగలవా? ఆసంవత్సరమందే చలితరవి జన్మవరుణసంయోగ మందినాఁడు. ఇంద్రుని సమసప్తకవేధచే చెడిన యీ రవి ఆశాభంగద్యోతకుఁడు గదా? రవి వరుణసంయోగము చూపు దశలో కలుగు మమతలు, స్నేహములు, బాంధవ్యములు మెరుపుతీఁగవలె మెరసి క్షణములో మాయమై విషాదాంతములుగా పరిణమించునని పాశ్చాత్యు లనుచున్నారు. తలవనితలంపుగా సౌకర్యము లెదిగివచ్చును; ఆకస్మికముగా మంచి యవకాశము లబ్బును; అంతా కూడిరాఁగలదు; పట్టిన దెల్ల బంగారగునట్లు తోఁచును. కాని, చేతి కబ్బునది హాలాహలమే!

పెద్దలు వివాహము చేయ సంకల్పించిరి. సనాతనాచారదీక్షాపరతంత్రహృదయుఁడు జాతకురాలి తండ్రి. కన్యాత్వము తీరకమునుపే తన యేకపుత్రికకు కంకణప్రాప్తి కలిగించు కుతూహల మతనికి జనించినది. పాపము! జాతకదశల వ్యాఖ్యానము నా అమాయకుఁ డెరుఁగఁడు.

1928-వ సంవత్సరమున, ఫిబ్రవరినెల 10-వ తేదీన జాతకురాలికి 'పెండ్లిశాస్త్రము' జరిగినది. ఆముహూర్తకాలపు కుండలి యిట్లుండును:—

<table>
<tr><td>బు 8-35</td><td>వ 1-5
ను 8-35
I 11-30</td><td></td><td>రా 15-34</td></tr>
<tr><td>ర 20-30</td><td colspan="2">(సాయనము)</td><td></td></tr>
<tr><td>కు 16-38
కు 15-8
X 8-45</td><td colspan="2">వివాహ ముహూర్తము</td><td>ఇ 20-8</td></tr>
<tr><td>శ 17-20
శే 15-34</td><td></td><td>చ 11-30</td><td></td></tr>
</table>

లగ్నమందు బృహస్పతి, దశమకేంద్రమున శుక్రుఁడు, లాభస్థానములో రవి, మూఁడింట రాహువు

కల యీ వివాహలగ్నము చూచుట కెంతో రమ్యముగ కానవచ్చుచున్నది. కాని, సప్తమశుద్ధిలేదను మహాదోష మొక్కటి యున్నది. సప్తమభావమున్యమునసే చంద్రుడున్నాడు. అనగా, చంద్రాస్తమయకాలమున జరిగిన వివాహ మిది. వివాహ మైనవెంటనే చంద్రు డస్తమించుటచే సౌఖ్యము, మనశ్శాంతి, గార్హస్థ్యధర్మము అన్నియు తోడనే అస్తమించునని దీని యర్థము. ఇక, మిగిలిన దేమి? జీవితములో గాఢాంధకారముతప్ప!

సామాన్యవిధుల నట్లుంచి, విశేషవిధుల గమనించినచో మరియు తెలిసిపోగలవు. జాతకమున శని వీక్షచే చెడి 'వాడి వత్తయి' మృత్యుభావమందు మూల్గుచున్న చంద్రుని స్థానమందే వివాహకాలమున తాత్కాలికచంద్రుడు సిద్ధమైనాడు! ఆ చంద్రస్థానమే వివాహకాలమున భర్తృ(సప్తమ) భావమైనది. శనిచంద్రుల వాగ్దానము చెల్లివచ్చుట కింతకంటె తగిన ముహూర్తము లభించుట దుర్లభము.

"యోగే స్థానం గతవతి బలిన
శ్చంద్రే స్వంవా తనుగృహ మథవా,
పాపై ర్దృష్టే బలవతి మరణం
వర్షస్యాంతే కిల మునిగదితం."

అను వరాహమిహిరాచార్యుని యుపలక్షణమాత్ర మెంత బాగుగా నతుకుచున్నదో పాఠకమహాశయులు గమనించగలరు.

జన్మకాలమున ఇంద్రరవుల కుంభ సమసప్తకయోగము ఆశాభంగసూచకమని వింటిమి. వివాహముహూర్తకాలమున నీగ్రహము లెట్లున్నవో పరిశీలించువారికి ఇంద్రగ్రహకౌన్యమునుగూర్చి వ్యాఖ్యానమవసరముగ నుండదు. నికరముగా ఇంద్రరవులు చారవశమున సమసప్తకమునకు వచ్చిన దినమున సంపాదించిన వివాహసంస్థనుండి ఆశాభంగముకాక వేరేమి సిద్ధించును? మఱియొక్కమాట. జాతకమున భర్తృస్థానాధిపతికదా బుధుడు? ఈగ్రహము వివాహమంగళకాలమున జన్మకాలికశుక్రసంయోగమునందుండుట గమనింపదగినది. శుక్రుడు జాతకమున అష్టమ(మృత్యు)స్థానాధిపతి. భర్తృస్థానాధిపతి మృత్యుదేవతకౌగిలింతలో నున్న ముహూర్తమంతా పరిణయమహోత్సవము? వివాహకుండలిలో సయితమిట్టి యోగవిశేషమే కలదు. బుధుడు సప్తమాధిపతియును శుక్రుడు అష్టమాధిపతియును కుజుని సంయోగము నాత్రమున అభిలషించుచు దశమకేంద్రమందున్నాడు. దేవమానముతో నీసంయోగము పూర్తియగునప్పటికి, అనగా రెండవయేట, ఫలము హస్తగతము కావలసియుండును. ఎంత ఘోరము!

దైనికజాతకము నొకసారి గమనింతము. వివాహదినమున దైనికచతుర్థకేంద్రము కర్కాటకరాశిలో 11-వ భాగ యందే, అనగా, జన్మకాలికశనిగ్రహముపైననే నికరముగా నున్నదనుట ప్రారబ్ధపరిపాకవిశేషమును చాటుచున్నది. చతుర్థకేంద్రము గృహస్థానము. గృహాధిపతియును చంద్రుని ద్వేషించుచున్న శనిగృహమున ప్రత్యక్షమైనవాడు (ఇది సంవత్సరకాలములో నొకదినమున మాత్రమే సంభవించును) సంపాదించి యిచ్చిన గృహస్థాశ్రమమున ఇంకెట్టి కళయుండగలదు?

మఱియు నొక విశేషము. 'ఆశా' సహమము కర్కాటకరాశిలో 29°-27' లో గండసంధిలో జాతకమున నున్నది. దీనినే పాశ్చాత్యసంప్రదాయములో స్త్రీవివాహదోషతకబిందు వందురు. ఈబిందువు దేవమానచలనవశమున కదలి సింహరాశిలో 10-వ భాగలో వివాహకాలమం దుండినది. జన్మరవివరుణుల మధ్యబిందువు (centre of gravity) కుంభరాశి 10-వ భాగలో నున్నదని చదువరులు గమనించగలరు. చలితరవిజన్మవరుణుల సంయోగ మాసంవత్సరముననే సంభవించుటచే, ఈమధ్యబిందు వాసంవత్సరమున నపారశక్తి మంతమయినది. అనుటం బట్టి, ఆశాసహమము చలనవశమున జన్మకాలరవివరుణుల సమసప్తకవేధను సంపాదించినట్లయినది. ఆశాభంగకారకుడగు రవి, వియోగసంపాదనప్రియుడగు వరుణుడు-వీరు

‘ఆశా’ బిందువుయొక్క తాత్కాలిక చలితస్థానమున కెదురుగా చేరి యొక్కవైపున కూర్చుండి ‘తులాభార’ వినోదము సలుపుచున్న వయస్సులో జాతకురాలికి తాళికట్టుట! సూక్ష్మమై, కోమలమై, మృదువైన ఆశాతంతువున కిది మోయలేని భారము. ఆ మరు సంవత్సరమే ఈబిందువు సింహరాశిలో 11½ భాగ మాశ్రయించఁగలదు. అనఁగా, లగ్నాధిపతియగు బృహస్పతినుండి నికరముగా సార్ధకేంద్ర ప్రాతికూల్య దృష్టికి వచ్చుననుట. జాతకురాలి వివాహపు ముచ్చట లతుకంటు లేమి యగును?

జాతకమున బృహస్పతి ప్రబలశుభగ్రహము కదా? వివాహలగ్నమునందే అట్టి శుభగ్రహము కూర్చుండి ఏమి గుటుకలు మ్రింగుచున్నాఁడు? అని యడుగవచ్చును.

“గురు స్సుదీప్త స్తనుకేంద్ర సంస్థితో
బలాధికో లగ్నగతో విశేషతః,
నిహంతి దోషా నఖిలాన్; తథావిధ
స్స్వవర్గ సంస్థో భృగుజో బుధో౽పి వా”

అనుట విద్యామాధవసూరిసూత్రము. బృహస్పతి బలవంతుఁడుగ నుండవలయును; లగ్న భాగయందే నిలువ వలయును; ఇట్లుండినచో దోషములను హరించఁగలఁడు బృహస్పతి. కాని, ‘మహాదోషము’లను హరించునని కాదు. లగ్న భాగ కెదురుగా సూటిగ (సప్తమభావమున) చంద్రుని నష్టమింపఁజేసి (ఇది మహాదోషము), వెనుక 8 భాగల దూరములో బృహస్పతిని కూర్చుండఁబెట్టినచో, పాప మతఁ డేమి చేయఁగలఁడు? ఇంతే కాదు. అతని వీపులమీఁదనే వరుణమహాశయుఁడు సయితము లగ్న భావమందే యున్నాఁడు. తగిన సౌకర్యముల సమకూర్పక, తప్పులను సవరించలేదని ఆచార్యుని నిందించు టేమి ధర్మము?

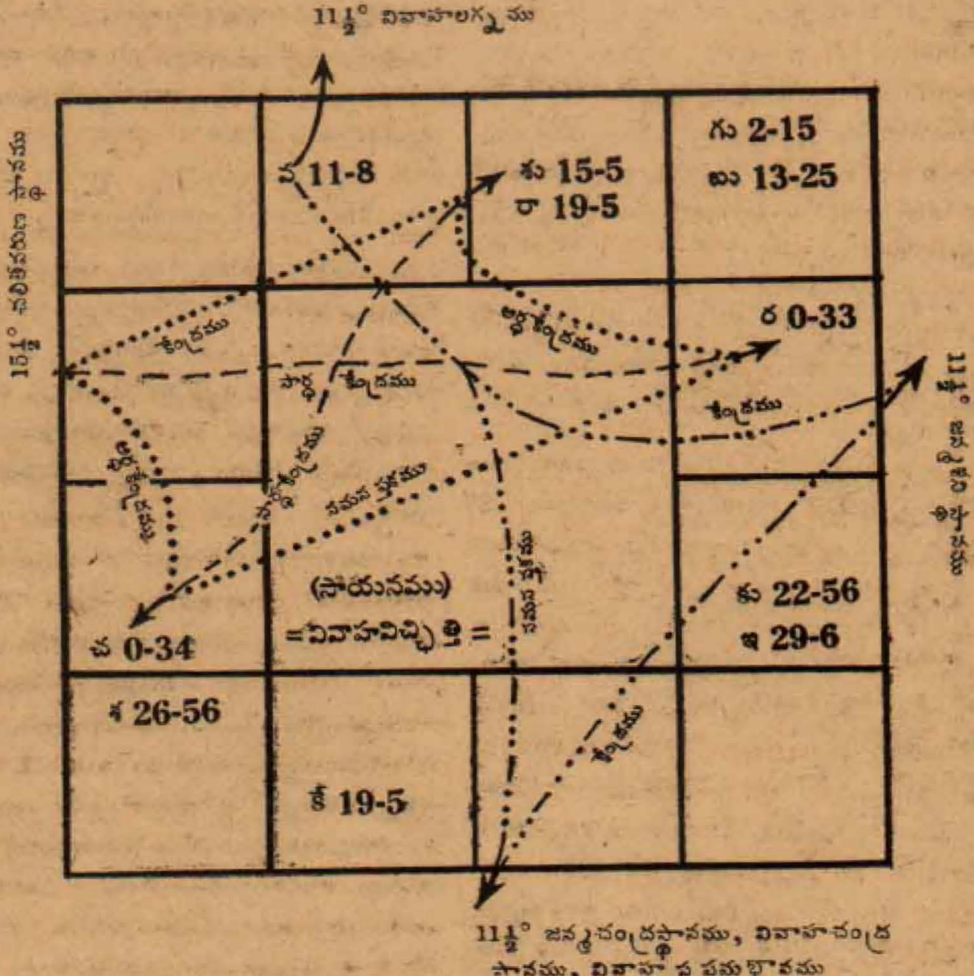
“సరే; అగ్రతాంబూల మిచ్చి ఐశ్వర్యమునకు చంద్రుని నాహ్వానించి పట్టముకట్టినారు. అతని కార్య మతఁడు చేయనిండు. వెనుక 8 భాగలలోనున్న నేను 8, 9 సంవత్సరముల కాలములో నాయోపికొలఁది జాతకురాలికి తరణోపాయమును కల్పింతును.” అనుచున్నాఁడు బృహస్పతి. అతని కుండునది లగ్నదశ మాధిపత్యము. విద్యావివేకములు, పేరు ప్రతిష్ఠలు, శీలసంపత్తులు, జీవనవసతులు ఇవి అతని యధికారము లోని వస్తుసంభారము. దాంపత్యజీవితము, విషయ సుఖానుభవము, సంతాన సౌభాగ్యము ఇత్యాదు లతని “డిపార్టుమెంటు” కు చెందినవి కావు. పాప మతఁ డేమిచేయును? అది యట్లుండె.

1929-వ సంవత్సరమున జూలై నెలలో 22-వ తేదీన, జాతకురాలికి బాల్యావస్థ తీరకమున్నే, వైవాహికజీవితము నామమాత్రావశిష్టమైనది; ఆశాతంతువు విచ్ఛిన్నమైపోయినది; రవికరుణాల భారమును మోయలేక తెగి నేల పాలయినది. నాఁటి గ్రహసామగ్రి 36 వ పుటలోని కుండలిలో చూపఁబడినది.

జన్మకాలికగ్రహములతో, వివాహ కాలపు గ్రహములతో తాత్కాలికగ్రహములు సంపాదించిన ఆత్యంతికస్పష్టసంబంధమును ఈకుండలియందలి బాణపు గుర్తులు చదువరులకు సులభముగా చూపఁగలవు. నాఁడు పున్నమ. రవిచంద్రులు పరస్పరము సమసప్తక వేధలో నున్నారు. శుక్రుఁడు రవినుండి అర్ధకేంద్రమున, విషమదృష్టి స్థానములో నున్నాఁడు. కాని, ఇది జాతకురాలికి మాత్రము సంబంధించిన ప్రత్యేక యోగము కాదనుట సత్యము. మఱి విశేష మేమనఁగా జాతకురాలి చలితవరుణస్థానమునుండి (పరస్పర వేధ గల) యీ మూఁడు గ్రహములకు—అనఁగా, రవిచంద్ర శుక్రులకు—వచ్చిన ప్రబలవేధ ముఖ్యముగా గమనింపఁ దగినది. చంద్రరవులకు (భార్యాభర్తలకు) అష్టమాధి పతియగు శుక్రునినుండి సంభవించిన వేధలో వరుణుని కైవాటమున్నది. ఇంతే కాదు. వివాహకాలమున తనుభావములో నుండిన వరుణుఁడు మెల్లగ లగ్న బిందువును చేరుకొనుట ఆనాఁడే జరిగినది. జన్మ చంద్రస్థానము, వైవాహిక చంద్రస్థానము, వివాహ లగ్నము, వివాహసప్తమస్థానము ఇవన్నియు జన్మకాలి

వేసకుం డిక్కి యుండంగా, ఆ వేధాఫలితమును కౌర్య రంగమున ప్రకాశమునకుం దెచ్చుపని వాంటి వరుణ గ్రహము సాధించినది. ఏమి యీ వరుణ గ్రహపు దెబ్బ!

బంధమున ముడి వేసిన శాలుండు ఆదినముననే ఆకస్మిక ప్రమాదముపాలై బండిపైనుండి తలక్రిందుగా నేలపైం బడి క్షణములో నిహలోకయాత్ర చాలించినాండు.

చలితరవివరుణసంయోగపు వయస్సున వివాహము జరుపుట గొప్ప లోపము. అట్టి వివాహముహూర్తమున వరుణగ్రహమును లగ్నమందు రానిచ్చుట ప్రమాదకారి. మన పంచాంగములలో వరుణగ్రహము నకు స్థానమీయనంతమాత్రమున, మన కార్తాంతికు లా గ్రహమును నిరాదరించినంతమాత్రమున దాని శక్తికి కల్గిన లోటేమియు లేదు. జాతకురాలికి వివాహ

వివాహవిచ్ఛిత్తి కలిగిన మార్గములో పయితము పిట్ట పిడుగువంటి వరుణగ్రహకార్యమే కానవచ్చుచున్నది. పాశ్చాత్యగ్రహ మిది యని దీనిని నిరాదరించినచో నష్టము మనకేకాని పాశ్చాత్యులకు కాదు.

పోనిండు. ప్రమాదదినమునకు దైనికలగ్నమును సాధించినచో నది సింహరాశిలో 28-వ భాగకు వచ్చును. ఆబిందువందే తాత్కాలికకుజుం డుండుట!

అనఁగా, దైనికలగ్నము దైనికాష్టమాధిపతిసంయోగములో నున్నదనుట. జన్మకాలమున భర్తృస్థానాధిపతిని ద్వేషించుచుండినవాఁ డీకుజుఁడు. ఏమి చిత్రము !

ఆబాలుని జాతకముతో పోల్చిచూచితిమేని, అనేకాంశములు గోచరించును. తగని బంధ మిది యనుటకు పెక్కు కారణము లున్నవి. కాని, గ్రంథవిస్తరభీతిచే మానితిని. ఒక్కమాట ! శనిచంద్రుల కేంద్రవేధ గల కన్యకు పసితనమున పసిబాలునితో వివాహ మసంగతముకదా ? దుష్టుఁడైన శని యట్టి వివాహ మోర్వఁగలఁడా ? ఓర్చునేని, జన్మములో సుఖమును రుచిచూడనిచ్చునా ? ప్రేమలతను త్రెంచి, ఎండించి, పిప్పిచేసి, ముడిచి మూటకట్టునుకాని !

అది యట్లుండె. పండ్రెండుసంవత్సరముల ప్రాయమున పెద్దలు జాతకురాలికి వివాహము చేసియుండని పక్షమున ఈగ్రహచార మేమి చేయుచుండెనను ప్రశ్న యున్నది. శనిచంద్రుల వేధాస్థానమునకు (మేషరాశి 11-వ భాగ) చలితలగ్న మా వయస్సున వచ్చుట నెవరుగాని తప్పించలేరు. అదియే విధి. తత్కాలమున కట్టి సౌకర్యము లుండునో, ఏమార్గములు సులభముగా నలవడునో, ఏసంబంధ బాంధవ్యములు చూపట్టునో, వాని నాశ్రయించి గ్రహములు తమ సూచించు ఫలముల కాకారములు కల్పించును. బాలునితోడి వివాహ మగుటచే కథ యిట్లు పరిణమించినది. లేదా, ప్రమాదవశమున పతిని కాజవాన్మంతిముగ అంగవైకల్యము కలిగి తన్మూలకముగ క్లేశప్రాప్తి రావచ్చును. అట్లుకాక, వయసు చెల్లినవానితో పెండ్లి అయియుండెనేని, దాని మార్గము వేఱు. వివాహమే కాకుండెనేని, కథ భిన్నముగా నడచియుండును. మాటవరస కాలోచింతము. ఆడుకొనుచున్న చిన్నపిల్లల నపహరించుకొని దూరదేశములకు పోయి ఏ ఘోషాపద్ధతి జమీందారుల జనానాలో విక్రయించు నీచుల కథలు వినుచుందుముకదా ? ఇట్టి పరిణామము సంభవించెనేని, ప్రశంసలో నున్న ఫలములన్నియు నందు కానరావచ్చును. ఏ మార్గముతో నైననేమి, యుక్తకాలమున ప్రేమవికాసము నిచ్చు దాంపత్యజీవితమునకు వెలచేయు బంధ మొకటి సిద్ధించవలసియున్నది. ఆకస్మికాకర్షణము, ప్రమాదకరమగు బంధము, స్వజనవియోగము, సుఖనాశనము, మనఃక్లేశము ఇవి జీవితమున కలిసిరావలయును. ఏ మార్గమైననేమి ?

గ్రహములనుండి వచ్చు ఫలదాయక తేజఃప్రసారమొక నిర్ఝరప్రవాహమువంటిది. వర్షాకాలమున దానిని ప్రవహింపకుండఁజేయుట మన తాతల తరము కాదు. చేతనయినంతలో దాని కొక కట్ట కట్టి, మరవలు తూములుగుండా ఆనీటిని వేరుమార్గమున ప్రవహింపఁజేయుట తగిన యోగ్యత కల ఇంజనీయరుకే సాధ్యము. అందరు నాపని చేయఁజాలరు. తగిన శక్తి లేనివాఁ డాపని చేయఁబూనెనేని కట్టను, కట్టరాళ్లను, కట్టుచున్నవానిని సయితమా ప్రవాహము సముద్రము చేర్చఁగలదు. గ్రహచారము సూచించు దుష్ఫలము రాకుండ అరికట్టుట మనకు సాధ్యము కాదు. ఏదో యొక మార్గము దాని ప్రవాహమునకు చూపి తీరవలెను. దాని స్వభావమునకు తగినమార్గ మొకటి తయారుచేసినచో, అది ఆ మార్గమున ప్రవహించి, ఇతర విధములుగా మనలను బాధించదు. కాని, ఈపనికి గొప్ప సంకల్పశక్తి కావలసియున్నది. మొత్తమువీఁద నది చిక్కుసమస్య. కాని, దైవము (అనఁగా, గ్రహచారము సూచించు పురాతనకర్మ ఫలపరిపాకము) ఎంత బలిష్ఠమైనా, పురుషకారపు సాహాయ్యము లేకనే ఈ జన్మమున ఫలదాయి కానేరదు.

" యథా హ్యేకేన చక్రేణ రథస్య నగతిర్భవేత్,
తథా పురుషకారేణ వినా దైవం నసిధ్యతి. "

అను సూక్తి అమోఘమయినది.

జాతకురాలికి బుధవరుణసంయోగ మున్నది. కుజనవాంశలో బుధుఁడు, వర్గోత్తమాంశలో వరుణుఁడు ఉన్నారు. ఉపజ్ఞతోఁ గూడిన నిశితబుద్ధి కలదు. పైఁగా, అపారమగు స్వాతంత్ర్యకాంక్ష

యున్నది. ఇతరుల ఆదర్శములు, అభిప్రాయములు ఆదరపాత్రములని ఆమెకుఁ దోఁచుట కష్టము. ఆమె కొన్న పని సాధించునోర్పు, దానికి వలయు పట్టుదల ఇవి సమృద్ధిగా కలవు. మూఢవిశ్వాసమునకు హృదయమున చోటు లేదు. బుధునికి కుజునితోఁ గల సమసప్తకదృష్టి తైక్ష్ణ్యము నీయఁగలది. మాటలలో ధోరణితోపాటు చురుకుదనముసయిత ముండఁగలదు. అప్రియమని సత్యమును నిరాదరించుట ఎన్నఁడు కాని రుచించదు. తన దృష్టిలో అధర్మమో, అన్యాయ్యమో కానవచ్చినచోట దండయాత్ర వెళ్లుట కామె వెనుదీయునది కాదు. సరివారితోడి సంభాషణలో స్పర్థ వచ్చినచో గెలు పామెదే యని ఆరింటి కుజుఁడు చెప్పుచున్నాఁడు. చక్కని కార్యనిర్వాహకశక్తి సింహరాశిలో స్వనవాంశలో నున్న కుజుని ప్రసాదము. కాని, బలవంతుఁడై లగ్నమందే యున్న మీన గురువు చక్కని వినయవివేకములతోడి త్యాగశీలతను ప్రసాదించినాఁడు. ఇతరుల కష్టములో నుండికేని, స్వార్థదృష్టినే మరచి వారి కుపకరించునంతటి నిర్మల దయార్ద్రహృదయ మాపాపది. ఇది మీనగురువు నను గ్రహము. ఈ గురువు దశమాధిపతి సయిత మగుటచే, నిష్కళంకమగు జీవికలో ప్రజాదరము వడయు చక్కని మార్గమును చూపినాఁడు. ఆరింటి కుజుఁడు ధనుస్సులో వర్గోత్తమాంశలో నున్న దశమకేంద్రముపై పరిపూర్ణత్రికోణశుభదృష్టిని బరపుచు గౌరవాస్పదమగు స్వతంత్రజీవనోపాయమును సూచించుచున్నాఁడు. పుణ్యసహమము ధనుస్సులో 2°-37' లో బృహస్పతియాజమాన్యములో నుండి, ఏ గ్రహము లేమి చేసినా, నేను రక్షింతునని వాగ్దాన మిచ్చుచున్నది.

ఇట్టి నైజస్వభావము లున్న జాతకురాలి కెట్టి జీవిత మర్హమైనదో నిర్ణయించుకొను బాధ్యత ఆమెదే. క్షేమమయదాంపత్యజీవితము ననుభవించు ప్రాప్తి లేనపుడు, స్వాతంత్ర్యమాత్రము కోలుపోయి, ఎవ్వనికో జన్మావధిగ దాస్యము చేయుటకు తగిన చిత్తవృత్తి, చాలినంతయోర్పు, కావలసిన భావదారిద్ర్యము జాతకురాలి కున్నదనుట జాతకవిరుద్ధవిషయము. అది లేనినాఁడు ప్రస్తుతస్థితి శ్రేయస్కరమా, శోచనీయమా అను విషయము నెమ్మదిగా జాతకురాలే ఆలోచించి నిర్ధరించుకోఁదగిన మాట. చేతనయినంత దేశసేవయో, సంఘసేవయో చేయఁగల అనుకూల్యము, అనువగు జీవిక, తగిన త్యాగశీలత, కావలసిన స్వాతంత్ర్యము ప్రసాదించిన బృహస్పతియనుగ్రహము కొనియాడఁదగినది.

చలితదశమకేంద్రము త్వరలో బృహస్పతియర్థకోణదృష్టికి రానున్నది. చలితగురువు పుణ్యసహమమును పూర్ణత్రికోణశుభదృష్టికి వచ్చి కాపాడుచున్నాఁడు. క్రమక్రమముగ నీగురువు చలించి లాభగతుఁడగు జన్మరవిని అర్థకోణదృష్టిచే పోషించఁగలఁడు. గురురాశియందే చలితరవి యుండుటచే నీ సత్ఫలమునకు వికాస మున్నది. ఇవి పెక్కుసంవత్సరములు వ్యాప్తిలో నుండఁగల దశలు. శని వక్రియై చంద్రకేంద్రమునుండి మెల్లగ వెనుకకు తగ్గుచుండు కారణమున జీవితవికాసము నరికట్టిన శనిపట్టు క్రమక్రమముగా తగ్గుట కవకాశ మున్నది. శనిచంద్రులకు పరివర్తన మున్నది. శని తన ఉచ్చనవాంశలో నున్నాఁడు. అగుటచే బాల్యమున శనిచంద్రులవలని క్లేశ మేమివచ్చినా, వివేకము నార్జించి మధ్యవయస్సున బాగుపడు నవకాశ మున్నది. శనిచంద్రులకు జన్మకాలములో కేంద్రవేధ గల జాతకములకు చంద్రుఁడు చలనవశమున నొకసారి రాశిచక్రమును చుట్టివచ్చిన తరువాత—అనఁగా, 27 సంవత్సరములమీఁద—శనిపట్టు వదలునఁట! అగుటచే, భావిజీవిత మాశాజనకముగా నున్నది.

విషయమంతయు విని నవ్వుచు—

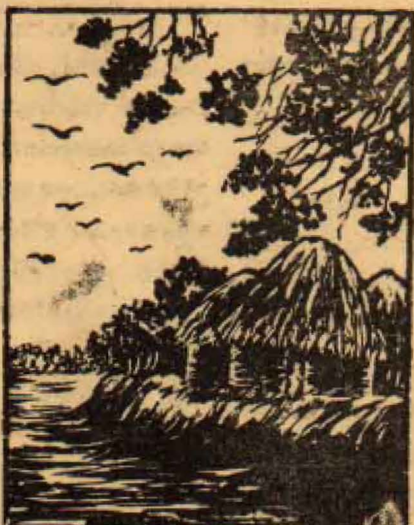
"నా భార మిపుడు చాలవరకు తగ్గినది." అని యా జాతకురాలు చెప్పినది.

"జ్యోతిష మభ్యసించుము. దుఃఖమే యుండదు. సంఘసేవ చేయుచు జీవితము నానందమయముగా చేసికోఁగలవు." అంటిని.

" అర్థార్జనే సహాయః
పురుషాణా మాపదర్ణవే పోతః,
యాత్రాసమయే మంత్రీ
జాతక మపహాయ నా స్త్యపరః. "

అని చెప్పిన కల్యాణవర్మయుపదేశము స్మరింపఁదగినది.

ఇప్పటికాలమున మన దేశములో స్త్రీల లో నీవిద్యకు వ్యాప్తియే లేకుండుట చింతాకరము. కడకు పంచాంగము చూచి తిథివారనక్షత్రములు తెలుసుకొను నలవాటుపయితము మన నాగరకతరుణుల కందరాని విద్య యగుచున్నది. సంతాననిరోధకరములను సాధుని కోపకరణసామగ్రి నెఱుఁగుటకు వారి కున్నంత శ్రాద్ధ్యములు అమావాస్యాదుల నెఱుఁగుట కిప్పటి విద్యా విధానములో కానరావు. వైద్యవిద్య యెట్లు ప్రజాసేవ కక్కఱకువచ్చునో, జాతకశాస్త్రమునయితే మట్టి యుపయోగము కలదే. ఆయుర్వేదము నభ్యసించిన స్త్రీలు స్త్రీజనసేవ కెట్లు ముఖ్యమో, జ్యోతిష మభ్యసించిన స్త్రీలునయితము స్త్రీసంఘాభ్యుదయమున కంత యావశ్యకమే. గర్భాశయవ్యాధులచే బాధపడు స్త్రీలు చికిత్సకై పురుషవైద్యులకడ కేగుట కెట్లు జంకుదురో, దాంపత్యవిషయములలో క్లేశము ననుభవించు స్త్రీలు భవితవ్యత నెఱుఁగుటకై పురుష కార్తాంతికుల నాశ్రయించుట కట్లే జంకుట అస్వాభావిక మనరాదు. పాశ్చాత్యదేశములలో ఇపుడు హోరాశాస్త్రమును బాగుగా నభ్యసించి వృత్తిగా చేసుకొని సంఘసేవ చేయుచున్న నారీమణులు పలువురున్నారు. ఈ శాస్త్రమునకు జన్మస్థాన మనఁదగిన భారతభూమికేనా యిట్టి దారిద్ర్యము ?

ఖండములో విజ్ఞాన విషయములను ప్రకటింప సాహసించినవారిపాట్లు కుక్కలకు నక్కలకుకూడ లేకుండెను. సూర్యుడే భూమిచుట్టు తిరుగుచున్నాడని క్రైస్తవమతాధిపతులు బోధించిరి. అందుకు వ్యతిరేకముగా గియార్డినో బ్రూనో అను పేరుగల వైజ్ఞానికుడు భూమి సూర్యునిచుట్టు తిరుగుచున్నదని ప్రకటించెను. బ్రూనోబోధనలు క్రైస్తవమత విద్వేషకములనుకొని ఆ మతాధికారులు బ్రూనోను ఎనిమిది సంవత్సరములు చెఱసాలలోనుంచి యమబాధలపెట్టిరి. అయినను నిర్వికారధైర్యధుర్యుడై బ్రూనో తాను సత్యమని నమ్మిన దానిని మార్చుకొలేదు. అపుడు గత్యంతరములేక క్రైస్తవమతాధికారులు, రక్తపాతములేని దాక్షిణ్యభావముతో—జీడిగింజలను, కట్టెలను కాల్చినట్లు—బ్రూనోవైజ్ఞానికుని కాల్చివేసిరి. గెలిలియో మహనీయుడు దూరదర్శిని (Telescope)యంత్రమునిర్మించి ఖగోళ విశేషములను కనులార చూపుచు సూర్యుని చుట్టు భూమి తిరుగుచున్నదని నిరూపించినందుకు కారాగృహములో కొంతకాలము గడిపి తుదకు ధర్మరాజువలె అబద్ధమాడి చావు తప్పించుకొని, కన్నులు లొట్టపోగా పులినోటిలోని కండవలె బ్రతుకు జీవుడా యని బయటపడెను. కాలము ఎన్నడును ఒక్కరీతిని ఉండదు. కొన్నాళ్లు వెన్నెల; కొన్నాళ్లు చీకటి. క్రైస్తవ మతాధిపతుల అధికారములు నశించినవి. వైజ్ఞానికులు ఎప్పటికప్పుడు క్రొత్త సంగతులు కనిపెట్టుచు దినజీవనమునందా క్రొత్తసంగతులను వాడుకచేసి జీవనము సుఖతరముగా గడుపునట్లు చేయుచుండిరి. వైజ్ఞానికుల అవలంబించు పద్ధతులు వారి పరిశోధనా విధానములు, వారి పరిశోధనాక్రమములు, వారి తెలివితేటలు, వారియుక్తులు వారు పన్ని పనిచేయించుచున్న యంత్రములు లోనగునవి జనసామాన్యము యొక్క ఆమోదమును బడయజొచ్చెను. మరియును, మతాధికారులమని పేరుపెట్టుకొని, మత సంరక్షణమిషతో క్రైస్తవ మతాధిపతులు అవలంబించిన అమానుష చర్యలు ప్రజలకు మిక్కిలి వెగటుగా తోచెను. వైజ్ఞానికుల బుద్ధి కుశలతచే సుఖముగా జీవనము చేయ మరిగిన జనసామాన్యము వారిపద్ధతులను మెచ్చుకొని వారిపక్ష మవలంబించెను. కాగా క్రైస్తవ మతబోధకులపని "వెక్కిరించబోయి వెల్లి గిలపడినట్లు"యినది. మతాధికారులపై ప్రజలకు అగౌరవము, అనాదరము, హేళనబుద్ధి వృద్ధికాజొచ్చినవి. అంతటితోకూడ ఆగలేదు. మతమే బహిష్కరణమునకు లోనుగావలసి వచ్చిన దుర్దినములు వచ్చినవి. "దేవుడు లేడు - దయ్యము లేదు, ఏమిమతము ? పాడుమతము ! పోపొమ్మ"ను నాస్తికుల సంఖ్య నానాటికి పెరుగుచున్నది. నాస్తికుల సంఖ్యకంటె (Agnostics) ఎగనాస్తికులసంఖ్య మితిమీరుచున్నది. ఈ ఎగనాస్తికులను వారు కేవలము నాస్తికులుకారు "దేవుడు ఉంటే ఉండును. లేకపోతే లేకపోవును. ఆ గొడవ మనకేల ? వాని ఊసు మనకెందుకు? వానితో మనకేమిపని? దేవుడు ఉండిన యెడల వాని కర్మాన వానిని పడి ఉండ నిండు" అను మతములోనివారు. ఈ విధముగా క్రైస్తవమతమునకును నవీన విజ్ఞానమునకును మధ్యద్వేషము పెచ్చుపెరుగుచున్నది. ఇటీవల 1944 సంవత్సరములో ఇంగ్లండులో ప్రకటింపబడుచున్న ఒక మాసపత్రికలో ఒక క్రైస్తవ మతాభిమాని ఈ విషయమై వ్రాసిన వ్యాసములోని ముఖ్యాంశములు కొన్ని 1944 నవంబరు నెలలో వెలువడిన మాడరన్ రివ్యూలోనుండిఎత్తి వ్రాయబడినవి. ఆమతాభిమానుల గోల కొంత మనముకూడ వినుటవలన కొంత ప్రయోజనము కలదు. కావున దాని నిక్కడ ఎత్తి వ్రాయుచున్నాను.

"పందొమ్మిదవ శతాబ్దమువరకును మతమునకును, విజ్ఞానమునకును మధ్య ప్రబలిన విరోధము మూలముగా వైజ్ఞానికుల అభిప్రాయములను మతాభిమానులు విని సహించలేకపోయిరి. బూటుజోడు తొడిగిన కాలితో త్రొక్కిపెట్టినట్లు వారు వైజ్ఞానికులను మట్టిపెట్టుచు వచ్చిరి. కాలము మారినది. మొదటి కాలిబూటుజోడు ఇపుడు రెండవ కాలు తొడిగినది. వైజ్ఞానికులే ఇపుడు మతాభిమానులను త్రొక్కిపట్టి మల్లాడుచున్నారు. కథ అటునుండి ఇటు అడ్డము తిరిగినది. మతములే

కాంతములు వేడెక్కినవి. కరగిన మంచుతుంపురులు వానిపై బడి 'సుయ్య'మనుచున్నవి. నేటికి చాలీవిహారము. మరలుదము గాక. మన సంగడీడు ప్రవరుడేమి కదలకున్నాడు. ఇంతవరకు సత్సాహముతో కొండమూలమూలల రెక్కలుకట్టుకొని తిరిగి, ఇపుడేమో గొణుగుచున్నాడే, వినదము గాక.

"పాదలేపము కరగిపోయినది. ఇంటికి బోఁ గాళ్లాడవు. గ్రామగమనాభిలాష మనస్సును తొందరించుచున్నది. ఆర్తి హెచ్చెను."—ఇదివరకు దివ్యాతిదివ్యముగ పొడగట్టిన వలిమల ఇపుడు ఘోరవనప్రదేశమట. చేదోడు వాదోడు లేని ఖిన్నులవడ్డచోటు. ఆకొన్నట్టి యుద్దండవేదండవరాహవాహరిపుఖడ్గవ్యాఘ్రములకు నాటపట్టట—అమ్మో! తాకిన కొంకరలువోవు మంచుకొండా నిన్ను దలంచినంత హృదయము వ్రయ్యలగుచున్నది. బుద్ధిజాడ్యమున కాశీగయాప్రయాగాదులను జూడనొల్లక క్రొవ్వి యిచ్చటికి వచ్చితిమి. చాలు నీసావాసము. నీకివే వందనములు.

ఔరా! పెద్దన ప్రతిభ. తొలుత హిమశంతమును సినిమా తెరపై చూపినయట్లు, అతిరమణీయముగ, దానంతటి దర్శనీయము లేనట్లుగ, దానిని జూచుచున్న జన్మ వృథయగునట్లుగ చిత్రించెను. పిమ్మట అంతకన్న నికృష్టమైనది లేనట్లు, బుద్ధిగడ్డితిని దానింజూడ బోవలసినట్లు, తలంచిన గుండె లవియునట్లు చూపెట్టెను. కవులు నిరంకుశులుగదా, మెచ్చిన తురకమెచ్చులు, తన్నిన గాడిదతన్నులు!

ఈయనే ఒకప్పుడు చంద్రుని ఏమనుచున్నాడో కాంతము.—పుట్టినది పాలసముద్రములో. మెట్టినది త్రినేత్రుని కపర్దము. చేసినది సకలదైవతక్షుధాశాంతి. చీకటిని హరించి కువలయమును రంజింపజేయువాడు. అమ్మహావిష్ణువునకుం గుటిల్లాలు సిరికి తోబుట్టువు. సకలకళలెరింగిన దిట్ట. సూర్యునికి సైదోడు. అందములకు సీమ. మన్మథునికి మామ. ఔరా చందమామ! ఎంతని కొనియాడవచ్చును!

కవిభావనాబలము చంద్రుని కొండెక్కించినది. కాని "తమతమ నెలవులు దప్పిన తమ మిత్రులు శత్రులగుట తథ్యము" అన్నట్లు మరొకకంట జూచిన చంద్రుడెట్లు కనుపడుచున్నాడో చూతము.

"తొలుదొల్త కమలమిత్రుని వంక రూపొట, దక్షాధ్వరధ్వంసి తన్నుగనుట, పరివేషమిషమున పాశంబు దాల్చుట, కృష్ణ దేహమునందు గానబడుట, కాలవశంబునఁ గాని తోఁపకయుంట, సతతనిష్ఠురగదాన్వితతఁ గనుట, పూని పాండుక్షేత్రమున ప్రవర్తించుట, ప్రకటానురాగతారకుఁ డగుటను అంతరం బెద్ది యాత్మలో నరసి చూడ రాజ నీకును నల ధర్మరాజునకును? ప్రాణిలోకంబు బాధల బఱచునపుడు ధర్మపథ మెక్కడెక్కడ దానస్యవంబు."

కనుక యమధర్మరాజైన ధర్మమెరిగి ప్రవర్తించును. కాని ప్రాణికోటుల బాధించుటయందు అతని కంటె నితడు కరకుపెనదగల కర్కోటకుడట. అంతియగాక, ఇతనిని కొలుచువారికిగూడ కరకుదనమునకు కరవులే దనుచున్నాడు: "గోవధము సేయు తురకల దైవంబవు నీవు." అని.

"కనకపు సింహాసనమున శునకముఁ గూర్చుండఁబెట్టి శుభలగ్నమునం దొనరగ పట్టముగట్టినను వెనుకటి గుణమును మాన"దన్నట్లు, "విడువక తలపైఁ గొన్నాళ్లిడిచూచి"యు, "కళంకివగుట నెరిగి, మహేశుం డుడుకుచు దక్షాధ్వరమున నడుగున బడవైచెనని, కొండెక్కించిన మహానుభావుడే అడుగున బడవైచి కొట్టినాడు. ఔరా, కవివరుల నేర్పు! వీరి కత్తి కిరువాసుల పదునుగదా!

ఇది పరికింతము.

"వక్త్రం చంద్రవిడంబి పంకజపరీ
హాసక్షమే లోచనే
వర్ణః స్వర్ణమపాకరిష్ణు రలినీ
జిష్ణుః కచానాం చయః

కక్షోజా విభకుంభవిభ్రమహరౌ
గుర్వీ నితంబస్థలీ
వాచో హారిచ మార్దవం యువతిషు
స్వాభావికం మండనం."

ఆహా! చంద్రుని బోలు మోము, పంకజముల పరిహసించు వాలుగన్నులు, బంగారు నిరసించు మేని కాంతి, తుమ్మెదల బారు మీరు నెరికురులు, కుంభికుంభసంపత్స్యత్వలోహారములైన కుచకలశంబులు, పెద్దనితంబము, మెత్తని మనోహరవాక్కులు, కులుకు బెలుకులు యువతికి పెట్టని సొమ్ములుగదా. సొమ్ములే గాదు—"స్త్రీణా మేత ద్భూషణం చాయుధంచ." అందుకనే వీ రబలలు కారు. "యాభి ర్విలోలతర తారకదృష్టిపాతైః శక్రాదయోపి విజితా స్త్వబలాః కథం తాః" అని ప్రశ్నించినాడు.

కాని, అతని లేఖినినుండియే దిగుమతియైన దీ పద్యము:—

"ఆవర్త స్సంశయానా
మవినయభవనం పట్టణం సాహసానాం
దోషాణాం సన్నిధానం
కపటశతమయం క్షేత్ర మప్రత్యయానాం
స్వర్గద్వారస్య విఘ్నో
నరకపురముఖం సర్వమాయాకరండం
స్త్రీయంత్రం కేన సృష్టం
విష మమృతమయం ప్రాణిలోకస్య పాశః"

అని స్త్రీ విగ్రహము తలంచినంతనే వళ్లు జలదరించునట్లు వర్ణించినాడు. వారి చేష్టలచే గాదు, ముందు పేర్కొన్న అంగాంగసౌందర్యమును గురించికూడ—

"సత్యేన మృగాంక ఏవ వదనీ
భూతో నచేందీవర
ద్వంద్వం లోచనతాం గతం న కనకై
రప్యంగయష్టిః కృతా,
కిం త్వేవం కవిభిః ప్రతారితమనా
స్తత్త్వం విజానన్నపి
త్వఙ్మాంసాస్థిమయం వపుర్మృగదృశాం
మందో జన స్సేవతే."

అని భర్తృహరే వర్ణించినాడు.

అంటే కవు లెంతటికైనను సమర్థులే. వీరుని చేతి కత్తికన్నను కవిచేతి కలానికి ధార మిక్కుటము. దీని మార్దవము హృదయముల గరగించును. వీరు వందిని పందీ, పందిని వందీ చేయగల సమర్థులు. అందుకనే వీరికి సరిసాటి లేదు. "సుకవితా యద్యస్తి రాజ్యేన కిం" అని ప్రభుశక్తికన్న కవితాశక్తిని పైచేయి యన్నాడు భర్తృహరి. అట్టి కవితామతల్లికివే కైమోడ్పులు.

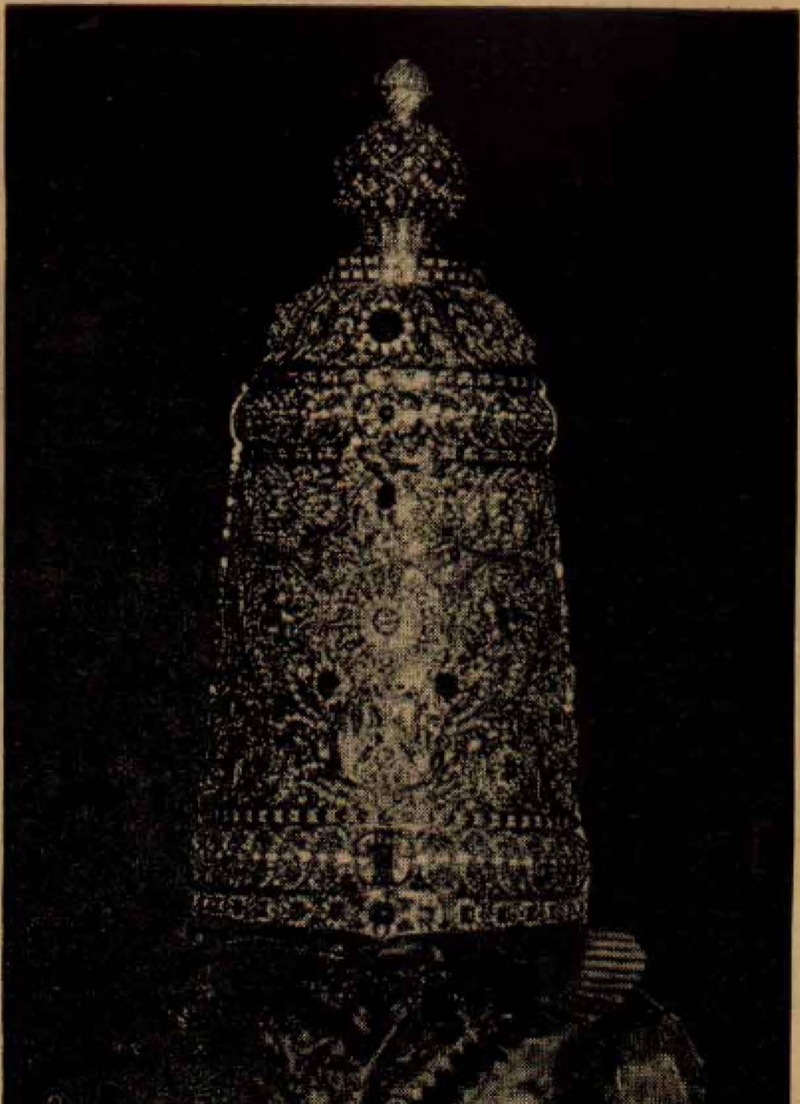

ఏడుకొండలవానికి
క్రొత్త నవరత్నకిరీటము

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల కమిటీవారు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ఈ నవరత్నకిరీటమును క్రొత్తగా తయారుచేయించినారు. నేడో రేపో ఇది యథాశాస్త్రముగా స్వామివారి శీర్షము నలంకరించబోవుచున్నది.

దీని నిర్మాణమునకు తగిలిన మొత్తము ఖర్చు దాదాపు పదిలక్షలరూపాయలు. కుబేరసంపదగల ఏడుకొండలవానికి కొదవేమున్నది?

ఈ కిరీటముయొక్క ఎత్తు ౨౭ అంగుళములు. దీని ముంభాగమంతయు అమూల్యములైన నవరత్నములతో ధగద్ధగాయమానముగా తాపటము చేయబడియున్నది; వెనుకభాగము పూర్తిగా ప్రాచీనకాలపు నగిషీలతో చిత్రింపబడిన వట్టి బంగారుముద్ద. ఒక్క బంగారమే ఈ కిరీటములో సుమారు వెయ్యి తులములున్నదట. మరి, సంఖ్యాతీతములైయున్న ఆ నవరత్నముల తూకమెంతయుండునో! ఆ నవరత్నములలో కెల్ల హెచ్చు వెలగలవి రెండు పెద్దపచ్చలు; రెండు పెద్ద వజ్రములు. అవి ఒక్కొక్కటి సుమారు ౧౫ క్యారట్ల బరువుగలిగియున్నవట. ఇంతింతలేసి రత్నములతో, అంత ముద్ద బంగారముతో నిర్మాణమయియున్న ఈ కిరీటమది యెంత బరువుండునో పాఠకులే ఊహించుకో గర్తలు. ఎంత బరువున్ననేమి? చతుర్దశ భువనముల భారమును అవలీలగా మోయజాలిన దక్షునికి ఇది యేపాటి భారము!

చీకటి వెలుగులు

[కథానిక]

❀

— శ్రీ జి. యస్. సూరి —

శివాలయముకట్టటం పూర్తికాగానే ప్రాకారాలు ప్రారంభించారు. కూలీలు గోడ పునాదులకు ధిమ్మిసా కొడుతూ, ఆదెబ్బలనే తాళంగా చేసి పాట పాడుకొంటున్నారు. అప్పుడు దారిచూపుతూఉంటే మిగతావాళ్లు వంత పలుకుతున్నారు.

"కందిరీగనడుముదాన్ని"—
ఎట్టా పోనిత్తురా!
"వాలుచూపుకళ్ల దాన్ని"
ఎట్టా పోనిత్తురా!
"పికిలిపిట్టగొంతుదాన్ని"
ఎట్టా పోనిత్తురా!
"చింతపువ్వురంగుదాన్ని"
ఎట్టా పోనిత్తురా!
"అట్టాటిట్టాటిదాన్ని"
ఎట్టా పోనిత్తురా!

ఇంతలో మేస్త్రీ వచ్చి "పన్నెండు కొట్టారు. పని ఆపి అన్నాలకు పొండి" అని కేక వేశాడు; కూలీలు అందరూ పునాదిగోతులనుంచి బయటికి వచ్చి బావిదగ్గరకు వెళ్లారు.

అప్పడు బావిదగ్గరకి వచ్చేసరికి మాలక్ష్మి బుంగతో నీళ్లు పట్టుకుని నిల్చున్నది. ఆపిల్ల నీళ్లు పోస్తూఉంటేగా చేతులూ, కాళ్లూ కడుక్కుంటున్నాడు అప్పడు.

"ఏం మాలచ్మీ! గానిగెలో నీలు పోశావా?" అన్నాడు.

"ఆ, పోశా. సున్నానికి కుండికూడా కట్టాను." అన్నది.

పైగుడ్డతో ముఖం తుడుచుకుంటూ అప్పడూ, కడవ చంకన పెట్టుకుని మాలక్ష్మి బావిదగ్గరనుంచి ప్రక్కగానే ఉన్న మర్రిచెట్టుకిందికి వెళ్లారు.

చెట్టునీడన కూలీలు అందరూ తలాఒక చోట కూర్చుని అన్నం తింటున్నారు. మర్రిఊడకు కట్టిన రెండు మూటలు అప్పడు ఊడతీసి ఒకటి మాలక్ష్మికి ఇచ్చాడు. ఎవరి మూట వాళ్లు ముందుపెట్టుకొని తినటం మొదలుపెట్టారు.

"ఏం మాలచ్మీ! మీఅన్నను అడిగావా?" అన్నాడు తింటూ.

"అడిగా."

"ఏమన్నది?"

"అప్పన్న వెందుకే సేసకోటం? ఆడికి ఆ కొంపకేసప్పొద్దుగా గోడా ఏమీ లేదుగెంద. రామయ్యకొడుకు సుబ్బన్నకు ఇయ్యమంటూ మొన్న అల్లఅమ్మ అడిగిపోయిందే అన్నది."

"మరి నువ్వేం సెప్పావు?"

"సుబ్బన్నూ, గిబ్బన్నూ సేసు కోను; అప్పయ్యను కాదంటే నాకు ఓరూ అక్కర్లేదన్నాను. అప్పుడు మా అన్న అన్నదిగెందా, మాక మాఘం వచ్చిందాకా పెళ్లిసంగతి ఎందుకులే, అప్పుడు సూసుకుందాంలే అన్నది"

"ఊం." అంటూ అప్పయ్య లేచి నిలబడి గిన్నెల్ని తిరిగి మూటకట్టి చెట్టుకు వేలాడేశాడు.

"ఇయ్యాళ నువ్వు నీలు పొయ్యాల్సింది ఏ రమ్ములో ?" అని అడిగాడు అప్పడు.

"ఆ శివరిదాంట్లో" అన్నది మాలక్ష్మి.

"అయితే రా ; పాలుగుబుంగలు లాగి ఇత్తాను, పోసాత్తువుగాని."

"నే నేసుకుంటాలే."

"నీనేతులు నూసుతో ఎట్టా కాయలు కాశినయ్యో. దబ్బున రా ; మల్లీ నేను ధిమ్మిసాకు పోవాలి" అన్నాడు.

ఇద్దరూ బావిదగ్గరకు వెళ్లారు. అప్పడు తోడబోతుంటే మాలక్ష్మి తోడుబట్టబోయింది. "అక్కరలేదులే. అవతలఉండ"మని చకచక నీళ్లు లాగి బుంగలకు పోస్తున్నాడు. మాలక్ష్మి రమ్ము నింపింది.

అప్పడు పనిలోకి పోతూఉండగా "ఇయ్యాళ్టి మంచి గుళ్లో దేవుడికి దణ్ణం పెట్టుకోవచ్చుగదూ" అన్నది మాలక్ష్మి.

"ఆ. మంత్రాలూ గింత్రాలూ పొద్దునే అయిపోయెగా."

"అయితే రాత్తిరికి బువ్వ తిని ఈడకు ఒకసారి ఒత్తావా ?"

"ఎందుకు ?"

"చెపుతాగా"

"సరేలే" అని పువాదులలో దిగాడు.

....

రాత్రి పది కావచ్చింది. గుడిదగ్గర అంతా మాటుమణిగి ఉన్నది. దేవుడిముందు దీపారాధనతప్ప ఆ ఆవరణంలో దీపంగూడా లేదు.

ముందుగా గుళ్లోకి చేరుకున్నాడు అప్పడు. గర్భగుడికి చువ్వల తలుపులు బిగించి ఉన్నవి. నంది విగ్రహాన్ని నిమురుతూ దేవుడివంక చూస్తూ నిలబడ్డాడు. ఇక్కడికి ఎందుకు రమ్మన్నదీ పాలుపోవటంలేదు.

ఇంతలో మాలక్ష్మికూడ అక్కడికి వచ్చింది. చేతిలో ఒక కొబ్బరికాయా, ఒక చిన్న పొట్లం ఉన్నవి.

"ఏం మాలచ్మి ! వచ్చావూ ! అదెయ్యెందుకోయ్ ?" అన్నాడు.

మాలక్ష్మి ఏమీ మాట్లాడకుండా పక్కగా ఉన్న విభూతితొట్టిలో చెయ్యిపెట్టి ఇంత విభూతితీసి ముఖానికి రాచుకున్నది. చేతిలో ఉన్న చిన్నపొట్లం విప్పి కుంకం తీసి బొట్టు పెట్టుకున్నది. అప్పడుకూడ ఆదేవిధంగా చేశాడు. నిలుచున్న చోటనే ఠపీమని కొబ్బరికాయ పగలగొట్టింది. గర్భగుడి మెట్టు మీద ఆ కాయను వుంచి, దణ్ణంపెట్టుకూ నిలబడ్డది. అప్పడుకూడా అట్లాగే ప్రక్కన నిలుచున్నాడు.

"సామీ, బాలకోటేశుడా ! నన్నూ నా అప్పడినీ రచ్చించు. నేను ఈ అప్పన్నమనిసి ఇంకోరిని పెల్లాడను. పత్తెప్రమానంగా సెపుతున్నా. మా అవ్వ మా పెల్లికి ఒప్పుకునేట్లు బుద్ధిపుట్టించు ఓ దేవుడా ! శివరాత్తిరికి ముడిపడాలని దీవించు సామీ !" అని మాలక్ష్మి ప్రార్థనచేసింది.

ఇది వినేసరికి అప్పడికి కళ్లలో నీళ్లు తిరిగినవి. వణుకుతున్న గొంతుతో "సామీ ! ఈ లోకంలో ఈ మాలచ్మితప్ప నాకు వోరూ లేరు. ఈ మాలచ్మే నాకు ఇంటిది కావాలి. మా మీన దయచూడు భగవంతుడా. మేమిద్దరం నీ గుడి కట్టివోళ్లం. మమ్మల్ని గూడ ఒక ఇంటివోళ్లనుగా సేసి రచ్చించు దేవుడా" అన్నాడు.

ఇద్దరూ చెంపలు వాయించుకుంటూ బయటికి వచ్చారు. గుడిమెట్లమీద కూర్చున్నారు. చెరి ఒక కొబ్బరిచిప్పా తీసుకొని నెమ్మదిగా తిన్నారు. తినటం పూర్తికాగానే బయలుదేరారు. "ఈ గోడకట్టటం ఇంకా ఎన్నాళ్లుపడుతుందో ?" అన్నది నడుస్తూ మాలక్ష్మి.

"మల్లీ వచ్చే అమావసికి పని పూర్తిఅవుద్ది."

"ఆమైన నువ్వు ఇంకేపనికో పోతావు కామాలు"

"రోడ్డుకి దగ్గరగా ఇసుకోలుబడి కడతారంట. మనిద్దరికీ అడ పని దొరకొచ్చు."

"ఏమో, ఏం దొరుకుద్దో! నువ్వోపోటా, నేనోపోటా పెయ్యాల్సిఒత్తే ఎట్టాగా అని గుండెలో గుబులుగా ఉంటుంది."

"మన పాల్యం ఎట్లా వుంటే అట్టా జరుగుద్ది. నువ్వుమాత్రం మీఅవ్వకు నచ్చచెపుతూ ఉండు."

"అది నువ్వు చెప్పాలా! ఇక నేను ఇంటికి పోతా"అన్నది.

ఒక నిమిషంసేపు ఇద్దరూ మాట్లాడకుండా నిలబడ్డారు. "సరే ఎల్లు"అన్నాడు అప్పడు. ఎవరి ఇంటికి వాళ్లు వెళ్లిపోయినారు.

....

శివుకి గుడిపని పూర్తికాగానే ఆవూళ్లో జిల్లా బోర్డుమిడిల్‌స్కూల్‌బిల్డింగు కట్టటం మొదలు పెట్టారు. అనుకొన్నట్లుగానే అప్పడికీ, మాలక్ష్మికీ అక్కడ పనిదొరికింది. ఎప్పటిమాదిరి ఆడుతూ పాడుతూ ఒకరి కొకరు చేదోడువాదోడుగా కూలిచేస్తున్నారు.

మూడునెల లయేసరికి గోడలు పైకిలేచినవి. పైన కప్పు వేయటంవరకూ వచ్చింది. కలపదూలాలు వేసి లాజా ఆతికే పద్ధతి కాకుండా సిమెంటుకాంక్రీట్ శ్లాబ్ వెయ్యవలెనని నిశ్చయించారు. అందుకోసం కంట్రాక్టరు కాంక్రీట్‌మిక్సింగ్ మెషినును తీసుకొని వచ్చాడు. ఆ మిషనులో కంకర, సిమెంటు, ఇసుక, నీళ్లు, కొన్ని పాళాలలో పోసి, ఆమొత్తాన్ని ఇంజను సహాయంతో పాకానికి వచ్చేదాకా మథించుతారు. ఈ తయారైన కాంక్రీటుముద్దను బొచ్చెలతో పైకి తీసుకొనిపోయి గోడలమీద అచ్చుగా పోస్తారు. అప్పడికి ఈ కంకరబొచ్చెలు చేరవేసే పని ఇచ్చారు. మాలక్ష్మిని కాంక్రీట్‌మిక్సర్‌లో నీళ్లుపోసే కూలీలలో ఒకతెనుగా నియమించారు.

వీరాసామి కాంక్రీట్ మిక్సర్ ఇంజను డ్రైవరు. కేవలం బస్తీమనిషి. మెషీను స్టార్టుచెయ్యగానే కూలీలందరూ చుట్టూ మూగేవాళ్లు. అంతకు పూర్వం ఇటువంటి యంత్రం ఆవూరికి ఎప్పుడూ రాకపోవటాన అందరికీ చోద్యంగా ఉన్నది. నలుగురూ చూస్తూంటే వీరాసామికి అతిశయంగా ఉండి కత్తెరగిరజాలు ఆడిస్తూ, కోరమీసం సర్దుకుంటూ పటాటోపం చూపటం మొదలుపెట్టాడు. అదీగాక తక్కిన కూలీలు చొక్కాలంటూ లేకుండా, మూటలతో అన్నంతెచ్చుకొని తింటూ, బీడీలో చుట్టలో కాల్చుకుంటూ, లల్లాయిపదాలు పాడుకొంటూ పనిచేస్తుంటే వీరాసామి ఖాకీగుడ్డలు తొడుక్కొని, దసరాసిగరెట్లు కాలుస్తూ, పింగాణీటిఫిన్‌కారియరులో అన్నం తెచ్చుకొని తింటూ, సినిమాపాటలు పాడుతూ, ఆ మాయయంత్రాన్ని ఆడించుతుండేవాడు.

ఆ ఇంజనుదగ్గర పనిచేసే కూలీలుకూడ మాఅంత వాళ్లు లేరన్నట్టు ప్రవర్తించేవాళ్లు. మధ్యాహ్నం పూట అన్నం తింటూ, చుట్టూ కూలీలందరినీ కూర్చోపెట్టుకొని వీరాసామి తాను చిన్నప్పడు ఇంటిదగ్గర నుంచి పారిపోయి రంగూను ఎట్లా వెళ్లిందీ, అక్కడ హార్బరులో పనిచేయటమూ, ఆ స్టీమర్ల రాకపోకలూ, బర్మాదేశపు ప్రజల ఆచారవ్యవహారాలూ, ఆకాశంలో తిరిగే విమానాలూ, సినిమాకంపెనీలూ మొదలైన అపరూపవిషయాలనుగురించి ఒకుపుగా డబ్బీలు కొట్టుతూ ఉంటే అందరూ నోరుతెరిచి వినేవాళ్లు. వాళ్లల్లో ఈ మాలక్ష్మి ఒకతె.

ఈ కాంక్రీట్‌మిక్సరూ, వీరాసామీ అక్కడికి వచ్చిన తరువాత మాలక్ష్మిలో కొంత మార్పు జరగటం మొదలయింది. ఒక్కపూట అయినా అప్పడిని చూడకుండా ఉండలేని మనిషి కాస్తా మధ్యాహ్నం పూట అన్నానికికూడ అతడికోసం ఎదురుచూడకుండా ఇంజనుదగ్గర కూలీలతోపాటు కూర్చోటం సాగించింది. అప్పడు అలవాటుచొప్పన ఏదైనా పనిలో సహాయం చెయ్యవస్తే నిరసనగా అక్కర్లేదని పంపేది. సాయంత్రంపూటకూడ వాడితో మంచీ చెడ్డా చెప్పకోటం

క్రమంగా తగ్గించి తక్కిన కూలీలతో పాటు చీకటిపడ్డ దాకా వీరాసామి చెప్పే రంగూన్ మశీకథలను వింటూ కూర్చుని సరాసరి ఇంటికి వెళ్లేవి.

ఇదంతా చూస్తూంటే అప్పన్నకి మనసు చివుక్కు మన్నది. మహాలక్ష్మి ప్రవర్తనవిషయంలో సంపూర్ణ మైన విశ్వాసం ఉన్నప్పటికీ కష్టంగా మాత్రం తోచేది. కాని హృదయంలోని భావాలను తేలికగా వెలిబుచ్చే తరహావాడు కాడు అప్పన్న. కొత్తను చూస్తే వింత ఉండడం అందరికీ సహజమేలేనని సమా ధానపరచుకొనేవాడు.

గోడలమీదికి ఎక్కి కంకర అందిస్తూ అనుకో కుండా ఇంజనువైపుకు చూసేవాడు. ఆ సమయంలో మాలక్ష్మి నవ్వుతూ మాట్లాడుతూ ఉంటే కుమిలి పోయేవాడు. ఎప్పుడూ తక్కిన కూలీలను తన పాటల తోనూ, మాటలతోనూ నవ్వుతూ నవ్విస్తూ ఉండేవాడు క్రమంగా మారిపోయి వాడిన ముఖంతో తలవంచి పని చేసుకోటం ప్రారంభించాడు.

ఒకనాటి మధ్యాహ్నం అప్పన్న త్వరగా చెట్టుక్రింద అన్నం తిన్నాడు. వీరాసామి కూర్చున్న చోటుదగ్గరకు వచ్చి దూరంగా చతికిలపడ్డాడు. ఆ షోకుదారుడు ఏదో సినిమా కథ చెపుతున్నాడు. "......ఆ వనదేవతను ఒక చెట్టుకింద కూచోపెట్టి కోయవాళ్లంతా చుట్టూ చిందులు తొక్కుతున్నారు. అప్పుడు ఆ వనదేవత సరిగ్గా ఆ పిల్లమాదిరి కూడుని ఉంది..." అని మాలక్ష్మిని చూపించాడు. అందరూ నవ్వారు. మాలక్ష్మి సిగ్గుతో తలవంచుకుంటూ మంద హాసం చేసింది. ఈ దృశ్యం చూసేటప్పటికి అప్పన్నకి తారామండలంగా మండిపోయింది. ఏదో తేపా లేని మనిషితో తన మాలక్ష్మిని పోల్చినందుకు వీరాసామిని గొంతుపట్టుకొని నలిమి వేయాలనుకున్నాడు. ఇందుకు వాడిని అంటే ప్రయోజనమేమిటిలే అని ఊరుకొన్నా డు. అక్కడినుంచి చర్రున లేచిపోయినాడు.

ఆ సాయంత్రం కూలీలు అందరూ ఇళ్లకు పోతో యేటప్పుడు "మాలక్ష్మీ!" అని పిలిచాడు అప్పన్న.

"ఆఁ" అన్నది మాలక్ష్మి.

"నేనుకూడ మీ ఇంటిదాకా వస్తున్నాను, ఆను."

"ఎందుకూ?"

"నిన్నొకటి అడగాలి."

"ఆ అడిగేదేందో ఇప్పుడే సెప్పరాదూ?"

ఇద్దరూ నడుస్తున్నారు. రెండునిమిషాలు పస్తాయించి అప్పన్న అందుకొన్నాడు:

"నువ్వు మునుపటివల్లే ఉండడం లేదు ఎందు కని?"

"సచ్చేదాకా ఒకటేయిసంగా ఉంటారా యేం?"

"అవును. ఉండరులే—అయితే మన పెళ్లి మాట మీఅవ్వ ఏమైనా తేల్చి సెప్పిందా?"

"నేను మళ్లీ అడిగితేగందా!"

"ఏం?"

"ఏమీ లేదు. ఉప్పుడేం తొందర?"

"మాకమాసం వస్తున్నదిగా"

"మళ్లీ రాదా యేం?"

"నీకేం దెయ్యం పట్టలేదుగందా?"

"పట్టిన దెయ్యం వదిలిందేమో."

"ఊఁ...సరే......అయితే......దేవుడిదగ్గర పెమాణంకూడా మరసిపోతూ వన్నమాట!"

"అయ్యనీన్ని ఉప్పుడెందుకూ! నేను ఎల్తా."

అని మాలక్ష్మి గబగబా వెళ్లిపోయింది. అప్పుడు దిగాలుబడి నిలబడ్డాడు. ఆరోజునుంచి మాలక్ష్మిని పలకరించటానికికూడ ప్రయత్నించలేదు. గుండె రాయిచేసుకున్నాడు.

....

మూడు వారాలు గడిచినవి. ఒకరోజు పొద్దున్నే కూలీలు పనిలోకి వెళ్లేప్పటికి అక్కడ కాంక్రీట్ మిక్సరు కనబడలేదు. ఆ కిందటిరాత్రి కంట్రాక్టరు

దానిని ఇంకో ఊరికి పంపా డన్నారు. దానితో పాటు వీరాసామికూడా ఎట్లా వచ్చాడో అట్లాగే వెళ్లిపోయి నాడు. అదివరదాకా ప్రతిపూటా వాకిచుట్టూ చేరి, కబుర్లు వింటూ ఆనందించిన కూలీలే వీరాసామిని క్షణంలో మరచిపోయినారు. "చెప్పిఅయినా పోలేదు, వట్టి దగాదిపోదికోలం"అన్నారు. మాలక్ష్మి ఏమను కొంటున్నదీ ఎవ్వరికీ తెలియలేదు. మూకీభావంగా మాత్రం కనబడేది.

కాలువబిల్డింగు చాలావరకు పూర్తిఅయింది. చక్కసున్నం చెయ్యటం మొదలుపెట్టారు. మాలక్ష్మిని తిరిగి గానుగదగ్గర నీళ్లు పోయమన్నారు. అప్పడు సున్నపుబొచ్చెలు చేరవేస్తున్నాడు. ఎవరికి వారు యథోచితంగా ప్రవర్తిస్తూ, మాట్లాడేందుకైనా ప్రయత్నించటం లేదు. తక్కిన కూలీలకు ఇది ఆశ్చర్యంగా ఉండేది.

ఆనాడు మాలక్ష్మి, తానూ కలిసి గుళ్లో కొబ్బరి కాయ కొట్టినప్పటినుంచి అప్పన్న ప్రతిరాత్రీ అదే సమయానికి ఆ శివాలయానికి వెళ్లేవాడు. దేవుడికి దణ్ణం పెట్టుకొని కాసేపు ఒంటరిగా అక్కడ జాగారం చేసి వస్తూఉండేవాడు. అవిధంగానే ఆరోజుకూడ గుడికి వెళ్లాడు. నందిదగ్గరకు వెళ్లేటప్పటికి గుడిచువ్వల తలుపులముందు ఎవరో కూర్చొని ఏడుస్తున్నట్లు కని పించింది. ఎవరా అని పరికించిచూశాడు. మాలక్ష్మి! నిజంగా మాలక్ష్మి! కాళ్లు తేలిపోయినవి. ఆ నంది విగ్రహానికి చేరగిలబడి తానూ ఒక శిలాప్రతిమవలె నిలబడిపోయినాడు. మాలక్ష్మి ఏదో మాట్లాడు తున్నది......

"సామీ, బాలకోటేసుడా! నేను ఏం పాపం చేశాను? ఎందు కిట్టా ఏడిపిస్తున్నావు నన్ను? నా అప్పడికీ, నాకూ ఇంతదూరం చేశావు ఎందుకని? ఏదో మైకంలో పడ్డా. ఆ పోసికోలుకబుర్లు ఇంటుం టే నా అప్పడుకూడ ఒక మనిసేనా అనుకున్నా. సిన్నినాపు నాకా అప్పణ్ణి. నా మనుసు నాకు తెలి యక కారుకూతలు కూశా. ఆఖరికి నీదగ్గిర సేసిన పెమానంకూడా మరచిపొయ్యా. ఓ దేవుడా, నాగుండె పగుల్తుంది.—అయ్యో నా అప్పన్నా! అప్పన్నా" అంటున్నది.

ఇదంతా వింటున్న అప్పన్నకు కలగంటున్నట్టు తోచింది. తన పేరు పిలిచేసరికి అప్రయత్నంగా "ఆఁ" అన్నాడు.

మాలక్ష్మి ఉలిక్కిపడి వెనుకకు తిరిగిచూసింది. అప్పడా! అప్పడేనా? కళ్లు నులుముకుని మళ్లీ చూసింది.

ముందుకు అడుగు ఎవరు మొదట వేశారో చెప్పటం కష్టం. క్షణంలో అప్పన్నగుండెమీద తల పుంచి వెక్కివెక్కి ఏడుస్తున్నది మాలక్ష్మి. అప్ప డికి కన్నీళ్లు వరదలై మాలక్ష్మి తలనిండా రాలు తున్నవి. ఒక్కరూ మాట్లాడలేదు......

మాఖమాసం రాగానే ఇద్దరికీ పెళ్లి అయింది.

‘గాథాసప్తశతి’నుండి

=శ్రీ ఘట్టి లక్ష్మీనరసింహశాస్త్రి=

వరిచేనిపంట సంతోషదాయకమే యైనను నయ్యది కలిమిగ నేర్పుటంబట్టి లక్షితశాలి క్షేత్ర సంకేతస్థలయగు నొక కలికికి మఱొకతె యొకసక్కెముగ:—

పండి వెలివాఱె వరిపైరు లెండినంత
వంతబడు దేల యాలీల వ్రాల్చి మోము?
పొలఁతి! హరితాలమండితముఖము పొదల
సినగచే నదె నటివలె చెన్నుమిగులు.

ఒకతె తన యనుఁగుఁజెలితో:—

మ్రోల నడుగులపై వ్రాలి జాలి వేఁడు
కొనెడు చెలువుని వీఁపుపై ననుఁగుబుడుతఁ
డెగసి యెగఁబ్రాకు పడిఁగొన నగవునయిత
మలిగియున్న యిల్లాలిలో నిలువదయ్యె.

కీచులాడుకొన్న దంపతులతో చెలి:—

ఒలసి పొలయుట్ల నిశ్వాసములను జిక్క
బట్టి కదలక మెదలక పండి వీను
దోయి నిడి వానముం దోడి దొంగనిదుర
మలయు నిరువురలోపల మల్లుఁ డెవఁడు?

దుర్విదగ్ధుఁడగు నాయకునితో దూతి:—

ఎగసి యధికారము ప్రకటింప రెవరు
కోపగించిన ప్రతిమాలుకొందు రెవరు
దాసులటులు వారలె నెలంతలకుఁ బ్రియులు
తక్కుగల దరిద్రులు మొక్కరాటి మగలు.

నాగరికుడు:—

దోసిలిం గొన్న వ్రేళ్ల సందులు వొనర్చి
కనులు పైకెత్తి తెరువరి మొనసి నీరు
ద్రావుకొలఁదని సన్నవి దార మిగుల
సన్న మొనరించె ప్రపలోని చానమిన్న.

భవిష్యత్తు

=శ్రీమతి పట్టికొండ విశాలాక్షి=

జీవితావధి నెల్లెడ చిమ్మిరేగి
ఆత్మదాస్యతమిస్రమ్ము లలముకొనగ
ఏవినూతనవిశ్వశ్రీమానధులను
చూపి వెలిగించె నొక వేగుజుక్క హృదిని.

అత్తయమ్మగు స్వాతంత్ర్యలక్ష్మి గోరి
ఎత్తునకు నిండుబ్రతుకునే ఎత్తుకట్టి
స్వీయ మొనరించుకొన్నాను—హేయమనక
అమ్ముకొన్నారు ఏ నిక్కుగుమ్మపరులో!

తీరతీరని కోర్కెల తీరుతీగ
తేనెల న్నింపుకొన్నట్టి యీ నిగూఢ
భావపరిమళపరిపూత భవ్యమృదుల
కుసుమజీవిత మేనాడొ! కోలుపోతి.

నవనవానందభరితనూత్నానురాగ
సుమపరాగోర్మి నోలాడు సుధల గురియు
జీవితోద్యానమును స్ఫురింపజేసికొనగ
నొక్క నిట్టూర్పు విడుచుందు నోర్వలేక.

అన్యకీయాత్మపరమైన ఆ మహోజ్జ్వ
లాశయోద్దీపకళిక లనంతవిశ్వ
మందు వెలయింపగల పవిత్రాత్మ గాంచి
ఏమి ఆత్మీయతయొ! వశీకృతి దనర్చు.

వెలుగుచీకట్ల సంఘర్షణలకు నిలచి
హృదయ మొక వర్తమానంపు టిరుసుమీద
భూతమును బాసి భవితవ్యమునకు నడచు
కాలచక్రమ్ముతో తిరుగాడుచుండె.

కాకతి గణపతిదేవుడు - కులోత్తుంగ రాజేంద్రచోళుడు

— శ్రీ నేలటూరి వెంకటరమణయ్య —

[గత సంచిక తరువాయి]

పృథ్వీశ్వరుని మరణానంతరము వెలనాటివంశము గూర్చి విశేష మేమియు తెలియదు. పృథ్వీశ్వరునితో వీరి వంశమంతరించెనని పరిశోధకులభి ప్రాయపడియున్నారు. కాని ఇది పొరపాటు. పృథ్వీశ్వరునికి తరువాత వెలనాటివంశజు లను కొందఱుండి రనియు, ఖిలమైన తమ రాజ్యమును బునరుద్ధరించుటకు వీరు ప్రయత్నము సల్పిరనియు, దైవదుర్విపాకముచే వీరికడకు కొనసాగకపోవుటచే తుదకు కాకతీయులకు దలయొగ్గవలసినవా రైరనియు శాసనములవల్ల తెలియవచ్చుచున్నది. 59 ఇట్లు పోయిన రాజ్యమును మరల ప్రతిష్ఠ సేయదలపెట్టినవారిలో ప్రముఖుడు కులోత్తుంగ రాజేంద్రచోళుడు. ఈ వంశమువారిలో నీ నామము వహించిన రాజులలో నితడు మూడవ రాజగుటచే నిటమీద నీవ్యాసమునందంతటను నితని ముమ్మడి కులోత్తుంగ రాజేంద్రచోళుడని పేర్కొందును. ఇతని పుట్టుపూర్వోత్తరమును గూర్చి మనకు తెలియదు; కాని ఇతడు కంచిపర్యంతము గల దేశముపై క్రీ. శ. ౧౨౩౦ ప్రాంతమున నొకమారును, ౧౨౫౬ ప్రాంతమున నొక మారును రెండుపర్యాయములు దండువెడలిపోయినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది.

కడపజిల్లా సిద్ధవట గ్రామమున సిద్ధేశ్వరాలయమున నెల్లూరు తెలుగు చోడరాజుల తంత్రపాలుడగు పెద్దినాయకుడు క్రీ.శ. ౧౨౩౩-౪ సంవత్సరమున వ్రాయించిన శిలాశాసనములు మూడు కలవు. వీనియందు పై తంత్రపాల పెద్దినాయకుడు పై కులోత్తుంగ రాజేంద్ర చోళుని యుద్ధమున బరాజితుని గావించి యుత్తరమున దుంగభద్రానదివఱకును వెన్నంటితఱిమినట్లు చెప్పియున్నది. ఆశ్చర్యకరమైనను నీశాసనములు భిన్నములు గావు. ఒక దానియందలి చరిత్రాంశములే యన్నిటి యందును ప్రత్యేక భాషలయందు వర్ణింపబడినవి. మూడును నేకకాలమున వ్రాయించినవే. సర్కారు శాసనపరిశోధక శాఖవారు వీనికి ప్రతిబింబములను దీయించి యిందలి విషయము నింకను బయలుపఱచ లేదు. కాని మెకంజీ లిఖితపుస్తకసంచయము (౧౫-౪-౨౭) నందు వీనికి నకళ్లుకలవు. క్రిమిదష్టములై వ్రాత పుస్తకపు బత్రములు శిథిలములగుటచే శాసనాక్షరములు గొంతవఱకు చెడిపోయినవి; కాని చెడిపోగా మిగిలిన భాగముకల్లగూడ విషయము వ్యక్తపడుచున్నది. సంగ్రహముగ వీని నీ క్రింద వివరించుచున్నాను:

౧. స్థలము : సిద్ధవటములోని సిద్ధేశ్వరాలయము గోపురపు పట్టురాయిమీద. భాష: అఱవము. కాలము : శకాబ్దము ౧౧౫౫ (క్రీ. శ. ౧౨౩౩). విషయము : మనుమల్లిదేవుని జయించి, కాంచిపురమున గప్పము గొని,...పడమట తుంగభద్రవఱకు...ఉత్తరమున కులోత్తుంగ ... వల్లసిద్ధప్పసోదరుడు సిద్ధప్పపుత్రుడను మధురాంతకపొత్తపిచోళ......గజసాహిణితంత్రపాల పెద్దినాయకుడు సిద్ధేశ్వరస్వామియాలయమునకు గోపురము గట్టించెను. (పుట ౧)

59. ARE 1936-37 Part II Para 15.

౨. స్థలము : పైశాసనమునకు ప్రక్కన. కాలము: శకాబ్దము ౧౧౫౫ (క్రీ. శ. ౧౨౩౩). (పుట ౨) మ.రా. దీనికి మెకంజీగారి గుమస్తాలు సంపూర్ణమైన నకలు వ్రాయలేదు.

౩. స్థలము: గోపురము తూర్పుముఖమున. కాలము: శకాబ్దము...పుష్యసంక్రాంతి. రాజు: త్రిభువనచక్రవర్తివీరరాజే ...... విషయము: పాకనాడు పొత్తపినాటిలో...మనుమల్లి దేవుని కొడుకు అలిమత్తు దేవుని జయించి, పడమట తుంగభద్ర...ఉత్తరమున కులోత్తుంగరాజేంద్ర చో......మధురాంతక పొత్తపి చోళని...... (పుట ౩)

ఇందు మొదటి శాసనమున పేర్కొనబడిన నల్ల సిద్ధప్పసోదరు డగు సిద్ధప్ప నెల్లూరు నేలుచుండిన తెలుగుచోళుడు మొదటి మనుమసిద్ధి. ఇతని పుత్రుడగు మధురాంతకపొత్తపిచోళుడు తిక్కరాజు. ఈ తిక్కరాజుయొక్క గజసాహిణి, యనగా ఏనుగుల దండున కధ్యక్షుడు తంత్రపాల పెద్దినాయకుడు. మూడవ శాసనమందు పేర్కొనబడిన త్రిభువనచక్రవర్తి వీరరాజే...అనువాడు చోళచక్రవర్తియగు ముమ్మడి రాజేంద్రచోళుడేకాని యన్యుడు గాడు; వీరరాజేంద్ర చోళుడను సామాంతర మితని కుండినట్లు ప్రకటితములైన ఇతని శాసనములవల్ల దెలియుచున్నది. మఱియు నితడు క్రీ. శ. ౧౨౪౬ నుండి సామ్రాజ్య పరిపాలన సేయుట కారంభముచేసినను తత్పూర్వము పదమూడేండ్ల నుండియు రాజకార్యములలో పాల్గొనుచు, చోళుల శత్రువులతో పోరుచుండెను.[60] చోళ చక్రవర్తికి నెల్లూరు తిక్కరాజు సామంతుడు. కావున సిద్ధవట శాసనములవల్ల ముమ్మడి రాజేంద్రచోళ చక్రవర్తియు, నెల్లూరు తిక్కరాజును గలసి ఏఱువమనుమల్లి దేవుని తోడను, నతని గూడిన మిత్రుడు వెలనాటి ముమ్మడి కులోత్తుంగ రాజేంద్రచోళునితోడను పాకనాటిలోను, పొత్తపినాటిలోను క్రీ. శ. ౧౨౩౩-వ సం. న కించుక ముందు యుద్ధము సల్పినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది.

వెలనాటి రాజ్యము పృథ్వీశుని మరణముతో విచ్ఛిన్నమాయె నే; ముమ్మడి కులోత్తుంగ రాజేంద్ర చోళునికి పాకనాడు పొత్తపి నాడులపై నెత్తిపోవునంతటి సత్వ మెచ్చటినుండి వచ్చినది? అను ప్రశ్న యొకటి బయలువెడలవచ్చును. సమకాలిక శాసనములను, దరువాతి యాంధ్రవాఙ్మయమును బరిశీలించిచూడగా నీతడు దక్షిణదేశముపై నెత్తిపోవుచుండిన పూర్వగాంగరాజగు ననంతవర్మ రాహుత్తదేవు డను సామాంతరముగల ముమ్మడియని యంకభీమనృపాలుని గలసిపోయినట్లు తోచుచున్నది. చిన్నకంచియందలి యరుళాలనాథుని యాలయమున కళింగగాంగవంశజుడగు శ్రీమదనంతవర్మ రాహుత్త దేవుని ౧౯-వ రాజ్యవర్షమున వేయించిన శిలా శాసన మొకటి యున్నది. అందు ఆతడు అభినవ వారణవాసియందు మకాము చేసియుండగా సోమల మహాదేవి యనునామె యరుళాళనాథునికి అనంత రుద్రనిమయాంతర్గతమైన ఉదైయకామ మను గ్రామమును నిత్యనైవేద్య పూజాపురస్కారములను నడపుటకొఱకు దానము జేసెనని యున్నది.[61] ఈశాసనమునందు పేర్కొనబడిన "అభినవ వారణవాసి" కాంచీపురము గావచ్చునని మద్రాసు సర్కారు శాసనశాఖ వారు ౧౯౨౦-వ సంవత్సరపు నివేదికయందు వ్రాసి యున్నారు. అనంతవర్మ రాహుత్తదేవుడు సుప్రసిద్ధ శూరశిఖామణి. అనియంకభీము డని యతనికి సామాంతరము. అతడు క్రీ. శ. ౧౨౧౧-వ సం. న రాజ్యాభిషిక్తుడగుటచేత నతని ౧౯-వ రాజ్యవర్షము క్రీ. శ. ౧౨౩౦ కి సరిపోవుచున్నది. అప్పుడేకారణమున నతడు కాంచీపురమునకువచ్చి యచట మకాము చేసియుండెనో

60. Ecl. v. Ak123 క్రీ. శ. ౧౨౩౮ నాటి శాసనమునందు ముమ్మడి రాజేంద్రుడు హొయ్సల సోమేశ్వరుని కోడి యాతని శరణుజొచ్చెనని యున్నది:

"హారణభరణక్షమం రా|యరాకలి సోవిదేవనుఱ దాంతిరె సం|గరదోర్బ్బేరింకి ల్తం| శరణెనె రాజేంద్రచోళ నం పాలిసిదం||"

61. **ARE 444 of 1919.**

శాసన గ్రంథములవల్ల తెలియవచ్చుట లేదు. కాని యప్పటి హొయ్సలశాసనములను బరిశీలించి చూడగా వనియంకభీముని ,యాగమునమునకు హొయ్సలులకును, కళింగగంగరాజులకును గల పూర్వవైరమే కారణమని తెలియుచున్నది. ఈ రెండింటివారికిని విరోధము క్రీ. శ. ౧౨౨౨ ప్రాంతమున బొసగినట్లు శాసనములలో సూచనలు గానవచ్చెను. క్రీ. శ. ౧౨౨౩ నాటి యొక్క మైసూరు కన్నడ శాసనమున హొయ్సలఇమ్మడివీరనరసింహుడు త్రికళింగ భూపాలురను జయించి వారి యేనుగులను నిజగజశాల లోనికి దోలి కట్టివేసుకొనెనని వ్రాసియున్నది.

"అదియమచేరపాండ్యమకరోద్ధరకాడవరంకవత్తిగొం
డుదనదనేకెబంటిసువె బంటిసు చోళవనెత్తకక్కడం
దుదనెళెనెకుమట్టి ఖెసకొద్దుదనా త్రికళింగభూపర
ట్టిద కరిపాలెవొక్క సమసాహసమం నరసింహభూప
నా॥"62

ఇందు పేర్కొనబడిన త్రికళింగభూపతి నెల్లూరుపాలకుడగు చోడతిక్కరాజని మైసూరుగజెట్టీరురచయితలు చెప్పియున్నారు. 63 ఇది యొప్పుకొనదగిన యభిప్రాయము గాదు. తిక్కరాజునకుగాని, మఱి యే తెలుగుచోడరాజునకు గాని 'త్రికళింగభూప' యను పేరు చెల్లదు. వీరికి పేరుండినట్లుగాని, త్రికళింగ దేశమును వీరు పాలించుచుండినట్లుగాని తెలుపు నాధారము లెవ్వియు లేవు. ఈకాలమున త్రికళింగాధిపు లను పేరు పూర్వగంగవంశజులకే చెల్లుచుండినందువల్లను, మఱియు త్రికళింగము నప్పుడు అనంత వర్మరాహుత్తనామాంతరుడైన ముమ్మడి యనియంకభీమభూపాలు డేలుచుండినందువలన నతడే హొయ్సలఇమ్మడివీరనరసింహునిచే బరాజయమును బొంది యేనుగులను గోలుపోయిన త్రికళింగభూపాలుడని యెంచవలసియున్నది.

కాని హొయ్సలఇమ్మడివీరనరసింహుడిచట అనియంకభీమునితో బోరి యతని నోడించి యేనుగులను స్వాధీనపఱచుకొనెనో పై శాసనమువల్ల తెలియవచ్చుట లేదు. క్రీ. శ. ౧౨౦౫-వ సంవత్సరము నుండియు నిమ్మడి వీరనరసింహుడు తన తండ్రియగు నిమ్మడి బల్లాలునికి రాజ్యపాలనయం కొత్తాసియై సర్వకార్యములను నిర్వహించుచుండెను; కాని క్రీ. శ. ౧౨౨౩ వఱకు ముందు అతడుగాని, యతని తండ్రిగాని త్రికళింగముపై నెత్తిపోయినట్లుగాని, త్రికళింగాధిపుల నెచటజేనియు దారసిల్లి యుద్ధమునర్చినట్లుగాని శాసనములందు గాని, వాఙ్మయమందు గాని యెచ్చటను సాక్ష్యము గానరాదు. అప్పటి దాక్షిణాత్య రాజకీయపరిస్థితినిబట్టిచూడ నిమ్మడివీరనరసింహునికి క్రీ. శ. ౧౨౨౩లో త్రికళింగమువంటి దూరదేశముపై నెత్తిపోవుట కవకాశ ముండిన ట్లగపడదు.

ముమ్మడికులోత్తుంగచోళచక్రవర్తి క్రీ. శ. ౧౨౧౮ వఱకు దాదాపు నలువదియేండ్లు మహావైభవముతో సామ్రాజ్యాధిపత్య మొనర్చెను. కాని యవసానదశయందు కడగండ్లపాలై పితృపైతామహమైన స్వకీయసామ్రాజ్యవినాశనమును కన్నులగాంచవలసినవా డాయెను. క్రీ. శ. ౧౨౧౬ తో చోళసామ్రాజ్యమున కంత్యదశ ప్రారంభమాయె నని చెప్పవచ్చును. సామ్రాజ్యవినాశన హేతుభూతము లగు చరిత్రాంశములు కొన్ని యీయేట పొడమినవి. ఇందు ముఖ్యమైనవి మూడు: (౧) ముమ్మడికులోత్తుంగచక్రవర్తి తన కుమారు డగు ముమ్మడి రాజరాజును పట్టబద్ధుని గావించి సామ్రాజ్యపాలనయందు భాగస్వామిగ జేసి తన యనంతరము చక్రవర్తిపదమున కధిపతిగ నియమించెను. ఇత డొక యంచేద. సామ్రాజ్యపాలనమున భాగస్వామి యగుటవలన నితని తండ్రికి గాని, ప్రజలకు గాని కలిగిన లాభ మేమియు లేదు. సత్త్వహీను డగుటచే నితని యేలుబడి రాజ్యవినాశము నకు గారణ మాయెను. (౨) మఱియు నీసంవత్సరము ననో, లేక యించుకపూర్వమో వేంగియందు ఇమ్మడి

62. El v Cn 203.

63. Mys. Gaz. vol. ii. P: 1380.

రాజాధిరాజు మృతినందెను. ఇతనిస్థానమున త్రిభువన చక్రవర్తి రాజాధిరాజదేవు డనునత డచట రాజ్య పాలనము సేయ నారంభించెను. రాజాధిరాజనామధారులగు చోళరాజులలో నితడు మూడవవాడగుటచే నితనిని ముమ్మడి రాజాధిరాజని యందరు. ఇతని పుట్టుపూర్వోత్తరమేమియు దెలియరాదు. శకాబ్దము ౧౧౩౮ కు సరియైన క్రీ. శ. ౧౨౧౬ ఇతని రాజ్యారంభవర్ష మగుటచేత నాడును, ముమ్మడికులోత్తుంగ చోళుని పుత్రుడగు ముమ్మడి రాజరాజును నేకకాలమునరాజ్యపాలనసేయ దొడగిరని తెల్లమగుచున్నది. ఇరువురికిని 'త్రిభువనచక్రవర్తి' యను బిరుదుండుటచే నిరువురును చక్రవర్తిపదము తమదే యని ప్రకటించుకొనిరని స్పష్టమగుచున్నది. కాని ఇతని శాసనముల సాక్ష్యమును బట్టి ఈ ముమ్మడి రాజాధిరా జెనుబదియేడేండ్లు రాజ్యపాలనము జేసినట్లు తేలుటవల్ల నిత డత్యంతతరుణ వయస్కుడుగ నుండగనే యెవ్వరో కార్యవాదు లితని మఱుగున స్వార్థము సాధింప నుద్దేశించి ఇతని చోళసామ్రాజ్యపీఠము నెక్కించు మిషపై నింకను చోళసామ్రాజ్యమునం దంతర్గతమై యుండిన దక్షిణాంధ్రమును జయించుటకును ద్రావిడదేశముపై దండయాత్ర వెడలుటకును ననుకూల పడునని యితని పట్టబద్ధుని గావించి చక్రవర్తి యని ప్రకటించి రని నిశ్చయించి చెప్పవచ్చును. ఈ కాలమున నడచిన కళింగగాంగరాజుల దక్షిణదండయాత్రలకును, నీముమ్మడిరాజాధిరాజు పట్టబంధమునకు నేదో సంబంధముండినట్లు తోచెడిని.64 (3) మఱియు నీ సంవత్సరముననే పాండ్యదేశాధిపతి మారవర్మ సుందరపాండ్యుడు ముమ్మడి కులోత్తుంగచోళుని మీద దిరుగుబాటు చేసి ప్రచండసైన్యముతో చోళ దేశముపై నెత్తివచ్చి ముమ్మడికులోత్తుంగచోళుని బరిభవించి సకుటుంబముగ వాతని వెడలగొట్టుకొనియెను. ఆ వార్త యెఱిగి యతనికి మిత్రుడును, బంధుడును నైన హొయ్సాలాధిపతి ఇమ్మడి బల్లాలుడు దనపుత్రుడగు నిమ్మడి వీరనరసింహుని సైన్యముతో గూడ చోళచక్రవర్తిని సంరక్షించుటకై దక్షిణదేశమున కంపెను. వీరనరసింహుడు పాండ్యసైన్యమును దారసిల్లి హోరాహోరిగ బోరి పాండ్యుల నోడించి తఱుమగొట్టి చోళచక్రవర్తిని అతని రాజ్యమున బునఃప్రతిష్ఠితుని గావించి చోళ రాజ్యప్రతిష్ఠాపనాచార్య యను బిరుదును వహిం

---

64. ముమ్మడిరాజాధిరాజుశాసనములు పెక్కు ద్రాక్షారామమున గానవచ్చుచున్నవి. కొన్ని శిథిలమైనవి. కొన్నిటియందు కాలము దెలుపు భాగము మాసిపోయినది. శకాబ్దమును, రాజ్యవర్షమును రెంటిని దెల్పు శాసనములను మాత్రమే యీ క్రింద నుదాహరించుచున్నాడను:

	నెంబరు.	శకాబ్దము.	రాజ్య వర్షము.	రాజ్యారంభ కాలము.
SII. IV	౧౦౪౩	౧౧౭౪	౩౬	౧౧౩౮
,,	౧౦౪౫	౧౧౭౫	౩౭	౧౧౩౮
,,	౧౦౩౩	౧౧౭౫	౩౭	౧౧౩౮
,,	౧౩౭౧	౧౧౭౫	౩౭	౧౧౩౮
,,	౧౨౩౦	౧౧౭౬	౩౮	౧౧౩౮
,,	౧౦౩౨-ఎ.	౧౧౮౦	౪౩	౧౧౩౭
,,	౧౩౭౩	౧౧౯౭	౫౯	౧౧౩౮
,,	౧౧౫౨	౧౨౦౦	౬౨	౧౧౩౮
,,	౧౦౩౮	౧౨౧౦	౭౨	౧౧౩౮
,,	౧౩౦౭	౧౨౧౫	౭౬	౧౧౩౯

ఈపైశాసనములు పదింటిలోను ఎనిమిదింటివల్ల నీ త్రిభువనచక్రవర్తిముమ్మడిరాజాధిరాజు శకాబ్దము ౧౧౩౮ (క్రీ. శ. ౧౨౧౬)న రాజ్యముసేయ నారంభించినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. నెం ౧౦౩౨-ఎ. వల్ల శకాబ్దము ౧౧౩౭ యందును, నెం ౧౩౦౭ వల్ల శకాబ్దము ౧౧౩౯ యందును రాజ్యారంభమైనట్లు కానవచ్చుచున్నది. ఈ వ్యత్యాసమునకు వ్రాయసకాని యపరిజ్ఞతయే కారణమని తోచుచున్నది. శాసనములన్నిటి సాక్ష్యమును సమిష్టిమీద నంగీకరించిన, ముమ్మడిరాజాధిరాజురాజ్యారంభకాలము శకాబ్దము ౧౧౩౮ (క్రీ. శ. ౧౨౧౬)అనియే చెప్పవలసివచ్చును. రాజ్యాధిపత్యమును వహించి క్రీ. శ. ౧౩౦౩ వఱకును (SII. IV. No. 1183) ఎనుబదియేడేండ్లేలినట్లు గానవచ్చుచున్నను మొదటి ముప్పదియైదేండ్లలో నొక్కశాసనమైన గానరాకపోవుట చిత్రము. మఱియు నిత డంతటి

చెను.[65] తరువాత నల్పకాలమునకే ముమ్మడికులోత్తుంగ చోళుడు కాలగతి నందగా నతని పుత్రుడు ముమ్మడి రాజరాజు చోళసామ్రాజ్యమునకు సర్వాధిపతి యాయెను. ఇతని దౌర్బల్యమును గుర్తెరిగి సామంతులును, మాండలీకులును తిరుగబడి స్వతంత్రపతాకము నెత్తి యుద్ధమునకు గడగిరి. వీరి దుండగములవల్లనో, పరరాజుల దండయాత్రవల్లనో ముమ్మడి రాజరాజు ఐదవ రాజ్యవర్షము (క్రీ. శ. ౧౨౩౧) న చోళమండలమున మహాసంక్షోభము కలిగినది.[66]

ఈ విషమపరిస్థితియందు తన బంధుడును నాశ్రితుడును నగు ముమ్మడిరాజరాజును శత్రులబారిని ద్రోచి కారణము లేకయే హొయ్సళ ఇమ్మడి నరసింహుడు కళింగముపై నెత్తిపోవుట యసంభవము; కావున త్రికళింగాధిపతి యనియంకథీముడు ద్రావిడ దేశముపై నెత్తిరాగా ఇమ్మడి వీరనరసింహుండాతని నెదుర్కొని తఱిమియుండవలయును. ఇదియే వాస్తవమని క్రీ. శ. ౧౨౨౫ నాటి యొక శ్రీరంగశాసనము రుజువు సేయుచున్నది. అందలివిషయమును సంగ్రహముగ నీక్రింద వివరించుచున్నాడను:

శ్రీరంగనాథస్వామి యాలయపు పశ్చిమరాజ మహేంద్రావరణమునందు సభకూడిన దేవాలయాధికారులు మున్నగువారు ఏర్పఱచుకొనిన వ్యవస్థ:— దేవాలయమునకు సంరక్షకులుగ వంశపరంపర ప్రకారము ప్రవర్తించుచుండిన దళవర్గములవారును ఒడ్డవారితో చేరియుండి వారికి ఒడ్డకాసు, (ఒడ్డవారికిచ్చు పన్ను)ను దేవాలయ ద్రవ్యమునుండియు నుత్సవాదులకు వినియోగించు ధనమునుండియు నిక్కటముగ నిచ్చుటయే కాక వారు దేవాలయ రక్షకభటవర్గమని చెప్పి చాల ధాన్యమును గొలిచిరి. ఇట్టి చెయ్దములవల్ల దేవాలయ భూస్థితి చాలవఱకు నష్టమైపోయినది. రెండుసంవత్సరములనుండియు దేవాలయమునం దొకదినమునకు సరివచ్చు సామగ్రి పెక్కుదినములకు వాడుకొనవలసి వచ్చెను. పెక్కునాళ్లు పూజయే లేకపోయెడిది. ఆయాస్థలములయందు గల దేవాలయభూములను దళవర్గములవారు స్వాధీనపఱచుకొని తమకొలువుగాండ్రనంపి వానినుండి దేవాలయమునకు జెందవలసిన పన్నుపర్యాయములను వసూలుచేసుకొని లభించిన ద్రవ్యమును ఒడ్డలును, దామును పంచుకొని యనుభవించుచుండిరి. ఈ యకృత్యముల నెఱిగి జను లాగ్రహపరవశులై యాక్రోశించదొడగిరి.

ఇప్పటివన్నో ఒడ్డలకాలము గతించిపోయినది. రాజపరిపాలనయేర్పడి మనసీనాపతులు దేవాలయమును వశపఱచుకొని దేవాలయపు సొత్తును దేవాలయమునకు మరల నొప్పగించి, దేవాలయమునందు కైంకర్యములను క్రమముగా నడపుచున్నారు. పూర్వము ఒడ్డలతో చేరి యన్యాయకారులై యుండినవారిని పదునెనిమిది మండలముల జనులు నియమించిన సభవారు తొలగించి యితర యేర్పాటులను గావించిరి.[67]

ప్రబలుడు గాకపోయినను గాకతిగణపతి (SII. IV. No. 1045), రుద్రాంబ (Ibid No 1152), ప్రతాపరుద్రుని మంత్రి ఇందులూరి అన్నయ (Ibid No.1805) మున్నగువారు ఇతని రాజ్యవర్షమును దమ శాసనములయందుదాహరించుకొనుటను జూడగా నీ రీతని యాధిపత్యము నంగీకరించినట్లున్నది. కారణము దురూహ్యము. సమాధానము నెదురుచూచు మధ్యయుగాంధ్రచారిత్రకసమస్యలలో నిది యొకటి.

65. ఆచార్య క. ఎ. నీలకంఠశాస్త్రిగారు: చోళులు, సం. ౨ పుటలు ౧౮౪-౮౯; ఎ. కృష్ణమూర్తి: నాయ్నారులు (అప్రకటితము).

66. ARE 213 of 1925, 14 of 1926, 309 of 1927.

67. SII. IV. 500. ఈశాసనమును నాదృష్టికి దెచ్చినందుకు మా డిపార్టుమెంటులో శ్రీరంగనాథుని దేవాలయ చరిత్రను పరిశోధించి వ్రాయుచుండు శ్రీ వి. యస్. హరిరావు ఎం. ఏ. గారికిని, దీని తాత్పర్యము నాంగ్లమున వ్రాసియిచ్చినందుకు తమిళ శాఖాధ్యక్షుడు శ్రీ రావుసాహెబు యస్. వైయాపురిపిళ్లె బి. ఏ., బి. యల్. గారికిని నా వందనములు.

ఈశాసనమువల్ల ఒడ్డెలు, అనగా ఓఢ్రః, లేక ఉత్కళదేశమువారు చోళమండలముపై నెత్తివచ్చి శ్రీరంగప్రాంతదేశము నాక్రమించుకొని యచట రెండేండ్లు అధికారము నేయుచుండి రనియు, తరువాత పాండ్యరాజు మారవర్మ సుందరపాండ్యుని కీప్రాంతము స్వాధీనపడెననియు, నటుపిమ్మట క్రీ.శ. ౧౨౨౫ జనవరి ౧౬-వ తేదీనాడు శ్రీరంగనాథుని దేవాలయాధికారులు సభకూడి యీ శాసనమును వేయించి రనియు తెలియుచున్నది. కళింగోత్కళదేశము లీకాలమునందు ముమ్మడి యనియంకభీమనృపాలుని పాలన క్రింద నుండినందుచేత నీ శాసనమున పేర్కొనబడిన యొడ్డెలతని సైనికులని వేఱుగ చెప్పనక్కర లేదు. మఱియు నీ శాసనకాలమునకు ముందు రెండేండ్లపర్యంతము ఒడ్డెవారు శ్రీరంగమునం దుండినట్లు చెప్పియుండుటచేత వారు క్రీ. శ. ౧౨౨౩ ప్రారంభమునకో, ఇంక నంతకుపూర్వమో అచ్చటికి వచ్చి యుండవలయుననియు, క్రీ. శ. ౧౨౨౩ నకు ముందు హొయ్సల ఇమ్మడి వీరనరసింహునిచే బరాజితులైన త్రికళింగాధిపులు వీరే కావలయు ననియు దోచుచున్నది. క్రీ. శ. ౧౨౨౨ నాటి యొక్క మైసూరు కన్నడ శాసనమున "హొసణ శ్రీవీరబల్లాళదేవనమగ వీరనారసింహదేవను తెంకలు రంగనమేలెనెడవందు...బిళిగూరునాడకాళగదందు..." 68 అని యుండుటచేత ఇమ్మడి నారసింహుడా సంవత్సరము శ్రీరంగముపై దండునడపి బిళిగూరునా డనుచోట నెవ్వరితోడనో యుద్ధమునకు ళల్వెనని విదిత మగుచున్నది. శ్రీరంగమున హొయ్సల వీరనరసింహునికి బ్రతిఘటించి నిలిచియుండిన శత్రువెవ్వరో శాసనమునందు పేర్కొనబడకపోయినను నతడు ముమ్మడియనియంకభీము డనుటకు సంశయింపబనిలేదు. వీరనరసింహునిచే బరాజితులై స్వరాజ్యమునకు మరలిపోవుటకు పూర్వము అనియంకభీముని సైన్యము శ్రీరంగమున రెండుసంవత్సరములు తాణె మొండుటచేత నత డచటికి క్రీ. శ. ౧౨౨౦-వ సంవత్సరమున వచ్చియుండవలయును.

పైచర్చవలన త్రికళింగోత్కళాధిపతి యగు ముమ్మడియనియంకభీముడు క్రీ. శ. ౧౨౨౦-వ సంవత్సరమున దక్షిణదేశముపై నెత్తివచ్చి శ్రీరంగప్రాంతదేశము నాక్రమించుకొని రెండేండ్లకాల మచట నుండెనని తెల్లమగుచున్నదికదా. ఇక నితడు దక్షిణదేశమునకు రా గారణమేమో విచారించవలసియున్నది. ఇతని యాగమనమునకు గారణము రెండువిధములుగనుండవచ్చును: ౧. దక్షిణదేశమందలి యరాజకస్థితిని గాంచి రాజ్యకాంక్ష యీడ్వగా దిగ్విజయార్థమై ముమ్మడి రాజాధిరాజును చోళసామ్రాజ్యపీఠముపై స్థాపించు నెపమున వచ్చిన వచ్చియుండవచ్చును; లేక, ౨. స్వాతిశయమును గోరి యొండొరులతో బోరుచుండిన దాక్షిణాత్య ప్రభువులయం దెవ్వరో సాయ మపేక్షింపగా వారి పక్ష మవలంబించి వారికి తోడువచ్చినను వచ్చియుండవచ్చును. వీనియందు రెండవదియే సరియైన కారణమని తోచెడిని.

దక్షిణదేశమునం దప్పుడు పోరుచుండిన రాజులలో బ్రముఖులు నలుగురు. వీనియం దగ్రగణ్యుడు ముమ్మడిరాజరాజు. లయమైపోవుచుండిన నిజకుల క్రమాగతమైన సామ్రాజ్యాధిపత్యమును నిలబెట్టుకొనుట కితడు ప్రయత్నపడుచుండెను; ఇతనితో గూడ పరిగణించవలసినవా డితని సంరక్షకుడైన ఇమ్మడి వీరనరసింహుడు. ముమ్మడియనియంకభీముడు వీరికి తోడువచ్చెనని యనుకొనుటకు వీలుపడదు. పైనుదాహృతమైన కన్నడశాసనములు వీరికి వైర ముండినట్లు తెలుపుచున్నవి. అనియంకభీముడు ముమ్మడిరాజరాజునకే తోడువచ్చియుండిన నతనితో హొయ్సలఇమ్మడినరసింహుడు పోట్లాడుట సంభవించియుండదు. వీరికి తరువాత పేర్కొనవలసినవాడు పాండ్యరాజు మారవర్మసుందరపాండ్యుడు. చోళసామ్రాజ్యమును గూలద్రోసి దక్షిణదేశమునంతటిని దన యాధిపత్యముక్రిందికి దెచ్చుకొనవలయునని

68. E. C. VI. cm. 56.

యతఁడు ప్రయత్నము సేయుచుండెను. క్రీ.శ. ౧౨౧౮-వ సంవత్సరమున ముమ్మడికులోత్తుంగ చోళ చక్రవర్తి నోడించి యతనికడ కప్పముగొని యతని రాజధాని యందు వీరాభిషేకము గావించుకొనెనని యింతకు ముందు చెప్పియున్నాను. మఱియు హొయ్సలులు చోళచక్రవర్తిపక్ష మవలంబించి యతనిని నిజరాజ్యమున బునఃప్రతిష్ఠితుని గావించిరనియు నుడివియున్నాను. కావున తన యుద్దేశమును స్వప్రయత్నములవలనను నెరవేర్చుకొనఁజాలక యొకవేళ యనియంకభీముని సాయము నపేక్షించియుండవచ్చును; అనియంకభీము డందు కంగీకరించి సైన్యముతో గదలి చోళదేశమునకు వచ్చియుండవచ్చును. కాని పైనుదాహృతమైన శ్రీరంగశాసనము దీనికి విరోధించుచున్నది. అందు ఒడ్డెలు శ్రీరంగమునుండి తరలిపోయిన పిమ్మట నే పాండ్యరాజసామంతు లచటికి ప్రవేశించినట్లు చెప్పియున్నది. ఒడ్డెలు పాండ్యరాజుపక్షముననే వచ్చియుండిన నిట్టిసంఘటనమున కెడ ముండియుండదు. కావున అనియంకభీముడు పాండ్యునికి సహాయమొనర్చ నెత్తివచ్చెననుట పొసగదు. ఇఁక మిగిలియుండువాడు కొప్పెరుఞ్జింగడు. ఇతఁడు పల్లవవంశజుఁడు; బహుపరాక్రమశాలి; నయజ్ఞుఁడు; మాయావి. తరతరములనుండియు దన పూర్వీకులు చోళచక్రవర్తులకు సామంతులై వారి యాజ్ఞానుసారము ప్రవర్తించుచు వచ్చినను, ఇతని హృదయమందు రాజభక్తికి ఈషన్మాత్రమేని తావులేదాయె. తొల్లి కంచియందు రాజ్య మొనర్చిన మహాపల్లవులవలె తాను స్వతంత్రుఁడై ద్రావిడదేశమంతటిని దనచేతిక్రిందికి దెచ్చుకొనవలెనని ఇతనికి గోరిక; కావున ముమ్మడిరాజరాజు సింహాసన మధిష్ఠించినప్పటినుండియు ఇతఁడు దన యుద్యమమును నెరవేర్చుకొన నిశ్చయించెను; కాని తలపెట్టిన కార్యము సులభసాధ్యము గాదు. ఎంత శక్తిసామర్థ్యములు గలవాఁడైనను నతఁ డొక చిన్న మాండలికుఁడే; అర్థబలసంపదలు చాలవు. ప్రతిపక్షులు పెక్కురు. అధిపతియగు చోళచక్రవర్తిమాట యటుండనిచ్చి తోడిమండలీకు లతని యభ్యుదయమును సహింపరు. పడైవీటి సంబువరాయనితోడను, చంద్రగిరి యాదవరాయనితోడను పలుమార్లాతఁడు కయ్యము చేయవలసివచ్చెడిది. అందఱొకయెత్తు, అగస్త్యుఁ డొకయెత్తన్నట్లు వీరందఱిని మించినవాఁడు నెల్లూరు తెలుగుచోడ తిక్కరాజు. మన్నేరు మొదలు కంచి వఱకును, సిద్ధవటము మొదలు సముద్రమువఱకును గల తీరదేశముపై నితని యధికారము చెల్లుచుండినది. ఏఱువ యేలేశ్వరముల మధ్య నుండిన మన్నెవా రితని యాజ్ఞానుసారము ప్రవర్తించుచుండిరి. మఱియు చోళతిక్కరాజు స్వామిభక్తిపరాయణుఁడు. అట్టివాఁడు కొప్పెరుఞ్జింగని చెయ్దములను సహించి యూరకుండఁడు. కావున చోడతిక్కని నిరోధించి తన సంకల్పమును నెరవేర్చుకొనుటకు దోడ్పడగల మిత్రు డొక్కఁడు కొప్పెరుఞ్జింగనికి గావలసియుండెను. కాలకలభకృత గద్యకర్ణామృత మను గ్రంథమున మ్లేచ్ఛదేశజులును, వైదేశికులును కొప్పెరుఞ్జింగనికి సహాయులై యుద్ధము జేసినట్లు చెప్పియున్నది. కావున నతఁ డనియంకభీముని సహాయము నపేక్షించియుండవచ్చును. కీర్తికాముఁడగు నతఁ డందుల కియ్యకొని దండువెడలి వచ్చియుండవచ్చును.

ఇది కేవల మసంగతము కాదు. హొయ్సల ఇమ్మడివీరనరసింహుఁడు కొంచె మించుమించుగ త్రికళింగాధిపులను జయించిన కాలముననే కొప్పెరుఞ్జింగని దేశముపై నెత్తిపోయి పాడుచేసియున్నాఁడు. దక్షిణ ఆర్కాటు మండలము వృద్ధాచలంతాలూకాకు చెందిన తిరువడత్తురై యను గ్రామమందలి క్రీ. శ. ౧౨౨౮ నాటి యొక శాసనమున హొయ్సల నరసింహుఁడు దత్ప్రాంతదేశమును బాడుచేసెననియు, దేవాలయములను జెఱగొట్టి యందలి విగ్రహములను గొనిపోయెననియు జెప్పియున్నది.[69] ఈసందర్భమున దిక్కనామాత్యుఁడు చోడతిక్కరాజును "చేదిమండలము గాసిగఁజేసి కాడవపతి నియ్యకొలుపఁజేసెఁ బలచమునకు."[70] అని ప్రశంసించు సీసపాదము ననుసంధించుకొనవల

69. ARE. 1928-29, part II para 48.

70. నిర్వ. ౧-౩౩.

యును. ఈ చేదిమండలము ద్రావిడదేశములోనిది. ఇప్పటి యుత్తర ఆర్కాడుజిల్లా తిరువణ్ణామలతాలూకాకు దక్షిణభాగమున, దక్షిణ పెన్న యుత్తరతటమున నుండు ఆవూరను గ్రామము చేదిమండలాంతర్గత మని క్రీ. శ. ౧౨౮౩ నాటి యొక శాసనమువల్ల దెలియుచున్నది. 71 మలాడు రెండువేల కధిపతులైన సామంతులకు చేదియరాయర్, లేక చేదియొక్క రాజను బిరుదు కలదు. ఈచేదియరాయలకు దక్షిణపెన్నకు దక్షిణమందుండు తిరుక్కోయిలూరు రాజధానిగ నుండి నందువల్ల జేదిమండలము దక్షిణపెన్నకు దక్షిణమున గూడ వ్యాపించెనని మనము నిశ్చయించవచ్చును. ఆవూరునకును, దిరువడత్తురైకిని గల దూరము వాయస ప్రచారపథము ననుసరించి యేబది రైదు మైళ్లు. కావున హొయ్సాల ఇమ్మడి వీరనరసింహుడును, చోడ తిక్కరాజును పాదుగావించిన దొక్క సీమనే. చేదిమండలమునకు గాడవపతి (కొప్పెరుఞ్జింగడు) యధిపతియగుటచేతను, తిరువడత్తురై యతని రాష్ట్రమునకు జెందిన గ్రామమగుటచేతను చోడతిక్కరాజును, హొయ్సాల ఇమ్మడి వీరనరసింహుడును నతని రాజ్యమును నాశనమొనర్చిన దేకకాలముననే కావలయును. కావున కొంచెమించుమించుగ నేకకాలమున హొయ్సాల వీరనరసింహుడు త్రికళింగాధిపులను, కొప్పెరుఞ్జింగని జోళదేశముననే యోడించియుండుటచే వారొండొరులయెడ మైత్రిగలిగియుండిరనియు, కొప్పెరుఞ్జింగని పక్షమున యుద్ధముసేయుటకే త్రికళింగాధిపతి యమ్మడి యనియంకభీముడు దక్షిణదేశమునకు దండెత్తివచ్చెనని యు దోచుచున్నది.

ఇట్టి రాజకీయసంఘట్టనయే ద్రావిడదేశమున మరల క్రీ. శ. ౧౨౩౧ ప్రాంతమున సంభవించినది. శత్రుబలమును, నిజదౌర్బల్యమును బరిగణించక యిమ్మడి రాజరాజు పాండ్యులతో దన తండ్రి గావించుకొనిన సంధినియమముల నుల్లంఘించి పాండ్యరాజ్యముపై దండువెడలెను; కాని యుద్ధభూమిని పాండ్యబలముల నోర్వజాలక పరారిరై హొయ్సాల సేనావారమున దలదాచుకొను నుద్దేశముతో బోవుచుండగా మార్గమధ్యమున కొప్పెరుఞ్జింగనిచే జిక్కి బందీకృతు డాయెను. పాండ్యరాజు మారవర్మసుందరపాండ్యుడు చోళరాజధాని బ్రవేశించి యచట విజయాభిషేకము గావించుకొనెను.

హొయ్సాల నరసింహుడు చోళసంరక్షణార్థము మరల కత్తిగట్టవలసివచ్చినది. 'చోళస్థాపనాచార్య' యను బిరుదును నిలుపుకొనవలసిన యావశ్యకత యొక ప్రక్క, ద్రావిడదేశమున గ్రమక్రమముగ బెంపొందుచుండు నిజాధికారమును స్థిరపఱచుకొనవలయునను పేరాస యొకప్రక్క లాగుచుండ యుద్ధప్రయత్నము సేయక యూరక యెట్లుండగలడు? కావున యిమ్మడి రాజరాజు బందీకృతు డాయెనను వార్త యాతని చెవిసోకినంతటనే యుద్ధమునకు గడగి తన సైన్యములను మూడు పాయలుగ విభజించెను. ఒక్క పాయను స్వయముగ నడపించుకొని పాండ్యునిపై బోవనిశ్చయించుకొనెను; మఱియొక పాయను అప్పయగోపయలను నిజదండనాయకుల యాధిపత్యముక్రింద కొప్పెరుఞ్జింగని మీది కంపెను; కాని యతనిపై విజయమునందుట సులభమైన కార్యము గాదు. స్వబలమునకు దోడతనికి మిత్రబల మధికము; అనియంకభీముడు ముందువలె నతనికి దోడురాగల డని నరసింహు డెఱుగును. మార్గము నరికట్ట మిత్రుడు చోడ తిక్కరాజు గలడు. అతడు పెక్కుయుద్ధములం దారితేఱిన ప్రోఢయోధుడు; కాని శత్రుబలము నతడొంటరిగ నోర్వగలడో లేడో? కావున భేరుండు లను శూరనిచయమును నెల్లూరు చోడరాజుల ద్వితీయరాజధానియైన కాంచీపురమున తాణ్యముంచెను. ఈ విషయము క్రీ. శ. ౧౨౩౦ నాటి యొక హొయ్సాల శాసనమున నిట్లు చెప్పియున్నది:

"తతః పట్టాభిషిక్తో వీర నారసింహభూపః సకల దిగ్జయార్థేన ప్రవృత్తః పూర్వదిశావరం గత్వా ప్రతి ప్రావృత్తః మగరరాజ్యం నిర్మూల్య శరణాగత చోళరాజ్యం ప్రతిష్ఠాప్య శ్రీమదల్లాలనాథం దృష్ట్వా

71. ARE. 221 of 1930-31.

దుష్టనిర్మూలనార్థం తత్ర భేరుండవర్గాణాం స్థాపయిత్వా నివర్త్య సుఖేన రత్నకూటరాజధానీం ప్రవిష్టేషతి" 72

ఇమ్మడి వీరనరసింహుడు మారవర్మ సుందర పాండ్యునిమీద నడచెను. కావేరీతీరమున మహేంద్ర మంగలమను తావున నిరువాగులవారికిని ఘోరమైన యుద్ధము జరిగెను. పాండ్యు డోడి వెన్నుచూపెను. ఇమ్మడి నరసింహుడు పాండ్యరాజ్యమును బ్రవేశించి సేతుపర్యంతము కూచిచేసెను. ఇట్లు తమ రాజు పాండ్యదేశమున దండయాత్ర సాగించుచుండిన కాలముననే యప్పయగొప్పయలు కొప్పెరుంజింగనితో యుద్ధమునకు గడగి పెక్కుతావుల నతని సైన్యముల నోడించి యతని రాష్ట్రమును చూఱగొని సర్వనాశనము గావించి తుద కతని రాజధానియగు సెందమంగలమునకు ముట్టడివేయ దలపెట్టిరి. కొప్పెరుంజింగడు భీతినంది ముమ్మడి రాజరాజును చెఱనుండి వదలి ఇమ్మడి వీరనరసింహుని శరణువేడెను.

ఉత్తరరంగమున రాజకీయకారణాంతరముల వల్ల శత్రుపక్షమువారికి బలము హెచ్చి మొదట వారికి యుద్ధమనుకూలమగునట్లు తోచెను. హొయ్సాల వీర నరసింహు డూహించినట్లనియంకభీముడు కొప్పెరుంజింగనికి సాయము పోదలచినను, ముందటివలె బయనము నిరాటంకముగ సాగునట్లు తోచదాయె. క్రీ.శ. ౧౨౨౨ సంవత్సరమున నతడు చోళదేశమునుండి వచ్చినపిమ్మట కాకతిగణపతి వెంగిదేశమును జయించి నిజరాజ్యమున గలుపుకొనెను. తత్పూర్వ మొండొరులతో స్వాతిశయమునకై పోరుచుండిన చిన్నసంస్థానాధిపతుల స్థానమున వెంగి యొకరాజు యేలుబడి క్రిందికి వచ్చెను. ఈ స్థితియందు వెంగిగుండ సైన్యము నడపుకొనిపోవుట సులభసాధ్యమైనకార్యము గాదు. గణపతి బలవంతుడైన రాజు; తన సైన్యమునకు మార్గ మిచ్చువాడు గాడు; తగు యత్నము లేక యతనితో దగవుపెట్టుకొనుట యుక్తము గాదు. స్వయము నెరవేర్ప జాలని కార్యమును మిత్రసహాయమువల్ల సాధించవచ్చును గదా. అట్టి మిత్రవర్గమును శత్రువు యొక్క శత్రుకోటినుండి యెన్నుకొనుట రాజనీతి. వెలనాటిరాజులకు గాకతీయులతో నొక ప్రక్కను, నెల్లూరు తెలుగుచోళులతో మఱియొక ప్రక్కను తరతరములనుండియు వైరము గలదు. ముమ్మడికులోత్తుంగ చోళచక్రవర్తి నెల్లూరు తెలుగుచోళ ప్రోత్సాహముమీద పృథ్వీశ్వరుని జంపి వెలనాటిరాజ్యము గూలద్రోసినది మొదలు వెలనాటి రాచకుటుంబమువా రచట నచట చిన్నచిన్న సంస్థానముల నేర్పఱచుకొని కాలము గడుపుచుండిరి. వారి రాజ్యమున పశ్చిమభాగము తెలుగు చోళుల యధీనమున నుండెను. వెంగిమండల మంతయు గాకతీయులు గబళించిరి. ఈ రెండిండ్లవారితో గయ్యమునకు దొడగినవారికి వెలనాటివారికంటె మించిన సహజమిత్రు డుండడు. కావున ముమ్మడి యనియంక భీముడు వెలనాటికుటుంబమునకు నాయకుడైన ముమ్మడి కులోత్తుంగ రాజేంద్రచోళుని జేరదీసి యతనికి రాజ్యమును దీసి యిచ్చెద నని యాసచూపి సఖ్యము గావించుకొనెను. మఱియు నేలువసీమను పాలించు తెలుగు చోళులు నెల్లూరు చోళుల యధికారము సహింపక వారి యాధిపత్యమును దోలద్రోసి పుచ్చి నిజస్వాతంత్ర్యము బ్రకటింప దరిచేరియుండిరి. వారును దన దక్షిణయుద్ధయాత్రయందు దమూల్యమైన సహాయము సేయగలవారే. వెలనాటి ముమ్మడి కులోత్తుంగరాజేంద్రచోళుడును, వారును నిరుగుపొరుగు వారగుటచే నెల్లూరు తెలుగుచోళులను, గాకతీయులను వారిరువురును గలసి యిక్కట్టుల బెట్టగలరు. కావున నేలువవారితో సఖ్యము గూడ లాభకరమే. వారిని చేరదీయవలసినదే. ఇట్లు యోచించి యేలువమన్నె వారిని నెల్లూరుచోళరాజుపై తిరుగుబాటు సేయ బురికొల్పి దండువెడలెను.

ఈ యుద్ధయాత్రయందు జరిగిన రణవివరమును సూచించిన వృత్తాంతము విశేషముగ లభ్యము గాలేదు; కాని దండు వెడలినపిమ్మట అచిరకాలమున కనియంక భీముడు కాంచీపురమును జేరుటను జాడగా దన

72. EC. V. Cec. 221.

విగ్రహులు శత్రురాజ్యములం దల్లరులు రేపి కలత పెట్టగా వారితని నష్టపెట్టజాలక పోయి యుందురనియు, దశార్ణరణమున నతడు సులభముగ ద్రావిడదేశమును చేరగలిగె ననియు దోచుచున్నది. ఈ దండయాత్ర యందు ప్రథమఘట్టము వెంగియాక్రమణము. శ. ౧౧౫౫ నకు సరియైన క్రీ. శ. ౧౨౩౩ నాటి యొక ద్రాక్షారామ శాసనమున గంగవంశజుడును, ననియంకభీముని పౌత్రుడును, రాజరాజపుత్రుడును నగు ననియంకభీముని (దండనాథుడను) ప్రతీకుడు వేంగిమండలము జయించె నని చెప్పియున్నది.[73] కాని యీ శాసనకాలమునకు మూడుసంవత్సరముల మునుపే ప్రతీకుడు వేంగిని ప్రవేశించినట్లున్నది. శకాబ్దము ౧౧౫౨ నకు సరియైన క్రీ. శ. ౧౨౩౦ నాటి మఱియొక ద్రాక్షారామశాసనమునం దనియంకభీమన్నృపాలుని దండాధీశపరకల్లభుడును, ఖడ్గసింహుని పుత్రుడును నగు జగ్రాజకుడు భీమనాథుని దేవాలయమునకు సున్నము పూయించినట్లున్నది.[74] అల్లాళనాథుని దేవాలయమున గానవచ్చెడి యనియంకభీముని శాసనము గూడ నతని ౧౧-వ రాజ్యవర్షమునకు సరియైన క్రీ. శ. ౧౨౩౦ నాటిదే యగుటచేత అనియంకభీముని సైన్యము లాసంవత్సరమునందే వేంగిని స్వాధీనపఱచుకొని కంచిని బోయి చేరిరని నిశ్చయమగుచున్నది.

కంచియందు హొయ్సళ వీరనరసింహుడు ఠాణ్యమునిలిపిన ఖేరుండులచటనే యుండగనే యనియంకభీముడును, నతనిపక్షమువారును నచట దండెట్లువిడిసిరో తెలియదు. ఎట్లు విడిసిననేమి, వారచట దీర్ఘకాల మాగజాలరైరి. ఖేరుండులు వీరి నోడించి వింధ్యాద్రివఱకు బోయివచ్చినట్లు హొయ్సళశాసనములు దెల్పుచున్నవి.

"ఇతో ఖేరుండవర్గ స్తదాజ్ఞయా కాంచీపురే కియంతం కాలం స్థిత్వా,—

శ్రీమత్కాంచీపురేశం
జగదధికకరం పూజ్య మల్లాళనాథం
దృష్ట్వా తచ్ఛిన్న కేద్య
నిజవిజయభుజద్వంద్వకే సంవిధాయ
భృత్యా విగర్వ్య తిష్ఠే
త్పరబళ మకులం విధ్య మద్రిం విజిత్వా
ప్రఖ్యాకాగ స్తకీర్తి
ర్విజయతి భువనే వీరఖేరుండవర్గః"[75]

ఇచట వింధ్యాద్రితోగూడ పేర్కొనబడిన పరబలము కళింగబలము; వింధ్యాద్రిని జెప్పుటవలన దక్షిణాపథసీమవఱకును ఖేరుండులు శత్రుల వెన్నంటి తఱిమిరని ధ్వని. హొయ్సళశాసనములం దిట్లనియంకభీముని సైన్యము నోడించి తఱిమిన కీర్తి యంతయు ఖేరుండులకే యారోపింపబడినను, నీకార్యమున వీరొక్కరే నిస్సహాయులై నెరవేర్చియుండలేదు. శత్రువులను దోలుటయందు వీరికి చోడతిక్కరాజును, భావిచోళచక్రవర్తి మున్ముడిరాజేంద్రచోళుడును దోడ్పడిరని పైనుదాహృతములైన పీఠవటశాసనముల వల్ల దెలియవచ్చుచున్నది. శిథిలములై రెట్టి దుస్థితి యందున్నను ఈ శాసనముల మూలమున మూడువిషయములు వ్యక్తములగుచున్నవి.

(౧) మనుమల్లిదేవుడు, అలిమల్లదేవుడు: "కాఞ్చీపురత్తిల్ కప్పమ్కొణ్డు మనుమల్లిదేవనైయుం

73. SII. IV. No. 1252 'ప్రతీకేన జితవిలస ద్వేంగిభూవర్గకేన'

74. Ibid. No. 1360.

75. EC. V. Cn 211. ఇందుకల్ల ఇమ్మడి నరసింహుని యాజ్ఞానుసారము ఖేరుండవర్గము పరబలమును, వింధ్యపర్వతమును జయించినట్లు తెలియుచున్నది. పరబలమును వింధ్యాద్రితో జోడించుట చేత నీ పరబల ముత్తరదేశసంబంధియని సూచన. ఈ కాలపు శాసనములలో గళింగమునకవ్వల వింధ్యాద్రి యుండునట్లు పెక్కింటియందు గానవచ్చెడిని. మేఖల పర్వతపంక్తి కాపేరు ప్రాచీనకాలమున జెల్లుచుండె నని యాధునికపరిశోధకపండితు లభిప్రాయపడి యున్నారు. కావున వింధ్యాద్రితో జోడింపబడిన పరబలము కళింగబలమే కావలయును.

అలిమల్లిదేవసైన్యేయుం జయమ్ పత్నీ" అని సిద్ధవటశాసన గ్రంథము. వీరెవ్వరో తెలియదు. అప్పటి శాసనము లను బరిశీలించిచూడగా శకాబ్దము ౧౧౮౯ (క్రీ. శ. ౧౨౬౭) నాటి యొక త్రిపురాంతక శాసనమున ఏఱువ మనుమల్లి దేవు డొక్కడు గానవచ్చుచున్నాడు. 76 చోడ తిక్కరాజు "ఏఱువమన్నీల నెలవుట్టగా సేరె" నని కేతన 77 చెప్పియుండుటచేతనీమనుమల్లి దేవుడును, ఏఱువమనుమల్లి దేవుడును నొక్కపురుషుడే కావచ్చును. అలిమల్లిదేవుని పేరు శాసనములందుగాని, వాఙ్మయమందుగాని మఱెచ్చటను గానరాదు.

(౨) తుంగభద్రానదివఱకు దాడి: "మేకళ తుఙ్గభద్రై యశవుచ్చెల్ల...ణ్డు" అని సిద్ధవటశాసనము. ఇందువల్ల పశ్చిమదిశయందు తుంగభద్రానది పర్యంత మెవ్వరిమీదనో దాడివెడలినట్లు తెలియుచున్నది. తుంగభద్రాతీర దేశమంతయు నీకాలమున సేవుణరాజు సింహణదేవుని యేలుబడిక్రింద నుండెను. సేవుణులకును, నెల్లూరు చోడులకును వైరముండినట్లు సమకాలిక వాఙ్మయమువలన దెలియుచున్నది. కేతన దశకుమార చరిత్రమందు చోడ తిక్కరాజు "సేవణకటక సామంతుల గర్వమణచె" నని చెప్పి, సిద్ధయబాచని శౌర్యమును గొండాడుచు నీవిషయమునే,

"ఉరువడి నుగ్రసేవణప
యోనిధి బాడబవహ్నిచాడ్పునన్
దరికొని కుంభజన్మక్రియ
దాగి రఘుక్షితినాథుమాడ్కి న
చ్చెరువుగ నింక జేసినని
చెప్ప జనప్రకరంబు విక్రమా
భరణుని సిద్ధనార్యసుతు
బాచని నన్నవగంధవారణున్."

76. ARE. 190. of 1905.

77. దశ. ౧-౧౬.

78. దశ: ౧౩౧౬, ౨౯.

అని విపులీకరించి వర్ణించియున్నాడు. 78

నెల్లూరు రాజ్యమునకు సేవుణరాజ్యము పశ్చిమమున కనిదేశముగుటచేతను, అనియంకభీముని దండయాత్రవల్ల కలిగిన నెల్లూరు రాజ్యమున కలిగిన సంక్షోభముచే సమయము ననుకూలపడగా పరస్పరవిరోధముగాల మున సేవుణులు నెల్లూరు రాజ్యముపై నెత్తివచ్చియుండవచ్చును. ఇంకు సంగతేముకాని దేదియు లేదు; కాని వాస్తవమును గనుగొనుట కింకను పరిశోధన యావశ్యము.

(౩) కులోత్తుంగ రాజేంద్రచోడుని దోలుట: "వడకుక్క దిక్కు కులోత్తుఙ్గ రాజేన్ద్రచో......వెట్టి పోక" అని సిద్ధవట్ట శాసనము. గ్రంథపాతమువల్ల 'వెట్టిపోక' అనుమాటలకు, దత్పూర్వ వాక్యమునకు గల సంబంధ మెట్టిదో తెలియుటలేదు. ఈ కులోత్తుంగ రాజేంద్రచోడుడు క్రీ. శ. ౧౨౫౭ వఱకును జీవించియుండినట్లు కాకతీయ శాసనములవల్ల తెలియుట వల్ల నితడీదండయాత్రాసందర్భమున మృతినందలేదనుట నిశ్చయము. 'వడదిక్కు' అని యుండుటచే కులోత్తుంగ రాజేంద్రచోడునితో యుద్ధ ముత్తరదిక్కున, ననగా వెలనాడుప్రాంతమున జరిగెనని తోచుచున్నది.

పై చర్చవలన మనుమసిద్ధి కులోత్తుంగరాజేంద్రచోడుడు ద్రావిడదేశమున కేల పోయెనో కొంతవఱకు విశదము కాగలదు. పోయిన రాజ్యమును మరల సంపాదించుకొనుటకు దన కులక్రమాగతశత్రువు లైన కాకతీయులకును, నెల్లూరు చోడులకును శత్రువులైన కళింగ భూపాలు డగు ముమ్మడి యనియంకభీము నాశ్రయించి యతని వెంబడి ద్రావిడదేశమునకు బోయెను; కాని హొయ్సళుల చోళ నెల్లూరుచోళ సైన్యము లేకీభవించి యుద్ధముసేయగా నెదుర్కొనజాలక పరాజయము నంది కళింగసైన్యములతో గూడ వెనుదిరిగి స్వదేశమునకు బోయిచేరెను.

నామకరణం

= శ్రీ మేరుసోమయాజుల వరహాలు =

నామకరణం అనగా పేరుపెట్టడం. జీవధారణకు ప్రాణవాయువు యెంత అవసరమో వ్యవహారణకు నామకరణంకూడా అంత అవసరమే. అసలు మానవజీవితంలో నామకరణం అవసరములేని వ్యవహారమే లేదు. కేవలం వ్యక్తిగతంగానేకాకుండా సర్వత్రా కూడా నామకరణం కానిదే యేవ్యవహారమూ సాగలేదు. మానవుడు సంఘజీవి. ఇద్దరు మనుష్యులు ఒకదగ్గిర చేరగానే ఓ సంఘం యేర్పడుతోంది. వెంటనే దానికో నామకరణం కానిదే కథ నడవదు. కలం చేతబుచ్చుకొని రెండు గీతలు గీసేసరికి వెంటనే దానికో నామకరణం కానిదే చలామణీ కాదు. పిల్ల పుట్టగానే పేరుపెట్టాలి. ఈలాగ్గా మానవజీవితంలో అడుగుదీసి అడుగుపెట్టేసరికి తురుపుసవారిలాగు ముందుగా సిద్ధమౌతోంది నామకరణం. ఇంకా యిందులో వుండే చిదంబరరహస్య మేమిటంటే నామకరణంలో యెంత కళాకౌశలం వుంటే ఆపదార్థానికి అంత చలామణీ జాస్తీగా వుంటుంది.

గర్భాధానము, పుంసవనము, సీమంతము మొదలైన హైందవుల షోడశకర్మలలోనూ యీ నామకరణంగూడా ఓకర్మగా వుంటోంది.

సాధారణంగా శిశువు జన్మించిన పదకొండో రోజున బారసాలమహోత్సవం జరిగించడం సంసారుల కర్మకాండ. ఆ దినం మాతాశిశువులు, జనకుడు శుచిస్నాతులై బంధుమిత్రపరివార సమక్షంలో అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధికోసం వినాయక పూజ, పుణ్యాహవాచనం జరిపిన యనంతరం పళ్లెంనిండా బియ్యం (సాధ్యమైనంతవరకూ ఉప్పుడుగాకుండా పచ్చివి) పోసి అందులో ఓ పొడుగాటి పసుపు కొమ్ముతో శిశువుతండ్రి ఆ జన్మించిన శిశువుపేరు ఫలానా అని వ్రాస్తాడు. తరవాత ఆ బియ్యం కొస్తా పురోహితుడు అంగవస్త్రంలో మూటకట్టేసుకున్నా ఆ వ్రాసిన పేరు, అనగా చేసిన నామకరణంమాత్రం సంఘంలో చిరస్థాయిగా నిలిచిపోతుంది.(శూద్రాదుల్లో ఇంతతంతూ జరగకపోయినా నామకరణం మాత్రం అందరికీ జరిగేతీరుతోంది)

ఈలాగు కర్మకాండానుసారంగా వ్యక్తికి జరిగే నామకరణం ఒకటి ఆలా వుండగా కొంత కొంతమందికి జీవితకాలంలో మధ్యమధ్య పునఃపునః నామకరణలు కూడా తదితరవ్యక్తులచేత వారి వారి ప్రవర్తనలకొద్దీ, ప్రఖ్యాతికొద్దీ, గుణాతిశయాలకొద్దీ, తెలివితేటలకొద్దీ, ప్రయోజకత్వాలకొద్దీ, తుదకు ప్రారబ్ధం కొద్దీకూడా ప్రసాదింపబడుతూ వుంటున్నాయి. ఇంకా ఒకొక్కొక్కప్పుడు ఓ విధమైన బుద్ధి జాడ్యజనితోన్మాదంవల్లా వ్యక్తి తనకుతానే ప్రత్యేక నామకరణలు గూడా చేసుకుంటున్నాడు. అందువల్ల యీ నామకరణంలో భిన్నభిన్న జాతులు యేర్పడ్డాయి. వాటి నన్నింటినీ ప్రధానమైన అయిదు తరగతులుగా విభజింపవచ్చు.

౧. సాంప్రదాయానుసారంగా తల్లిదండ్రులు శిశువుకు పెట్టే పేర్లు

(Traditionals)

సాధారణంగా వ్యక్తికి ప్రథమసంతానం పుత్రుడైతే తండ్రిపేరు, పుత్రిక అయితే తల్లిపేరు నామ

కరణంచేయడం హిందూమతాచారం. కొందరు చిరకాలం అనపత్యులుగా వుండి సంతానంకోసం తపిస్తూ యెన్నో దేవుళ్ళకు మ్రొక్కి, యెన్నో నోములు నోచి తుదకు యేదేవుని కరుణాకటాక్షవీక్షణలచేతనో, యే నోము ఫలముచేతనో సంతానం కలగగానే ఆ సంతానానికి ఆదేవుని పేరు కృతజ్ఞతాసూచకంగా నామకరణంచేయడం ఓ ఆచారంగా వుంటోంది. బహుళంగా సంతానం కలవారు యిటు పితృదేవతలవి, అటు విశ్వేదేవుళ్లవి నామకరణలు తమ సంతతికి చేసి చరితార్థులగుచున్నారు. కాని యీ పని అందరికీ అందుబాటులో వుండదు. లేకలేక ఒకే సంతానం కలిగినప్పుడూ, కేవలం సంతానం లేకుండా దత్తత చేసుకోవలసిన దౌర్భాగ్యం తటస్థించినప్పుడూ యిటు విశ్వేదేవుళ్ళను, అటు పితృదేవతలనూ కూడా తృప్తి పరచలేకపోతున్నారు. ఇట్టి పరిస్థితులలో యే ఒక్కరినీ కూడా త్రోసిరాజనడానికి వీలులేక ఆ వొక్క శిశువుకే అన్ని పేర్లూ పెట్టి "అప్పలజోగీ సూర్యసుబ్రహ్మణ్య వేంకటదుర్గా నృసింహసాహీ హరనాథ తాజోద్దీన్ దయాళ సత్యనారాయణమూర్తి" అని జానెడు శిశువుకు బారెడు నామకరణం చేస్తున్నారు. ఇట్టి నామధేయాలను వుద్దించి వ్రాసినప్పుడు కూడా ౫౬ అక్షరాలు గల తెలుగుభాష యేదోలాగు దేవులాడుతోందిగాని ౨౬ అక్షరాలే గల మన రాజభాష దివాలా (Bankruptcy of letters) తీయవలసి వస్తోంది. పానుగంటివారు సంస్కృతంవరకూ పరిగత్తి "హసుంపస్కుదివస్వకురంతరితుషత్" అనే యుక్కును పలకమని పాశ్చాత్యుల్ని సవాలుచేసేరు గాని యీ మన తెలుగునామకరణలనైనా శ్వేతముఖులు పూర్తిగా నోట నుచ్చరించగలరా అని నా అనుమానం.

కొందరికి ప్రారబ్ధగతాస్తూ సంతానం కలుగుతూ వుండడం, ఆ కలిగిన సంతానం శైశవంలోనే నశిస్తూ వుండడం, నిర్మూలంగా ఆ తల్లిదండ్రుల జీవితం కరాళాంధకారబంధురం అవుతూ వుండడం మనం కళ్లారా నేటికీ చూస్తూనే వున్నాం. అట్టివారికి కొన్ని పిచ్చినమ్మకాలు ఆవిర్భవిస్తున్నాయి. కలిగిన శిశువుకు యే అంగరక్షలూ, యే ముద్దుముచ్చటలూ లేకుండా యేహ్యంగా చూస్తే ఆ బిడ్డ మరి చచ్చిపోకుండా తమకు దక్కుతుందన్న ఓ ఆశయం, అందుకు కొన్ని తార్కాణలు వారికి లభిస్తున్నాయి. అందుచేత శిశువు కలగగానే ఆ శిశువును పెంటకుప్పపై కొంతసేపు పరుండబెట్టి తిరిగి యింట్లోకి తెచ్చుకొని "పెంటమ్మ"లేక "పెంటయ్య"అని తంతులేని నామకరణం చేస్తున్నారు. మరికొందరు కలిగిన శిశువును నిచ్చెనమెట్లకు మధ్య గల కన్నములగుండా యిటూ అటూ మూడుసార్లు లాగి "కన్నయ్య" లేక "కన్నమ్మ" అని నామకరణంతంతు లేకుండాచేస్తున్నారు. బైరాగి, పిచ్చయ్య, గుండుగాడు యిత్యాదులు యీ తెగలోనివే. ఈ వింతఆచారం ఒక్క మన ఆంధ్రులలోనేగాకుండా తదితరభారతజాతులలో కూడా అమల్లో వుంది. తమిళులు యీపరిస్థితులలో బిడ్డకు "కుప్పుస్వామి"అని నామకరణం చేస్తున్నారు. (కుప్పై అనగా అరవంలో పెంట అని అర్థం) ఉత్తరహిందూదేశంలో యీ ఆచారం ఓ వింతపరిణామంతో వ్యవహారణలో వుంది. ఔత్తరాహులు యిట్టి పరిస్థితులలో బిడ్డ కలుగగానే ఆ శిశువును ఓ కడుపు చలవగల స్త్రీచేతికి అందిస్తారు. తరవాత ఆ శిశువును కన్న తల్లి ఆ శిశువును పట్టుకొనివున్న స్త్రీకి ప్రణమిల్లి అతిదీనంగా పుత్రభిక్ష పెట్టమని శతవిధముల బ్రతిమాలుకొని ఒకటో మూడో అయిదో యేడో గ్రుడ్డిగవ్వలు ఆశిశువుకు మూల్యంగా ఆమెకిచ్చి ఆ బిడ్డను కొనుక్కొని పెంచుకుంటుంది. అట్లు యెన్ని గవ్వలకు శిశువును కొనుక్కుంటే అంత సంఖ్య గల నామకరణం ఆబిడ్డకు తంతులేకుండా చేస్తారు. ఈ విధంగా చేయబడ్డవే "తీన్‌కాడీలాల్", "పాంచ్‌కాడీ మిత్రా", "సాత్‌కాడీబెనర్జీ" యిత్యాదులు. (కాడీ అనగా గ్రుడ్డిగవ్వ అని అర్థం.)

అగోచరులై మనవెంట "తథాస్తుదేవత"లని కొందరు దేవత లంటున్నారనీ, వారు ఆదేవనిగా

మన నోటినుండి వెలువడిన ప్రతిమాటకూ "తథాస్తు" అని ఆశీర్వదిస్తూవుంటారనీ హైందవమతావలంబకుల గాఢవిశ్వాసం. (బహుశా చర్చిల్ గారి "వి"కూడా యిలాంటి విశ్వాసంతో నెలకొల్పబడ్డదే అనుకుంటాను) అందుచేత ముఖ్యంగా క్షత్రియులు తమ సంతతికి "శత్రుమర్దనుడు" "అరిభయంకరుడు" "సంగ్రామజిత్తు"అని నామకరణాలు చేస్తే యితరులు వారిని పిలిచినప్పుడల్లా "తథాస్తు"అని తథాస్తుదేవతలు ఆశీర్వదించడంవల్ల ఆశిశువులు పెరిగి నిజంగా అంతటి వాళ్లు కాగలుగుతారన్న నమ్మకంతో అట్టి నామకరణాలు చేస్తూవచ్చేరు.

ఇప్పటిప్పుడు "బాలగంగాధరతిలక్" "గోపాలకృష్ణగోఖలే" మున్నగు నామకరణాలుకూడా తెలుగువారిలో వినబడుతున్నాయి. ఆ మహనీయుల స్మారకచిహ్నంగా తమ పిల్లలకు తెలుగువారు నామకరణాలు చేయడం ప్రశంసనీయమేగాని ఆ మహనీయుల యింటిపేరుకూడా మనవాడికి పేరుగా పెట్టడం ఏమైనా అసందర్భం అనకతప్పదు. ఇట్టిపని తెలిసే చేస్తున్నారో, తెలియకే చేస్తున్నారో నాకు బోధపడలేదు. ప్రతీవ్యక్తికీ పేరు, యింటిపేరు అని రెండు వ్యవహారణలో వుంటున్నాయి. వాటి క్రమంకూడా సర్వత్రా ఒక్కలాగే ముందు పేరు, తరువాత యింటిపేరుగా వుంది. ప్రపంచకంలో ఒక్క మన తెలుగునాటనే యీక్రమం అక్రమమై ముందు యింటిపేరు, పిమ్మట పేరు వ్యవహరించబడుతోంది. మహారాష్ట్రులలో పేరు ముందు, యింటిపేరు పిమ్మట వ్యవహరింపబడుతుంది. "తిలక్" "గోఖలే" యిత్యాదులు వారిలో యింటిపేర్లు. అందుచేత "బాలగంగాధరుడు" అని నామకరణం చేస్తే బాగుంటుందిగాని, "బాలగంగాధరతిలక్"అంటే మనకు యింటిపేరు మొదట వుండడంచేత పేరు రెండు యింటిపేర్లకు మధ్య బడుతోంది.

౨. పురవులు, ముద్దుపేర్లు
(Alias and Petnames)

పైనుదాహరించినప్రకారం సాంప్రదాయానుసారంగా వ్యక్తికి జరిగిన నామకరణం ఒకటి అలా వుండగా ఓ ప్రత్యేకతకోసమో, ముద్దుకోసమో క్రొత్తక్రొత్త నామకరణాలు వ్యక్తికి చేయబడుతూ వుండడంకూడా మనలో అలవాటుగా వుంది.

హిందూస్త్రీ తన భర్తపేరు బాహాటంగా నోట నుచ్చరించరాదు. అట్టి తరుణంలో తన భర్తపేర నామకరణం చేయబడ్డ ముద్దులకుమారుని ముదుసలి అవ్వ యెట్లు యెలుగెత్తి పిలవగలదు? అందుకు తరణోపాయం ఒకటి ఆఅవ్వ కనిపెట్టింది. ఆబాలునిని "తాతమ్మ"అని పిలుస్తుంది. కొంతకాలానికి పొరపాటైన పరిపాటితో అందరూ ఆబాలుని "తాతమ్మ" అనే పిలువ నారంభిస్తారు. ఈ"తాతమ్మ" అన్న రెండవ పేరే ఆశిశువుకు పురవు పేరుగా వ్యవహరింపబడుతుంది. ఇంకా ఒకేస్థలంలో వుండే వ్యక్తులలో ఒకరికంటే యెక్కువమందికి ఒకే నామకరణం తటస్థించినప్పుడు వారివారి ప్రత్యేకతను రూపించడానికి చిన్న, పెద్ద, పొట్టి, కర్రి యిత్యాది పురవులుకూడా నామకరణం చేయబడుతున్నాయి. కొందరికొందరి ప్రత్యేకత రూపించడానికి వారివారి తల్లిదండ్రుల పేర్లు వారివారి పేర్లకు ముందు పురవులుగా వ్యవహరింపబడుతున్నాయి. ఉదా: "బుచ్చన్నగారి రామన్న", "అచ్చమ్మగారి బాలామణి"యిత్యాదులు. ఆధునికంలో, ముఖ్యంగా పారిశ్రామిక కేంద్రాలలో వ్యక్తుల హోదాలు, పనిచేసే డిపార్టుమెంట్లు పురవులుగా వాడబడుతున్నాయి. ఫస్టు పాండురామారావు, యింజనీరురాజు, ఓవర్సీరు నాయుడు, సెక్రటరీశాస్త్రి, స్టోర్సురావు, ట్రాఫిక్ శర్మ, కంట్రోలు పంతులు యిత్యాదులు.

తల్లిదండ్రులు తమ సంతతికి విద్యుక్తంగా పేరు పేరు నామకరణాలు చేసికూడా వారిని ఆయాపేర్లతో పిలువక ముద్దుకోసం అమ్మాయీ, అమ్మడు, బాబ్జీ,

బాబూరావు, చిట్టి, బుచ్చి, నాన్న యిత్యాది పేర్లతో పిలుస్తూవుండడం, ఆ పేర్లే యిరుగుపొరుగు వారికికూడా పరిపాటిఅయి ఆశిశువులు పెరిగి పెద్ద లైనతరువాతకూడా వాడుకలోవుండి పురుషులుగా వ్యవహరింపబడుతూవుండడంకూడా మనలో అమల్లో వుంది.

3. ప్రశంసాలబ్ధాలు (Distinctions)

వ్యక్తి తన జీవితకాలంలో అసాధారణమైన ప్రజ్ఞాప్రకర్షలను యెందులోనైనా చూపించినప్పుడూ, త్యాగం, పరోపకారపారీణత మున్నగు సుగుణములను వ్యక్తీకరించినప్పుడూ ప్రజానీకం వారు వ్యక్తీకరించిన యోగ్యతలకు, మహనీయతకు, విశిష్టతకు ప్రశంసా సూచకంగా వారికి "కవితిలక" "నటశేఖర" "కళా ప్రపూర్ణ" "దేశోద్ధారక" "లోకమాన్య" "మహాత్మ" యిత్యాది క్రొత్తనామకరణలు ప్రసాదిస్తున్నారు.

౪. వేళాకోళం వెక్కిరింతల పేర్లు (Nicknames)

సంఘంలో కొందరు యే విషయంలోనైనా వెనుకబడి, విధ్యుక్తధర్మం మాని, క్రమపథం తప్పి, అసందర్భంగాను అవకతవకగాను ప్రవర్తిస్తే వారిని మిగిలినవారు హేళనచేస్తూవింతవింతవికారపు నామకరణలు చేసి కమ్మగడుతూ వుండడం కూడా ఓ అలవాటుగా వున్నది. చెడును చూచి సహించుకోలేని మానవునిలో గల ఓ వింతతత్వమే దీనికి మూలకారణం. కాళిదాసంతటి ఘనమనీషి ఓ సందర్భంలో కాశీలో వున్న వేదవ్యాసుని శిలావిగ్రహం చూచి హేళనగా "చకారకుక్షి" అని పొట్టపై వేలుతో పొడిచేడట. భట్టహర్షుని శృంగారనైషధం తెలిగించిన తరువాత శ్రీనాథకవిసార్వభౌముణ్ణి ఆంధ్ర పండితులు "డు. ము. వు. లు" గా డన్నారట.

ఆర్యాంధ్రులు మన దేశంలో ప్రబలకపూర్వం "నాగులు" అనే తెగవారు యిక్కడ నివసించేవారట. వారిని అనాగరికులని, ఆటవికులని, పరమశుంఠలని ఆర్యాంధ్రులు చాలా యేహ్యంగా చూస్తూవుండే వారట. తమలో యే ఒక్కడైనా యేసందర్భంలోనైనా కొంచెం అసందర్భంగాను, అవకతవకగాను ప్రవర్తిస్తే వాడిని "ఓరి నాగన్నా" అనో, "ఓరి నాగమ్మా" అనో నాగులతో సరిపోల్చి తిట్టాలాలి చేసేవారట. ఆనాటి అలవాటే యీనాటికీ ఆంధ్రులలో అమలు జరుగుతోందని శ్రీ చిలుకూరి వీరభద్ర రావుగారు తమ ఆంధ్రుల చరిత్రలో ప్రవచించేరు. ఇట్టి వాఙ్మయం యిప్పటిలో యెంతగా పెచ్చుపెరిగి పోయినదీ అందరకూ విశదమే.

౫. కృత్రిమనామకరణలు (Non-de-Plumes)

పైనుదాహరించిన నాలుగురకాల నామకరణలు వ్యక్తికి తదితరవ్యక్తులచేత చేయబడతవి. ఈ అయిదో రకపు కృత్రిమనామకరణంమాత్రం వ్యక్తి తనకుతానే చేసుకుంటున్నాడు. ప్రాచీనకాలంలో అజ్ఞాతంగా వుండవలసివచ్చినప్పుడు తదనుగుణ్యంగా వుండేటందుకుగాను వ్యక్తి తన నిజనామధేయాన్ని మరుగుపరిచి ఓ కృత్రిమనామకరణం తనకుతానే చేసుకొనేవాడు. పంచపాండవులు వనవాసం గడపి అజ్ఞాతవాసానికి ప్రారంభించినప్పుడు ధర్మజ, భీమ, అర్జున, నకుల, సహదేవులు అన్న తమ నిజనామధేయాలను మరుగుపరిచి కంకుడు, వలలుడు, బృహన్నల, దామగ్రంథి, తంత్రీపాలుడు అని కృత్రిమనామకరణలను తమకు తామే చేసుకున్నారు.

అధునికంలో యీ కృత్రిమనామకరణలు విపులంగా రచయితలు, విమర్శకులు, విలేఖరులు చేసుకుంటున్నారు. ఓ విషయంమీదనో, ఓ గ్రంథంమీదనో, ఓ వ్యక్తిమీదనో దెబ్బదీసేటప్పుడు రచయిత తన నిజనామధేయాన్ని (incognito) మరుగుపరచి ఓ కృత్రిమనామకరణం తనకుతానే చేసుకుని పత్రికలలో ప్రవేశిస్తున్నాడు. "సురుచి" "దేశదిమ్మరి", "విహారి" "శేడియో" యిత్యాదులు యీ సంబంధాలే.

ఇక్కడికి వ్యక్తికి యితరులు చేసేవి, వ్యక్తి తనకుతాను చేసుకునేవి నామకరణాలు పరిశీలించేము. ఇక శాస్త్ర స్థాలీపులాకంగానైనా వ్యక్తికి వ్యక్తికి గాకుండా తదితరసృష్టిసంతానానికి చేసే నామకరణాలు గూడా పరిశోధిద్దాం. మొదటినుండీ నామకరణాలు చేయించుకోవడం, చేసుకోవడం, చెయ్యడం అన్న త్రివేణీసంగమంలో మునిగి తేలుతూ వున్న మానవుడు స్వీకృతమైన ప్రతీకర్మకు, నిజ సౌమ్యవర్గంలో వున్న ప్రతీదానికి కూడా యేదో నామకరణం చెయ్యనిదే వ్యవహరించ లేకపోతున్నాడు. దర్జీవాడు చేతులులేకుండా ఓ చిన్న జుబ్బా కుట్టి దానికి "జహ్వారీవేస్టు" అని నామకరణం చేస్తున్నాడు. మంగలి ఓరకంగా తల కత్తిరించి దానికి "విక్టల్ క్రాపు" అంటున్నాడు. చాకలి "పేరిస్ మడత" అంటున్నాడు. స్వర్ణకారుడు "స్వస్తిక గాజులు" అంటున్నాడు. సాలీడు "అత్తాకోడలి" అంచు నేస్తున్నాడు. యిత్యాదులు యింకా అనేకం వున్నాయి. మన సౌమ్యవర్గంలో వున్న జంతువులకు, చెట్లకుకూడా నామకరణం జరుగుతోంది. మనుష్యులలో వున్న పేర్లు అన్నీకూడా యించుమించుగా కుక్కలకు, క్రోటన్సుమొక్కలకు, పచ్చగడ్డి తిప్పలకు కూడా నామకరణాలు చేయబడి వున్నాయి. ఇట్టి విధంగానే హంసలకు, చిలకలకు, గోరింకలకు, పావురాలకు అంతఃపురస్త్రీలు ముద్దులొలుక నామకరణాలు చేసినట్టు మన వాఙ్మయంలో రుజువులు కొల్లలుగా వున్నాయి. ఈ అలవాటుకూడా ఆదినుంచీ వస్తోంది. యమునాతీరంలో చెదిరి మేస్తూ వున్న ఆవుల్ని వాటివాటికి యిదివరకు చేసిన నామకరణాలతో గోపాలకృష్ణుడు యెట్లు యెగ్గెత్తి పిలిచేడో చూడండి.

సీ. "రా! పూర్ణచంద్రిక, రా! గౌతమీగంగ
రమ్మ! భగీరథరాజతనయ
రా! సుధాజలరాశి, రా! మేఘమాలిక
రమ్మ చింతామణి, రమ్మ సురభి
రా! మనోహారిణీ, రా! సర్వమంగళ
రా! భారతీదేవి, రా! ధరిత్రి
రా! శ్రీమహాలక్ష్మి, రా! మందమారుతి
రమ్మ! మందాకిని రా! శుభాంగి
ఆ. గీ. యనుచు మరియు గలుగు నాఖ్యలు గల గోవు
లడవిలోన దూరమందు మేయ
ఘనగభీర భాష గడు నొప్పు జీరు నా
భీరజనులు వొగడ సెంపు నెగడ"

(పోతనభాగవతము, దశమ స్కంధము)

ఇట్టి విధంగానే వ్యక్తికి చెప్పబడ్డ తదితర సృష్టి సంతానాల నామకరణాలలోనూ గొడవ లున్నాయి. వాటి నన్నింటినీ యిక్కడ వివరీకరింప వీలు లేదు. యిక్కడికే వ్యాసం పెరిగిపోయింది.

పారిశ్రామిక పంటలు

పరిశ్రమాభివృద్ధి

= శ్రీ గూడూరి వెంకటచలం =

ఇది పారిశ్రామికయుగం. ఈపారిశ్రామికరథచక్ర నేమిస్వనం ప్రపంచాన్నంతా సంక్షోభపెడుతోంది. నిముషానికి కొన్నివేలసార్లు తిరిగే చక్రాల హోరుకూ, ప్రశాంతంగా భూమిమీద పచ్చని శాలువను కప్పే పంటలకూ సంబంధం చాలా చిత్రంగా ఉంటుంది. మనం చక్కగా చలువచేసిన గ్లాసుగో మల్లు కట్టుకుని మన నాజూకుతనానికి మనం గర్వపడుతున్న క్షణంలో ఆ మల్లులోని ప్రతిదారానికీ చాళ్లు దున్ని, పేడా బూడిదా వేసిన మన్నులోనుంచి ప్రత్తిమొక్క లేచి, పుష్పించి ఫలించి వికసించిన కాయ లాధారభూతాలని తలపుకువస్తుందా అని సందేహం. మనం ప్రాతస్స్నాయం సమయాల్లో స్నేహితులతో సేవించే కాఫీ టేనీరులలో తియ్యదనాన్ని తెచ్చే, స్వచ్ఛంగా స్ఫటికంలాగా మెరుస్తున్న పంచదారకణాలకు ఎండకూ వానకూ నవ్వుతూ ఇంకా కొత్తఆకు తొడుగుతున్న చెరుకుమొక్క ఎంతబాధ్యత వహిస్తుందో గ్రహించాలి. అనగా మన భాగ్యభోగ్యాలను లభింపజేసేవి పరిశ్రమలు. ఆ పరిశ్రమలను నడిపించే ముడిపదార్థాలను ఇచ్చేవి పంటలు. ఈపంటలు పండిన చోట్ల పరిశ్రమలు వెలుస్తాయి. పండించిన రైతుల నట్టిల్లు బంగారము అవుతుంది.

ఒకప్పుడు మనదేశంలో పరిశ్రమలు విశేషంగా లేని రోజుల్లో కూడా మనకు ఆహారపదార్థాలకు అక్కరకురాని అనేకపంటలను రైతులు పండిస్తుండేవారు. ఈపంటలు విదేశాలకు ఎగుమతి అవుతుండేవి. రైతుకు చేతిలో డబ్బుపడేది. అయితే వీళ్ల లాభనష్టాలన్నీ ఇతరదేశాల పరిశ్రమలమీద ఆధారపడివుండేవి. కారణం మనదేశంలో పరిశ్రమలు వృద్ధికాకపోవడమే. అనగా విదేశాల్లోని పారిశ్రామికులకు మనం ముడిసరుకుల సరఫరాదార్లుగా వుండేవాళ్లం. మన ముడిసరకువిడుదల విదేశపారిశ్రామికుల దయాధర్మ బిచ్చములపై ఆధారపడిఉండేది.

మనం యుద్ధానికి పూర్వం రమారమి ౧౫౦ కోట్ల రూపాయల ముడిసరుకులను ఎగుమతిచేస్తుండేవాళ్లం. ఇందులో ౧౨౦ కోట్ల రూపాయల ఎగుమతులు మన రైతు పండించిన పంటసరుకులే. కేవలం ఎగుమతులచే నమ్ముకొని, ఇతరదేశాలను నమ్ముకొని ఎంతకాలం రైతులు పండించగలరు? దీనివలన రైతులు ఒకప్పుడు విపరీతమయిన నష్టాలకు పాలవుతారు.

దీని కొక చిన్న ఉదాహరణం. ౧౯-వ శతాబ్దమంతీకూడా మన దేశంలో నీలిమందుపంట పండిస్తుండేవారు. ౧౮౯౬ లో సుమారు ౧౪ లక్షల ఎకరాలలో ఈ నీలిమందుపంట సాగుబడిఅవుతుండేది. పదివేలటన్నులదాకా ఎగుమతి అవుతుండేది. ౧౮౯౪ లో జర్మనీలో రసాయనికరీత్యా నీలిమందుచేయడం కనిపెట్టారు. ఈపాతికముప్పయిఏళ్లలో మన నీలిమందుఎగుమతి పదివేలటన్నులనుంచి పాతికటన్నులయిపోయింది. ఇక ధరంటారా? టన్ను ౨౧౮ వేలు అమ్మేది రు. ౩౭౦౦ అయిపోయింది. దీనివలన

చాలామంది రయితులు నష్టపోయి, ఈపంటను మాని వేయవలసివచ్చింది. అయినా మన దేశంలో చిన్న చిన్న నీలిమందుఫ్యాక్టరీలు తయారయి పంటనీలి మందును వాడుక చేయడంమూలాన అధమం ౬౦ వేల ఎకరాల్లో అయినా ఈపంట సాగుబడిఅవుతోంది.

మనం ఎగుమతిచేసే ౧౨౦ కోట్ల రూపాయలలో ౪౨ కోట్ల రూపాయలు నార, ప్రత్తిపంటల ద్వారా వస్తోంది. మన ప్రత్తిసంగతి చూడండి. యుద్ధానికి పూర్వం ౨ కోట్ల ౮౦ లక్షల ఎకరాల ప్రత్తిపంట సాగుబడిలో వుండేది. సుమారు ౮ కోట్ల ౯ లక్షల బేళ్లు(నాలుగువందలపౌనులవి) ప్రత్తిపండేది. ఇందులో మన బట్టలమిల్లులు ౨౬ లక్షలబేళ్ల ప్రత్తి మాత్రమే ఉపయోగించేవి. ఇతరత్రా ఇంకో ౪౧ లక్షల బేళ్లు ఉపయోగపడేది. ఇక మిగిలిన ౩ కోట్ల ౪౫ లక్షల ప్రత్తిబేళ్ల విడుదలకోసం విదేశాల అగ్రహానుగ్రహాలపై ఆధారపడిఉండాలి. ఆఖరుకు ఈ ముడి సరకువిడుదలకోసం ౧౯౩౮ జనవరిలో జపానుతో వాణిజ్యసంధికూడా చేసుకోవలసివచ్చింది. ఈ సంధి ఫలితం ఒక సంవత్సరంలో మనం జపానుకు పదిలక్షల బేళ్లను ఎగుమతిచేస్తే వాళ్లు మనకు ౩౨౧ కోట్ల గజాల గుడ్డ దిగుమతిచేస్తారు.

మనం ఈవిధంగా ముడిసరకులను పంపి తయారయిన సరుకులను దిగుమతిచేసుకుంటే దేశంసిరి సంపదలు ఎప్పటికిన్ని వృద్ధికావు. ప్రజాసామాన్యపు దైనికజీవితప్రమాణంకూడా వృద్ధికాదు. ముడిసరకుల పంటలతో కూడా వానిని వినియోగించే పరిశ్రమలు కూడా వృద్ధికావాలి. అప్పుడే వానిని పండించిన రైతు, వినియోగించిన పారిశ్రామికుడు, పనిచేసిన కార్మికుడు అందరూ సర్వతోముఖంగా సంతృప్తి పొందుతారు. దీనికి పంచదారపరిశ్రమయే ప్రబల తార్కాణం.

చెరకుప్రత్తినారపంటలు, పొగాకు, నూనెగింజలు, అనగా వేరుశనగ, నువ్వులు, సీమఆవిశె మున్నగునవి—ఇవి మన దైనికజీవనానికి ముఖ్యంగా అవసరం. ఇవి అధికంగా పండించి, ఉన్న పరిశ్రమల ఉత్పత్తి ఎక్కువచేయడానికీ, కొత్త పరిశ్రమలు స్థాపించడానికీ నైసర్గికవాతావరణపరిస్థితులు మనకు చాలా అనుకూలంగా ఉన్నాయి.

పన్నెండుపదమూడేళ్ల క్రిందటిదాకా మనంవాడుకచేసే ప్రతిచమ్చాపంచదారకూ మనం జావాఫ్యాక్టరీదార్లకు ధన్యవాదాలు చెబుతూఉండేవాళ్లం. ౧౯౩౧-౩౨లో దేశంలో ఒక లక్షన్నరటన్నుల పంచదార తయారయేది. దాదాపు ఆరులక్షల టన్నుల పంచదార దాకా విదేశాలనుండి దిగుమతిచేసుకొనేవాళ్లం. మన దేశంలో ప్రతిమనిషీ సగటున ౨౩ పౌనుల బెల్లం గాని, పంచదారగాని తింటాడు. ఇందులో ౧౪ పౌనులు బెల్లం రూపంగాను, ౬ పౌనులు పంచదార రూపంగాను తింటారు. బెల్లమే లేకపోతే మన దిగుమతులు ఇంకోమూడురెట్లు వుండేవి. అప్పుడు దేశంలో ౩౨ ఫ్యాక్టరీలు వుండేవి. ౧౬ వేలమంది జనం పని చేసేవారు. వాళ్లకు ఒక పదిలక్షల రూపాయలు ముట్టేవి. ఇక చెరకు పండించిన రైతులకు దాదాపు రెండుకోట్ల రూపాయలు వచ్చింది. ఇప్పుడో? ౧౫౨ ఫ్యాక్టరీలు. పంచదారదిగుమతి సున్న. మూడువేల మందివిద్యాధికులకు, ౧ లక్షజనానికి పనిదొరికింది. చెరకు పండించిన రైతులకు ౧౯ కోట్ల రూపాయలు చేతిలో గలగలలాడాయి. ౩౩ కోట్ల రూపాయలు ఈ పరిశ్రమలో పెట్టుబడి పెట్టారు. ప్రపంచమంతటిలోను పంచదారపరిశ్రమల్లో మనదే పెద్దది.

పురాణకాలంనుంచీ చెరకును పండిస్తున్న మన దేశంలో ౧౯౩౨ దాకా పంచదారపరిశ్రమ తలెత్తలేదేమని సందేహం. ౧౯౩౨ ఏప్రియల్‌లో ప్రభుత్వమువారు పంచదారదిగుమతులపై రక్షణసుంకం విధించి ఈపరిశ్రమకు ప్రాణంపోశారు. అంతేగాదు. అంతవరకు మన దేశంలో పండే చెరకుపంట ఫ్యాక్టరీలకు అంత పనికివచ్చేది కాదు. ముఖ్యంగా ఎకరానికి వచ్చేపంట, చెరకులో పంచదారభాగం తక్కువగా వుండేవి. చెరకునుంచి బెల్లం తయారుచేసి, ఆ బెల్లంలోనుంచి పంచదార తయారుచేసేవారు.

ఈ సమయంలోనే సర్ టి. ఎస్. వెంకట్రామన్ గారు జొన్నతో, చెరుకుతో సంయోగం చేసి కోయంబత్తూరు చెరుకు అను పేరుతో క్రొత్త చెరుకులను తయారుచేశారు. ఈ చెరుకులు భారతదేశంలో వాల్గుమూలలా వ్యాపించాయి. అయితే వాని గొప్పదనం ఏమిటి? ఇవి చాలా గట్టిగా వుంటాయి. తినడానికి వచ్చిన నక్కపళ్లు ఊడవలసినదేగాని కొరుకుడు పడవు. పంచదార భాగం నాటు చెరుకులకంటే ఎక్కువ. ఎకరానికి పంట అధికం. అన్నిటికంటే ఎక్కువయిన సంగతి మెరకపంటజొన్న సంయోగం చేత నీరు తక్కువ ప్రదేశాల్లో కూడా వీనిని పండించడానికి వీలవుతోంది. అందుచేతనే ఆసేతుహిమాచల పర్యంతం రైతులు సాదరపూర్వకంగా వీనిని సాగుబడి చేస్తున్నారు. నాటుచెరుకుకంటె ఒకటిన్నర రెట్లు ఎక్కువగా పండి ఎకరానికి అధమం ౫౦ రూ. అయినా అధికలాభం వస్తోంది. దీని ప్రత్యక్షనిదర్శనం చెరుకు పంటక్రింద వున్న భూమి ఇరవై లక్షల ఎకరాలనుండి నలభైలక్షలదాకా పెరిగింది. అందులో ముప్పయి లక్షల ఎకరాలు కోయంబత్తూరు చెరుకులే.

మనకు కావలసిన పంచదారను మనం పండించ మంటున్నాం. అయినా ఈ పరిశ్రమను ఇంకా వృద్ధి చేయవలసిన అవసరం వుంది. దీనికి రెండు కారణాలున్నాయి. ఒకటి మన పంచదార పరిశ్రమకు ప్రబలమైన పోటీదారు జావా. ఇప్పుడు శత్రువులచేతిలో పడి నలిగిపోయివున్నా యుద్ధానికి పూర్వం మణుగు ౧ కి ౪ రూ. రక్షణసుంకం ఇచ్చుకొని దాదాపు మన దేశంలో తయారయే పంచదారధరకే అమ్మేవారు. దీనికి కారణం వాళ్ల ఉత్పత్తిఖర్చు తక్కువకావడమే. జావాలో నూరుటన్నుల చెరుకులోనుంచి ౧౨ టన్నుల పంచదార తీస్తారు. మన దేశంలో తొమ్మిదిటన్నులు తీస్తారు. జావాపంచదార ఫ్యాక్టరీలు ఏటికి ఏడు నెలలు పనిచేస్తాయి. మన దేశం ఫ్యాక్టరీలకు మూడు నెలలా పదిరోజులదాకా పని దొరుకుతుంది. అక్కడి రైతు ఎకరానికి అధమం పాతికటన్నులయినా కళ్ల జూస్తాడు. మనకు ౧౪ టన్నులు పండేసరికి కళ్లుతిరిగి పోతాయి. ఉత్తరోత్రా జావాపోటీకి నిలబడాలంటే పూర్వోక్తలోపాలన్నీ సరిచూచుకోవాలి.

రెండవ కారణం ఆహారశాస్త్రప్రకారం మనం ప్రస్తుతం తింటున్న పంచదార చాలదు. మనిషికి అధమం ౪౬ తౌనుల పంచదార అయినా కావాలి. అనగా మనం ప్రస్తుతం తింటున్న ౨౩ తౌనుల పంచదారను రెట్టింపుచెయ్యాలి. ఇంగ్లాండులో మనిషి ౧ కి ౧౦౬, అమెరికాలో ౯౪ తౌనుల పంచదార తింటారు. ఇంగ్లాండు అమెరికా దేశాలతో చూస్తే చాలా తక్కువే. మన ఆహారాన్ని పుష్టికరంగా చేయడానికి అధమం ఇప్పుడు తయారుచేస్తున్న పంచదారను రెట్టింపు అయినా చెయ్యాలి. అదిగాక భవిష్యద్రాజ్యంగనిర్మాణంలో మనకు రవాణాసౌకర్యాలు ఏర్పడితే ఈజిప్టు, అరేబియా, ఆఫ్ఘనిస్థానం, పర్షియా రాజ్యాలకు పంచదార ఎగుమతికూడా చేయగల్గుతాం.

ఈ పరిశ్రమ అభివృద్ధికి గాను కోయంబత్తూరు చెరుకులను ఇంకా ఎక్కువగా పండించి చెరుకు పంటను వృద్ధిచెయ్యాలి. అధమం అక్టోబరునుంచి ఏప్రియల్ వరకు కోతకువచ్చే అనేకరకాలను పండించి మన ఫ్యాక్టరీలు ఏడాదికి అధమం ఏడునెలలైనా పని చేయునట్లు చూడాలి. ఈ పరిశ్రమలో పొల్లుపోయే పదార్థాలను సొమ్ముచేయాలి. ప్రతి ఫ్యాక్టరీదగ్గరా ఒక విధమయిన బెల్లంపాకం మిగిలిపోతూ ఉంటుంది. దీనిలోనుంచి సారాను తయారుచేయవచ్చును. ఈ మధ్యనే ప్రభుత్వంవారు మోటారుకార్లకు నాలుగు పాళ్లు పెట్రోలు, ఒకపాలు ఈ సారాను కలిపి వాడాలని చట్టంచేశారు. దీనివలన ఏటేటా మనకు పొల్లుపోయే కొన్నిలక్షల టన్నుల ఈ బెల్లంపాకంలోనుంచి సారా తీసి పెట్రోలులో కలుపవచ్చును. ప్రస్తుతం చెరుకుపిప్పినంతా కాల్చివేస్తున్నారు. ఈ పిప్పిలోనుంచి మంచిరకం అట్టలు తయారుచేయవచ్చునని డెహరాడూను పరిశోధనాలయంవారు చూపించారు. చెరుకుపరిశ్రమ భవిష్యత్తంతా ప్రభుత్వంవారి ప్రోత్సాహం, దేశీయుల కార్యనిర్వాహకశక్తి వీటి మీద ఆధారపడివుంది.

ప్రత్తి పరిశ్రమ

ఇక ప్రత్తిపరిశ్రమ. అయిదు వేలఏళ్ల క్రిందట మొహెంజోదారోశిథిలాల్లో కొన్ని గింజలతో చిన్న చిన్న గుడ్డపీలికలు, దారాలు దొరికాయి. ఈ గుడ్డ పీలికలలో దారాలు ౩౮-వ నంబరువని తేలింది. ఈ దారానికి వుపయోగించిన ప్రత్తి ఇంచుమించుగా ఇప్పుడు పంటలోఉన్న ప్రత్తిజాతులవే. మన డక్కామల్లిన్లు, మూర్షిదాబాదు సిల్కులూ ఖండఖండాంతరాలలోని అంతఃపురాంగనల శిరీషకుసుమకోమలశరీరాలకు వన్నె తెచ్చాయి. బందరుకలంకారీలు రాజసౌధాలను చైతన్యానికి తెచ్చాయి. ఇదంతా చరిత్రాత్మకం.

ఒకటవ శతాబ్దంనుంచి ౧౮-వ శతాబ్దందాకా, అనగా అవిచ్ఛిన్నంగా ౧౭ వందల ఏళ్లు మన దేశం విదేశాలకు సాటిలేని, సున్నితమైన వస్త్రాలను ఎగుమతి చేసి, రాగి, టిన్ను, సీసం మొదలైన లోహాలను దిగుమతి చేస్తుండేది. ౧౮-వ శతాబ్దంలో పార్లమెంటు భారతదేశంనుండి వచ్చే వస్త్రాలమీద ఆంక్ష వేసింది. యూరపులో నూలువడుకు యంత్రము కనిపెట్టినదాకా డక్కా, సూరతు చేతిగాంద్రలతో పోటీచేయలేమని నిస్పృహ చెందిపోయారు. ౧౬౫౦ దాకా ఏటేటా మన దేశీయులకు ౩౫ కోట్ల రూపాయలవరకు ఎగుమతి చేసిన బట్టలకుగాను చేతిలోపడేది.

౧౯-వ శతాబ్దంనుంచి కాలం మారిపోయింది. మనం ఎగుమతిచేసిన సరుకులనే దిగుమతిచేసుకుంటున్నాం. ౧౯౧౩ నాటికి ఏటేటా ౧౫౭ కోట్ల రూపాయల గుడ్డలు దిగుమతిచేసుకునేవాళ్లం. ఈ గ్రంథం ౧౯౧౯ దాకా నడిచింది. అప్పుడు మన దేశంలో ౨౩ కోట్ల ఎకరాల్లో ప్రత్తి పండిస్తుండేవారు. సుమారు ౫౦ లక్షలబేళ్లు (నాలుగువందల పౌనులవి) పండేవి. తరువాత కథ అడ్డంగా తిరిగింది. దేశంలో ప్రత్తిపంటకూ, స్వదేశవస్త్రానికీ ఉత్సాహం ఎక్కువయింది. ప్రభుత్వంవారు కూడా చిన్నచిన్న రక్షణసుంకములు వేసి ప్రత్తిపంటపరిశోధనలో సహాయం చేశారు. దీనితో ౧౯౩౫ నాటికి దిగుమతులు ౧౫౭ కోట్లనుండి ౧౭ కోట్లకు పడిపోయాయి. ఈ పరిశ్రమ దినదినాభివృద్ధి అవుతోంది.

ఈ వస్త్రపరిశ్రమలో ముఖ్యంగా మూడులోపాలున్నాయి. మొదటిది మనకు ఎకరానికి వచ్చే పంట. ఈజిప్టులో ఎకరానికి ౫౩౦ పౌనులు; పెరూలో ౫౦౭ పౌనులు; రష్యాలో ౩౨౨ పౌనులు పండితే మన దేశంలో ౮౯ పౌనులు పండుతాయి. అనగా మనం సరిగా పండిస్తే ప్రస్తుతం పండుతున్న ౬౦ లక్షలబేళ్లను నాలుగురెట్లుఅయినా వృద్ధిచేయవచ్చును. దీనికిగాను ఉత్తమజాతులను వుపయోగించి, ప్రత్తితరువాత భూసారాన్ని వృద్ధిచేసే పంటలను పండించు భూమికి కావలసిన ఎరువులను వేస్తే మన ప్రత్తిపంట వృద్ధికాకతప్పదు.

ఇక రెండవది. పొట్టిపింజగల జాతులను పండించటం. ఈపింజపొడుగుమీదనే మన పరిశ్రమ ఆధారపడివుంది. పింజ ఎంత పొడుగుగా, త్రాణగలిగివుంటే అంత సన్నని దారం, సున్నితమైన వస్త్రం వస్తుంది. ఈపింజపొడుగు పాతిక అంగుళము మొదలుకొని ఒకటింపాతికఅంగుళందాకా ఉంటుంది. మన దేశంలో ఒకఅంగుళంరెండుపీసాలకంటె పొడుగైన పింజ గల జాతులు లేవు. మన ౬౦ లక్షల బేళ్లలో ఒకలక్ష బేళ్లు సుమారు అంగుళంపీసంపొడుగు పింజ గల్గివుంటాయి. ౨౩ లక్షల బేళ్లు అంగుళం పొడుగు పింజ గలిగివుంటాయి. మిగిలిన వన్నీ అరంగుళంలోపు; అంతకంటె కొంచెం ఎక్కువ. అసలు ఈమాత్రం వృద్ధి రావటంకూడా వ్యవసాయశాఖవారు ఉత్తమజాతులను సృష్టించడానికీ, దోహదం చేయడానికీ చేసిన నిరంతరాయకృషిఫలితమే. ౧౯౧౩ లో నలభైయవ నెంబరుపైనెంబరునూలు మన దేశంమిల్లులు పొడుగు పింజగలప్రత్తి లేకపోవడంచే తయారుచేయలేకపోయినందున విదేశాలనుండి నూటికి ౮౫ వంతు నూలు దిగుమతిచేసుకునేవాళ్లం. ౨౫ వంతులు దేశంలో తయారయేది. ౧౯౩౫ నాటికి నలభై పైనెంబరునూలు

నాటికి ౭౫ వంతులు దేశంలోనే తయారవుతుంది. ౨౫ వంతులుమాత్రమే పైదేశాలలోనుంచి వస్తోంది.

మూడవవిషయం. కాయప్రత్తిలోనుంచి తయారయే, గింజలుతీసిన ప్రత్తి చాలా తక్కువగావుంటుంది. పొడుగు తక్కువ పింజగల ప్రత్తిచాలా తక్కువగా వుంటుంది.పొడుగు తక్కువ పింజ గల ప్రత్తిరకాల్లో నూటికి ౩౦ మొదలు ౪౦ పౌనులదాకా వస్తోంది. కాని అంగుళముపొడుగు గల పంజాబుఅమెరికను ప్రత్తిజాతులనుండి నూటికి పాతికముప్ఫయిపౌనుల కంటె ఎక్కువ రావటంలేదు.

మనం ముఖ్యంగా ప్రత్తిపంటలోపాలు సరిచేసుకుంటేగాని మన బట్టలమిల్లులు సన్నవిదారం, మంచి బట్టలు తయారుచేయలేవు. అయినా ఈఇరవయిసంవత్సరాల్లో ఒక వందమిల్లులు ఎక్కువయాయి (మొత్తం ౩౪౪). ౫ లక్షల జనానికి పని దొరికింది. ౭౬ కోట్ల పౌనుల గుడ్డ తయారయింది. ఇంకా చేతిమగ్గాలమీద మరియొక ౩ కోట్ల గజాల గుడ్డను తయారుచేయడానికి నూలును అందిచ్చింది. మన పరిశ్రమకు జపాను తీవ్రమయిన పోటీదారుగా వుండేది. అట్టి జపానునేతపరిశ్రమ క్రుంగిపోయింది. మనం ఈఅదను తీసుకొని మన పరిశ్రమను వృద్ధిచేసుకోవాలి. శీఘ్రకాలంలోనే మన ప్రాచీనఔన్నత్యాన్ని పునరుద్ధరణచేసి, మన వస్త్రకళానైపుణ్యాన్ని ప్రపంచానికి చూపెట్టగలం.

జ్యూటు పరిశ్రమ

ప్రత్తితరువాత జ్యూటునార మనకు ముఖ్యమైన పంట. వంగదేశం ఈనారను పండించి ఎగుమతి చేస్తుంది. సుమారు ౩౩ లక్షల ఎకరాల్లో ఈ పంట సాగుబడి అవుతోంది. ౧౯౨౬ లో బేలు ధర ౧౨౩ రూపాయలదాకా పెరిగిపోయింది. ౧౯౩౫ నాటికి ౪౦కి పడిపోయి మళ్లీ ఈ యుద్ధంలో బాగా పెరిగింది. ఈ నారతో ముఖ్యంగా గోనెసంచులు, చవకరకం తివాసీలు, టార్పలీనులు తయారుచేస్తారు. మన దేశంలో పండే ౯౦ లక్షల బేళ్లలో ౭౦ లక్షల బేళ్లు మన మిల్లులే సంచులు, గోనెగుడ్డ, దారం తయారుచేయడానికి ఉపయోగిస్తాయి. గత ఇరవై సంవత్సరాల్లో ఈ పరిశ్రమ ఒక టిన్నరరెట్లు వృద్ధి అయింది. ౯౯ మిల్లులు పనిచేస్తున్నాయి. ౨౮ లక్షలజనం పనిచేస్తున్నారు. పూర్వం ఫ్లాక్సునారతో కాన్వాసు తయారుచేసేవారు. ఇప్పుడు జ్యూటుతో ఈ కాన్వాసు తయారుచేస్తున్నారు. దీనితో మన జ్యూటు నారకు చాలా ప్రోత్సాహం కలిగింది. ఈ పంటలోకూడా జ్యూటు పరిశోధనసంఘంవారు ఉత్తమజాతులను తయారుచేశారు. నత్రజని, పోటాషియము, కాల్షియము కలిపిన ఎరువులు వాడి, ఎనిమిదిమణుగులు పండే చోట ౨౦ మణుగులదాకా పండించారు. ఈ నార పండే భూముల్లో సాలువిడిచి సాలుకు వరికూడ పండించవచ్చునని చూపించారు. జ్యూటుమొక్కలను కుళ్లబెట్టి నార తీసే విధానం మనం ఇంకా వృద్ధిచేయాలి. తెలుగుజిల్లాలలో గోగు, జనపనారకుకూడ మంచి భవిష్యత్తు వుంది. తెలుగు జిల్లాలనుంచి గోగునార ౭౦ లక్షల రూపాయల సరకు ఎగుమతి అవుతోంది. ఈ పంటకు జ్యూటువలె విశేషంగా నీరు, అంత మంచి భూమి అక్కరలేదు.

పొగాకు

పొగాకు ౧౩ లక్షల ఎకరాల్లో పండుతోంది. మన దేశంలో రెండురకాల పొగాకు పండుతోంది. ఇందులో మూడువంతులు సిగరెట్టు పొగాకు; ఒక వంతు మామూలుచుట్టలు, హుక్కాకు, నశ్యం, నమిలే పొగాకు మొదలైన వాటికి పనికివస్తుంది. వస్త్రపరిశ్రమవలెనే ఇందులో కూడ ముడిపొగాకును ఎగుమతిచేసి, తయారైన సిగరెట్లను దిగుమతిచేసుకుంటున్నాం. యుద్ధానికిపూర్వం దాదాపు ౩ కోట్లపౌనుల పొగాకు ఎగుమతిచేసేవాళ్లం. ఇందుకు ప్రత్యామ్నాయంగా ౫౫ లక్షల పౌనుల సిగరెట్లు మనకు దిగుమతిఅయేవి. ఇప్పుడిప్పుడే అక్కడక్కడ సిగరెట్ల ఫ్యాక్టరీలు వెలిశాయి. మంచిరకం సిగరెట్లన్నీ మనదేశంలో పొగాకుతోనే తయారవు

తున్నాయి. ఈసిగరెట్లపొగాకుపంటకు గుంటూరు జిల్లా ప్రాముఖ్యం వహించింది. ప్రస్తుతం ఎకరానికి సగటున ౬౦౦ పౌనులు తయారైన ఆకు పండుతోంది. ఇప్పుడిప్పుడే దోహదంచేస్తున్న క్రొత్తజాతులను, ఆయాభూములకు సరిపోయే ఎరువులను వాడితే పంటను బాగా వృద్ధిచేయవచ్చును. పొగాకుపంటకు శత్రువు ముఖ్యం టొకరా (orabanche) అనే ఒక జాడ్యపుమొక్క వుంది. ఇది పొగాకుమొక్కలోని సారమంతా లాగివేసి పంటను నాశనంచేయడమేగాక భూమిని మరేపంటకూ పనికిరాకుండా చేస్తుంది. ఈజాడ్యపుమొక్కను నాశనంచేయడానికి తీవ్రమయిన పరిశోధన జరుగుతోంది. ఫలితాలు ఆశాకరంగా ఉన్నాయి. ఏటేటా వృద్ధిఅవుతున్న సిగరెట్టుపొగాకు పంటతోపాటు మన దేశీయులు సిగరెట్లఫ్యాక్టరీలను గూడా స్థాపించాలి. అప్పుడే ఈపంట సదపాయణాలు ఫలించిందని చెప్పవచ్చును.

నూనెగింజలు

ఇక, నూనెగింజలు: పాతికముప్ఫయిసంవత్సరాలనుంచి నూనెగింజలపంట ఎదుగుపొదుగు లేకుండా ఉంది. సుమారు పదిహేనురకాల గింజల్లోనుంచి నూనె తీస్తాము. వీనిలో వేరుశనగ, నువ్వులు, ఆముదాలు, సీమఅవిశె ఈజాతుల గింజలు ముఖ్యమైనవి. దాదాపు రెండుకోట్ల ఎకరాల్లో నూనెగింజలు పండిస్తున్నాము. ౮౦ లక్షల టన్నులు పండుతున్నాయి. ౮౫ కోట్ల రూపాయలు ధరకట్టారు. ఇందులో ౭ కోట్ల రూపాయల గింజలను ఎగుమతి చేస్తున్నాం. ప్రపంచంలో అన్ని దేశాలలోనుంచి వచ్చే ఎగుమతుల్లో నాల్గవవంతు మనది. ఈ పంటలో గూడ ముడినూనెగింజలను ఎగుమతి చేయడమేగాని, తయారయిన నూనెగింజలను ఎగుమతిచేయడానికి మనం నోచుకోలేదు. ఇంతపంటకూ మనం సుమారు ౩౦ లక్షల రూపాయల నూనెను ఎగుమతిచేస్తాం. దీనికి కారణం మన దేశంలో నూనెగింజలనుంచి నూనెను తీసే మిల్లులు విస్తరించి లేకపోవడమే. నూనెగింజల మూలంగా మన పశువులకు, భూములకు పనికివచ్చే కొన్ని లక్షల టన్నుల నూనెగింజలపిండి విదేశాలకు పోవడమేకాక దేశంలో నూనెలతో వృద్ధికావలసిన పరిశ్రమలకు ఆస్కారం లేకుండాపోతోంది. సీమ అవిశెగింజలు వార్నిషులరంగులు తయారుచేయడానికి ప్రధానం. మనం సుమారు ఏటేటా ౫౧ కోట్ల రూపాయల రంగులూ, వార్నిషులూ దిగుమతిచేసుకుంటున్నాం. ౩౪ లక్షల ఎకరాల్లో ౪ లక్షల టన్నుల సీమఅవిశెగింజలను పండిస్తున్నాం. ఇందులో ౭౦ వేల టన్నులదాకా ఎగుమతిచేస్తున్నాము. మనం ఎగుమతిచేసే సీమఅవిశెనూనె చాలా తక్కువ. ౨౫ లక్షల రూపాయల ఖరీదుకూడా ఉండదు. సీమఅవిశెగింజలలో చాలారకాలున్నాయి. గోధుమరంగు, పసుపుపచ్చరంగు, కాఫీగింజరంగు ఉన్నాయి. వీనిలో పసుపుపచ్చరంగుగింజలలోనుంచి వచ్చేనూనె ప్రశస్తం. ఈ నూనె రంగు తక్కువగా ఉండి త్వరగా ఆరిపోతుంది. ఈ పంటను మధ్యరాష్ట్రాలలోను, సంయుక్తరాష్ట్రాలు, పంజాబులలోను పండించడానికి చాలా అవకాశం ఉంది. ప్రస్తుతం ఎకరానికి అయిదువందల పౌనులు వస్తున్నాయి. వ్యవసాయశాఖవారు దోహదం చేసిన ఉత్తమజాతుల సీమఅవిశెగింజలను పండించిన ఈ పంటకు భవిష్యత్తు ఉంది. వార్నిషురంగుపరిశ్రమ ఈ పంటపై ఆధారపడి ఉంది. వేరుశనగకూడా చాలా ముఖ్యమైన పంట. విదేశములనుండి వనస్పతినెయ్యి దిగుమతి ఆగిపోయిన తర్వాత దేశంలో వనస్పతినెయ్యిని తయారుచెయ్యడానికి వేరుశనగనూనెను విశేషంగా వాడుతున్నారు. సుమారు ౫౭ లక్షల ఎకరాల్లో ౧౯ లక్షల టన్నుల వేరుశెనగను పండిస్తున్నాము. సగానికిపైగా మన దేశంలోనే ఖర్చు అవుతుంది. నూనె రూపంగాగాని, గింజల రూపంగాగాని ౮ లక్షల టన్నులు ఎగుమతిచేస్తాం. ఈ ౮ లక్షలలో ౫ లక్షలు గింజలుగాను, ౩ లక్షలు నూనెగాను ఎగుమతి చేస్తున్నాం. ఈ మధ్య ఖనిజతైలాలు తగ్గిపోయినతర్వాత మద్రాసుప్రభుత్వం

వారు వేరుశెనగనూనెతో యంత్రాలు నడపడానికి ప్రయోగించి చూచారు. ఈ పరిశోధనఫలితాలు అంత ఆశాకరంగా లేవు. అయినా నాల్గయిదుకోట్ల రూపాయల వనస్పతినెయ్యిదిగుమతిని వేరుశెనగనూనె అరికట్టగలదు. అన్నిపంటలవలెనే ఈపంటలోగూడ మనకు ఎకరానికి వచ్చే ఫలితం చాలా తక్కువ. మనకు ఎకరానికి సుమారు ౭౦౦ పౌనులు పండుతోంది. చైనా, అర్జెంటైనా, స్పెయినులలో ఇంచుమించుగా దీనికి రెండురెట్లు పండుతోంది. ఈపంటకు అంతగా ఎరువులు అక్కరలేదు. సరియైన అదనులో వ్యవసాయశాఖవారి ఉత్తమజాతులను పండిస్తే పంట చాలామట్టుకు వృద్ధికావచ్చును. యుద్ధానంతరం రాబోయే అంతర్జాతీయ రాజకీయపరివర్తనలలో ఇప్పుడున్న పారిశ్రామికపంటలు తారుమారుకావచ్చు. మన వేరుశెనగనూనెఎగుమతి సగపాలు పంచుకొనే జర్మనీ యుద్ధానికి రెండుమూడుసంవత్సరాలకు పూర్వం సోయాచిక్కుడుగింజలనూనెకు పరుగెత్తి మన నూనె దిగుమతి ఆపుచేసింది. వెంటనే వేరుశెనగల ధర పడిపోవడం, రైతుల గోల ప్రారంభమయింది. ప్రస్తుతం మన ప్రత్తిపంటకుకూడా ఆముప్పు రావచ్చును. జపాను పతనంతో మన తక్కువపింజగల ప్రత్తికి విడుదల ఉండదు. ఇప్పటినుంచి మనం యిల్లుసవరించుకోవడం మంచిది.

క్రొత్తపంటల అవకాశాలు

బొప్పాయిమొక్కకు రోజులు బాగుపడవచ్చును. దీనిలోనుంచి పెపెయిను అనే జీర్ణకారకమయిన మందును పళ్లరసంలోనుంచి తీస్తారు. ప్రస్తుతం సిలోను వారు సుమారు ౪౦ వేల పౌనులదాకా ఎగుమతి చేస్తున్నారు. దీనికి పెద్ద యంత్రసామగ్రి అక్కరలేదు. బొప్పాయిమొక్క చాలా త్వరగా పెరుగుతుంది. పెద్దపెద్ద తోటలు వేసి ఈపరిశ్రమను లేవదీయడానికి చాలా అవకాశం ఉంది.

మలేరియాతో కృశించిపోయే మన దేశానికి క్వైనా చాలా అవసరం. మన దేశానికి కనీసం ౨౦ లక్షల పౌనుల క్వైనాఅయినా కావాలి. దేశంలో బాధపడే పదికోట్లమందికీ క్వైనా ఇవ్వాలంటే ౬ లక్షల పౌనులు కావాలి. మన దేశములో ౪౦ వేల పౌనుల క్వైనా తయారవుతుంది. మిగిలినదానికోసం జావాకు చెయ్యిజాపేవాళ్లం.

ప్రస్తుతం క్వైనామొక్కలు సాగుచెయ్యడానికి ౩౭ వేల ఎకరాలున్నాయి. బెంగాలు, ఒరిస్సా, మద్రాసురాష్ట్రాల్లోని మన్యప్రదేశాలు పనికివస్తాయి. ముఖ్యంగా విశాఖపట్నం, కోరాపుట్టు, గంజాం జిల్లా మన్యప్రదేశాల్లో మంచి అవకాశాలు ఉన్నాయి.

మనం ప్రస్తుతంఉన్న పంటలుగాక కొత్తవానికి దారితొక్కాలి. ఉన్న కొన్నిటినీ వృద్ధిచేసి ప్రపంచములో పోటీకి నిలబడగలిగిఉండాలి. దీనికి వ్యక్తి సంఘం, ప్రభుత్వం పూనుకోవాలి. ఆధునిక పారిశ్రామికయుగంలో తప్పటడుగులు వేస్తున్న భారతదేశానికి భవిష్యత్తు ఆశాజనకంగా ఉన్నప్పటికీ మార్గం మాత్రం కంటకకర్కశమని ఒప్పుకోవాలి. ఈమార్గాన్ని మనం ఇనుపజోళ్లతో తొక్కకపోతే పొంచుకున్న అవకాశాలకోసమూ, చరిత్రాత్మకమైన ఔన్నత్యంకోసమూ తరువాత చింతించాలి.*

*ఆలిండియా రేడియో-ఢిల్లీ వారి అనుమతితో.

ప్రకృతిశాస్త్రసిద్ధాంతములు

★

'విద్యార్థి'

౧. కార్య కారణ న్యాయము

మనిషి భూమిమీద అవతరించి ఉన్నంతకాలమూ ప్రకృతీపరివేష్టితుడై ఆ ప్రకృతి శక్తులవల్ల కొంత అపకారము, కొంత ఉపకారమూ పొందుతూ వచ్చాడు. ఎండలు కాసి, వానలు కురియగా భూసారం వల్ల పంటలు పండించి తన ప్రాణాలు నిలుపుకుంటూ, పశువులను మేపి పెంచాడు; నిప్పు చేశాడు, అన్నం వండుకున్నాడు; చలి కాచుకున్నాడు. వాయుశక్తిని, జలశక్తిని ఉపయోగించుకునే ఉపాయాలు అనేకం తెలుసుకున్నాడు. కాని తుపానులు వీచి, వరదలు ముంచుకొనివచ్చి చిందరవందర చేసినవి, చూస్తూ నష్టపడ్డాడు. వేసవిలో ఎండవేడికి తాళలేకను, శీతకాలంలో చలికి తట్టుకోలేకను అవస్థపడ్డాడు. నిప్పు అంటుకొని, తగలబెట్టి, మసిచేసి, బుగ్గికావడం చూచాడు. భూకంపాలు భూతలాన్ని అతలకుతలం చేయగాను, అగ్నిపర్వతాలు నిప్పుల ప్రవాహాలను కక్కగాను చూచాడు; వాటివలన నష్టపడ్డాడు.

మనిషి స్వతః ఆలోచించుకోగలడు, వివేచన చేయగలడు. ఇతర పశుజాతికీ, మనిషికీ ఉన్న భేద విశేషం ఇదే.

మనిషి ఆదిమస్థితినుంచి వికసిస్తూ కాలక్రమేణ కొంచెం కొంచెం నాగరికుడవుతూరాగా ప్రకృతి చేష్టలకు హేతువులు ఏవేవో చెప్పుకున్నాడు. ఆ చెప్పుకున్న హేతువులు నిజం కావు. అయినా ఏదో ఒక కారణం చెప్పుకోవలసిన అవసరం మనిషికి అప్పట్లోనే తోచింది కనుక ప్రకృతిలో ప్రధాన నియమం ఒకటి కలదనే సంగతి మసక మసకగా, లీలగా వానికి ఆ మొదటిరోజుల్లోనే తోచిఉంటుందని తేలుతున్నది. దాన్నే కారణ-క్రియా న్యాయము అంటున్నాము.

మనకు తెలిసినంతలో ప్రాకృత (ప్రకృతికి సంబంధించిన) హేతువు లేకనే ఏ కార్యమూ సంభవించదు. ఏ హేతువూ లేకుండా, ఏ శక్తివల్లనూ కాకుండా సంభవించేది ఇంకా మనకు తటస్థపడలేదు. ప్రకృతివ్యాపారాలు "ఏదో ఊరికే అలా" జరిగిపోవు. వరసగా ఒకదానివెంట ఒకటిగా కొన్ని సంగతిసందర్భాలు కలిగి జరుపుతున్నవి కనుకనే ఆ వ్యాపారాలు జరుగుతున్నవి. కార్యకారణన్యాయానికి ఇదే తాత్పర్యము.

౨. ప్రకృతి విజ్ఞానము-తొలిఊహాలు

ఏవోకొన్ని ఫలితార్థంగా కంటబడినపుడు అర్ధనాగరికస్థితిలో ఉన్న మనిషి అందు కేదో హేతువు ఉండవలెననుకోక తప్పిందికాదు. వానిచుట్టూ నిత్యం ఎన్నో జరిగేవి. కాని తెలియనితనంచేత వాటికి సరియైన ఆనుపూర్వి చెప్పుకోలేకపోయాడు. ఏవో దేవతారూపాలు తలపోసుకొని, వాటికి జనకత్వం ఆపాదించి తత్త్వం తెలిసిందనుకునేవాడు. ఇలా అనుకోటం కష్టం కాదు, చాలా సులువు. ఇందుకు ఎక్కువ యోచన చేయవక్కర్లేదు. కనుక యిలా వివరించుకున్న దండాన్వయం వానికి నచ్చేది. సామాన్యంగా దేవతలను, దయ్యాలను చూపెట్టుకుంటూ ఉండేవాడు. ప్రకృతిశక్తులను, ప్రాణుల జీవాలను ఏవో దేవతలు నియమిసున్న వనుకొని, వాటికి ప్రీతికర మనుకొనేవి చేస్తూ విశేషకాలం వెళ్లదీసేవాడు.

లోకంలో ఇప్పటికీ కొన్నిచోట్ల ఇలాటి నమ్మకాలు ఉంటూన్నవి. బర్మాలో కొన్నిచోట్ల నీటి ఊటలపక్కన వేదికలు కట్టి, ఆ నీరు చల్లగా, స్వచ్ఛంగా ఉండవలెనని కోరుకుంటూ జలదేవతను సుముఖం చేసుకుంటున్నామని సంతోషిస్తారు. నీటిజల ఇంకిపోయినా, లేక ఆ నీరు తాగి ఎవరైనా జబ్బు

పడినా జలదేవతకు ఏదో మనస్తాపం కలిగిఉంటుందని వారు నమ్ముతారు. దానికి పరిహారంగా బలి ఇవ్వవలెనంటారు. ఈ విధంగా మన పూర్వులు సామాన్యవిషయాలను అన్వయించుకునేవారు.

అయితే పిచ్చినమ్మకా లన్నది బర్మాలోనే కాదు. అమెరికావంటి అగ్రేసర నాగరిక దేశంలోకూడా విద్యావంతు లనేవారు ఎన్నెన్నో పిచ్చినమ్మకాలు పెట్టుకుంటారు. గుర్రపు నాడా దొరికితే అదృష్ట సూచక మని, అద్దం పగలగొడితే దురదృష్టం వ్రాసి పెట్టిఉందని అనుకుంటారు. కొయ్యమీద తట్టికొడితే హాని తొలిగిపోతుం దంటారు. ప్రకృతిశాస్త్రం అభ్యసిస్తూ ఇలాటి ఊహాలన్నీ మూర్ఖమనీ, నైసర్గికమైన కారణం లేకుండా క్రియలో ఏవీ వాటిల్లవనీ మనం గ్రహించుకోవాలి. ఒకానొకటి ఎందువలన సంభవించిందీ తెలియకపోయినా అది ప్రకృతిసహజమైన హేతుఫలమేనని విద్యావంతులమైన మనం సాకల్యంగాను, నిక్కచ్చిగాను రూఢిచేసుకోవలెను.

3. ప్రకృతి శక్తులు-మనిషి వశిత్వము

ఈ మన లోకాన్ని పాలిస్తున్న మహాశక్తులను గూర్చి కొంతైనా నేర్చుకోవలెను. మనచుట్టూ విరిసిఉన్న శక్తిస్వరూపాలను గురించి తెలుసుకోవలెను. మనిషి వాటిని ఎలా వాడుకున్నదీ—ఎలా నిప్పుచేసి, దీపాలు వెలిగించి, చలి కాచుకున్నదీ, భిచాణాతో ఒకచోటినుంచి మరొకచోటికి ఎలా కదిలిపోగలిగిందీ గ్రహించాలి. శక్తి ప్రతిఫలించే నానా స్వరూపాలను, సకలశక్తికీ నికేతనుడైన సూర్యునికిని ఎలాటి చెలికారం ఉన్నదో తెలుసుకోవలెను.

౪. ద్రవ్యము-శక్తి

ద్రవ్యమంటే సాధారణంగా కొంతమేర ఆక్రమించేదనీ, బరువుతూగేదనీ చెబుతారు. ద్రవ్యం మూడురూపాలలో కన్పిస్తున్నది. రాయివంటి ఘన (గట్టి)రూపాలు; నీళ్ళవంటి ద్రవరూపాలు; గాలివంటి వాయురూపాలు. లోకంలోని వస్తుసముదాయానికి ఏదన్నా వాటిల్లి వస్తువుల పరస్పరస్థాయిలో మార్పు కలిగినా, లేక వాటి స్వరూపంలో మార్పువచ్చినా అందుకు హేతువు శక్తిప్రచోదన మనేది నిశ్చయము.

ద్రవ్యము, శక్తి ఒక్కటేనని ఇటీవలి బయల్పాటులవల్ల తేలుతున్నది. ద్రవ్యము శక్తిస్వరూపం పొందిన సందర్భా లున్నవి. శక్తి ద్రవ్యమూ కావచ్చును. పొయ్యిమీద నీళ్లు పొంగే క్షణంలో మంచుగా పేరుకుపోయి గడ్డకట్టేప్పటికన్న కొంచెం ఎక్కువ బరువు తూగుతున్నవి. అంటే మామూలు నీళ్లు పొంగులు వచ్చేవరకు కాగటానికైన శక్తి, ద్రవ్యమైనట్లున్నది. నక్షత్రాలలో ద్రవ్యవస్తువు తరుగుతూ ఉండవచ్చుననీ, తరుగుతూఉండగా అది శక్తిగా మారి సెగరూపం తాల్చుతుందనీ తలుస్తున్నారు. కోటానుకోట్ల సంవత్సరాలనుంచీ ప్రాణాధారంగా ఉన్న సూర్యశక్తికిన్నీ ఇదే మూలం కావచ్చును.

శక్తి అంటే పనిచేయగల సత్తా. పని అంటే మనిషివల్ల నయ్యేదే కాదు. ప్రకృతిశక్తుల కార్యఫలితాలూ పనులే. ద్రవ్యంవినా శక్తిని గూర్చి తలంచుకోటం కుదరదు. ద్రవ్యము, శక్తి ఎంతో ఒద్దికగా ఉండి పూర్తిగా ఒకదానిపై ఒకటి పలుకుబడి చూపుతుంటూ ఉంటవి.

గాలి, నీరు కదులుతూఉండే స్థితిలో కొంత పని జరుగుతుంది. కదలిక అనేది వస్తువువంటిది కాదు. అది శక్తిస్వరూపము. ఎత్తునుంచి కిందకు పడే నీటి దెబ్బకు విద్యుత్తు పుడుతున్నది. వెలుతురు, వేడి, విద్యుత్తు—ఇవి ద్రవ్యములు కావు; శక్తి స్వరూపాలు. బజారు పోయి డబ్బాడెడు పెట్రోలు కొన్నట్లుగా కీపాడెడు వెలుతురుగాని, వేడిగాని, కదలికనుగాని, మెరుపునుగాని కొనేవీలులేదు. ఈ శక్తిస్వరూపాలను గురించి ఇంతవరకు ఎవరూ నికరంగా తేల్చలేదు. వీటినిగురించి ఏవో సిద్ధాంతాలు లేకపోలేదు. కాని వాటి కార్యం చూస్తున్నాము కనుక అవి ఉన్నవనేది తెలుసుకుంటున్నాము. నీరు కాగబెడితే అదొక గాలిగా మారిపోతుంది. విద్యుత్తువల్ల నీళ్లలో మార్పు కలుగుతుంది. హైడ్రోజన్, ఆక్సిజన్ అనే పదార్థాలు లీనమై నీరు ద్రవిస్తున్నది. కాని విద్యుత్తు సోకగానే రెండూ విడిపోతవి. వెలుగువల్ల అనేక పదార్థాలలో మార్పులు కలుగుతున్నవి. లోకంలోని వస్తువుల్లో నానాశక్తి స్వరూపాలవల్లను మార్పులు కలుగునని ఇదేవిధంగా వందలకొద్దీ ఉదాహరణలు చూపవచ్చును.

౫. ప్రాణుల శక్తి

ఆదికాలంనుంచి మనుష్యుడు పశువులను పూన్చి వాటివల్ల పనులుచేసుకుంటూ వచ్చా డనవచ్చును. తాను చేయవలసిన పనికి పశువుల బలాన్ని ఆధారం చేసుకునేవాడు. కుక్క, తోడేలు ఒకే కుటుంబానికి చెందిన వంటారు కాని మొదట్లో కుక్క మచ్చిక అయింది. ఆర్కిటిక్, అంటార్కిటిక్ శైత్యప్రాంతాలలో అన్వేషణకు పోయినవారికి కుక్కలెంతో సాయపడినవి. తిండి లేకుండా వరసాగ్గా పదిరోజుల పాటు బాగా భారమైన బండీని మంచులో లాగగల బలం వాటికి ఉంటుంది. గుర్రాలు, ఎద్దులు, గాడిదలు, గొర్లు, ఏనుగులు, ఒంటెలు మొదలైన జంతువులను మనిషి ఇంతకాలంనుంచి మచ్చికచేసి పనులుచేయించుకుంటూ వచ్చాడు.

మొక్కలకు కూడా అపారమైన శక్తి ఉంది. మొక్కల వేళ్లు నేలలోకి పాకిపోయి చాలా వరకు నేలను పడలిస్తున్నవి. పెద్ద బండరాయిసందులోకూ చెట్టువేరు వచ్చి చీలలాగా బొరియలోకి తన్నుకున్నపుడు రెండుగా బద్దలైపోవటం చూస్తున్నాము.

౬. అచేతనాల శక్తి

అయినా ప్రాణులవల్లనేనా పని జరిగింది? ఏదైనా జలపాతం చూస్తే తెలుస్తుంది; సముద్రమంతటి నీరు ఎంతో ఎత్తున పై అంచునుంచి గర్జిస్తూ కిందికిదూకి పడి అట్టడుగున చీకురాళ్లను కొట్టసంచూస్తే దిగ్భ్రమ చెందుతాము. ఆ భీకరధ్వనికి చెవులు గింగురుమంటవి. అంతటి నీటివల్ల పుట్టుకువచ్చే మహాశక్తిని తలుచుకుంటూ వెనకతట్టున నిశ్చేష్టరపోయి నిలబడిపోతాము. అయితే ఇంత శక్తిగల జలపాతంకూడా ప్రకృతం కొంతవరకే ఉపయోగపడుతున్నది.

కనుక శక్తి ప్రాణుల సొత్తే కాదనటానికి యీ ఒక్క దృష్టాంతం చాలును. అచేతనపదార్థాలకు శక్తి ఉందనటానికి ఎన్నైనా ఉదాహరణలు చూపవచ్చును. అగ్నిపర్వతంలోని కరిగిన రాయి, విసవిస పోయే జలాంతర్గామి, ఎగిరికూలుకుపోయే ఫిరంగిగుండు, మోటరులోని పెట్రోలు ఇవన్నీ శక్తివంతాలే.

౭. చలనశక్తి

క్రికెట్ ఆటలో బంతిని విసిరివేసే ఆటగాడు బంతికి కొంత త్రాణ కల్పిస్తున్నాడు. అది ఎగురుకుంటూపోయి ఎదటి మూడుకొయ్యలకు ఊతంగా తగిలి వాటిని పడగొట్టుతున్నది. అలా కాక బంతి దారిలోనే పడిపోయి కొయ్యలు పాటున నిలిచిఉంటే స్వతః బలంలేదు. కదలికవల్లనే చేష్ట కవసరమైన శక్తి వస్తున్నది.

ఆకాశంలో వీస్తూఉండే గాలికి మరలను ఆడించగల శక్తి ఉన్నది; పెద్ద పెద్ద ఓడలను సముద్రాలమీద తేల్చి నడుపుతూ ప్రపంచంచుట్టూతా తీసికొనిపోగల శక్తి ఉన్నది. ఒక్కొక్కప్పుడు దీని బలం మితిమీరిపోయి మంచిబదులు చెరుపుకలుగుతుంది. కొన్నిచోట్ల పెద్ద గాడ్పులతో తుపానులు వస్తూఉంటవి. ౧౯౦౬ లో అట్టి తుపానువల్ల హాంకాంగు ఎంతో నష్టపడింది. ౫ వేలమంది చనిపోయారు. ౬౦౦ లక్షల రూపాయల ఖరీదైన ఆస్తి నాశనమైనది. ౧౯౨౬ లో అలాగే ఫ్లారిడా తుపానువల్ల చాలా నష్టపడింది. పడమటి దిక్కునుంచి ఏదో తుపానులురావటం, ఆస్తి, జననాశమవటం అమెరికాకైపున 'తద్దిన' వ్యవహారంగా ఉన్నది. పెద్ద సుడిగాడ్లు వీచి ఆస్తిపాస్తులు ధ్వంసం కావటం సామాన్య విషయం.

మోటరు, మంచుబండి, టెన్నిస్ బంతి, ఎంజిన్‌లోని ఇద్దీ—వీటి కన్నిటికీ బలం ఉన్నది కాని ఆ బలం కదలికవల్లనే ప్రయోగానికి వస్తున్నది. దీన్నే చలనశక్తి అంటాము. ఈ భూగోళం మహాకాశంలో తిరుగుతూ ఉన్నపుడు చలనశక్తి బ్రహ్మాండంగా సంక్రమిస్తున్నది.

౮. కుంభితశక్తి

పలకలోకి గుచ్చుకుపోయేటంత ఊతంతో పైకెత్తిన సుత్తి మేకుతలమీద కొట్టుతున్నది. ముక్కలు ముక్కలు చేసేటంత ఊతంతో పెద్దగుండు రాతిబండలమీద పడుతున్నది. గడియారపు తీగచుట్టను బిగుతుగా తిప్పగా అది వదులవుతుంది, చక్రాలను తిప్పుతుంది. స్థాయినిబట్టి కుంభించిఉండే శక్తికి ఇవి దృష్టాంతాలు. ఇలాటి పదార్థాలన్నీ ఆ శక్తికి విడుపు వచ్చినపుడే పని సాధించగలవు.

౯. శక్తిస్వరూపాలు

శక్తిస్వరూపాలలో వేడి ఒకటి. వేడివల్ల పని జరుగుతుందని అందరికీ తెలుసును. వేడివల్ల నీరు ఆవిరిగా విస్తరిస్తుంది. అందువల్లనే థర్మామీటర్ (తాపమానిక)లోని పాదరసం పైకి లేస్తుంది. నిప్పు దాని వల్లనే పుడుతున్నది.

వెలుగు మరొక స్వరూపము. దీని శక్తివల్ల చాలా పనులు అవుతున్నవి. వాటిలో ఆహారోత్పత్తి ఒకటి. మొక్కల్లో శేవళమైన కణా లుంటవి. వెలుతురుశక్తివల్ల వికసించే లక్షణం వాటి కున్నది. ఇవే సుసూక్ష్మమైన పసుపుఇసుములు. వీటివల్ల పచ్చిపదార్థాలు, బొగ్గుపులుసు, నీరు మొదలైనవన్నీ కలిసి లోకానికి ప్రాణాధారకమైన అన్నపదార్థం పుడుతున్నది. ఫొటోగ్రాఫులుకూడా వెలుతురువల్లనే సిద్ధిస్తున్నవి. వెలుగువల్లనే రసాయనక్షారాలు మారిపోయి ప్లేట్ మీద నెగటివ్ సరిగ్గా దిగుతున్నది.

విద్యుచ్ఛక్తి లేకుండా లోకం ఎలా ఉంటుందో ఊహించుకోటం కష్టం. సామాన్యోపకార్యాలు, వినోదాలు ఎన్నో అందువల్ల కలుగుతున్నవి. అన్ని పనుల్లోకి విద్యుచ్ఛక్తి చేసే పనికి విస్తుపోతాము. దీని వల్లనే ఖండఖండాంతరాలకు ఇట్టే కబుర్లు పోయి చేరుతున్నవి. జలపాతాలు పుట్టించే విద్యుచ్ఛక్తివలన దూరదూరపు నగరాల్లో యంత్రశాలలు, శకటాలు నడుస్తున్నవి.

ఫిరంగినుంచి విసిరికొట్టే గుండుయొక్క విధ్వంసక శక్తి దాని గతి-శక్తివల్లనే కాక గుండులో కుంభించుకొని ఉన్న రాసాయనిక శక్తివల్లకూడా కలుగుతున్నది. గుండు బద్దలుకాగానే అందులోని వస్తువులు వాయురూపమై అసలు గుండుకన్న విస్తారం మేర వ్యాపిస్తున్నవి. అంతమేరా ధ్వంసంచేస్తున్నవి. ఇది రాసాయనికశక్తికి దృష్టాంతము.

మైదాపిండి మొదలైనవాటిని కలిపినందున వండుటనే అప్పచ్చులు ఉబ్బుతున్నవి.

నిప్పు ఆర్పివేసే సాధనంనుంచి వాయు ప్రవాహం నిప్పుమీదికి విసురుకుపోయి నిప్పు ఆరిపోతున్నది.

ద్రావకాలు బట్టలను, కొయ్యను, శరీరాన్ని కూడా తినివేస్తవి.

౧౦. శక్తిస్వరూపం మారిపోవచ్చును

శక్తిస్వరూపం మారిపోయే సందర్భాలుగాని, మార్చుకునే సందర్భాలుగాని టూకీగా ఒకటి రెండు ఆలోచిద్దాము. విద్యుచ్ఛక్తి పుట్టించడానికి జలశక్తి వలన డైనమోలను ఆడించవచ్చును. బొగ్గు కాల్చి ఆ వేడిలోనూ డైనమోలు ఆడించి విద్యుచ్ఛక్తి పుట్టించవచ్చును. మొదటి పద్ధతిని జలపాతపుఝరినిబట్టి విద్యుచ్ఛక్తి పుడుతున్నది. రెండవ పద్ధతిని మండే బొగ్గుల వేడినిబట్టి పుడుతున్నది. ఈ విద్యుచ్ఛక్తిని తిరిగి వేడిగా మార్చవచ్చును; గమనశక్తిగా మార్చవచ్చును; విద్యుద్దీపపుబుడ్డి వల్ల వెలుతురుగా మార్చవచ్చును.

౧౧. శక్తి అవినాశి

ద్రవ్యాన్ని మార్చినట్లే శక్తినికూడా రూపాంతరం పొందించి మార్చవచ్చును. ద్రవ్యం శూన్యంనుంచి పుట్టుకరానట్లే శక్తిని శూన్యంనుంచి రావటంలేదు. నీరు ఊరికంగా ప్రవహించక పోయినా, పవర్ స్టేషన్‌లో నిప్పులు ఆరిపోయినా విద్యుచ్ఛక్తి పుట్టదు. అంతేకాక విద్యుచ్ఛక్తి పరిమాణం ఆ జలపాతపు శక్తినిబట్టి, లేదా బొగ్గులశక్తిని బట్టి ఉంటుంది.

శక్తిని వృథాచేయవచ్చును, చెదరగొట్టవచ్చును గాని నాశం చేయలేము. శక్తి ద్రవ్యంలాగానే అవినాశి. పనిచేసే ఆవిరియంత్రపు గతి-శక్తికీ, యంత్రం తిరగటానికి వేసే బొగ్గుశక్తికీ తేడా ఉండవచ్చును. బొగ్గుశక్తిలో అయిదోవంతే గతి-శక్తిగా తేలవచ్చును. కాని ఆ మిగిలిన నాలుగు వంతులూ నాశమైపోయిందనుకోరాదు-ఆ శక్తి నాశనం కాదు. యంత్రగతిలోకి వచ్చి చేరబదులు చుట్టూతా ఉన్న వస్తువులను వెచ్చచేస్తున్నది. అలాగే విద్యుద్దీపపు బుడ్డినుంచి వచ్చే వెలుతురు ఆ వెలుగుకోసమై కాల్చే బొగ్గుశక్తిలో నాలుగు వంతులు తరిగిఉండవచ్చును. మిగిలిన శక్తి చాలావరకు వేడిగా మారుతుంది. శక్తిని సృష్టించనులేము, నాశంచేయనులేము. కాని ఒక రూపంలోనుంచి మరొక రూపం లోకి మార్చగలము. అంటే శక్తి అక్షయంగా ఉంటుం

దనవచ్చును. ద్రవ్యము, శక్తి పర్యాయంగా చెప్పుకో గలిగితే ద్రవ్యం శక్తిస్వరూప మనుకోవచ్చును.

శక్తికి సర్వసామాన్యమైన మూలస్థానాలు రెండు చెప్పారు. జలపాతాలు ఒకటి. రెండవది బొగ్గు. దేహబలానికి అన్న మవసరమని ఇదివరకే తెలిపాము. బొగ్గు అనగానే నిప్పు స్ఫురిస్తుంది. నూనె అంటే దీపం స్ఫురిస్తుంది. పెట్రోల్ అంటే మోటరు, విమానము స్ఫురణకువస్తవి. అన్నం అనగానే అన్నం వల్లనే ప్రాణధారణ అయి జీవించి వ్యవహరించే శక్తి కలుగుతున్నదని స్మరించవలెను.

దీర్ఘకాలం ప్రయోగపరిశీలనలు చేస్తేగాని భూమిమీదను, భూమిలోపలను శక్తి గర్భితంగా ఉన్న సంగతి తెలియలేదు. ఇంకా ప్రయోగపరీక్షణములు జరుగుతూనే ఉన్నవి. మొదట్లో యీ పరిజ్ఞానం యాదాలాభంగా కలిగి ఉంటుంది. బొగ్గును గురించి అసలు ఏమీ తెలియనే తెలియకముందు అరణ్యవాసి ఒక దేవ డేనా నల్లటి కొండరాయి చూడటం సంభవించి, దాన్ని కాల్చితే మండుతుందని తెలుసుకొని ఉండ వచ్చును. అలాగే అన్నపదార్థాలు శక్తిదాతలన్న అర్థం తెలియకముందు కొంత పరిశీలనము, ప్రయోగము జరిగి ఉండాలి.

౧౨. ప్రకృతిశక్తి భాండార రక్షణము

భూలోకంలోని శక్తి పరిమితపరిమాణంలో ఉన్నది. ప్రాణుల జీవశక్తికి అన్నం పరమాధారమని గ్రహించాం. పంటలుపండే సారవత్తైన భూములు నిజంగా మాన్యాలు. వాటిని వృథా పోనివ్వరాదు. వేడికి పెద్ద ఆధారాలు బొగ్గు, కలప, నూనె. గత శతాబ్దంలో యీ పదార్థాలు తరిగిపోయినంతగా ప్రకృతి ఆలోటును భర్తీచేయలేక పోయింది. జలపాతశక్తి ప్రమాణం నీటి మొత్తాన్నిబట్టి, పడే ఎత్తును బట్టి ఉంటుంది. జలాధారమైన మూలస్థానంలోని అడవులను నరికివేసి వనరు తీసివేస్తే ఆ గొప్ప ఆధారాన్ని కొరగాకుండా చేసివేసినట్లవుతుంది. జనాభావర్ధిల్లిన కొద్దీ ప్రకృతిశక్తులు లోకనిర్వాహానికి మరింత మరింత ఖర్చు పడిపోతున్నవి కనుక ప్రకృతియొక్క సాధన సామగ్రులను రక్షించుకునే నిమిత్తం ఆయా రాజ్యాలు కట్టుదిట్టం చేయవలెను.

చైనాలో అడవులను, తద్రీత్యా నీటివనరులను రక్షించుకోవలసిన అవసరం గ్రహించక పోయినందున ఎన్నో మండలాల్లో పేదరికమూ, కష్టాలూదాపరించినవి.

౧౩. సర్వశక్తికీ ఆదిమూలం సూర్యుడు

శక్తి శూన్యంనుంచి పుట్టుకోరాదన్నమాట ఇదివరకే చెప్పాము. అయితే జలపాతం, బొగ్గు, కొయ్య, నిప్పు మొదలైనవాటి శక్తికి మరేదో ఆధారంగా ఉండవలెను. జలపాతశక్తి దాని స్థాయినిబట్టి కలుగుతున్నది. కనుక అది అంత ఎత్తున ఎలా ప్రవహించినదీ తెలుసుకో గలిగితే దాని శక్తిమూలం తెలుస్తుంది. సూర్యుడు భూతలాన్నుంచి నీటిని కన్పించని ఆవిరిగా ఎత్తుకుపోతున్నాడు. అది కుంచుకొని ద్రవరూపంగానో, ఘనరూపంగానో భూమికి అవతరించి వస్తున్నది. అందులో తిరిగి చాలాభాగం జలప్రవాహాలను చేరుకొని వాటినిరత ప్రవాహవేగానికి తోడ్పడుతున్నది.

మొక్కల పెంపకానికి సూర్యకాంతి అవసరం. అన్నము, ఇంధనము యావత్తూ ఎలాగో అలాగా మొక్కలనుంచి వస్తున్నవి కనుక సూర్యుని ప్రాధాన్యం వెంటనే తెలుస్తుంది. నిజానికి ఉద్భిజ్జశక్తిని 'స్తంభిత సూర్యకాంతి' అంటే అది సత్యమే.

— 'సైన్స్ ఆఫ్ ఎవిరీడే లైఫ్'నుంచి.

వేవెల్ - క్రిప్సు కూర్పు

భారత వర్తమాన భవిష్యత్తులు

= శ్రీ వేలూరి సదానందం =

౧౯౪౫ జూన్ ౧౪ రాత్రి ౭-౪౫కు వైస్రాయి లార్డ్ వేవెల్ రాజకీయప్రస్తావన చేశాడు. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంవారు పరాధీన భారతదేశానికి అనేక ప్రస్తావనలు చేశారు. బ్రిటిష్‌రాణి విక్టోరియా ప్రకటన నాటి నుంచి ఎప్పుడెప్పుడు ఎలాటి ప్రస్తావనలు చేస్తూవచ్చినది, ఎందుకు చేసినది, ఏ హేతువుచేత భారతప్రజలను ప్రసన్నులను చేసుకోలేకపోయినదీ విచారించటం బ్రిటిష్‌వారి రాజ్యతంత్రపరిజ్ఞానానికి ఉపకరిస్తుంది కాని అది విషయాంతరం.

వేవెల్ ప్రస్తావనమంచిచెడ్డలను విచారించే ముందు అసలుప్రస్తావన ఏమిటో తెలుసుకుందాం.

౧. ఇప్పటి రాజకీయపరిస్థితిని సుకరం చెయ్యదలచీ, పూర్ణస్వపరిపాలనాధ్యేయం కేసి భారతదేశాన్ని ముందుకునడిపెంచిన్నీ బ్రిటిష్‌ప్రభుత్వంవారు యీ సూచనలను భారతరాజకీయనాయకులకు నివేదించమని వైస్రాయిని నిర్దేశించారు.

౨. ఈప్రయత్నం రాజ్యాంగపరిష్కారం సాధించనెంచేది కాదు, విధించేదీ కాదు. పెద్ద అంతరాయంగా ఉన్న మతప్రశ్నను భారతపార్టీలనాయకులే కూడబలుకుకొని పరిష్కరించుకొంటారని బ్రిటిష్‌ప్రభుత్వంవారు ఆశించారు. కాని ఆ ఆశ సిద్ధించలేదు.

౩. అన్నిపక్షాల ప్రముఖులున్న గొప్ప పూనిక చూపటానికి ఇంతలో భారతదేశానికి గొప్ప అవకాశా లున్నవి. కనుక రాజకీయసంస్థలకు ఎక్కువ ప్రాతినిధ్యం వహించగలిగేలాగున కొత్త కార్యనిర్వాహకవర్గమును ఏర్పాటుచేసేనిమిత్తము వైస్రాయితో సమాలోచించగలందులకు కేంద్ర, రాష్ట్రీయరాజకీయాలకు చెందిన భారతనాయకులను ఆహ్వానించడమగును.

౪. ఈ తలపెట్టిన కొత్త కార్యవర్గంలో ముఖ్యమతములాలకు ప్రాతినిధ్య ముండును. అందలి సవర్ణ హిందువులూ, ముస్లీములూ సరిసమానముగ నుందురు. సదరు కార్యవర్గం ఏర్పడితే అది ఇప్పటి రాజ్యాంగం ప్రకారమే పనిచేస్తుంది. కాని యుద్ధసభ్యుడుగా ఉండే సేనాపతిని, వైస్రాయిని మినహాయిస్తే ఆ కార్యవర్గం పూర్తిగా భారతీయులమయమై ఉంటుంది. ఇంతవరకు వైస్రాయి పాలిస్తున్న విదేశీవ్యవహారశాఖ బ్రిటిషిండియా ప్రమేయం ఉన్నంతవరకు భారతీయ సభ్యునిపరం చేయడమగును.

౫. ఇంతేకాక గ్రేట్‌బ్రిటన్‌కు భారతదేశంలో ఉన్న వాణిజ్యాది ప్రమేయములను చూచేనిమిత్తం డొమినియన్లలోలాగా బ్రిటిష్‌ప్రభుత్వంవారు భారతదేశంలో బ్రిటిష్ హైకమీషనరును నియమిస్తారు

౬. ఆర్థికశాఖ, స్వదేశశాఖ మొదటిసారిగా భారతీయుల పరమగును.

౭. గవర్నర్ జనరల్ రాజకీయనాయకులతో ఆలోచించి కార్యవర్గ సభ్యులను ఎన్నుకుంటాడు: అయితే వారల నియామకం బ్రిటిష్‌రాజుముద్ర పొందవలసి ఉంటుంది.

౮. ఈ కార్యవర్గం ఇప్పటి రాజ్యాంగపు అవరణలోనే పనిచేసికొనవలసిఉంటుంది. గవర్నర్ జనరల్‌కు రాజ్యాంగపూర్వకంగా దత్తమైన శాసనాధికారం ప్రయోగించనని ఒప్పుదల అనే ప్రశ్నే లేదు. కాని అది అసమంజసంగా ప్రయోగంకాదు.

౯. ఈ నడమంత్ర ప్రభుత్వపు ఏర్పాటు రాజ్యాంగపరిష్కారమైనలాయితీని ఏ విధంగాను నిబంధించదనేది స్పష్టము.

౧౦. ఈ కొత్తకార్యవర్గం మూడుపనులు చేయవలసిఉంటుంది. (i) జపాన్ పూరాగా ఓడిపోయేవరకు అత్యంతపాటవంతో యుద్ధం చేయవలెను. (ii) కొత్త రాజ్యాంగవిషయమై ఏకీభవించి అమలు పరచగలిగేవరకున్నూ, యుద్ధానంతరవికాసానికి సంబంధించిన కార్యబాహుళ్యం చూపెట్టుకొని, బ్రిటిషిండియా పరిపాలనను నిర్వహించవలెను. (iii) ప్రభుత్వసభ్యులు సంభవమనుకున్నప్పుడు పైన తెల్పిన రాజ్యాంగవిషయికమైన ఏకీభావం కుదుర్చుకోగల ఉపాయాలను ఆలోచించుకోవలెను. ఇది చాలా ముఖ్యము. వైస్రాయిగాని, బ్రిటిష్‌ప్రభుత్వంగాని పరిష్కారం కుదరదని హతాశులు కాలేదు. ఇప్పటి సూచనలు దీర్ఘపర్యంతపరిష్కారాన్ని సుకరంచేయడానికే ఉద్దేశించడమైనది.

౧౧. అలాటి కార్యవర్గాన్ని ఏర్పరచే చక్కని ఉపాయం వైస్రాయి ఆలోచించారు. ఢిల్లీలోకన్న చల్లగా ఉంటుందని సిమ్లాలో జూన్ ౨౫ న యీదిగువ పేర్కొన్న వారిని సమావేశపరచడమగును.

(అ) రాష్ట్రప్రభుత్వాల ప్రకృత ప్రధాన మంత్రులు. వీరు ౪ గురు—సరిహద్దురాష్ట్రం: (కాంగ్రెసు) డాక్టర్ ఖాన్‌సాహెబ్; పంజాబ్: (యూనియనిస్టు) ఖిజర్ హయాత్‌ఖాన్ టివానా; అస్సాం: (ముస్లింలీగ్) మహమ్మద్‌సాదుల్లా; సింధు: (ప్రస్తుతం లీగు) గులాం హుసేన్ హిదాయతుల్లా.

(ఆ) సెక్షన్ ౯౩ పరిపాలనవేళకు పూర్వం ప్రధానమంత్రులుగా ఉండినవారు. వీరు ౭ గురు—మద్రాస్: సి. రాజగోపాలాచారి (కాంగ్రెసు); మధ్యరాష్ట్రం: రవిశంకరశుక్ల (కాంగ్రెసు); బొంబయి: బి. జి. ఖేర్ (కాంగ్రెసు); సంయుక్త రాష్ట్రం: జి. బి. పంత్ (కాంగ్రెసు); బీహార్: శ్రీ కృష్ణసింహా (కాంగ్రెసు); ఒరిస్సా: పర్లాకిమిడి మహారాజా; బెంగాల్: నాజీముద్దీన్ (ముస్లింలీగు).

(ఇ) సెంట్రల్ ఎసెంబ్లీలోను, స్టేట్ కౌన్సిల్ లోను ఉన్న కాంగ్రెస్‌పార్టీల నాయకులు (భూలాభాయి దేశాయి, రాజాబహదూర్ గోవిందశివలాల్ మోతీలాల్); స్టేట్ కౌన్సిల్ ముస్లింలీగ్ పార్టీ నాయకుడు (హుస్సేన్ ఇమాం). ఎసెంబ్లీ ముస్లింలీగ్‌పార్టీ నాయకుడు (నవాబ్జాదాలియాఖతలీఖాన్); నేషనలిస్టు పార్టీ నాయకుడు (పి. యన్. శెనర్జీ); యూరపియన్ గ్రూప్ నాయకుడు (హెన్రీ రిచర్డ్‌సన్) —(వీరు ౬ గురు.)

(ఈ) రెండు ముఖ్యరాజకీయపార్టీలకును నాయకులుగా ప్రసిద్ధులైన గాంధీ జిన్నా గార్లు.

(ఉ) సిక్కులకు ప్రతినిధిగా మాస్టర్ తారాసింగు.

(ఊ) నిమ్నజాతులకు ప్రతినిధిగా యన్. శివరాజ్.

౧౨. సిమ్లాసభ సఫలమైతే కేంద్రంలో కొత్త కార్యవర్గం ఏర్పాటువిషయమై ఏకీభవించవచ్చును. సెక్షన్ ౯౩ పాలితంగా ఉన్న రాష్ట్రాలలో మంత్రివర్గాలు తిరిగి అధికారం చాల్చడమగును. ఇవి మిశ్రమ మంత్రివర్గా లగును.

౧౩. సిమ్లాసమావేశం విఫలమైతే, పార్టీలవారు కూడగట్టుకొనివచ్చేవరకు ఇప్పటిలాగానే నడుస్తుంది.

౧౪. ఈ సూచనలు బ్రిటిషిండియాకే వర్తించును. సంస్థానాధీశులకును, బ్రిటిష్‌రాజప్రతినిధికిన్ని ఉన్న సంబంధాలు ఇందువల్ల ఏవిధంగాను మారవు.

ఇదీ వేవెల్ చేసిన రాజకీయప్రస్తావన.

అప్పటికి నిర్బంధవాసంలో ఉన్న కాంగ్రెస్ కార్యసంఘ సభ్యులను జూన్ ౧౫ ఉదయం విడిచి

చేశారు. ఇంకా జైళ్లలో ఉన్న కడితర కాంగ్రెస్ వాదులను విడిచేవిషయం కొత్త కార్యవర్గానికి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు వదలడమైనదని వైస్రాయి తెలిపాడు.

కేంద్ర, రాష్ట్రీయశాసనసభలకు సాధారణ ఎన్నికలు పెట్టేవిషయమై సిమ్లాసభలో చర్చించడమనువని వైస్రాయి వెల్లడించాడు.

ఈ కొత్తకార్యవర్గం స్వపరిపాలనాభిముఖంగా నిశ్చయమైన సాగుదల అని వైస్రాయిఅభిప్రాయము. భారతదేశం లక్ష్యస్థానము చేరేగమనములో సాయపడవలెనని బ్రిటిష్‌ప్రజలు యావన్మందీ, యునైటెడ్ కింగ్డములోని బాధ్యతగల నాయకులందరున్నూ మనస్ఫూర్తిగా కోరుకుంటున్నారని వైస్రాయి నచ్చ బలికాడు. ఆ ధ్యేయం చేరడానికి ఇపుడు తలపెట్టిన కొత్తియత్నం కేవలం ఒక మెట్టేకాదు - ముందుకు వేసే పెద్ద అంగ, సరియైన దారిని వేసే అడుగు అని వైస్రాయి చెప్పాడు.

భారత నాయకుల సాయసంపత్తిని అర్థిస్తూ క్షమించవలసినది, మఱచి పోవలసినది అన్నివైపులా చాలా ఉందన్నాడు.

వైస్రాయి చేసిన యీ రేడియో శ్రవణం వింటూనే గాంధీజీ వైస్రాయికి తంతి పంపారు. అందులో తేల్చిన అంశాలు :

౧. సవర్ణ హిందువులు అన్నది తప్పుడుమాట. నిమ్నజాతులున్నూ హిందువులే. కాంగ్రెసు జాతీయ సంస్థ.

౨. రాజకీయసూచనలను గాంధీజీ సూక్ష్మంగా పార్శించారు.

3. గాంధిజీ తాను కాంగ్రెసుకు అధిపతిని కానని, కాంగ్రెసుసభ్యుడనైనా కానని, కాంగ్రెసు తరఫున మాట్లాడగలవాడు కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడనీ తెలిపారు.

దీనికి వైస్రాయి సమాధానమిస్తూ సవర్ణహిందువులన్న మాట దురుద్దేశపూర్వకం కాదనీ, నిమ్నజాతుల నుంచి విచక్షణ చేసి చెప్పటానికే ఆమాట వేశాననీ చెప్పాడు.

ఇంతలో విడుదలై గాంధీజీని చేరుకున్న వల్లభాయ్‌పటేల్, శంకరరావుదేవ్‌లు సవర్ణ హిందువులన్న మాటకు ఆక్షేపిస్తూ కాంగ్రెస్‌ను జాతీయ సంస్థగా పరిగణించకపోతే సిమ్లాసభలో పాల్గొనడం జరగదన్నారు.

కాంగ్రెసుకు అధికారపూర్వకంగా ఆహ్వానం వస్తేనేగాని కాంగ్రెస్‌కార్యసంఘంవారు వేవెల్ ప్రస్తావనను వివేచించరని కాంగ్రెస్‌అధ్యక్షుడు వెల్లడిస్తూ కాంగ్రెసు జాతీయసంస్థ అన్న సంగతి ఘంటాపథంగా చెప్పారు. సిమ్లాసభ విఫలమైతే జపానుతో యుద్ధమయేపర్యంతమూ స్వాతంత్ర్యపోరాటం జరగబోదన్నారు.

గాంధీజీ, జిన్నాలు కొంత అర్థవివరణ తెలియగోరగా అదంతా సభలోనే తెలుసుకోవచ్చునని వేవెల్ బదులుచెప్పాడు.

గాంధీజీఆక్షేపణ ఒప్పుకొని వైస్రాయి (కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు) రాష్ట్రపతి మౌలానాఅబుల్ కలాంఆజాద్‌ను సిమ్లాసభకు పిలిచాడు.

బొంబాయిలో జూన్ ౨౧న, ౨౨న మూడేళ్ల తరవాత కాంగ్రెస్‌కార్యసంఘం సమావేశమై వైస్రాయిఆహ్వానం అంగీకరిస్తూ రాష్ట్రపతిన్నీ, కాంగ్రెసువారైన యితరఆహూతులున్నూ సభకు పోవలెనని నిశ్చయించినారు. ఇంకా స్పష్టంకావలసిన అనేకఅంశాలనుగురించి తెలుసుకొనవలెనని వారికి అవసరమైన ఆదేశ మిచ్చారు.

జూన్ ౨౫న సిమ్లాలో వైస్రాయి సంకల్పించినట్లుగా సభ సమావేశమైనది. కాని గాంధీజీ హాజరు కాలేదు. గాంధీజీ తనకు వ్యక్తిగతమైన స్థాయితప్ప మరి యేలాటి సంస్థాప్రాతినిధ్యపస్థాయిగాని లేదని వివరించినారట. అయినా, సభ పూర్తి యేవరకు గాంధీజీ సిమ్లా విడిచిపోకుండా ఉండిపోవలెనని వేవెల్ కోరినాడు.

ఈమధ్యలోనే లోగడ ౧౯౪౪లో గాంధీజీ బ్రిటిష్‌ప్రధాని చర్చిల్‌కు వ్రాసిఉంచిన ఉత్తరం ప్రచురణ అయింది. అందులో తన్ను బ్రిటన్, భారతదేశాల క్షేమానికి ఉపయోగించుకోవలసిందిగా గాంధీజీ చర్చిల్‌ను కోరినారు. ఇప్పుడున్నూ అదే విధంగా వేవెల్‌తోనూ చెప్పినారట. గాంధీజీ ఇటు కాంగ్రెస్‌కే కాక అటు వేవెల్‌కుకూడా సలహాదారుగా ఉంటున్నారు.

సిమ్లాసభ ౨౫, ౨౬, ౨౭, ౨౯ తేదీలలో సమావేశమైనది. మొదటిరోజున తాత్కాలికముగా కొంత తేలినది. ౨౭కి కార్యవర్గసభ్యులను సూచించేవరకు వచ్చినది. ముందుగా ముస్లింలీగుతో రాజీపడవలెనని కాంగ్రెసువారు ప్రయత్నించారు. కుదరలేదు. ౨౯వ తేదీసభలో ముఖ్యపక్షాలైన కాంగ్రెసు, ముస్లింలీగులు సమాధానపడలేకపోయినవి కనుక ఏపక్షానికి ఆపక్షం వారు విడివిడిగా పేర్లు సూచించవలసిందని వేవెల్ కోరినారు. ఈ పేర్లను అతనికి జూలై ౬కి తెలుపవలెను. ఇందునిమిత్తం కాంగ్రెసుకార్యసంఘం సిమ్లాలో ౩వ సమావేశమౌతున్నది. ముస్లింలీగుకార్యసంఘం ౬వ సమావేశమౌతుంది. సిమ్లాసభ తిరిగి ౧౪కి సమావేశమౌతుంది.

దేశంలో అభిప్రాయము నిక్కచ్చిగా లేదు. సరిపడని సంగతులు కొన్ని వేవెల్ ప్రస్తావనలో కంటగింపుగా ఉంటున్నవన్నా సాధారణధోరణి అంగీకారసూచకంగానే ఉంటున్నది. ఉదాహరణకు కాంగ్రెసువారు వర్జించటానికి అనేక హేతువు లున్నవని భావిస్తున్నప్పటికీ ఇదొక మెట్టు కాగలదంటున్నారు. ఇంతకుముందు గాంధీజీ ఒకసారి, బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ఏమి తలపెట్టినా అది స్వాతంత్ర్యపరిభాషలో ఉండవలెనన్నారు. వేవెల్ ఇచ్చిన ప్రోగ్రాములో స్వాతంత్ర్యసంధ్యానమునైనా ఈ 'సవర్ణహిందువులు' మొదలైనవి ఎందుకు అన్నారు. రాజకీయంగా హర్షించినట్లు భూలాభాయిదేశాయి తెలిపామన్నారు. అయితే కొన్ని అనుమానాస్పదమైన అంశాలు తేల్చుకోవలసిఉంటుందనే మాట తెలుపుతూ సాధారణతః హైవిధంగా వెలిబుచ్చారు. కాంగ్రెసు జాతీయమనస్కమై, స్వాతంత్ర్యధ్యాసతో సిమ్లాసభలో పాల్గొంటున్నదని రాష్ట్రపతి ఆజాద్ వెల్లడిస్తున్నారు.

ముస్లింలీగుఅధ్యక్షుడు జిన్నాగారు చెప్పే మాటలనుబట్టి ఇప్పటి ప్రస్తావనవల్ల రాజకీయంగా దేశానికి ఎంతవరకు లాభిస్తుంది అన్న సంగతి వారు ఆలోచించారేమో తెలియదు కాని కనీసం మాటలవల్ల అలాంటి వివేచన జరిగిఉంటుం దనుకునే ఆస్కారం ఏమీ లేదు. వారి వాదం పూర్వాపరాలు సూక్ష్మంగా ఇది: ముస్లిములు హిందువులకు భిన్నులు. వేరేజాతి. ముస్లిములకు ముస్లింలీగే ప్రతినిధి - మరెవరూ ముస్లిముల పేరిట మాట్లాడదగరు. కేంద్రప్రభుత్వంలో సభ్యత్వస్థానాలు హిందువులకు, ముస్లిములకు సమానంగా ఉండాలి. అంటే ముస్లిములకు ప్రతినిధి లీగేకాబట్టి ఆ సామ్యత లీగుకే ఉండాలి. ఇతరమైవారిపేర్లను తెచ్చి ఈ సామ్యతను చెడగొట్టకూడదు. హరిజనులుకూడా హిందువులే; వారిని వేరుచేయకూడదు.

ఈవాదనను ఒప్పుదలలేకపోవటమేగాక తీవ్రప్రతిఘటన కన్పిస్తున్నది. కాంగ్రెసు మతకులవివక్షతలు లేని జాతీయసంస్థ. కాంగ్రెస్ ప్రవృత్తులైన ముస్లిము లనేకులు ఉన్నారు. అంతేకాక లీగుకు చెందనట్టిన్నీ, లీగుకు భిన్నమైనట్టిన్నీ అనేకముస్లింసంస్థ లున్నవి. సరిహద్దురాష్ట్రంలో ముస్లిముల బాహుళ్య మున్నదికాని అది కాంగ్రెసుఅధీనం; సింధురాష్ట్రంలోనూ ముస్లిములే అధికులైనా లీగు మంత్రివర్గం దాని కుదురై నిలకడగా ఉండలేదు. పంజాబ్‌లోనూ ముస్లింప్రాబల్య మున్నప్పటికీ లీగు మైనారిటీలో పడిపోయి యూనియనిస్టుపార్టీ రాజ్యం చేస్తున్నది. బెంగాలులో ఇప్పుడు మంత్రివర్గం లేదు. అక్కడ కొంతకాలం ఉన్న లీగుమంత్రివర్గం మిశ్రమ మంత్రివర్గం. అదీగాక అది అక్రమంగా గవర్నరు

సాయితాలో ఏర్పడిందని అక్కడి ప్రతిపక్షమువారి వాదన. అస్సాంకూడా ముస్లింప్రాబల్యం కలదే అయినా అక్కడ కాంగ్రెస్ తదితరపక్షాలతో రాజీ చేసుకొంటేనేగాని లీగ్‌మంత్రివర్గం నిలవలేకుండా ఉన్నది.

కేవలము దానికదిగా చూస్తే సవర్ణహిందువులకు, ముస్లిములకు సామ్యత కల్పించినందుకు సాధారణంగా అయిష్టత ఉన్నది. కాంగ్రెసువారు రాజకీయాది హేతువులవలన సరిపెట్టుకున్నట్లు తోచినా హిందూమహాసభ మొదలైన సంస్థలవారు తీవ్రంగా ఖండిస్తూ విరుద్ధప్రచారం చేయనెంచినారు.

ఇటువంటి ఊహ కల్లబుర్రలలోగాని పుట్టదని వెనుకటికి సి.రాజగోపాలాచారిగారు చెప్పి ఉన్నారు. అదిన్నీ కాక గుణకారాన్ని, లెక్కలను మోసగించడం అసంభవమన్నారు. ముస్లిముల జనసంఖ్యకు తగని హెచ్చుప్రాతినిధ్యం కల్గించి హిందువులను హీనపరచజూస్తున్నదని హిందూసభవారు గర్హిస్తున్నారు. అయితే హిందూసభవారినికూడా సిమ్లాసభకు పిలిచిఉంటే ఇంతతీవ్రంగా ఖండిస్తున్నా పాల్గొనేవారేమో! కాని కేంద్రశాసనసభలో హిందూసభ పార్టీ లేనుకనుక పిలవలేదని అంటున్నారు. అయితే సిక్కులకున్నూ, నిమ్నజాతులకున్నూ అలాంటి పార్టీలు ఉంటేనే పిలిచారా! అఖిలభారతీయమైన హిందూసభను ఉపేక్షించడ మెందుకు? కాంగ్రెసునే హిందువులకు ప్రతినిధిగా ఎంచుతారేమో! కాంగ్రెసు హిందువుల క్షేమం ఎన్నడూ ఆలోచించలేదు, పైగా ముస్లిములను సాంత్వనపరుస్తున్నదని హిందూసభవారు అంటున్నారు.

సోషలిస్ట్‌పార్టీ వారు రాజకీయభావనలో కాంగ్రెస్‌తరఫైనప్పటికీ కమ్యూనల్ ఎవార్డువిషయంలో కాంగ్రెస్‌తో భేదించారు. అదనంగా వారు హిందూసభధోరణి సిమ్లాసభలో తెలపగలవారేనని వేరొక సంజాయిషీ తెలుస్తున్నది.

కాంగ్రెసు - లీగుఒడంబడిక కుదుర్చుకోగలిగితే సంతోషమని, తనకు అంగీకారమౌతుందని సిక్కుల ప్రతినిధి మాస్టర్ తారాసింగు చెప్పాడు.

యూరపియన్ గ్రూపుకు సభ్యత్వం ఏమీ లేదు కనుక నిర్మమకారంగా ప్రవర్తించి సభాసాఫల్యానికి తోడ్పడతానని సర్ హెన్రీ రిచర్డ్సన్ చెప్పాడు.

నిమ్నజాతులకు కొత్త కార్యవర్గంలో ఒకటే స్థానం ఇస్తే చాలదు - హీనపక్షం రెండైనా కావాలి-నాలుగిస్తే మంచిదని సదరహీ సంఘాలవారు అపేక్షిస్తున్నారు.

కనుక ఇంతకూ సభావ్యవహారానికి వచ్చిన అంతరాయం ఏపార్టీవారు ఎందరిని, ఎవరిని నియమించవలెననే విషయమై, అదిన్నీ ముస్లింలీగు, కాంగ్రెసులకు సంబంధించి ఏర్పడినట్లు తేలుతుంది. ఈ ప్రశ్న ఎంత జటిలమనిపించినా చివరకు సానుకూలం కావచ్చునేమో!

అయితే యీ ప్రస్తావనవలన రాజకీయంగా కలిగే ఉపకారం ఏమిటి?

సిమ్లాసభను ఉపక్రమిస్తూ వేవెల్ తన రేడియో ప్రసంగాన్ని ఉద్ఘాటించి ప్రకృతం తన నాయకత్వమే అంగీకరించాలన్నాడు. సభవారి తోడ్పాటు అపేక్షించాడు.

జూన్ ౧౪న పార్లమెంటులో ఎమెరీ చేసిన ప్రకటనవల్ల వేవెల్ చెప్పిన అంశాలకు ఇవి అదనంగా చేరుతున్నవి:—

౧. బ్రిటిషిండియా వ్యవహారాలనుంచి బ్రిటిష్ వారు బుద్ధిపూర్వకంగా తప్పుకుపోతున్న సమయంలో ఇష్టంలేని భారతదేశానికి స్వపరిపాలనా సంస్థలను విధించడమనేది అసంగతము.

౨. ౧౯౪౨ మార్చినాటి క్రిప్సుప్రస్తావన సంపూర్ణంగా ఎలాటి మార్పు, మరతు లేకుండా చెల్లుతుంది.

౩. కార్యవర్గంలో మున్గురు సభ్యులు పదేళ్ల పాటు కొలువుచేసినవారుగా ఉండవలె నన్న నిబంధన సవరించవలెను.

౪. వైదేశిక వ్యవహారాలను భారతీయసభ్యుని పరం చేసినప్పటికి సరిహద్దుకు సంబంధించినవి, ట్రైబల్ వ్యవహారాలు వర్తించవు. ఈవ్యవహారాలు భారత రక్షణలోనే చేరును.

౫. ఇప్పటి రాజ్యాంగంలో ఇంతకు మించి మేలు కలగదు.

౬. సంస్థానాలు సంపూర్ణంగా పాల్గొనే అఖిలభారత సంఘాతమే (యూనియన్) మా ఆదర్శము.

౭. కార్యవర్గము శాసనసభకు పూచీపడి ఉండదు.

౮. బ్రిటిషిండియా శాంతి భద్రతా క్షేమాలు భంగపడేయెడల కార్యవర్గపు మెజారిటీ అభిప్రాయాన్ని కాదని తోసివేసే అధికారము వైస్రాయికి ఉన్నది—ఉంటుంది. దాని ప్రయోగ విషయంలో వైస్రాయి భారత రాజ్యాంగ కార్యదర్శికే ఉత్తరవాది. అయితే యీ అధికారము భారతీయుల క్షేమార్థమే ఉపయోగ పడుతుంది. మైనారిటీలకు ఇది అవసరమైన రక్షణ.

౯. భారతదేశ ప్రతినిధులను కొత్తకార్యవర్గము వివిధ రాజ్యాలకున్నూ పంపవచ్చును.

ఎమెరీ వివరణ చేర్చుకొని వేవెల్ ప్రస్తావనను అర్థము చేసికొనవలసిఉన్నది.

ఇది కేవలము ప్రకృతస్థితికి సంబంధించినది. భవిష్యత్తు విషయమై క్రిప్సుప్రస్తావన నిలిచిఉన్న దంటున్నారు. అదేమో తెలుసుకుంటే బ్రిటిష్ప్రభుత్వమువారు వర్తమాన భవిష్యత్తులను ఎలా తలపెట్టినదీ వివేచించ వచ్చును.

౧౯౪౨ మార్చి ౩౦ ఉదయం అప్పటి బ్రిటిష్ రిక్షామీమంత్రి స్టాఫర్డు క్రిప్సు ఈదేశం వచ్చి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ రాజకీయ ప్రస్తావన వెల్లడించాడు.

అప్పటి పరిస్థితిలో వెంటనే ఆగత్యమైనవి ఉపేక్షించి దూరభవిష్యత్తును గురించి మాత్రమే అందులో ప్రస్తావించినా కాంగ్రెసుతో చర్చలకు దిగాడు. చర్చలు చాలావరకు అనుకూలంగానే సాగి చివరకు దేశరక్షణవిషయమై అసలు ప్రస్తావన నెరవేరక భగ్నమైంది. ఆసమయంలో దేశరక్షణాధికారం లేని జాతీయప్రభుత్వం అప్రయోజక మవుతుందని, అప్పట్లో ఏది పరమార్థమో ఆ వర్తమాన వ్యవస్థనే బ్రిటిష్ ప్రభుత్వవారు వదిలేశారని కాంగ్రెసున్నూ, కాంగ్రెసుతో బాటు దేశమూ భావించినవి.

క్రిప్సు ప్రస్తావనలోని ముఖ్యాంశాలు ఇవి:

౧. భారతదేశంలో వీలైనంత తొందరగా స్వపరిపాలన సిద్ధించాలని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంవారు తలపెట్టిన చర్యలను స్ఫుటంగా ఈ ప్రస్తావనలో వ్యక్తం చేశారు. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యమున ఇతర డొమినియన్లతో బాటు సామంతమైయుండే కొత్త భారతసంఘాతమును కూడ డొమినియన్ గా ఏర్పాటుచేయవలె నని ఉద్దేశించారు. ఈ డొమినియన్ ఇతర డొమినియన్లతో అన్నింటాలా సరితూగి ఉంటుంది. స్వదేశ విదేశ వ్యవహారాధికారాలలో అది లేశమైనా ఏ పాటి డొమినియనుకూ తీసిపోదు.

౨. అందునిమిత్తం ఇలా ప్రకటన చేశారు:

(అ) వైరశాంతి కాగానే భారతదేశానికి కొత్త రాజ్యాంగము నిబంధించే నిమిత్తము జననియుక్త సంఘాన్ని ఏర్పరచడానికి పూనుకోవడ మగును. ఆ సంఘపు ఏర్పాటును గురించి యీ దిగువ తెలుపడమగును.

(ఆ) రాజ్యాంగ రచనా సభలో సంస్థానాలు పాల్గొనటానికి దిగువ వివరించిన ఏర్పాట్లు చేయడమగును.

(ఇ) అలా విరచితమయే రాజ్యాంగమును కొన్ని షరతులకు లోబడి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు వెంటనే అంగీకరించి ఆచరించటానికి ఒప్పందమూ తున్నారు; ఆ షరతు లేవనగా:

(i) కొత్త రాజ్యాంగం అంగీకరించని ఏ రాష్ట్రమైనా యిప్పటి రాజ్యాంగ స్థాయిలోనే ఉండిపోవచ్చును. ఆతర్వాత ఇష్టపడితే కొత్త రాజ్యాంగంలో చేరవచ్చును. ఇలా కొత్త రాజ్యాంగం అంగీకరించని రాష్ట్రాలు ఇష్టపడితే దిగువ వివరించిన మాదిరి రాజ్యాంగం ఏర్పరచుకుంటే బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంవారు

సదరహీ రాజ్యాంగానికి భారత సంఘాతంతో సమానస్థాయి కల్పిస్తూ ఒప్పుకుంటారు.

(ii) బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంవారు రాజ్యబాధ్యతను సంపూర్ణంగా భారతీయుల పరం చేస్తున్నందున అవసరపడే విషయాలన్నీ బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారున్నూ, రాజ్యాంగ రచనా సంఘమువారున్నూ సంప్రదించుకొని ఖరారునామా వ్రాసుకుంటారు. జాతి - మత - అల్పవర్గాల రక్షణకై బ్రిటిషు ప్రభుత్వంవారిచ్చిన హామీలకు అనుగుణంగా యీ ఖరారు ఉంటుంది. అయితే బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యంలోని సాటి రాజ్యాలతో సంబంధాన్ని ముందు నిశ్చయించుకునే భారత సంఘాతపు అధికారానికి ఎలాటి ప్రతిబంధకమూ ఉండబోదు.

స్వదేశసంస్థానాలు రాజ్యాంగానికి కట్టుబడినా లేకపోయినా కొత్త పరిస్థితిలో అవసరపడినంతవరకు సంధిఏర్పాట్లను పునరాలోచించుకొనే నిమిత్తం సంప్రదింపులు అవసరమగును.

(ఈ) వైరశాంతిలోగా ప్రధానశాఖల నాయకులు మరొక పద్ధతికి అంగీకరిస్తేతప్ప రాజ్యాంగ రచనాసంఘం ఇలా ఏర్పడుతుంది.

వైరాలు శాంతించినతర్వాత జరిగే రాష్ట్రాల ఎన్నిక ఫలితాలు తెలియగానే రాష్ట్రశాసనసభ (ఎసెంబ్లీ) సభ్యులు యావన్మందీ ఎన్నికకు ఏకఖత్తుగా ఏర్పడి ప్రపోర్షనల్ రిప్రజెంటేషన్ పద్ధతిని తమలోనుంచి పదవవంతు సభ్యులను ఎన్నుకొని రాజ్యాంగ రచనా సంఘాన్ని ఏర్పరుస్తారు.

బ్రిటిషిండియా మొత్తం ప్రతినిధులు లాగానే జనాభా మొత్తానికి అదే దామాషాన సంస్థానాలు ప్రతినిధులను నియమించవలసినదిగా కోరడమగును. సదరు సభ్యులకు బ్రిటిషిండియా సభ్యుల కుండే అధికారా లుండును.

(ఉ) ఇప్పుడు భారతదేశానికి వాటిల్లిన విపద్దశలో కొత్త రాజ్యాంగం ఏర్పడే వరకున్నూ బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంవారు తమ జగద్వ్యాప్త యుద్ధకృషిలో అంతర్భాగంగా భారతదేశ రక్షణానియమ నిర్దేశములను విధిగా పూచీపడవలసినవారై యున్నారు. కాని భారతదేశ సైనికబలాన్ని, మనోబలాన్ని, అర్థబలాన్ని నిండుగా సంఘటించే బాధ్యత భారతప్రజల సహకారంతో భారత ప్రభుత్వమే వహించవలెను. స్వదేశ మంత్రాంగంలోను, సామ్రాజ్య సమాలోచనలలోను, ఐక్యరాజ్యాల మంతనాలలోను వెంటనే ఫలవంతంగా పాల్గొనవలసిన దని భారతప్రజా ప్రధానశాఖల నాయకులను బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ఆహ్వానిస్తున్నది. ఇలా చేస్తే ఆనాయకులు భారతభవిష్యత్ స్వాతంత్ర్యానికి అగత్యమును ప్రాణపదము అయిన కార్యనిర్వహణకు సాయిత చేయగలవారు అవుతారు.

ఇదీ ౧౯౪౨ మార్చినాటి క్రిప్స్ ప్రస్తావన. ఇప్పుడు యుద్ధం అవసానదశలో ఉండి ఉపద్రవం దూరగిలి భవితవ్యం తేలవలసిన సమయంలో అదంతా క్రిప్స్ ప్రస్తావనలోనే ఇమిడిఉన్నదని చెప్పి ప్రకృతము అగత్యమైనదానికని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంవారు పూనుకున్నారు.

ఇప్పటి వేవెల్ ప్రస్తావన క్రిప్స్ ప్రస్తావనలోని (ఉ) భాగానికి క్రియాస్వరూపమని అంటున్నారు. కనుక మొత్తంమీద రెండూ కలిసి భారత వర్తమాన భవిష్యత్తులను నిరూపిస్తున్నవి. క్రిప్స్ప్రస్తావనలోని భవిష్యద్విషయాన్ని కాంగ్రెసు హర్షించకపోయినా అప్పటికి ప్రకృతమైన విచారణ చేసి యోగ్యం కాదని నిరాకరించింది. ఇప్పటి ప్రస్తావనలో సవర్ణహిందూ-ముస్లింసామ్య మనే ఏవగింపు ఉన్నప్పటికీ రాజకీయభాగాన్ని హర్షించకపోతే దనిపిస్తున్నది.

అప్పటికీ యిప్పటికీ భేద మేమిటి? అప్పటికి జపాను యుద్ధంలో దిగి మూడు నాలుగు నెలలే అయింది. భారతదేశానికి ఉపద్రవ మనిపించింది. కనుక భారత దేశ రక్షణవిషయం ప్రధానమైనది. ఇప్పుడు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం జపానును ఓడించవలసిఉన్నది. జపాన్ ఉపద్రవం ఇక లేదు.

౧౯౪౨ లో దేశరక్షణ విషయమై సమాధానం కుదిరితే కాంగ్రెసు రాజ్యంచేసి యుద్ధంలో పాల్గొనేదే. కనుక యుద్ధఆశయాలు తెలపమన్న కాంగ్రెసు మాట ఏమైంది అనే ప్రశ్న అప్పుడే బాధించనిది ఇప్పుడు బాధించదు. పైగా కాంగ్రెసు పాల్గొన్నందున ప్రాచ్యదేశాల పునర్జయం తిరిగీ దాస్యభూయిష్ఠం కాకుండా వారించేందుకు పాటుబడవచ్చును.

ఇది ఆలా ఉంచి రాజకీయాధికారం ఎంత వరకు ఇప్పుడు లభిస్తుం దనేది చూస్తే స్వదేశవ్యవహా

రాష్ట్రాల్లో సంస్థానాలపై ఏమీ అధికారం లేకపోవడము, వైదేశిక వ్యవహారాల్లో కలగబోయే అధికారము స్వదేశ పరిహద్దు వ్యవహారాలకు వర్తించకపోవడము లోటుగా ఉన్నవి.

వైస్రాయి స్వాధికార ప్రయోగం అసమంజసంగా జరగదన్నమాట ౧౯౩౭ లో గవర్నర్ల రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు ఇచ్చిన హామీని జ్ఞప్తికి తెస్తున్నది. ఇది కొంత సుగుణము.

క్రిప్స్ ప్రస్తావన సందర్భంలో ఈ మాట రాలేదు కాని జాతీయ ప్రభుత్వమని, మంత్రివర్గమని క్రిప్స్ భ్రమపెట్టినందున యీ విషయం తర్కించవలసిన అవసరం లేకపోయింది.

బ్రిటిష్‌వారు బుద్ధిపూర్వకంగా భారత దేశం నుంచి తప్పుకో పోతున్నారని, అంతకుముందు రాజ్యాంగ బద్ధమైన ప్రభుత్వమంటూ ఒకటి ఉండవలెనని ఎమెరీ అంటున్నాడు.

క్రిప్స్ ప్రస్తావనలో సూచించిన భవిష్యద్విషయము ఇపుడు సన్నిహిత మౌతున్నది.

వేవెల్ ప్రస్తావనవల్ల సైన్యశాఖ అంటే రక్షణ విషయంలేప్ప పైన తెలిపిన ముఖ్యమినహాయింపులతో రాజ్యాధికారం చాలావరకూ భారతీయులపర మౌతున్నది. ఇది విశేషము.

అయితే ఏర్పడబోయే కొత్త కార్యవర్గం జాతీయ ప్రభుత్వమూ కాదు, మంత్రులంటూ ఉండరు. కనుక ప్రధానమంత్రి లేడు. వైస్రాయి మహానాయకుడు.

కాంగ్రెసు రాజకీయ ధోరణి కిది చాలా వెగటైనప్పటికీ స్వాతంత్ర్యసిద్ధికి యిది ఒక మెట్టుగా ఉపకరిస్తుం దనిపిస్తున్నది.

రాజకీయంగా జాతి యావత్తు క్షేమం విచారించేది కాంగ్రెస్ తప్ప మరేదీ కన్పించటం లేదు కనుక కాంగ్రెస్ విషయమే హెచ్చుగా తెలుపవలసివచ్చినది.

కాంగ్రెసు కొన్ని ముఖ్యోద్దేశాలతో ప్రవర్తిస్తున్నట్లు తోస్తున్నది.

౧. కార్యవర్గం ఏర్పరచిన వెంటనే రాజకీయ ఖైదీల నందరను విడిచివేసి రాజకీయ ప్రతిబంధకాలను తీసివేయడము.

౨. త్వరలో కేంద్రరాష్ట్రీయ శాసనసభలకు ఎన్నికలు జరపడము.

౩. ఇంతలో కాంగ్రెసు సంస్థను బలిష్ఠం చేసుకొని సంసిద్ధమవడము.

౪. ఇప్పటి బహుధీన స్థితిలో లభించే రాజ్యాధికారమును దేశశ్రేయస్సుకోసం వినియోగించి ముందుముందు దేశం మరీ అధోగతిపాలై పోకుండా అరికట్టడము.

౫. భవిష్యద్రాజ్యాంగ రచన సంకల్పించడం.

వెనక ౧౯౩౭ లో కాంగ్రెసు రాష్ట్రాలలో మంత్రివర్గాలు ఏర్పరచి కొంత ప్రయోజనం సాధించినదానికన్న కేంద్రంలో ఎక్కువ ప్రయోజనమే సాధించవచ్చును.

సవర్ణ హిందూ-ముస్లిం సామ్యత తాత్కాలిక ఏర్పాటే నని, భవిష్యత్ స్థితిని ఏ విధంగానూ బాధించదని అన్నప్పటికి అది అంత సబబుకాదు. ప్రత్యేక నియోజకవర్గాలు, కమ్యూనల్ ఎవార్డు ఎలా పాతుకుపోయిందీ చూస్తూనే ఉన్నాము. ఒకసారి పెటకమంటూ పెడితే అది పాతుకుపోయి మరింత అధ్వాన్నపు స్థితికి దారితీస్తున్నది. కనుక యీ విషయం భయావహం కాకపోదు.

ఇందుకు బ్రిటిషు వారిని శంకించిగాని, నిందించిగాని ప్రయోజనం లేదు. అదే ఆజాతినీతి.

సిమ్లా సభలో అయినా విషయాలన్నీ స్థూలంగా ఒప్పందల అయినట్లే ఉన్నది. దేశరక్షణ విషయం యుద్ధకాలంలో పరమార్థమే. మిగిలిన వ్యవహారం యావత్తూ అందుకు లోబడిపోతుంది. వీటినిగూర్చి రాష్ట్రపతి ఆజాద్ తర్కించినట్లు తెలుస్తుంది.

సిమ్లా సభాఫలితం ఎలా ఉండేదీ చెప్పలేము. గాలిలో దీపమూ అనిపించకపోదు. తిరిగి సమావేశమైనప్పుడు ఎక్కువ కాలహరణం లేకుండానే తేలిపోతుం దనుకో వచ్చును.

ఇది బ్రిటిష్‌ప్రభుత్వంవారు ఎన్నికల ఎత్తుగా తలపెట్టనేదలేది నిశ్చయము. ఎత్తు కవసరము ఎన్నికలే కానక్కరలేదు. (30-6-45)

విమర్శనము

రేడియో

గ్రంథకర్త: వేపా వెంకటలక్ష్మణరావుగారు. అనువాదకులు: సత్తిరాజు సాంబశివరావు, చింతా సూర్యనారాయణమూర్తిగార్లు. ప్రకాశకులు: రిసై పాన్స్ ప్రింటర్స్ లిమిటెడ్, త్యాగరాయనగరము, మదరాసు. వెల 3 రూపాయలు.

రేడియో సర్వవ్యాప్తముగా విజృంభించుచున్న ఈరోజులలో రేడియోవిజ్ఞానము చాల అవసరమై యున్నదనుట నిర్వివాదము. రేడియోలలో మనకు వినబడు శబ్దము ఎట్లు, ఎక్కడ పుట్టుచున్నదో, అది ఎట్లు గాలిలో ప్రసారము చేయబడి రేడియో పెట్టెలలోనుండి మనకు ఎట్లు వినబడుచున్నదో, రేడియోల మంచిచెడ్డలను తెలిసికొనుట ఎట్లో, వాని నిర్మాణ విధానరహస్యములేవో, అవి పాడయినప్పుడు బాగు చేయుట ఎట్లో, ఇత్యాది రేడియో విజ్ఞానమంతయు ఈగ్రంథములో శాస్త్రీయముగా నిరూపింపబడి యున్నది. వివరణకు అవసరమైనచోట్ల చిత్రములు కూడ జతగూర్పబడియున్నవి. తెలుగులో ఇంతవరకు ఈ రేడియోనుగురించిన సాంకేతిక గ్రంథము లేని లోటును దీనిమూలముగా తీర్చినందుకు గ్రంథకర్తయు, అనువాదకులును, ప్రకాశకులును అభినందనార్హులు.

గ్రంథ స్వీకారము

పరివర్తనం

రచయిత: గోపీచంద్ గారు. ప్రకాశకులు: జాగోదిక పబ్లిషర్సు, తెనాలి. వెల ౧ రూపాయ.

కల్యాణకథ

ప్రకాశకులు: మణిమేఖల, పల్లిపాలెము, కాకినాడ తాలూకా.

శ్రీ

రచయిత: విద్వాన్ రా. సీ. ఆంజనేయశాస్త్రి గారు, బి. ఏ. ప్రకాశకులు: దేశికవితామండలి, ఘంటసాల, కృష్ణాజిల్లా. వెల పావలా.

ఆముక్తమాల్యదపర్యాలోకనము

రచయిత: వెల్దండ ప్రభాకరరావుగారు. ప్రకాశకులు: సాధనసమితి, సికింద్రాబాదు. వెల ౧ రూపాయ.

Printed and Published by S. Sambhu Prasad, at the Andhra Patrika Press,
No. 7, Thambu Chetty St., G. T., Madras. Editor—S. Sambhu Prasad.